18

Poveşti nemuritoare

Coperta de
CRINA IONESCU

Povești nemuritoare

VOL.18

EDITURA ION CREANGĂ - BUCUREŞTI, 1975

Ţila

ÎNTR-O VREME ÎNDEPĂRTATĂ, cînd umblau balaurii pe pămînt, de-i întîlneau şi oamenii, a fost o femeie, poale lungi şi minte scurtă. Numele ei era Ţila.

Într-una din zile, luîndu-şi curmeiul, porni în pădure după lemne. De şuie ce era, nu şi-l strînse frumuşel la subţioară, cum face toată lumea, ci-l tot tîra pe jos. Şi tărîş-grăpiş ea merse, pînă ce capătul curmeiului se prinse de un scaiete. Ţila, abraşa, nu se gîndi să-l descurce de acolo, ci îşi puse puterile cu spinul şi trage ea, ţine spinul şi iar trage din nou ca o toantă, pînă ce-l smunci cu rădăcini cu tot. Cînd colo, ce descoperi? O comoară întreagă, numai galbeni de tot felul, de la cei mai mărunţi pînă la cei mai mari.

„Ei, îşi zise Ţila, pînă aci nu-mi văzură ochii potcoave galbene.” Şi astfel îşi umplu poala cu ele, ca să le ducă acasă, spre a-şi potcovi porcii, că numai de ei făceau potcovioare aşa de mititele. Zărind de departe pe bărbatul ei, prinse a-i striga şi a ţopăi:

— Bărbate, bărbate, ghici ce am în poală?

— Ce ai? o întrebă el.

— Ce să am, potcoave pentru porci.

Smintita de ea, credea că sînt potcoave. Cînd desface poala, strălucirea îi luă ochii, dar ca să nu se dea de gol prin vecini, fiindcă o cunoştea cine-mi este, se prefăcu şi el a crede că sînt adevărate potcoave de porci şi le îndosi în casă, spre a potcovi rîtanii. Apoi cu ea înainte alergă la spiniş, mai culese ce mai rămăsese şi întorcîndu-se acasă, îngropă monedele în chelar. Dar, pe cînd el le făcea nevăzute, Ţila se iţea pe la uşă şi află ascunzişul.

A doua zi după ce plecă bărbatul ei la cîmp, aude Ţila un olar.

— Schimbăm strachine, oale şi ulcioare, cu lînă, călimări şi potcoave vechi!

Cum auzi, ea îşi zise: „N-ar vrea şi cu potcoave de porci?” Şi fuga fuguliţa prin chepeng, intră în chelar şi poc, poc! cu un tîrnăcop, dezgropă galbenii, luă un pumn în poală, şi-i strigă olarului:

— Hei, olare, dai străchini pe potcoave de porci?

Acesta pricepu că-i minte scurtă, nu pierdu vremea, ci o întrebă dacă are multe la fel.

— Un chiup întreg, răspunse ea.

— Dacă mi-l aduci, ţi-oi da străchinile şi oalele şi ulcioarele toate.

Cînd auzi Ţila de una ca asta, bucurie mare: credea că-l potcoveşte pe olar. Repede făcu schimbul, dete galbenii, luă olăria şi înzorzonă casa cu ele.

Apoi ieşi pe prag să-şi aştepte bărbatul, să-i dea veste despre şoalda ce i-a jucat-o olarului. Cum îl zări, de departe începu:

— Bărbate, bărbate, ce-am făcut?

Şi tot sărea şi ţopăia de besmetică ce era. Bărbatul păli dintr-o dată, temîndu-se de vreo ispravă, dar tot nu-şi închipui una ca asta.

Cum intră în casă şi dete un ocol cu ochii, ce să vadă? Străchini, oale, chiupuri, ulcioare fel de fel.

— De unde le-ai scormonit, bată-te să te bată!

— De unde puteau să fie? De la un olar: i-am dat potcoavele şi am luat oalele, ca să împodobesc casa.

— Vai de mine ce mi-ai făcut!

Şi cînd o luă la palme, ea ţipa ca din gura şarpelui.

— Nu mă bate, că-ţi aduc alte potcoave, se milogea dînsa.

Şi la ce s-o mai bată şi la ce să-i mai scoată ochii? O lăsă în plata domnului. Ce-i făcut, e făcut. Dar el se mîhnise aşa de tare, de-i pierise pofta de mîncare.

Într-una din zile, cînd Ţila se prăjea la soare în ogradă, că de nici o treabă nu era în stare, trecură pe lîngă casa lor cămile împărăteşti încărcate cu comori. O cămilă mai greu împovărată şchiopăta şi rămase mai în urmă. Ţila o trase de căpăstru şi se furişă cu ea în grajd. Cum era în amurg, nici nu o luă în seamă careva.

Pică atunci şi bărbatul întors de la cîmp. Sări la el Ţila să-i dea de ştire că ce a găsit ea n-a mai găsit nimenea. Bărbatul, cum era prea chibzuit, bănui că iar i-a adus vreo visterie. Cînd văzu cămila, nu întîrzie s-o descarce şi să-i dea drumul.

Apoi trimise pe Ţila după apă şi pînă la întoarcerea ei a băgat averea în fundul pămîntului, de nici naiba să nu-i dea de urmă. A doua zi nu mai plecă la cîmp. Îi era frică de vreun pocinog al femeii.

Dar şi împăratul năimi a doua zi un telal pentru cămila prădată, juruind jumătate din galbeni celui care va da în vileag pe hoţ.

Cînd telalul ajunse pe uliţa lor, bărbatul o ascunse pe Ţila sub o albie şi o ciocănea la cap cu o tingire ca să nu audă porunca împărătească.

— Tacă-ţi gura, Ţila, îi striga el, că vin ciorile şi-ţi scot ochii!

Dar pînă la urmă, cum făcu şi cum drese Ţila că tot fugi de sub albie şi se înţelese cu crainicul că ea va da la iveală hoţul.

Astfel, fură aduşi pe nepusă masă şi ea, şi bărbatul ei la palat.

— Măi, oameni buni, nu vă puneţi cu femeia mea, că-i o tehuie, zbiera soţul.

Dar nimeni nu-l auzea. Spre norocul lui, judecătorul care trebuia să-i judece, suferea de un ochi şi era legat. O întrebă judecătorul:

— Măi femeie, ce comoară ai găsit tu?

— Cum ce comoară? Un balaur plin cu potcoave de porci.

„Ţicnită mai e”, gîndi în sinea lui judecătorul.

— Şi cînd s-a întîmplat asta?

— Cînd veniră ciorile de ţi-au ciugulit ochiul!

Şi-i dă un bobîrnac în ochiul bun al judecătorului, de-i scăpărară numai stele verzi.

— Nu v-am spus că e trăznită, făcu bărbatul.

Se încredinţară de asta cu toţii şi-i dădură drumul. Numai aşa rămaseră ei cu punga doldora de bani.

Berbecul de aur

A FOST ODATĂ un împărat care avea o fată neînchipuit de frumoasă: ochii ei albaştri erau ca azurul cerului, iar pletele ei dalbe străluceau ca razele soarelui.

Fiind singură la părinţi, fusese crescută cu mare grijă şi pază. Aşa de mult se temea tatăl să nu i se întîmple ceva, să nu i-o fure careva, încît îşi zăvorîse copila într-o cetate care se afla pe o insulă în mijlocul mării. De jur împrejurul apelor străjuia oaste, ca să nu se poată apropia nimeni de fiica împăratului. Numai o şerbă îi ducea zilnic hrana pe o luntre legată cu frînghii şi, în afară de oamenii casei, nimeni nu avea voie s-o vadă măcar la faţă.

Cînd ajunse la vîrsta căsătoriei, împăratul dete sfoară în ţară că-şi va mărita fata cu cel care se va învrednici să ajungă în acea insulă; bizuindu-se pe oastea sa puternică, era încredinţat că nimeni nu va pune piciorul acolo.

Celor ce voiau să se încumete la aşa o ispravă, le da răgaz de nouăzeci şi nouă de zile spre a-i aduce semnul cerut, ca dovadă că au putut pătrunde pînă la ea, altminteri unde le stau picioarele le va sta capul.

Multă vreme nu îndrăznise nimeni a-şi primejdui zilele, dar în cele din urmă s-a ivit un viteaz fără pereche, care să vină să-i ceară mîna domniţei. Acesta se tot chitise cum să-şi ajungă ţinta. El avea un prieten mare cărturar, căruia i se încrezu şi-i ceru sfatul.

— Asta e mare greutate, îi răspunse înţeleptul. Fă-mi rost de zece ocale de aur şi am să închipui un berbec în care să încapă un om şi să mai aibă loc şi de merinde pe cîteva zile, iar la ochi să aibă două deschizături prin care cel ascuns să poată vedea în afară, fără să fie băgat în seamă.

Zis şi făcut. Cărturarul se duse la un meşter aurar, iar acesta făuri berbecul aşa cum i se ceruse. Apoi îl aduse acasă, oploşi pe tînăr înăuntru, îl înzestră cu merinde pentru mai multe zile şi-l scoase la piaţă, prefăcîndu-se că vrea să-l neguţeze. Se grămădi lumea să-l vadă, dar nimeni nu fu în stare să-l cumpere, că omul cerea pe el trei mii de galbeni şi cine ar fi putut să dea atîta bănet?

Merse buhul despre berbec pînă la urechea împăratului şi acesta trimise după el, să vadă ce fel de marfă este? Cum îl zări, îl îndrăgi, fiindcă era de mare maistru măiestrit. Numaidecît îl iscodi de preţ. Omul îi spuse că nu e de vînzare, dar dacă îi place, îl poate opri vremelnic în curte, să-l privească pînă ce se va sătura.

Asta mulţumi pe împărat şi-i zise:

— Lasă-l aici, că la mine oricînd îl vei găsi, nu se pierde.

A doua zi fata care ducea hrană la domniţă o înştiinţă de tot ce auzise vorbindu-se despre berbecul de aur.

— Pare că e un berbec viu! adaose ea.

Domniţa stărui din răsputeri pe lîngă tatăl ei să-i trimită frumoasa jucărie, ca să-i treacă de urît. Şi el îi împlini voia.

Fata, care toată ziua şedea singură şi nu mai putea de pustietate, se bucură cum îl văzu şi-şi petrecea tot timpul jucîndu-se cu el. Nu mai voia cu nici un chip să se despartă de el.

Dar tînărul adăpostit în berbec isprăvise merindele şi sta cu sufletul strîmtorat. Pînă îi veni în minte un gînd de mîntuire. Îndată ce adormi domniţa, trase capacul şi pe furiş se hrăni din bucatele ei de pe masă, apoi se adăposti iarăşi în berbece şi închise la loc capacul. Tot aşa se îndestula zi cu zi, de rămînea fata flămîndă. Atunci, socotind ea că şi berbecul se

hrăneşte din merticul ei, ceru să i se aducă un adaos de mîncare.

Dar după o bucată de vreme, cum domniţa se zbenguia în joc cu berbecul, hoţul ascuns îşi pierdu răbdarea, trase capacul şi sări afară. Ea se sperie grozav la început, dar el, şiretul, o luă aşa de frumos şi drăgăstos şi cu graiul mieros:

— Domniţă drăgălaşă, minunăţie vie, nu fi supărată pe mine, iartă-mi cutezarea ce am avut să vin la tine; numai dragostea şi mila m-au silit să fac ce nimeni n-a făcut, ca să te scap din temniţa în care ai încăput. Tatăl tău nu vrea nimănui să te dea, de aceea el te ţine închisă aşa. Şi de la orice peţitor cere lucrul cel mai greu de înfăptuit: să răzbată în cetate, să-i aducă un semn că a ajuns pînă la tine. Iar dacă nu-l poate aduce, peste viaţă îi pune cruce. Tot astfel s-a învoit el şi cu mine. Mi-a sorocit nouăzeci şi nouă de zile, ca să-i dau dovada asta, şi de nu i-o voi aduce, va cădea şi pe capul meu năpasta!

— Cum se poate? Vai de mine, îţi dau semne cîte vrei, răspunse fata.

Şi deodată, ca o vrabie de sprintenă, zbură prin casă, cotrobăi prin lăzi şi scoase un inel, un ceasornic de aur şi o şuviţă aurie legată cu panglică de mătase albă şi-i făcu o scrisoare cu jurămînt de iubire pentru el.

Ei petreceau împreună ca fratele cu sora, erau fericiţi şi uitaseră de lumea toată, cînd veni omul împăratului cu rugămintea să înapoieze berbecul stăpînului său. Cît de mult stărui împăratul să i-l mai lase, acesta nu vru în ruptul capului.

Odată ajunşi acasă, cărturarul întrebă pe prieten:

— Ai făcut vreo ispravă? Ori s-au dus banii pleavă în vînt?

— N-am dat greş pînă acum. Vom vedea mai departe.

Au trecut nouăzeci şi nouă de zile ca nouăzeci şi nouă de ceasuri şi tînărul fu chemat la împărăţie să dea răspunsul. El asigură pe împărat că are semne din cetate şi scoase mai întîi inelul. Împăratul luă inelul în mînă, îl cercetă pe amîndouă feţele, pricepu că e al fetei, dar cu toate astea nu-l primi:

— Inelul, zise el, nu e singura chezăşie. Argintarii de azi te fac şi pe tine aidoma, nu numai un inel. Îl vei fi cumpărat de la vreun giuvaergiu. Mai ai altă dovadă?

Peţitorul scoase din buzunar ceasornicul cu pecetea fiicei. Împăratul îl căută cu de-a-mănuntul, văzu că e ceasul fetei, dar se împotrivi:

— Nici asta nu-i temeinică mărturie. Sînt multe ceasornice asemănătoare în lumea asta. Alta mai ai?

Tînărul scoase atunci la iveală şuviţa de păr şi o puse în vază.

— Nici asta nu e un lucru pe care să mă bizui eu, deşi la culoare şi strălucire seamănă cu pletele fiicei mele.

La urmă scoase răvaşul şi împăratul nu mai dezise dovada scrisă de mîna ei. De data asta, neavînd încotro, ci fu silit să se ţie de cuvînt şi astfel pregăti o nuntă împărătească, la care luai parte şi eu, să aduc vestea şi povestea, ca să vă bucuraţi cu toţii, copiii mei, să nu uitaţi

Că omul deştept şi cutezător
Răzbate în lume mai uşor,
De stă deasupra tuturor.

Fiul săracului şi fiul bogatului

A FOST ODATĂ un domnitor, care îşi pusese în gînd să cutreiere cetăţile din cuprinsul ţării. Voia să afle cum se poartă şi trăiesc oamenii sub cîrmuirea lui. Dar nu ştiu cu ce prilej rămăsese să înnopteze într-o cetate îndepărtată, unde nici el, nici însoţitorii lui nu cunoşteau pe nimeni. Şi voind să tragă undeva, bocăni la o uşă pe la o casă de om nevoiaş şi împovărat cu o droaie de copii. Acesta îl primi cu toată bucuria.

A doua zi dimineaţa, domnul se vorbi cu acest om necăjit să-i dea de suflet pe unul din copii, pe care îl ochise de la început, căci îi păruse mai deosebit decît ceilalţi, fiind mai aşezat şi mai cuminte. Părinţii îi răspunseră într-un glas:

— Toţi sînt copiii tăi; măria ta să aleagă pe care vrea!

— Eu îl vreau pe acela de acolo, cuviincios şi cumpănit!

Şi aşa domnul luă pe alesul lui la curte şi-l dete la carte. Şi nu greşise în alegerea lui, căci feciorul, minte ageră, se ciopli repede şi se dăscăli în toate; de aceea îl şi iubeau şi domnul, şi doamna.

După ce fu gata cu şcoala, încredinţat că băiatul e înzestrat cu toate darurile dorite, se gîndi să-l facă moştenitor, socotindu-l bun de ginere, căci el ca domnitor bătrîn şi înţelept preţuia pe oameni, nu după neam şi bogăţie, ci după vrednicie. Nevoind a face singur pasul aresta, întrebă şi pe soţia sa, dar ea nu se învoi cu dînsul. Doamna ţinea mai mult la mărire, cerea ca ginerele să fie din neamul domnitor.

De aci se iscă zarvă şi după multă îndoială şi ciocneală între ei, gîndi domnul să cadă la o învoială.

— Ca să nu fie pe deplin după cum ţinem fiecare dintre noi, atunci să trimitem în ţări străine doi

feciori, pe al nostru şi pe un boieraş cărora să le dăm cîte o corabie cu oameni înarmaţi şi cîte două mii de galbeni. Iar după vreme de un an, care din doi se va alege cu mai mare cîştig şi mai mare vază, acela să ne fie ginere.

Doamna nu se împotrivi, dar ca să-şi facă pe plac, chemă pe feciorul de domn dorit de dînsa şi-i numără pe ascuns încă două mii de galbeni ca să-l ajute să iasă învingător faţă de alesul soţului ei.

Amîndoi feciorii s-au înfăţişat înaintea domnului şi doamnei, primiră poruncile şi porniră la drum în aceeaşi zi, dar pe două căi deosebite.

Coconul, cînd s-a văzut cu atîta bănet în chimir, suindu-se în corabie se călători departe, sigur fiind că se va întoarce în ţară înaintea celuilalt şi cu mai multă vază şi avuţie.

După un drum de mai multe săptămîni, otgoni într-o cetate, unde se afla o vestită farmazoană, gata de a te fermeca văzînd cu ochii. Auzind de venirea fiului de domn, îl pofti la masă şi după ce ospătară cu prisos din toate bunătăţile, îi zise:

— Ai să auzi ce n-ai mai auzit şi ai să vezi ce n-ai mai văzut: o pisică jucăuşă, care sare şi joacă în două labe douăzeci şi patru de ore necontenit, în timp ce cu celelalte două ţine dinainte două sfeşnice cu lumînări aprinse. Ce crezi despre minunea asta?

— Ce să cred? Nu cred nimic. Unde poţi vedea vreodată ciudăţenia asta?

— Ba se poate vedea! Dă mîna încoace, să facem prinsoare.

— Poftim, făcu feciorul.

— Pe ce? îl ispiti ea.

— Pe tot ce vrea doamna, răspunse feciorul.

— Eu zic pe toată averea ta, iar de nu se va adeveri cele ce-ţi spun, ţi-o voi plăti-o îndoit, încheie dînsa şi el nu o dezise.

Ca lucrul să fie mai întemeiat, făcură carte şi legătură de la care să nu se abată niciunul.

Tînărul se bucură că dintr-odată, fără multă osteneală, se va îmbogăţi. Nenorocitul nici nu bănui pe ce mîni intrase.

Au adus pisica şi i-au pus două sfeşnice cu lumînări aprinse în labe, au chemat şi un toboşar care începu a-i descînta şi, bat-o pustia de mîţă sprinţară, juca şi ţopăia întocmai ca omul. Şi jocul ţinu douăzeci şi patru de ceasuri, după cum i-a fost vorba ei. Doamna, după tocmeala lor, culese tot avutul lui, şi el rămase despoiat pe drumuri. Abia de se putu pripăşi la o brutărie, unde ca să nu moară de foame, căra apa cu sacaua.

Feciorul, sărac, despărţindu-se de tovarăşul lui, se îmbarcă şi uitînd de griji o luă razna oriunde o nimeri. Ajunse şi el după vreo cîteva săptămîni la un ostrov împădurit şi înflorit în mijlocul mării. Rămase uimit minunînde-se de frumuseţea priveliştii şi zise oştenilor:

— Staţi, voinicilor, să ne oprim aici.

Şi se urcară cu toţii pe mal, şi cum alesul domnitorului se plimba pe acolo, se izbi de o lespede mare, legată cu patru lanţuri. Chemă pe oşteni şi le porunci să tragă de lanţuri şi să ridice marmura. Şi după ce ei o săltară din loc, ce să vadă? Un drum care cobora adînc pe sub pămînt.

Un moş cu barbă albă le ieşi înainte şi-i întrebă ce caută pe tărîmul lui? Flăcăul îi istorisi toate pe rînd, împărtăşindu-i şi gîndul cu care îl mînase părintele său în lume.

— Pe unde vei merge departe, vei da de domnul acestui ţinut, care se luptă de nouă ani cu duşmanul său şi nu-l poate doborî. Cînd te vei apropia de cetatea lui să o despresori, te vei sui şi vei ridica steagul în semn de biruinţă. Atunci vei fi chemat de el şi răsplătit.

Şi iată că după umblătură de multe zile, însoţit de oştenii săi, ajunse în focul luptei; tăindu-şi drum cu sabia, despresura cetatea şi înălţă steagul biruinţei şi astfel mintui pe bătrînul domnitor. Acesta îl chemă mulţumindu-i binefăcătorului:

— Cere tot ce doreşti, că toate ale mele sînt şi ale tale.

— Dăruieşte-mă după voia ta, îngînă sfios feciorul.

— Să-ţi dau pe fiica mea de soţie şi să te înscăunez în locul meu?

— Asta nu pot primi fără a înştiinţa mai înainte pe tatăl meu.

Domnitorul îi ticsi corabia cu toate bunătăţile şi scumpeturile, îi dărui pungi doldora de galbeni şi giuvaericale, îi îmbrăcă pe oşteni cu haine nouă-nouţe; el mulţumi pentru toate aceste daruri şi-şi luă rămas bun.

Cînd se despărţise de moşul cu barba albă, acesta îi ceruse:

— La întoarcere, să te abaţi şi pe la mine, să-mi laşi şi mie o părticică din avutul ce vei dobîndi.

Însă moşul voise să-l încerce şi să vadă dacă este un om de treabă şi de cuvînt, că lui nu-i ardea de îmbogăţire. Aşa că la întoarcere feciorul trecu pe la moş, să-i facă parte din averea dobîndită, dar el îl opri:

— Nu-mi trebuie nimic, fătul meu. Am vrut numai să te încerc, ca să aflu omenia şi dărnicia ta.

Şi astfel, tot plutind pe mare zile întregi, nimeri şi el la vestita farmazoană. Şi lui i s-a întîmplat tot aşa ca şi fiului de domn. După prînzul mare, îl luă cu aceeaşi poveste. Dar nici el nu se încrezu poveştilor ei şi se rămăşi tot pe avere.

Şi unde începu pisicuţa, ca o spiriduşă să joace tontoroiul în două labe, cu lumînările în celelalte două, s-o tot priveşti şi să te cruceşti.

Trecură aproape douăzeci şi trei de ceasuri şi toboşarul tot mai cînta şi bătea din tobă şi pisica tot mai sărea şi se da în vînt.

Se apropia ceasul al douăzeci şi patrulea şi feciorul se frămînta şi sta ca pe ghimpi. Deodată, ce-i veni în minte? Rupse un ciucure mare, care spînzura la sofaua unde se aşezase şi odată ţuşti: pisicuţa aruncă lumînările şi fuga după ciucure, crezînd că e un şoarec să-l prindă.

Şi astfel femeia pierdu rămăşagul şi feciorul cîştigă jocul. După cum le fu prinsoarea, el îi luă averea şi plecă.

Între astea, auzind că tovarăşul lui căra apa cu sacaua la o brutărie din apropiere, îl căută şi, cum îl găsi, îl ajută să-şi facă rost de o nouă corabie şi le cumpără haine şi lui, şi oamenilor.

Se înapoiară cu toţii acasă: corabia feciorului sărac era toată plină de comori, oştenii lui spilcuiţi, parcă scoşi din cutie, iar corabia feciorului de domn, goală şi oştenii cu mantii sărăcăcioase, de-ţi era mai mare mila.

Abia atunci văzu şi doamna ce dreptate avusese soţul ei şi-şi aminti de vorba că omul sfinţeşte locul, nu locul pe om.

Au făcut o nuntă mare şi cum domnul era împovărat de ani, s-a lăsat de domnie şi a înscăunat în locu-i pe ginerele său, care astfel a ajuns la mărirea visată, avînd parte pînă la adînci bătrîneţe de toate bunurile şi bucuriile lumii.

Curcubeta

IATĂ O POVESTE ca nealta, auzită şi povestită.

A fost odată, cam de multişor, sînt ani de cînd trăia o femeie din greu, singuratică şi neajutorată de nimeni. Se zmăcina ziulica întreagă, că nu are şi ea un copil, care să-i deschidă uşa, să nu fie singură cuc. Se scula şi se culca tot cu acelaşi gînd să aibă şi ea un sufleţel în casă, să-i lumineze nopţile şi zilele.

Aşa de mult îşi dorea o fetiţă, că într-o seară adormi rugîndu-se:

— De aş avea o fetiţă, fie măcar şi o curcubetă !

În vis i se arătă o ursitoare, care o povăţui să ia calea pădurii neumblate, unde va găsi ce doreşte.

A doua zi, încrezută visului, biata femeie se pregăti de cale şi o luă încetişor la deal spre pădure. Tot rătăci prin desiş, pînă ce pierdu cărările şi încăpu într-un rămuriş. Cînd şi-aţinti ochii, văzu un colţişor care semăna a sălaş omenesc: cu acoperiş însăilat de scînduri, cu pereţi din trunchiuri de copaci şi cu o uşă din împletitură de nuiele. Se tot suci şi se învîrti, dar nu zări pe nimeni. Şi cum era istovită de cale lungă, bătu în leasă:

— Cine şade aici?

Deodată se înlătură un trunchi şi i se năluci dinainte Muma-Pădurii, care o pofti înăuntru. Acolo, ce-i văzură ochii? Masa şi scaunele erau numai buturugi, patul o scorbură mare, peste care era întins un aşternut de frunze şi muşchi verde şi moale. Pe masă era o oală cu floarea-şarpelui, iar într-un ungher se aflau adunate tot felul de buruiene de leac.

Muma-Pădurii, privind-o cu ochii, ca orice vrăjitoare, îi ghici vrerea, apoi scotoci prin ierburi, găsi o curcubetă şi o descîntă.

După ce isprăvi, îi dărui femeii curcubeta. Încă nu apucă să calce la înapoiere pragul casei şi

Curcubeta prinse a glăsui. De bucurie şi de dragă ce-i era, biata femeie se purta cu dînsa ca şi cu un ou, de teamă să nu se spargă.

Într-o zi, Beta văzu fete din vecinătate coborîndu-se la rîu după apă şi zise mamei sale că vrea şi ea să se ducă cu ele.

— Cum să te duci, draga mea, că tu nu poţi umbla?

— Ba eu pot, mamă!

Cînd văzu mama că-i peste putinţă să-i strice voia, o lăsă la rîu cu fetele. Ea merse de-a rostogolul de sosi mai curînd decît toate suratele. Acolo se ţinu mai deoparte.

Unele au început să se scalde, altele să spele, înălbeau sau întindeau pînza, fiecare cu lucrul ei.

Beta îşi scoase cămaşa de pe ea şi ce să vezi? Nu mai era o curcubetă, ci o sînziană. Feţişoara ca spuma, perişorul ca aurul şi ochii negri ca măslina! Şi rumenă-rumeioară ca bujorul, o minunăţie vie!

Intră şi ea în apă să se scalde şi tot jucîndu-se îi pică inelul cu piatră scumpă în rîu. Fata se afundă în apă şi-l căută scormonind prundul.

Dar iată că trecu pe acolo călare, în armură, un fiu argintat şi luminat de împărat. Îl adusese aţa să-şi adape calul tocmai pe unde se afla mîndreţea de fată jucăuşă. Cum îi auzi tropotul, ea se dete la fundul apei şi rămase tupilată acolo, să nu fie zărită cumva de tînăr.

S-apropie el să-şi adape calul, dar n-a fost chip; tot îşi pleca botul şi se izbea înapoi speriat.

— Oare ce are zmeul meu de se sperie?

Mai încercă o dată, zorindu-l spre apă, în zadar, că se da tot înapoi.

— Mînca-te-ar dihăniile, de te-ar mînca! Ce ai astăzi de te încăprui aşa?

Cum era curios, descălecă şi se aplecă să bea el întîi din apă şi îngenunchind, minune mare! Se

oglindea în apă făptura fetei cu mai multă strălucire ca soarele!

Se apropie el către marginea apei şi o întrebă frumos cum o cheamă şi ce caută acolo? Ea se plînse că-i alunecase inelul în apă şi-l caută prin pietriş, pe unde s-o fi rătăcit.

— N-ai nevoie de asta, îi răspunse el, că inele poţi avea de la mine cîte vrei.

Şi odată îi aruncă o pungă plină de inele cu pietre nestemate, care de care mai scumpe. Apoi se rugă de dînsa să iasă din rîu; dar ţi-ai găsit fata să asculte! Cu nimic n-a putut s-o înduplece. Beta scotea inelele din pungă şi le punea pe degete numărîndu-le:

— Un ineluş, două ineluşe, trei ineluşe...

Cum înceta de numărat, iar o lua de la capăt :

— Un ineluş...

Trecînd o babă, care-şi făcuse drum într-acolo, coconul de împărat fugi şi o opri să-i ceară ajutor. După ce se vorbi cu dînsa, se prefăcu el că pleacă şi se îndosi după un copac.

Cum fetele celelalte se risipiră care încotro spre casele lor, să ducă vestea minunei întîmplate, lăsînd albiile la mal, vine baborniţa şi se puse să spele. Dar ce fel de spălat? Răsturna albia pe dos şi se făcea că punea apă să spele.

— Nu, aşa, mătuşă, sări Beta, nu se spală aşa!

— Dar cum se spală, că eu nu ştiu altfel, zise baba.

Beta tot o învăţa, dar mătuşica făcea tot de-a-ndoaselea.

— Nu aşa, mătuşă, nu se spală aşa! strigă fata încă o dată.

— Deh, fata mea, dacă eu nu mă pricep, de ce nu vii tu încoace să mă înveţi?

Fata, tot apropiindu-se să-i arate, nu luă seama că era afară din rîu. Tînărul ieşi din ascunzătoare şi puse mîna pe ea. O urcă pe cal şi fuga la palat. Noroc

că tîrîndu-şi cumăşuţa după ea, a putut să şi-o tragă peste cap.

Cînd dădu de ştire părinţilor săi că şi-a găsit mireasă:

— Cum, fiul meu, izbucni împărăteasa-mamă, dintr-o cetate plină de fete nu ai ales decît pe cea mai pocită?

Fusese aspru mustrat, dar feciorul nu se dete bătut. Ştia el ce nu ştia nimeni şi îi era de ajuns. Împărăteasa-mamă, după ce plînse şi se frămîntă ceasuri întregi de durere şi nu-l putu clinti, închise ochii şi-l lăsă de capul lui.

Lumea se mira ca un fiu de împărat să se însoare cu asemenea trăznaie, se spunea chiar că nu era în toate minţile. Se făcu nunta, dar ce nuntă? În loc de joc şi cîntece, numai plînsete şi vaiete!

Dar cînd rămaseră singuri, mirele şi mireasa, ea îi spuse:

— Să te fereşti de un singur lucru, să nu te atingi de cămaşa curcubetei ce ţi-o las în seamă, altminteri are să fie foc şi pară.

Astfel îşi petrecură vreme îndelungă laolaltă. Pînă cînd într-o zi au fost chemaţi la o nouă nuntă împărătească, a singurei lui surori.

— Deh, făcu împărăteasa-mamă, toate măririle din lume merg cu nurori la nuntă, numai eu fără noră, că doar n-o să car o tărtăcuţă după mine!

Foarte mîhnit plecă fiul cu părinţii săi la nuntă, fără Beta. Ea l-a văzut pornind cu lacrimile în ochi; deşi ea ştia bine că în văzul lumii mai avea încă zile de trăit sub înfăţişarea asta, se hotărî să meargă şi ea la nuntă, chiar dacă o va plăti cu preţul vieţii. Scoase cămaşa ei de curcubetă şi sosi tocmai cînd se juca hora mare. Se încinse şi ea alături de mireasă. Toată lumea fu cuprinsă de mirare şi se auzea un murmur. Cine să fie? O fată sau o zînă din alte tărîmuri? Numai unul singur ştia adevărul şi nu mai putea de bucurie.

Împărăteasa zise împăratului:

— Vezi ce frumuseţe de bălăioară! Asta era pentru băiatul nostru.

Şi-şi şterse cu năframa o lacrimă de pe gene.

Fiul ei o aude şi-i spune:

— Nu-ţi strica inima, dragă mamă, că asta e chiar aleasa şi mireasa mea şi nora ta ursită.

— Cum poate să fie ea? Unde e pielea ei de tărtăcuţă?

— A rămas acasă, răspunse fiul.

Împărăteasa, fuga la ea acasă, aprinde focul şi arde cămaşa de dovleac.

În clipa aceea, de unde juca sprintenă şi fericită, Beta dete un chiot de durere, o podidi plînsul şi aşa se muie şi se subţie sărmana de ea, pînă se făcu o zburătoare; luîndu-şi zborul se anină pe o ramură de arbore din grădina palatului. Fiul de împărat fugi după ea urmărind-o din creangă în creangă, tot mai sus pînă nu-i mai zări urma.

Numaidecît porni el în căutarea ei; aflînd despre vrăjitoarea din pădurea întunecată o luă pe drumul pe care îl bătuse mama Betei odinioară şi dibuind pe unde era rămurişul mai stufos, nimeri drept la sălaşul Mumei-Pădurii. Aceasta cunoştea zorul care îl aducea într-acolo. Chemă şoimii şi le porunci să întindă laţuri prin toată pădurea ca să prindă pe nenorocita fugară. Sta feciorul cu inima tremurîndă, avînd tolba de săgeţi aruncată pe umăr, să nu cumva să i se întîmple pasării ceva. Dintr-un frunzar întunecat pasărea neştiutoare se apropie ciripind şi căzu în laţ.

Muma-Pădurii pregătise pentru ea o minune de balsam din buruienile multe ce le avea, iar pasărea îl bău şi se învoltă dintr-o dată, luînd înfăţişarea dinainte, de fată frumoasă, cum pe pămînt nu mai era nici una.

De aci înainte nu mai avea nevoie să se ascundă în că-măşuţa ei de curcubetă. Feciorul de împărat o

cuprinse în braţele lui şi iute ca vîntul şi ca gîndul zbură pînă acasă.

Aci se nunti cu ea, o nuntă de poveste, înzestrînd-o cu toate podoabele din vistieria împărăţiei, printre care multe inele cu pietre scumpe. N-a fost uitată nici mama Betei, care se bucură şi ea pînă la moarte de o viaţă cum nici măcar în visul ei nu-şi închipuise.

Mintea şi Norocul

MINTEA ŞI NOROCUL s-au întîlnit la casa unui om. Acesta i-a primit cu dragă inimă şi i-a rugat să lucreze fiecare cu ce poate: Norocul să-i care averi cu sacul, iar Mintea isteţime cu carul.

Şi aşa, în scurtă vreme omul nostru întrecu în bogăţie chiar pe împărat, că avea argint cît stelele cerului şi nisipul mării, şi minte, de i se duse vestea de înţelept ce era, că vorbele ieşite din gura lui plăteau cît aurul.

Împăratul, dacă-l văzu aşa de înstărit şi cuminte de nu mai avea pereche, îl luă de ginere. Şi ajutat de Noroc şi de Minte, ajunsese omul în culmea măririi.

Pînă aci totul a mers ca pe roate. Dar într-o zi, din vorbă în vorbă, Mintea şi Norocul au început să se încaiere.

— Ce mai tura-vura, zise Mintea, poftim la întrecere, arată ce poţi fără mine; iată eu mă dau la o parte şi rămîi singur, pe seama ta.

— Prea bine, încheie Norocul, şi cu tine şi fără tine.

Mintea se călători din casa omului, şi Norocul rămase de capul lui. Purcese să-i care la averi, de nu mai ştia unde să le poată aciola; îl noroci astfel, că pe ce punea mîna omul, totul se preschimba în aur.

Norocul îi merse tot sporind, dar Mintea i se scurtă tot mai mult. Nici un cuvînt ca lumea, nici unul la locul lui. De unde pînă atunci toţi se îmbulzeau la el după un sfat, omul se prosti aşa de tare, de rîdeau şi copiii.

Între timp, se pregăti o mare sărbătoare la palat. Crai din cele patru colţuri ale lumii erau poftiţi la ospeţie unde ginerele împăratului avea locul de frunte; doar vuia pămîntul de vîlva ce o făcuse cu avuţia şi cuminţia lui.

Cu toţii se ospătară frumos, numai ginerele se purtă ca un găman. Cînd împăratul întinse cu mîna sa fireşte-căruia cîte o ramură cu mere de pe masă, mesenii toţi curăţiră merele şi le mîncară, numai ginerele, ca un netot, înghiţi ramura de mere cu frunze cu tot. Musafirii strîmbară din nas şi se uitară unul la altul înciudaţi. Împăratul, să intre în pămînt de ruşine, nu altceva. Ceru să-l umfle pe sus, să-l ducă la spînzurătoare, că numai astfel îşi putea plăti ruşinea suferită.

Era aproape să-i tragă ştreangul la beregată, şi ginerele care altădată era cu vorba aşa bogată, acuma tăia numai palavre. Înşira vrute şi nevrute, şi toca din gură, sărăcuţul de el mergea de-a racul cu mintea.

Iar Norocul, cîte nu învîrti spre a-l mîntui, dar în deşert. Cînd se asigură că nu-i merge roata şi că e vai de capul omului, se dete bătut şi se supuse Minţii:

— Te rog, surată, scapă-l de la pieire, ca să nu-l port pe sufletul meu viaţa-mi toată. Eu am făcut-o lată, tu să nu faci ca mine, Minte aşa de înzestrată şi lăudată!

Mintea miloasă nu zăbovi şi se aşternu la lucru. Voinicul îşi veni în fire şi i se păru că s-a deşteptat ca dintr-un somn adînc. Limba i se dezlegă dintr-o dată.

— Ce v-aţi năpustit la mine, ce aveţi cu mine? Unde s-a mai pomenit spînzurat nejudecat! Luaţi-mă şi întrebaţi-mă şi dacă îmi veţi găsi vreo vină, să-mi daţi o pedeapsă şi mai haină.

Şi astfel a fost nevoit chiar împăratul să-l judece. Acesta îi zise:

— Nu ţi-e de ajuns batjocura ce mi-ai făcut la masă? Ai mai văzut om să rumege frunze şi ramuri?

— Nu e vina mea, cînd am socotit că un dar împărătesc nu-l despreţuiesc decît neobrăzaţii şi nerozii. Ca să-mi cinstesc împăratul, am făcut ce nimeni n-a făcut. Dar numai eu ştiu ce am pătimit în mine, crezînd că am să fiu lăudat de tine.

Împăratul îşi dete seama că ginerele nu semăna cu cel dinainte. Se simţea parcă stingherit de vorba lui. Îl pofti din nou la sfat, că mulţi aşteptau să mai audă o vorbă cumpănită pentru toate nevoile lor.

De atunci se pomeni Norocul rămas slab de minte. De-aci şi vorba; mai bine un dram de minte decît un car de noroc!

Piatra fermecată

A FOST UN BIET OM scăpătat şi bătut de nevoi, numit Mitruş, singurul sprijin al unor părinţi încovoiaţi de bătrîneţe. De lucrat, lucra el, dar nu-i mergea cum voia şi pace!

Dacă văzu şi văzu că în zadar se trudeşte şi se zbate pe acasă, se socoti în sine:

„Hai să primenesc aerul, să mă port în străinătăţi pe undeva, că cine ştie ce noroc dă peste mine”. Dar se vede că nu plecă într-un ceas bun, că nici pe acolo nu se pricopsi. Munci trei ani de-a rîndul şi agonisi numai trei galbeni. Îi aruncă în pungă şi luă calea spre casă cu dor de ai săi.

Umblă, umblă cale lungă şi cînd rămase puţin pînă să ajungă, întîlni o ceată de băieţi, care legaseră un cîine şi stau gata şă-l bată. Lui i se făcu milă:

— Ce să vă dau că să lăsaţi în pace cîinele?

— Un galben! răspunseră toţi într-un glas.

— Poftim! şi scoase din pungă banul, luă cîinele şi înaintă spre casă.

Mai merse o bucată şi văzu alţi băietani. Aceştia legaseră o pisică şi o chinuiau. Lui Mitruş i se făcu milă şi de ea:

— Hai să vă dau un galben şi să-i daţi drumul.

— Dă-ni-l! îi ziseră cu toţii.

Şi după ce le zvîrli şi lor bănuţul, plecă îndată cu pisica.

În pungă îi mai rămăsese încă un ban. Dar nici de el n-avu parte pînă acasă, că aşa era felul lui. Că trebuie să-ţi meargă şi norocul, dar aşa îi era dat pesemne. Mai încolo întîlni şi pe alţii, care prinseseră un şarpe şi voiau să-l omoare. Dar Mitruş, milos cum era, se înduioşă şi pentru şarpe şi plăti pentru el gologanul rămas, îl aruncă într-o desagă şi porni iarăşi la drum.

Cînd se apropie de satul lui, i-au ieşit în cale oamenii, după cum era datina.

— Vine Mitruş, vine Mitruş!

Omul venea din străinătate îndepărtată, unde petrecuse trei ani, nu glumă! Şi astfel îi săreau toţi înainte, care îi strîngea mîna, care îl îmbrăţişa, care îl săruta, pînă ce pe înserate poposiră acasă. Întinseră masa, mîncară şi băură cu ce brumă avură şi la urmă îi zise maică-sa:

— Acum, fiule, să vedem ce ne-ai adus din neagra străinătate.

— Iată ce am adus!

Le arătă cîinele, pisica, şi scoase din desagă şarpele şi le înşiră de-a fir-a-păr tot ce păţise.

Cînd auziră şi văzură părinţii toate astea, grozav se mîhniră. Sărmanii de ei se aşteptau să vie cu cîştiguri bănoase şi cu lucruri multe şi mărunte şi el vine cu prostia şi sărăcia.

Trecură zile de atunci. Înstrăinatul şedea huzurind pe acasă. Oamenii ziceau:

— Nu vezi dacă s-a dus, ce procopseală? Gaură în apă!

Cîinele cu pisica trăiau la Mitruş şi petreceau ca fraţii; numai şarpele se rugă de el să-l ducă înapoi la părinţii lui, că va fi răsplătit bine de ei. Să nu aibă nici o teamă cînd are să vadă şerpăria lor, că nu îi vor face nici un rău, şi să ceară mai presus de orice, de la tatăl lui, împăratul şerpilor, cel cu trei capete încoronate, „piatra fermecată”.

Mitruş luă aminte toate astea şi încolăcind şarpele, o întinse la drum. Umblă cît umblă, pînă ce intră la curtea şerpilor. Acolo, ce să vadă? peste tot şerpuiau şi şuierau tot felul de tîrîtoare, de te cuprindea groaza. Dar lui Mitruş nu i s-au speriat ochii: ştia dînsul că nu i se va întîmpla nimic.

Şerpoii, cînd îşi aflară puiul, se săltară de bucurie, că ei de mult îi semnaseră numele în

pomelnicul celor plecaţi din lume. Îl poftiră să spună tot ce-i doreşte inima, că un astfel de bine nu se răscumpără uşor. Îi cărară pe dinainte saci cu galbeni şi cu tot felul de scumpeturi. Mitruş însă ştia ce să ceară, că nu era om nechitit şi încă îl învăţase şarpele.

— Vreau, zise, „piatra fermecată”.

Nici nu le trecea lor prin minte că Mitruş le va cere talismanul acesta, care avea darul, cum îl puneai în gură, sub limbă, să împlinească pe loc orice dorinţă. Se suciră, se învîrtiră, că le venea anevoie să dea piatra; pe vrute, pe nevrute, ca să nu-şi calce cuvîntul, i-o dăruiră.

O îndoşi numaidecît la sîn, îşi luă rămas bun de la şerpărie şi drum bun, băiete, către casă.

Nu intrase bine în ogradă, potrivi piatra sub limbă şi se rugă:

„Casa mea, facă-se în clipa asta un palat mai luminat decît al împăratului!”

Abia răspicase cuvîntul şi ce să-i vadă ochii? Căscioara lui, răsărită cît un boi de om, se mări ca un palat aşa de înălţat şi luminat, de-ţi lua vederile privindu-l. Toţi oamenii rămaseră buimaci la vederea lui şi se întrebau:

— Cum putu omul acesta să facă aşa minune?

Pînă şi împăratul se minuna şi el şi tot clătina din cap şi nu-i venea să creadă ochilor. Îl chemă pe Mitruş şi-l întrebă:

— Cum ai putut închipui astfel de minunăţie?

— Am rostit un cuvînt tainic!

— Dacă nu ţi-a fost greu să-l înalţi, pînă mîine să-mi aşterni o cale argintată între palatul tău şi al meu. De vei izbuti, îţi voi dărui jumătate de împărăţie şi pe fiica mea de soţie.

— S-a făcut, măria ta, răspunse Mitruş.

Fuga acasă, pune piatra sub limbă şi cum a cerut: „Să se bată o cale de argint de la împărat pînă

la mine” s-a desfăşurat numaidecît un drum alburiu, lucios, între cele două palate.

Aşa că împăratul trebui să-şi ţină cuvîntul dat, să-l ia de ginere şi să-i facă parte din împărăţie.

Dar vezi că nenorocul îl păştea şi nu îl păsui să se bucure prea curînd de marea fericire.

Împăratul Arapilor, care ceruse mîna prinţesei, de ciudă că ea se căsătorise cu altul, căuta răzbunare şi trimise la curtea acestuia pe un arap spre iscodire. Arapul iscodi ce iscodi şi prinse de veste despre taina puterii lui Mitruş. Şi, într-un miez de noapte, cînd Mitruş uitase pe masă piatra nestemată şi era cufundat în somn, se sui hoţeşte în iatacul lui şi o fură.

— Piatră, zise el, vreau să mă aflu la stăpînul meu, Împăratul Arapilor, de peste mare!

Cînd se sculă Mitruş, caută piatra, nu găseşte piatra. Plesnea de ciudă, cînd privi în jurul său şi nu mai zări nici un palat, nici nimic din toate măreţiile, fiindcă arapul, trecînd pe mare, ceruse pietrei să piară toate.

Tocmai cînd stătea mai îndurerat şi plănuia cu închipuirea lui cum să străbată marea, că nu era uşor lucru s-o străbaţi toată, se pomeni lîngă el cu Miţului şi Cuţului, dragii lui. Se vede că şi pisica şi cîinele erau vrăjiţi, că pricepură îngrijorarea stăpînului lor:

— Nu te învenina, că ne învrednicim noi să-ţi aducem înapoi piatra.

Şi într-o fugă, amîndoi, Cuţului avînd în spate pe Miţului, vînturîndu-se pe mare, se aciolară la curtea Împăratului Arapilor. Era pe înserate cînd Cuţului se pripăşi la poartă, iar Miţului se sui şerpuind ca o hoaţă de pisică în casă. Cum pîndea, nevăzută dintr-un colţ, odată îi ieşi dinainte un şoarece. Hop! Se repezi la el şi-l prinse în gherişoare.

— Nu mă papa, se rugă sărmanul şoricel, că şi eu ţi-oi fi de folos!

— Te las, miorlăi mîţa, dacă peste noapte te strecori la arap şi pui laba pe piatra de sub limbă.

Şi numai după jurămîntul dat, rămase şoricelul nevătămat. El se săltă pe masă, îşi muie codiţa în solniţa cu piper roşu; apoi, pe nesimţite, ajunse la patul Împăratului Arapilor şi cum acesta se afla adîncit în somn, îi furişă coada în nară. Împăratul strănută şi piatra sări cît colo. Atunci şoricelul o luă în bot şi fuga cu ea la pisică. Pisica o apucă şi ea în bot şi fuga cu ea la cîine. Apoi amîndoi într-un suflet alergară pînă la ţărmul mării.

— Acum, hămăi Cuţului, încalecă pe mine şi ţine încleştată piatra în dinţi; să nu-ţi cadă în apă, că te-ai dus pe copcă.

Tocmai cînd se străduia să răzbată mijlocul mării, ce-i veni cîinelui, că se întoarse spre pisică şi-i spuse:

— Aş vrea să ştiu cum arată piatra fermecată.

Dar cum să-i arate piatra cîinelui, că i-ar fi căzut din bot?

— Sau îmi arăţi sau te dau huştiuluc în mare! îl apucase curiozitatea pe Cuţului.

Miţului, înfricoşat, vru să-i dea o lămurire şi huştiuluc! piatra în mare.

Acum ce să se facă ei? Cum să se ducă acasă fără piatră? Tot pisica, mai drăcoasă între astea, ochi în apă un peşte şi-l prinse în gheare.

— Nu mă înghiţi, că ţi-oi fi bun şi eu la ceva, doar eu sînt mai marele peştilor.

— Te las, dacă îmi aduci piatra fermecată din fundul mării.

Împăratul peştilor face numaidecît adunare de peşti, dar nimeni nu ştia de piatră. Se numără şi văd că lipseşte o plevuşcă, cel mai mărunţel peştişor dintre ei. Îl căutară şi pe acesta şi-l descoperiră tocmai cînd scotea piatra la liman.

Şi mîţa pune mîna pe talisman şi dă drumul peştelui-împărat, şi tot fuga, într-un suflet, ajunseră la stăpînul lor acasă, pe care îl găsiră bolnav de moarte din pricina talismanului. Dar chiar de cînd i-au vestit întoarcerea lui Cuţului şi Miţului, de cum au fost zăriţi în largul mării, se mai desmetici el socotind că-i a bine, iar cînd văzu piatra se şi înzdrăveni cu totul, tare ca fierul şi ca oţelul.

Şi cu piatra fermecată îşi înălţă din nou un palat împărătesc, de se lăfăi cu toate bunurile şi fericirile lumii...

Tana-Căpitana

A FOST OARECÎND un om care la bătrîneţe rămăsese fără soţie, dar avea mîngîierea celor trei fete ale sale. Într-o zi tatăl şedea pe un stei de piatră proptit după casă, şi cum sta aşa cu mintea călătorindă, se pomeni cu cea mai înaintată în vîrstă că-i zice:

— Spune-mi, tată, de ce eşti aşa bătut de gînduri?

— Aşa mi-a venit, mie, dar n-am nimica, îngînă el.

Şi nu vru tatăl să-i dea vreo desluşire. Dar fiindcă ea stărui şi-l înduioşa cu vorba ei aruncată într-o doară că „de ce sînt fiica ta şi la bine şi la rău”, oftă bătrînul şi-şi deschise inima:

— Cu ce poţi, fata mea, să-mi ajuţi tu mie? La nevoia mea numai un bărbat îmi poate fi de folos. Necazul meu e că m-au chemat la război, şi eu, nevoiaş şi slăbit de greul anilor, nu mă mai simt în stare să-mi fac datoria pentru ţară. Dacă trăia fratele tău, mie nu mi-ar fi păsat.

— Vai de mine, ce fel de tată eşti tu? Îmi închipuiam că aveai grija nunţii mele şi tu te amărăşti pentru că te-au chemat la război?

Bătrînul, încremenit de uşurinţa şi nepăsarea ei, rămase cu ochii înlăcrimaţi. Peste puţin se apropie şi fata mijlocie:

— Spune-mi, tată, de ce stai mohorît şi te căinezi aşa?

— Lasă-mă, fata mea, nu mă cihăi de cap, că tu eşti fată şi nu te priveşte pe tine!

— Nu, tată, nu se poate, trebuie să ştiu! Eu sînt fiica ta şi la bine şi la rău.

Tatăl ei, temîndu-se să nu-i răspundă la fel, n-a vrut să-i încredinţeze păsul. Dar fiindcă stătu mult de capul lui, în cele din urmă îi făcu pe voie:

— Uite, draga mea, ce să fie? Iată m-au chemat sub arme şi trebuie să plec!

— Vai, ce fel de tată eşti tu? Credeam că-ţi băteai capul cu măritişul meu şi tu te necăjeşti că te-au chemat sub arme?

De ce se temuse nu scăpase. A înghiţit-o şi pe asta, sărmanul tată, a plecat capul pe piept şi mai tare şi a rămas tot îngîndurat. Puţin după asta, trecu pe acolo şi fata mezină, Tana. Şi ea îl iscodi:

— Spune-mi, tată, de ce stai aşa de supărat şi îngrijorat?

Tatăl, fiind dezamăgit de celelalte surori, tăcu molcom. Părea că are gura cusută.

— Te rog, nu-mi ascunde mie necazul. Deşi sînt fată, la vreme grea mă fac fecior de dragul tău.

Tatăl, mut! Nici cu cleştele nu-i scoteai vorba din gură.

— Nu te mai îngrijora, că mi-i de ajuns aleanul meu.

— Trebuie să-mi spui. Să ştiu că vine potop şi nu mă las pînă nu-mi destăinui ce te doare.

— Le-am spus şi surorilor tale, dar mi-au făcut obrazul de ruşine!

— Trebuie să-mi spui şi mie, poate că ţi-oi răspunde altfel decît ele.

Mai mult ca să scape de ea şi nu ca să aibă vreun, folos, bătrînul îi făcu pe plac:

— Ce să fie, fata mea, m-au chemat la război. Pe mine m-au părăsit puterile şi nu am nici un băiat de trimis în locul meu şi iată-mă bătut de soartă!

— Pentru asta te amărăşti şi-ţi scurtezi zilele? Nu-ţi mai face inimă rea, că mă duc eu în locul tău.

— Cum o să de duci, că eşti o biată fată?

— Las' să fiu! Fă-mi rost de un port bărbătesc şi de un murg de călărit, dă-mi flintă, un paloş, o căciulă, s-o pornesc în zbor la drum.

Bătrînul mîngîiat de curajul voinicesc al ei, se descreţea, îi rîdea barba şi-i curgeau lacrimile în ochi de bucurie privind odorul lui. Puse de-i croi un port de oştean pe măsură; îi arcăni un sirep din herghelie, care mînca pămînt şi bea nouri, şi-i aruncă pe umeri armele, apoi îi cuvîntă:

— Deschide-ţi ochii bine, să mă scoţi cu faţa curată. Ia seama şi nu te da de gol, că dacă vor prinde de veste, mare ruşine este! Dacă pe acolo vei intra în oraş, caută să umbli pe la dughenele de puşti şi săbii, nu pe la inele şi cercei şi alte podoabe femeieşti, să nu te bagi între femei, ci să stai numai între bărbaţi şi flăcăi.

Şi aşa a învăţat-o bătrînul cum să se poarte şi ea asculta cu luare-aminte, că toate erau sfaturi întemeiate şi rostite numai înspre binele ei. La urmă i-a dat binecuvîntarea şi i-a urat fierbinte:

— Drum bun, fiica mea! Domnul te aibă în pază şi să auzim numai de bine.

Tana-Căpitana a sărutat mîna părintelui său; a încins voiniceşte paloşul şi, luîndu-şi rămas bun de la surori, s-a repezit spre cal.

— Stai să te ajut, strigă tatăl, ca să încaleci, dar el nici nu isprăvise vorba, că ea şi sărise în şa.

Moşul, privind-o în goana calului, şi-a zis în sine, cu mîndrie: „E mai dihai ca un flăcău!”

După cale lungă, lungă, ajunse la împărat:

— Eu, măria ta, sînt fiul lui Mişchia, Domnul Munţilor. Tatăl meu, neputincios de bătrîneţe, m-a trimes pe mine în locul lui la război. Şi iată, am venit, că de tineri, măria-ta, ai mai multă nevoie la luptă.

Împăratului îi plăcu înfăţişarea. „Se vede după purtare şi vorbă că e voinicul-voinicilor”, zise măgulit în sine. Şi-l dete ca tovarăş fiului său. Pornind odată

împreună să vadă grajdurile împărăteşti, Tana-Căpitana începu să se poarte voiniceşte. Cum a intrat înăuntru, şireată, s-a apropiat de cel mai nărăvaş cal, ca să nu dea de bănuit; ştia doar că voinicii-voinicilor pot înfrîna caii cei aprigi.

Prinţul, ademenit de glasul ei, după firea ei, după faţa gingaşă, nu-i venea a crede că e fecior. Stăpînit de îndoială, se duse la mamă-sa şi i se destăinui:

— Dragă mamă, îmi pare că nu mă înşală ochii şi că tovarăşul meu nu poate fi fecior. Mi se pare că e fată.

— Spune-mi cum arată, unde e găzduit şi ce a întrebat?

— Întîi şi întîi a întrebat de caii cei mai nărăvaşi din grajdurile noastre, dar

În mine tot mă-ndoi,
E o fată la război.

Mamă-sa îl povăţui să se ia pe urma lui, cînd vor trece pe la tîrgul cu bogăţii, să vadă pe unde va stărui mai cu drag, pe la lucruri femeieşti sau bărbăteşti.

Pînă una alta, porni oştirea la război. Fata mereu căuta să fie în fruntea tuturor. Unde plouau gloanţele, acolo se îmbulzea şi ea şi însufleţea pe tineri să nu dea înapoi, ci să se arunce în foc. Era neîntrecută în curajul şi în bărbăţia ei. Datorită ei înaintară mai repede pe cîmpul de luptă şi în cele din urmă învinseră pe duşman.

Aşa l-a uimit şi încîntat pe fiul de împărat, că nu se mai despărţea de dînsa:

— Fîrtate, am să-ţi fac daruri pentru vitejia ta!

Şi el o purtă pe la prăvălii cu podoabe femeieşti, cu inele, cu cercei, cu marame, dar ea de-abia îşi îndrepta ochli spre ele:

— Astea toate sînt bune pentru fete, nu pentru băieţi.

Tana-Căpitana se oprea numai la puşti, la pistoale, la săbii şi la paloşe, tot la lucruri care şed bine bărbatului.

Fiul de împărat se întoarse şi povesti mamei cele întîmplate.

— Ei, dragul meu, fetele nu dau buzna la război, că le tremură inima de spaimă. Apoi, oricum să fie, cînd vede găteli femeieşti, fata chiar dacă nu le cumpără, se uită măcar cu coada ochiului. După cum vezi, nu şi-a aruncat nici o privire asupra lor. O fi, dar, fecior.

— Mai pune-l la încercare şi cu altceva, zise maică-sa, aşază sub perna ta şi a ei cîte o steblă de busuioc şi să te uiţi dimineaţa dacă busuiocul de sub căpătîiul ei s-a vestejit, e fată cu adevărat.

Dar Tana-Căpitana prinse de veste, se sculă de cu noapte şi schimbă busuiocul cu unul proaspăt. Cînd se deşteptă, el dimineaţa şi se duse să vadă busuiocul ei, era mai proaspăt decît al lui.

Îi zise iar mamă-sa:

— Deh, fiul meu! De bună seamă că-i fecior!

Cum el încă se mai îndoia, mamă-sa îl sfătui să-i mai întindă şi o altă capcană. Şi aşa se făcu că pornind cu voinicul la plimbare, cum deteră de un rîu, îl pofti la scăldat. Mai întîi ea se lăsa greu, îi spunea lui că fiind om de munte nu ştia să înoate. El stărui:

— Nu-mi strica voia, că apa nu-i afundă.

Cînd văzu, şireata, că i s-a înfundat, a dat buzna la rîu cu cal cu tot şi s-a pomenit dincolo. Şi de pe malul celălalt strigă feciorului:

Vezi cosiţele
Şi rochiţele!

Şi scutură capul o dată, de-i căzură pletele aurite pînă la genunchi.

Feciorul scoate inelul de aur din deget, îl aruncă şi o nimereşte drept în dinte pe fată, care rîdea, şi dintele dintr-o dată se auri.

Apoi ea dete pinteni calului şi o luă vînt în fugă înapoi la tatăl ei, care o aştepta cu nerăbdare.

Din acea clipă cînd fata pieri în umbra codrului, feciorul de împărat nu mai avu linişte şi pace. După ce în zadar răsturnase copacii căutînd-o, se înţoli ca un fusar, încărcă un roib cu fuse, cu prisnele şi furci şi luă satele razna, doar va da de frumuseţea de fată a lui Mişchia, Domnul Munţilor.

Din sat în sat striga:

Hai la fuse!
Cine ia fuse?
Haide, fată cu dinte înnoit,
Fată cu dinte aurit.

La urmă ajunse şi în satul lui Mişchia. Dar Mişchia era neam numeros, jumătate de sat îi purta numele. Cum s-o descopere? Începu a umbla din poartă în poartă:

Hai la fuse,
Cine ia fuse?
Hai, fetelor frumoase!

Cînd trecu pe lîngă fermecata casă a fetei, aceasta ieşi afară să cumpere fuse:

— Fusare, fusare, cum dai fusele?

Dintele aurit, ce-l zări, îi întări convingerea că este multdorita lui iubită.

— Cum ţi-i voia, draga mea! Cu un taler de făină, de grîu, de mei, cu ce o fi.

Dar lui nu-i era de cîştig, că nu-i ardea de negustorie. Fata se întoarce din casă cu o strachină mare de mei, că meiul avea mai multă căutare pe

vremea aceea. Cînd apucă să-l toarne el în traistă, se făcu că greşeşte la turnat, şi tot meiul se risipi pe jos.

— Nu-i nimic, că ţi-aduc altul.

— Nu vreau altul, ăsta mi-e norocul, fata mea.

Şi se puse să adune grăunte cu grăunte tot meiul. Dar pînă să-l culeagă se întunecă şi Tanei îi fu milă de el şi-l adăposti noaptea în casă cu învoirea tatălui ei. Odată intrat, tatăl gîndi că fusarii au năravuri să fure fete şi ca să nu-i joace renghiul, ascunse pe fată într-o ladă. Dar fusarul chiar asta voia. Aşteptă pînă ce adormiră cu toţii, umflă în spate lada şi iute pe cal, cu ladă cu tot, pieri ca o nălucă.

Pe la cîntători se apropia de oraş. Prinseră cocoşii să cînte: „Cucurigu!”

Fata din ladă gîndea că sînt cocoşii din ogradă:

Bată-i pe cocoşi pustia-i bată!
Tată, ce mă ţii aşa-ncuiată?
Dă-mi drumul, tată,
Să mă scol odată!

Dar, zărind prin crăpătura capacului, îl cunoscu pe fiul de împărat, care îşi luase căciula din cap, şi zise:

Tată, nu cocoşii noştri au cîntat,
Ci cocoşii fiului de împărat!

Odată ajuns la el acasă, deschise lada s-o scoată afară; fetei îi veni mai bine să intre în pămînt de ruşine. Şi cum tace piatra, aşa şi ea tăcu. În deşert i-au vorbit feciorul, tatăl său şi mama sa. Cu toţii în casă se făcură foc de necaz, că ea amuţise dinadins, dar n-aveau încotro; au rugat-o o dată, de două ori, de nouă ori, dar de pomană. Aşa se hotărî ea să nu sufle un cuvînt vreme de un an, pentru toată păţania ei. Aşa împietrită o cununară cu fiul de împărat.

Zi cu zi se roti, p-aci să se încheie anul. Era nici mai mult nici mai puţin decît un an fără trei zile, cînd prinţul stărui încă o dată pe lîngă ea: „Ai să vorbeşti sau nu?” Şi ea tot tăcea; atunci şi-a luat nădejdea de la dînsa şi se hotărî să se însoare cu o fată de împărat din vecinătate.

Începînd pregătirile de nuntă nouă, mama soacră o chemă pe Tana şi-i zise:

— Du-te şi adu-ne colacul de la balaur, ca să facem ospăţul de nuntă.

Dar ei, pasămite, voiau să scape de ea, de aceea o trimiteau la balaur. Sărmana de fată ieşi din casă şi se aşeză la marginea drumului, plîngînd şi oftînd din adînc.

O bătrînă, care nu era alta decît ursita ei îndurătoare, o întîmpină vorbindu-i:

— De ce plîngi, fată, şi nu ţi-e milă de tine?

— Cum să nu plîng, maică, săraca de mine? Iată şi iată ce mi s-a întîmplat şi-i povesti totul de-a fir-a-păr.

— Ştergeţi ochii, fata mea, şi ia-o la drum, să nu te temi, că nu vei păţi nimic rău.

Tana ascultă povaţa bătrînei, o porni la drum. Pe calea pe unde mergea i se puse de-a latul un gard căzut pe jos. Ea, fată cuminte, îl ridică şi apoi trecu mai departe. După mai mult mers îi tăie drumul un măgar costeliv de-i numărai toate coastele. Îi culese un braţ de frunze şi i-l puse dinainte. Ceva mai încolo dete de o fîntînă plină cu paie şi noroi. Tana o curăţă, o spălă şi apoi bău.

În cele din urmă ajunse la balaur. Dar balaurul nu era acasă. O găsi numai pe fata balaurului, şi-i zise:

Fii bună, dă-mi colacul,
Că mi se însoară bărbatul.

Puica balaurului, necoaptă la minte, i-l dete. Cum fugi Tana cu colacul, iată şi fiorosul de balaur.

— Ce ai făcut, muşca-te-ar şarpele, holbă ochii la fiică-sa şi fuga după Tana.

Urla balaurul:

— Fîntînă, fîntînă, prinde-o!

— Cum o să fac una ca asta, că tu mă umpleai cu noroi, mă tulburai şi apoi beai, iar fata mă curăţi, mă spălă şi apoi bău din mine.

— Măgar, măgăruş, pune mîna pe fată!

— Ei, aş! Altă treabă n-am! Tu nu mi-ai aruncat nimic de mîncare şi ea mi-a pus dinainte un braţ de frunze.

— Gardule, strigă balaurul, prinde fata, că mi-o aduse aci ursita rea.

— Lasă-te pe nădejdea asta, se repezi gardul, că tu mă calci în picioare şi treci, dar fata m-a ridicat şi apoi a trecut.

Şi odată ce păşi dincolo de gard, fata era mîntuită, fiindcă balaurul nu ieşea peste marginile împărăţiei sale.

Astfel se întoarse ea teafără şi cu colacul. Cînd dădură cu ochii de dînsa, toţi se mirară cum de a scăpat din ghearele balaurului; numai fiul de împărat, care o văzuse în război, nu se miră deloc. El o mai rugă o dată să spuie o vorbă, dar dînsa ba.

Atunci veni împărăteasa mamă şi-i zise!

— Să porţi apa cu ciurul şi să stropeşti calea de la mire la mireasă!

Cum ieşi Tana din casă, o podidi un plîns de ţi se rupea inima de mila ei. Iar se ivi ursita şi o întrebă:

— De ce plîngi, fata mea?

— Uite, maică, aşa şi aşa mi-au zis să fac şi să dreg.

— Nu plînge, fata mea, că ajutată de soartă vei putea îndeplini tot ce ţi s-a poruncit.

Şi baba chemă dintr-odată păsările cerului. Acestea se îngrămădiră în ciur şi cu paie, cu fire de frunze şi glod, astupară toate găurelele. Şi astfel putu să care Tana apa cu ciurul şi stropi toată calea.

— Acum trebuie s-o mături, îi porunci iar împărăteasa-mamă.

Se aşează fata din nou pe plîns şi veni ursita în chip de babă. Ea chemă vînturile, cerîndu-le să facă drumul oglindă.

Nu rosti încă vorba din urmă şi dete un vînt, care mătură calea şi o făcu netedă ca în palmă.

Sosi ziua de cununie a feciorului de împărat şi Tana nu scotea o vorbă. Spre seară se deschise alaiul cu mirii în frunte şi toată lumea cu cîte o făclie îi urma; după toţi venea Tana, care avea o făclie de zadă. Şi cum ardea zada, picura pe mîna ei răşina, gata s-o frigă.

Cei dimprejur, de teamă că marama ei luase foc, dădură ţipăt:

Te-ai ars, mută,
Mută şi pierdută!

Se făcu o mare vîlvă, căci feciorul de împărat părăsi mireasa şi alergă spre dînsa. Mai era o clipă pînă la împlinirea anului, de cînd ea sta mută. Cînd trecu şi clipa aceea, el i-a auzit în sfîrşit glasul. Sări în ajutorul ei şi-i zise:

— Astăzi se împlineşte un an de la nunta noastră; mai bine să sărbătorim această zi ca cea mai frumoasă zi a vieţii noastre.

Au făcut o mare petrecere, au jucat şi săltat de bucurie şi l-au adus şi pe tatăl fetei să ia parte şi astfel toate ale trecutului au fost uitate, de au trăit cu toţii zile luminate şi de soartă binecuvîntate.

POVEŞTI BULGARE
(Traducere din limba bulgară
de MIHAIL MAGIARI)

Fuga animalelor

A FOST ODATĂ un bou care a muncit la stăpînul lui ani mulţi cu credinţă şi răbdare, nădăjduind că, atunci cînd va îmbătrîni, stăpînul îi va da demîncare pe săturate şi-l va lăsa să se odihnească şi să-şi isprăvească zilele în pace, dar s-a înşelat. Bătrîneţea a venit pe nesimţite şi el tot mai trăgea la carele grele şi la plug. Dar cel mai greu era să treiere bucatele, învîrtindu-se într-un loc cît era ziua de mare sub soarele clar şi arzător de august. Ba, pe deasupra, după atîta suferinţă, bătrînului bou îi mai puneau şi botniţă, ca să nu îmbuce ceva din grîul de treierat. Bietul animal răbda şi-şi spunea în gînd: Cînd o să isprăvim de treierat şi la toamnă de însămînţat, o să-mi dea drumul să mă odihnesc şi eu. Ore stăpînul meu nu vede că nu mai am putere de muncă?

Treieratul s-a terminat. Veni şi toamna, ară ogoarele şi le însămînţară cu grîu. Abia atunci căzu pe capul boului năpasta cea mare, cînd îl auzi într-o zi pe stăpîn spunîndu-le fiilor săi: „Bine c-am isprăvit cu semănatul, pentru că bătrînul bou nu mai e bun de muncă; a slăbit mult şi n-o s-o mai ducă iarna asta, ca la primăvară să mai avem vreun folos de pe urma lui. E timpul să-l tăiem şi să-l facem pastramă”.

Cînd auzi una ca asta, se gîndi şi-şi spuse în sinea lui: „Omule nemulţumit! Atîţia ani ţi-am muncit cu răbdare, şi-n cele din urmă, cînd m-au lăsat puterile, în loc să-ţi fie milă de mine, să mă laşi să mor liniştit, tu vrei să mă tai? Ce rău ţi-am făcut eu ţie? Nu ţi-am tras carele încărcate, nu ţi-am arat tarlalele de pe care ai strîns ta grîu minunat cu care te-ai hrănit

pe tine şi pe toţi copiii tăi? Ba ai mai vîndut din el şi ai luat un preţ bun. Nu ţi-am treierat grîul, cînd îmi puneai botniţă ca să nu îmbuc cumva din grăunţele pe care le-ai arat şi le-ai semănat cu ajutorul meu? Iar apoi, cînd am rămas nevolnic, tu, în loc să-ţi fie milă de mine şi să mă laşi să mă odihnesc, mă tot îmboldeai cu şişul de fier de mi-ai făcut pielea ciur. Şi pentru tot binele pe care ţi l-am făcut, nu-mi îngădui nici măcar acum, la bătrîneţe, să mă odihnesc şi să mor în pace, ci vrei să mă tai! Asta nu se mai poate răbda! Am să-mi iau cîmpii şi am să mă duc în codrul pustiu!”

Aşa gîndi bătrînul bou şi porni în fugă spre codrul pustiu. Pe drum se întîlni cu un cocoş, care-l întrebă:

— Unde alergi aşa, boule?

Boul îi povesti toată istoria sa. Auzind-o, cocoşul spuse:

— Rogu-te, ia-mă şi pe mine să fugim împreună, fiindcă şi eu am auzit-o pe stăpîna mea spunînd copiilor săi: „Să-l tăiem pe cocoşul acela bătrîn, pentru că nu mai e bun decît de tocană!”

Boul îl luă sub ocrotirea sa şi porniră amîndoi la drum. Mai merseră ei puţin şi întîlniră un măgar care-i întrebă:

— Unde aţi pornit-o aşa, boule, şi tu, cocoşule?

Aceştia îi povestiră că se duc în cele pustietăţi, din pricina stăpînilor răi şi nerecunoscători. Atunci măgarul, înălţîndu-şi urechile, zise:

— Vă rog, luaţi-mă şi pe mine, fiindcă nici stăpînul meu nu-i mai bun ca ai voştri. Niciodată nu-mi dau jos samarul de pe spinarea-mi jupuită. Toată ziua mă încarcă cu poveri grele, din pricina cărora nu pot merge repede, şi el, în loc să mă lase să mă mai odihnesc, mă altoieşte cu toiagul pe spinare, de parcă ar da într-un lemn.

Îl luară şi pe acesta şi porniră mai departe. Merseră ce merseră pînă ce întîlniră o pisică.

— Încotro aţi luat-o, boule?

El îi răspunse că şi-au luat cîmpii şi din ce cauză.

— Rogu-vă, spuse pisica, luaţi-mă şi pe mine cu voi! Pentru că stăpînul meu are copii rău, care mă chinuiesc toată ziua, jucîndu-se cu mine. Nu le ajunge că le prind şoareci, dar au mai făcut şi nişte cărucioare mici la care mă înhamă să-i car! Asta e treabă pentru mine? De aceea nu mai pot răbda şi am să fug şi eu!

O luară şi pe ea.

Pe drum mai întîlniră un iepure, care-i întrebă:

— Încotro aţi luat-o, boule?

Cu toţii răspunseră că şi-au luat cîmpii.

— Ştiţi ce — zise iepurele — luaţi-mă şi pe mine că nu mai am pace din pricina vînătorilor, care mă hăituiesc tot timpul.

Îl luară şi pe el şi porniră cu toţii în fugă pînă ajunseră într-o pădure pustie. Acolo găsiră hrană din belşug şi linişte destulă, încît nu mai puteau de bucurie.

Cînd dete frigul, că iarna se apropia cu paşi repezi, boul spuse:

— Dragi prieteni, trebuie să ne dăm osteneala şi să ne facem o casă pentru a nu muri de frig la iarnă.

Dar ceilalţi începură să dea înapoi. Măgarul zise:

— Eu, cînd o fi ger, am să-mi întorc coada împotriva crivăţului şi am să ies din iarnă; n-am nevoie de casă.

Cocoşul spuse şi el:

— Eu am să mă urc într-un copac şi am să cînt mereu; eu ies din iarnă.

Pisica şi ea:

— Eu am să mă vîr într-un copac scorburos, am să torc mereu — hîr-mîr — şi am să ies din iarnă.

Iepurele spuse şi el:

— Eu din tufiş în tufiş şi din lăstăriş în lăstăriş voi ieşi din iarnă.

Atunci boul, văzînd cum stau lucrurile, se apucă de treabă şi-şi făcu singur o casă, punînd drept acoperiş blana unui lup, pe care l-a găsit mort şi l-a jupuit cum se cuvine.

După ce termină lucrul, boul bătrîn se sătură de iarbă, se adapă, intră şi se încuie în casa lui călduroasă, unde adormi liniştit.

Într-o noapte de iarnă se iscă furtună mare şi se lăsă gerul. Atunci prietenii boului dădură fuga peste el şi-l rugară să-i oploşească în casa lui, căci altfel au să moară de frig. Cel dintîi s-a dus măgarul şi începu să ragă cu lacrimi în ochi:

— Boule, frăţioare, deschide-mi, că mor de frig!

— Cară-te de aici, răspunse boul, întoarce-ţi coada împotriva frigului!

Măgarul începu să plîngă şi boului i se făcu milă, aşa că-i deschise.

În urma lui veni şi cocoşul şi strigă:

— Deschide-mi, boule, că mor de frig!

— Hai, mişcă-te de aici! Du-te şi cîntă prin copaci, ca să scapi de iarnă!

Apoi i se făcu milă şi-l oploşi şi pe acesta. Tot aşa s-a întîmplat şi cu pisica şi cu iepurele. După ce-i mustră la început, îi iertă şi-i primi pe toţi în casa lui caldă. Aici era bine şi toţi se încălzeau şi se veseleau.

Într-o noapte friguroasă de iarnă se auziră urletele lupilor flămînzi.

Măgarul spuse:

— Boule, auzi nişte fete care cîntă. Am să zbier şi eu!

— Bagă-ţi minţile-n cap, zise boul. Ce să caute fetele în pădurea asta pustie!

Măgarul n-a ascultat şi zbieră odată cu glasul lui puternic, cît putu mai tare. Lupii sosiră îndată, înconjurară casa şi strigară: .

— Prieteni buni, deschideţi să vedem cine ne-a chemat aici!

Toţi îngheţară de frică, mai ales măgarul, fiindcă el zbierase şi era foarte iubit de lupi.

Atunci boul zise:

— Deschideţi să vedem ce vor.

Ceilalţi au deschis uşa. Lupii se bucurară din cale afară şi cum intrară spuseră:

— Prieteni buni, ia auziţi aici un cîntecel.

— S-auzim, zise boul.

Şi lupii începură:

— Ce-am căutat, am găsit...

Boul zise:

— Acum să vă cîntăm şi noi ceva:

Lupii răspunseră:

— Bine, să v-auzim şi pe voi.

Şi boul începu:

— Ce-aţi văzut pe acoperişul casei, asta vă aşteaptă şi pe voi!

Lupul bătrîn spuse celor mai tineri:

— Ieşiţi şi vedeţi ce e pe acoperiş!

Aceştia îl ascultară şi cînd văzură acolo sus blana de lup se speriară şi fugiră care încotro. Cum îl văzură singur, toţi tăbărîră pe lupul cel bătrîn.

Boul cu coarnele, măgarul cu copitele, pisica cu ghearele, cocoşul cu clonţul, iar iepurele alerga de jur-împrejur în căutarea unei puşti ca să tragă în el.

Apoi, cum era într-un hal fără de hal, boul îl luă în coarne şi-l azvîrli pe uşă afară. Lupul se sculă şi o luă la sănătoasa. Pe unde trecea, frunzele copacilor şi conurile îngheţate de brad îl ciocăneau pe spate. Cînd ajunse la tovarăşii săi, le spuse că iepurele a tras după el cu puşca şi alicele cădeau ca ploaia pe spinarea lui.

Apoi, de frică şi de oboseală, căzu jos şi muri

Fructul cel mai valoros

A FOST ODATĂ un tată care avea trei feciori. Într-o zi îi chemă la dînsul şi le spuse:

— Am să vă dau la fiecare cîte o pungă cu galbeni. Mergeţi în lume şi căutaţi fructul cel mai valoros. Care dintre voi mi-l va aduce, am să-i dăruiesc jumătate din averea mea,

Feciorii luară pungile cu galbeni şi porniră fiecare în trei părţi ale lumii în căutarea fructului celui mai de preţ.

După trei ani se-ntoarseră cu toţii la tatăl lor.

— Ei, zise acesta, întorcîndu-se către feciorul cel mai mare — ce mi-ai adus?

Băiatul îi răspunse:

— Fructul cel mai valoros, tată, este acela care e cel mai dulce. Eu ţi-am cumpărat un ciorchine de strugure. Dintre toate fructele pămîntului nostru, acesta e cel mai dulce.

— Bine ai făcut, spuse tatăl, mi-ai adus un fruct tare bun. Dar tu ce mi-ai adus? şi se întoarse către feciorul cel mijlociu.

— Tată, eu m-am gîndit că fructul cel mai valoros este acela care se găseşte cel mai rar. De aceea m-am dus în ţările sudice şi ţi-am cumpărat fructe rare, ce nu cresc pe la noi. Uite: nuci de cocos, portocale, curmale, banane; din fiecare cîte puţin, ca să ai de unde să-ţi alegi: poftim, ia ce-ţi place!

— Bine ai făcut, fiul meu, mi-ai adus fructe minunate. Am să-mi aleg una din ele, zise bătrînul.

Apoi se întoarse către feciorul său cel mai mic:

— Dar tu, fiule, ce mi-ai adus? De ce te-ai întors cu mîinile goale?

— Este adevărat, tată, că m-am întors cu mîinile goale, însă banii pe care mi i-ai dat nu i-am risipit pe fructe scumpe, ci m-am înscris la o şcoală. Trei ani de

zile am tot învăţat. Fructele pe care le-am cules nu se văd, pentru că ele se află în inima şi în mintea mea. Socot, tată, că acestea sînt fructe valoroase...

Auzind aceste cuvinte, tatăl se bucură şi zise:

— Tu mi-ai adus fructele cele mai scumpe, fiul meu! meriţi răsplata făgăduită, pentru că nu există fruct mai valoros ca învăţătura.

Nora răsfăţată

A FOST ODATĂ un bărbat şi o femeie care aveau o singură fată. Era foarte frumoasă şi părinţii ei o răsfăţau şi nu-i dădeau voie să pună mîna pe nimic. Au venit cuscrii s-o ceară de noră, dar mama le spunea tuturora:

— Fiica noastră e tare răsfăţată şi nu ştie să facă de nici unele. Cînd i se face frig, ea începe să strige: „Apropiaţi-mă!” şi noi atunci facem numaidecît focul în sobă şi o apropiem de el ca să se încălzească.

Dar îndată ce se încălzeşte prea tare strigă: „Depărtaţi-mă!” şi noi o luăm de lîngă foc.

Cum auziră una ca asta, cuscrii îşi luară picioarele la spinare. Odată a mai venit un bătrîn şi a întrebat:

— Am auzit că aveţi o fată frumoasă. Am venit s-o cer de noră.

Mama fetei îi spuse şi lui aceeaşi poveste:

— Bogdanka noastră este foarte răsfăţată. Nu se pricepe la nici un fel de treabă.

Bătrînul spuse:

— Păi aşa cum aţi învăţat-o, aşa ne vom purta şi noi cu ea.

Au dat-o şi au şi făcut nunta.

Bătrînul avea trei fii şi două nurori.

A doua zi după nuntă toată lumea se apucă de lucru, numai Bogdanka stătea împodobită şi nu punea mîna pe nimic.

A venit şi ora prînzului. S-au adunat cu toţii şi s-au aşezat în jurul mesei. S-a aşezat şi Bogdanka. Celelalte nurori aduseseră mîncarea şi puseră în faţa socrului o pită mare. El o luă, o rupse în bucăţi şi o împărţi.

— Dar pentru nora mai tînără? întrebă soacra.

— Ea nu-i flămîndă, răspunse bătrînul. Cînd un om nu munceşte, nu-i e foame.

După masă se apucară cu toţii din nou de lucru. Bogdanka şedea şi nu punea mîna pe nimic. Se adunară din nou la cină. Socrul a luat pita, a rupt-o în bucăţi şi a împărţit-o.

— Dar pentru Bogdanka? făcu din nou soacra.

— Ea nu-i flămîndă, răspunse bătrînul. Cînd un om nu munceşte, nu are poftă de mîncare.

Cinară, mai vorbiră despre trebile de a doua zi şi se culcară.

S-a culcat şi Bogdanka, dar nu putea închide ochii de foame.

Aşteptă cu sufletul la gură să se lumineze de ziuă. Cum se crăpă de ziuă, se sculă pe tăcute, se spălă pe ochi, mătură curtea, mulse vacile, dădu drumul vitelor. Se treziră şi ceilalţi. Cînd dădură cu ochii de Bogdanka se uitară unul la altul şi zîmbiră.

La prînz, cine puse masa cea dintîi şi se aşeză ultima? Bogdanka. Bătrînul rupse pita, ii dădu ei bucata cea mai mare şi spuse:

— Tu, Bogdanka, astăzi ai muncit mai mult decît toţi, de aceea îţi dau ţie bucata cea mai mare.

A trecut o săptămînă, două. Bogdanka se trezea dis-de-dimineaţă şi toată ziua n-avea astîmpăr. Se făcuse sprintenă şi harnică. Nimeni nu muncea ca ea. În a treia duminică părinţii ei au venit să vadă cum o mai duce fata lor răsfăţată. Ai casei îi văzură de departe şi ieşiră cu toţii să-i întîmpine.

Bagdanka dădu fuga cea dintîi, deschise porţile şi strigă:

— Mamă!... Tată!... Coborîţi cît mai repede din căruţă şi apucaţi-vă de treabă. Aici nu-i ca la voi; cine nu munceşte nu mănîncă.

A învăţat destul

PETĂR CEL ISTEŢ a păscut pe degeaba trei ani de zile oile împărăteşti prin poienile din jurul Adrianopolului. Veni şi timpul să fie slobozit. Vizirul îl văzu şi-l întrebă:

— Dacă l-ai slujit pe sultan timp de trei ani de zile, măcar ai învăţat ceva?

— Tare multe am mai învăţat, răspunse Petăr cel isteţ.

— Dacă ai învăţat aşa de multe, ia spune-mi: pămîntul e mare?

— Nu e mare. Soarele îl înconjoară în douăsprezece ceasuri.

— Dar cerul e departe?

— Nu-i departe. Cînd trăzneşte în cer se aude peste tot pămîntul.

— Dar lumea cealaltă e departe?

— Asta-i tare departe. Părinţii mei au plecat de mult de tot acolo şi nici pînă azi n-am primit scrisoare de la ei.

— Bravo! Ai învăţat într-adevăr multe, zise vizirul şi bătîndu-l pe umeri îl lăsă să plece.

Hoţul se dă singur în vileag

UN OM OARECARE avea nişte fîn în podul casei. Vecinul a aflat şi a început să-i fure din el. Gospodarul a observat că zi de zi fînul lui se împuţina şi a înţeles că cineva îl fură, dar nu ştia cine-i tîlharul. Cum sta el într-o dimineaţă şi se tot mira, se întîmplă ca şi vecinul lui să fie prin apropiere. Pe om îl durea inima pentru fînul furat, dar nu ştia cine este hoţul, ori vecinul său, ori un altul, aşa că aduse vorba şi despre fînul furat şi despre hoţ. Din vorbă-n vorbă gospodarul zise:

— Am să-l găsesc eu pe tîlhar. Acela care-mi fură fînul va fi cu musca pe căciulă.

Şi, într-adevăr, în aceeaşi clipă vecinul trece cu mîna peste căciulă, ca să alunge musca, fără să-şi dea seama că astfel se dă de gol.

Gospodarul observă şi-i strigă:

— Iată cum l-am prins pe hoţ!

Şi-l apucă de mînă.

Cine va munci şi cine va mînca

UN TATĂ spuse fiilor săi:

— Mîine mama va face o plăcintă. Cine vrea s-o mănînce?

Fiul cel mai mare zise:

— Eu, tată, eu am s-o mănînc.

— Iar eu voi tăia purcelul de lapte. Pe acesta cine-l va mînca?

— Tot eu, tată, eu îl voi mînca şi pe acesta, o ţinu întruna fiul cel mare.

— Mîine, însă, ne ducem la arat. Cine va veni cu noi?

— Eh, tot eu, tot eu, de-acuma las' să mai meargă şi altul! — zise tot fiul cel mare.

Despre meşteşugul olăritului

PE VREMURI, demult, de foarte mult timp omenirea trăia în stare primitivă, aproape sălbatică. Totuşi cultivau cereale, iar locuinţele şi le făceau din crengi împletite. Însă oriunde ar fi lăsat grîul, în scorburi, în peşteri sau în pivniţele caselor, totul era năpădit de furnici, şoareci, guzgani şi alte vietăţi, ori se strica din cauza umezelii. Mult timp şi-au bătut capul oamenii cum să facă să-şi poată păstra hrana. Atunci unei femei îi trecu prin minte să împletească un coş din crengi subţiri pe care l-a uns pe dinăuntru cu humă. După ce coşul s-a uscat, a turnat înăuntru grîul spre păstrare. Treaba asta le plăcu şi altor femei, care începură şi ele să împletească coşuri. Dar nu ştiu cum se făcu de se întîmplă o mare nenorocire — într-un sat izbucni un foc mare, care arse toate colibele de lemn. După incendiu oamenii au început să-şi caute lucrurile, dar n-au mai găsit nimic, afară de coşurile cu bucate care străluceau în cenuşe. Înăuntru, grîu arsese, crengile împletite de asemenea, numai huma rămăsese neatinsă, după forma coşurilor. Oamenii se mirară, le pipăiră — erau tari, le ridicară pe umeri — nu se spărgeau, ba le umplură chiar cu apă şi tot nu se muiară...

Astfel au început oamenii să-şi facă amfore pentru bucate, apă, miere şi altele. Le făceau din pămînt, apoi le ardeau în foc. Aşa a început meşteşugul olăritului. Şi e bine să se ştie că a fost descoperit de o gospodină. De aceea, de vasele de pămînt se servesc mai ales femeile gospodine.

De ce nu se întîlnesc soarele şi luna

LA ÎNCEPUT soarele copilărea pe pămînt împreună cu surioara lui, luna, iar cînd a crescut a vrut să se însoare cu ea. Într-o bună zi se adunară toţi cumetrii, adică toate vieţuitoarele, ca s-o logodească pe fată. Printre ei a fost invitat şi Moş Drăghici — ariciul. Fiecare din cumetri, cum descălecau, îi puneau calului sub bot traista cu orz. Tot vorbind despre nuntă întrebară şi pe moş Drăghici, care pînă atunci tăcuse şi se gîndise tot timpul, ce crede el despre una ca asta. Moş Drăghici cuvîntă astfel:

— Nunta se va face numai dacă murgul meu şi-a mîncat orzul.

Toţi începură să facă haz de înţelepciunea lui prostească, dar se duseră totuşi să vază ce mîncase calul ariciului. În traistă găsiră o piatră rece. Cînd îl întrebară de ce a pus asta în loc de orz, el răspunse:

— Dacă soarele si luna vor să se însoare, se vor naşte alţi sori mititei care, toţi la un loc, vor pîrjoli întreg pămîntul de nu va mai rămîne fir de iarbă. De aceea mi-am zis că e bine încă de pe acum să-mi învăţ calul să mănînce pietre. El însă nu vrea, aşa că nunta nu se va face.

Celelalte vieţuitoare, după ce ascultară cu atenţie aceste vorbe înţelepte rostite de cel mai luminat cap — bătrînul cumătru moş Drăghici — hotărîră să facă în aşa fel încît soarele şi luna să nu se întîlnească niciodată, să-i despartă, fiindcă, altfel vor pîrjoli întreg pămîntul. De atunci soarele şi luna fug unul după altul, ca roţile unui car, şi pînă în ziua de azi nu s-au putut întîlni ca să aprindă tot pămîntul.

POVEŞTI DIN CEHOSLOVACIA
(Repovestite de RODICA PANDELE)

Moş Matei şi Moş Gheorghe

ÎNTR-O ZI, Moş Matei se duse la vecinul lui, Moş Gheorghe, să vadă cum o mai duce. La poartă se întîlni cu băiatul acestuia, care tocmai pleca în sat după treburi, şi-l întrebă ce face taică-său.

— Tocmai se aşezase la masă, dar cum te-a văzut venind în lungul drumului, a strîns toate bucatele.

— Dar de ce?

— Fiindcă zicea că eşti un mare mîncău şi mama le-a ascuns, cît a putut de repede.

— Pe unde zici că le-a ascuns?

— Gîsca a băgat-o în cuptor, şunca a suit-o pe sobă, cîrnaţii i-a băgat în oală, clătitele la loc în tavă şi cana cu bere sub laviţă.

Moş Matei nu-l mai întrebă altceva şi bătu în uşă.

— Să trăieşti, prietene, da' ce vînt te aduce, îi zise Moş Gheorghe. Ce păcat că n-ai venit cu cîtva timp mai-nainte să fi prînzit împreună. Noi tocmai am terminat de luat masa şi bucatele au fost aşa de gustoase, că nici oasele n-au mai rămas.

— Sînt nemîngîiat că n-am putut să vin mai repede, dar să-ţi povestesc ce lucru extraordinar mi s-a întîmplat pe drum.

— Ce ţi s-a întîmplat?

— Pe drumul către tine am omorît un şarpe. Şi şarpele ăsta avea un cap tocmai cît şunca pe care o ţii pe cuptor, era mare cît gîsca din cuptor, avea o carne albă cum sînt clătitele din tavă, şi de lung, era aproape cît cîrnaţii înghesuiţi în oală, iar sîngele lui tare mai semăna cu berea din cănile de sub laviţă.

— Mult mai eşti isteţ, rîse Moş Gheorghe, şi-şi invită prietenul la masă şi mîncară şi băură pînă nu mai rămase nimic prin cotloane.

Fratele Degeţel vorbeşte cu peştii

UN REGE mare şi puternic ţinea pe lîngă curtea lui şi un măscărici, care-l făcea să rîdă cu tot soiul de giumbuşlucuri. Pe măscăriciul ăsta îl chema Degeţel. Şi cum era obiceiul de a-i tutui pe toţi şi de-a li se adresa spunîndu-le „frăţioare”, toţi, cu mic, cu mare, de la cele mai umile slugi şi pînă la rege, nu-i spuneau altfel decît Fratele Degeţel.

Degeţel nu era numai aşa, un măscărici ca alţii o mie, ci era şi un om deştept şi cinstit, iar regele adesea îi cerea sfatul.

Odată, era într-o vineri, regelui şi dregătorilor de rang li se servi la prînz peşte prăjit.

Pe Degeţel îl aşezaseră tocmai în coada mesii, printre pajii cărora întotdeauna le rămînea numai plevuşcă şi, nu rareori, doar oasele. În timp ce toţi se străduiau să aleagă bucăţica cea mai albă şi mai fragedă, fratele Degeţel se sculă brusc în picioare, luă un peştişor de coadă, îi şopti ceva, apoi şi-l duse preţ de o clipită la ureche. Îl lăsă pe acesta să cadă la loc în farfurie, luă altul şi făcu la fel. Pajii începură să şuşotească şi să se înghiontească între ei, chicotind, iar regele îl întrebă mirat:

— Ce năzbîtie mai pui la cale, acolo, în coada mesii,, frate Degeţel?

— Ah, frate împărate, zise măscăriciul, trebuie să ştii că am avut un frăţior pescar, care a murit înecat. Şi chiar acu' îi întrebai pe peştişorii ăştia mărunţei dacă au auzit de el.

— Ei, şi ţi-au dat veşti?

— Nici una, Mărite. Mi-au spus că sînt prea tineri ca să-şi amintească de întîmplarea asta, şi că ar trebui să-i întreb pe peştii mai bătrîni şi mai mari, aceia care stau pe masă aproape de Măria ta, aşa că, rogu-te, îndură-te şt trimite cîţiva încoace.

Regele rîse din toată inima, luă o farfurie pe care o umplu vîrf cu peştii cei mai arătoşi şi-i dădu măscăriciului, care-i împărţi cu pajii.

Fratele Degeţel şi hoţul

ODATĂ, fratele Degeţel, aflîndu-se în călătorie, poposi peste noapte la un han. Şi cum erau mulţi drumeţi, trebui să împartă odaia cu unul dintre ei. Acesta era însă un hoţ faimos şi îşi pusese-n minte să-i şterpelească punga fratelui Degeţel, cînd îl va fura somnul. Dar fratele Degeţel, cum nu era prost deloc şi cunoştea la oameni, îl dibui repede că nu avea gînduri prea curate. Şi stăteau aşa, amîndoi întinşi în aşternutul proaspăt şi cald, în plină noapte, fără ca somnul, care le dădea tîrcoale, să se lipească de vreunul din ei. Hoţul îl aşteptă pe fratele Degeţel să adoarmă, ca să-i şparlească punga. Fratele Degeţel se străduia să stea treaz, ca nu cumva să fie jefuit.

După o bună bucată de timp, în care s-au tot descîntat unul pe celălalt, fratele Degeţel se ridică în capul oaselor şi zise mîniat:

— Ascultă, frate hoţule, ştiu de ce nu dormi: fiindcă vrei să-mi şterpeleşti banii. Şi nici eu nu vreau să dorm, tocmai ca să nu mi-i poţi lua. Din cauza asta n-o să mai adormim pînă mîine dimineaţă, aşa că uite ce zic eu: să împărţim frăţeşte suma pe care o am şi să ne luăm fiecare grija.

Şi pe dată îşi răsturnă punga pe masă, împinse jumătate hoţului care-l privea înmărmurit, iar restul îl băgă înapoi. Apoi adormiră ca doi buni prieteni, fără să se trezească măcar o dată pînă la răsăritul soarelui.

Regele Vînt şi copiii împăratului

A FOST ODATĂ un împărat care avea doi copii. Erau o pereche foarte frumoasă: băiatul, chipeş ca un soare, fata, gingaşă ca luceafărul de dimineaţă.

Într-o zi, regele ieşi cu odraslele la plimbare, dar nici nu apucă bine să dea bice cailor, că-i cotropi o pală de vînt şi copila pieri de lîngă ei de parcă o înghiţise pămîntul.

Plin de amărăciune, împăratul o căută încoace şi-n colo, trimise soli în toate colţurile împărăţiei, promiţînd o răsplată de o mie de bani de aur celui ce-o va găsi, dar de nicăieri nu-i venea nici o veste bună.

În cele din urmă, băiatul îi spuse:

— Nu-ţi pierde speranţa, tată. Am să plec chiar eu în lume să-mi caut sora.

Şi fără să mai zăbovească, se pregăti de drum.

Merse prin munţi şi văi fără număr, întrebă prin tîrguri şi-n castele pînă departe, în satele pierdute de lume, dar nimeni n-o văzuse pe fată, nimeni n-auzise vreodată vorbindu-se de ea.

Tot mergînd el aşa, ajunse lîngă un lac mare, de pe care tocmai îşi lua zborul un stol de raţe sălbatice. Flăcăul îşi ridică puşca şi ochi în cea mai mare. Dar raţa îi strigă:

— Hei, prietene, nu trage! Poate ţi-oi fi şi eu de folos vreodată. Ştiu că umbli prin lume, să-ţi cauţi sora.

Află că ea trăieşte în castelul Regelui Vînt.

Auzind cuvintele acestea, băiatul rămase uimit. Îşi aruncă puşca pe umăr şi porni mai departe. Nu după mult, se împiedică de un furnicar, care stătea de-a curmezişul drumului. Luă un băţ şi vru să-l împrăştie. Dar, dinăuntrul furnicarului ieşi o furnică zburătoare, care-i spuse aşa:

— Nu ne strica casa, prietene, pentru că ţi-om fi şi noi de folos vreodată.

Tare se mai miră flăcăul auzind-o vorbind cu glas omenesc. Dar îşi văzu de drum fără să se atingă de furnicar. Merse el ce merse şi intră într-un crîng. Dar, abia începuse să se piardă printre copaci, că se împiedecă în mijlocul potecii de o buturugă veche de plop. Trase spada să o taie-n. două cînd, dintr-o scorbură, ieşi Regina albinelor şi-i spuse aşa:

— Nu sparge buturuga asta, prietene, căci ne-am făcut în ea stupi. Ai milă, că poate te-om ajuta şi noi vreodată.

Flăcăul, mirat de cuvintele acestea, ocoli buturuga şi-şi văzu de drum.

Cînd ajunse la marginea crîngului, drept în faţa lui, văzu o stîncă înaltă, golaşă, şi pe vîrful ei abia se zărea un castel: acela era castelul Regelui Vînt.

Încercă el să se caţăre pe piatră cu mîinile goale, dar nu avea nici măcar un fir de care să se agate şi vîntul sufla cu atîta înverşunare, că-l smulse de lîngă peretele stîncii ca pe-o frunză. Ocoli stînca, doar, doar o găsi vreo spărtură, dar vîntul îl suflă cu şi mai multă furie. Abia la a treia încercare izbuti să găsească un drumeag, îngust cît o palmă de copil, pe care să calce şi să ajungă la castel.

Bătu cu nădejde în poartă, dar nu-i răspunse decît ecoul. Împinse poarta şi păşi cu teamă în coridor, străbătu o încăpere largă, apoi încă una, şi încă una, fără să întîlnească însă vreun suflet. În cele din urmă, într-un turn, îl găsi pe Regele Vînt, care privea afară pe geam şi sufla din toate puterile. Aici era cuibul vînturilor, de unde plecau toate spre cele patru zări.

— Bună ziua, cumnate, zise Regele Vînt, salutîndu-l pe tînăr. Ce mi-ai adus?

— Nu ţi-am adus nimic. Am venit să-mi iau sora pe care tu mi-ai furat-o.

— Bine, zise regele zîmbind, dar mai întîi trebuie să-mi dovedeşti că meriţi.

Şi-l luă de braţ conducîndu-l spre malul mării. Aici îşi scoase din deget un inel de aur, aruncîndu-l departe, în valuri.

— Dacă pînă mîine dimineaţă vei reuşi să-mi găseşti inelul, vom mai vorbi despre sora ta. De nu, te poţi întoarce acasă.

Zis şi făcut. Regele Vînt îşi luă zborul, iar tînărul rămase amărît acolo, pentru că nu ştia cum să facă să pescuiască inelul. Se plimba abătut de-a lungul ţărmului, cînd o raţă sălbatecă zbură drept spre el, şi i se opri la picioare şi-i spuse aşa:

— Nu te mai necăji, prietene! Ţi-am promis să te ajut, îţi aminteşti? Acum du-te să te culci şi eu îţi voi aduce inelul.

Fericit şi încrezător, tînărul plecă să se culce, iar dimineaţa, cînd se trezi, inelul sclipea pe degetul său.

În curînd, Regele Vînt năvăli în odaie. Încruntă din sprîncene, văzînd că prinţul îi întinde zîmbitor inelul, şi spuse:

— Bine, se vede că eşti un tînăr iscusit. Dar va trebui, să mai treci printr-o încercare. Dacă vei reuşi şi de data asta, îţi vei recăpăta sora. Dacă nu, să te duci de unde ai venit.

Îl sui pe tînăr în cel mai înalt turn al castelului şi goli un sac cu seminţe de mac, risipindu-le spre toate colţurile împărăţiei sale.

— Pînă mîine dimineaţă să-mi aduni seminţele de mac, pînă la ultima, fără să se prăpădească vreuna din ele.

Şi Regele Vînt plecă în zbor, lăsîndu-l pe prinţ cu inima întristată. Cum să adune mulţimea de seminţe de mac, pe care vîntul le împrăştiase spre colţurile lumii?

Se plimba încoace şi-n colo prin turn, copleşit de amărăciune. Dar, dintr-o crăpătură, îi apăru în faţă o furnică zburătoare, care-i grăi astfel:

— Nu fi amărît, prietene! Ţi-am promis să te ajut, îţi aminteşti? Du-te liniştit să te culci şi voi aduna cu suratele mele seminţele de mac.

Prinţul, resemnat, se duse la culcare. Cînd se trezi, dimineaţa, seminţele erau acolo, făcute stivă, şi nu lipsea nici măcar una. Chiar în aceeaşi clipă sosi Regele Vînt şi din nou îşi încruntă sprîncenele, cînd prinţul îi încredinţă sacul cu seminţe.

— Prea bine, ai meritat să-ţi recapeţi sora. Poţi s-o iei cu tine.

Şi-l conduse pe prinţ într-o sală mare, unde se aflau douăsprezece tinere, care semănau între ele ca stropii de ploaie şi surîdeau, spunîndu-i:

— Bine ai venit, frăţioare, bine ai venit!

Tînărul privea nedumerit, cînd la una, cînd la alta, neştiind ce să creadă.

Dar, dintr-o dată, Regina albinelor îi zumzăi la ureche, şoptindu-i:

— Nu te teme, prietene! Adu-ţi aminte că ţi-am promis ajutorul meu. Acum, priveşte cu atenţie încotro am să zbor, căci aceea este sora ta, pe capul căreia am să mă opresc.

Prinţul privi atent unde se aşezase albina, se apropie de fată, o sărută şi-i spuse Regelui Vînt:

— Ea mi-e sora.

Din nou îşi încruntă sprîncenele Regele Vînt şi mormăi înciudat:

— Bine, bine, puteţi să plecaţi.

Prinţul şi prinţesa nu aşteptară să le-o mai spună o dată, şi se grăbiră să ajungă acasă, unde împăratul îi îmbrăţişă fericit că-şi regăsise copiii, băiatul chipeş ca un soare şi fata gingaşă ca luceafărul de dimineaţă.

Ianacek-tontul

A FOST ODATĂ un om care avea trei fii, un bordei şi un biet petec de pământ. Trăiau cu toţii în mare sărăcie şi, cînd cel mai mare dintre copii se ridică bine pe picioare, plecă în lume să-şi facă un rost.

Merse el ce merse şi, cînd ajunse în satul învecinat, începu să întrebe în dreapta şi-n stînga, dacă nu avea nevoie careva de o slugă harnică şi credincioasă. În cele din urmă, bătu la poarta unui boier, căruia i se dusese vestea că, de zgîrcit ce era, nici o slugă nu făcea mulţi purici la el.

— Te tocmesc la mine, îi spuse băiatului, să-mi lucrezi un an de zile, dar cu o condiţie: indiferent ce s-ar întîmpla, n-ai voie să te mînii. Dacă uiţi cumva de învoială, pe loc îţi tai nasul şi te azvîrl în drum fără să-ţi plătesc o para. Iar dacă mă voi înfuria eu, îmi tai tu mie nasul şi-ţi plătesc simbria pe tot anul.

Băiatului nu-i prea miroseau a bine condiţiile bogătanului, dar, neavînd încotro, încuviinţă cam acru şi rămase.

A doua zi se sculă în zori şi se duse la cîmp să are, iar stăpîn-sa îi pregăti demîncare. Aruncă într-o oală două verze, le sără şi le puse la fiert. Cînd băiatul se întoarse înfometat la prînz, i le puse în farfurie, spunîndu-i:

— Asta-i tot pentru azi.

Băiatul rămase dezamăgit, dar amintindu-şi de învoială, îşi înghiţi necazul.

Ca din pămînt se ivi lîngă el şi stăpînă-su, care-l întrebă mieros:

— Nu cumva nu te-ai săturat?

— Ba bine că nu, răspunse băiatul.

Dar lăsă fiertura de varză neatinsă şi ieşi din casă.

A doua şi a treia zi, povestea se repetă aidoma.

— Te pomeneşti că te-ai supărat, îl iscodi boierul cînd sluga se sculă de la masă pentru a patra oară cu burta goală.

— Cine nu s-ar supăra, cu un prînz ca ăsta, izbucni plin de obidă băiatul.

Şi pe dată stăpînul îi tăie nasul.

Băiatul se întoarse acasă umilit şi fără bani, şi fără nas. Cînd veni timpul, fratele mijlociu spuse c-ar merge şi el să muncească la bogatul cu pricina, ca să se răzbune. Zis şi făcut. Dar, din păcate, după o lună se întoarse şi el la taică-său, cu capul în pămînt, fără bani şi fără nas.

Atunci, cel mai mic dintre copii, căruia toţi îi ziceau Ianacek-tontul, le spuse:

— Trebuie să mă duc eu însumi la boierul ăsta şi să răzbun ruşinea pe care ne-a făcut-o.

Degeaba încercară toţi să-l convingă să renunţe la planul lui, socotind că, neghiob cum era, nu va rezista în slujbă nici măcar o singură zi. Dar toate rugăminţile fură în zadar, căci Ianacek plecă, iar ceilalţi rămaseră asteptîndu-l să se întoarcă şi el fără nas.

Dar Ianacek nu era chiar aşa de netot cum îl credea lumea.

Mîncă în toate zilele ce-i puneau stăpînii pe masă, mulţumea surîzînd pentru fiecare căpăţînă de varză fiartă şi boierul nu găsea nici un prilej să-l întrebe dacă era mulţumit sau nu.

Într-o zi, îl trimise pe Ianacek la tîrg cu grîu, spunîndu-i:

— Ianacek, ia-o înainte cu grîul ăsta spre tîrg, du-l la hambar şi aşteaptă-mă că sosesc şi eu din urmă.

Ianacek dădu fuga la tîrg, vîndu grîul, băgă banii în buzunar şi se duse la han, unde petrecu pînă seara tîrziu.

Apoi, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic, o luă cîntînd încetişor către casă.

Stăpînul, care-l aştepta cu sufletul la gură, îl întrebă unde zăbovise atîta şi ce făcuse cu grîul.

— Grîul l-am lăsat la hambar, aşa cum mi-ai spus, şi dacă am văzut şi-am văzut că timpul trece şi nu mai vii, m-am dus la han. Ce-o să se întîmple cu grîul, nu ştiu, poate s-o găsi careva să-l fure de acolo. Doar nu eşti furios, stăpîne?

Boierul abia-şi mai putea ţine firea de mînie, dar se străduia din răsputeri să se arate indiferent.

Mai trecură cîteva zile şi din nou boierul îl trimise pe Ianacek la tîrg, de data asta cu o turmă de porci. Îi dădu o adresă, îi spuse pe cine să caute şi cîţi bani trebuie să primească în schimbul lor. Şi Ianacek porni.

Pe drum întîlni un negustor, făcu pe loc tîrgul cu el, vînzîndu-i porcii, băgă banii în buzunar şi făcu calea-ntoarsă, plin de voioşie.

— Da' cum de venişi aşa de curînd, îl întrebă mirat şi cam neliniştit boierul.

— Păi, grozavă stradă m-ai trimis să caut, bombăni Ianacek. Noroiul mi-a ajuns pînă la cingătoare, iar pe porci i-a acoperit cu totul. Am încercat eu să-i trag afară, dar s-au înecat cu toţii. Nu-i aşa că nu te-ai supărat, stăpîne?

— Trăsni-te-ar Dumnezeu, să te trăsnească, cum să nu mă supăr? Mi-ai prăpădit o bogăţie...

— Şi un nas, rîse Ianacek, şi îi reteză nasul la iuţeală.

Aşa şi-a răzbunat Ianacek cel prostănac fraţii, s-a întors acasă cu o mulţime de bani şi cu nasul boierului cel zgîrcit pe deasupra.

De atunci, şi-au sporit gospodăria şi trăiesc cu toţii în belşug şi fericire.

POVEŞTI CHINEZE
(Repovestite de LI YU-GIU)

Cel mai frumos bărbat

DOMNUL ZHOU din ţinutul Tzii era un om înalt de stat, întotdeauna spilcuit şi chipeş nevoie mare.

Ca orice om bogat, domnul Zhou avea mai multe consoarte, adică era căsătorit cu mai multe femei deodată.

Prima dintre ele îi fusese hărăzită, cum era pe atunci obiceiul, de voinţa părinţilor. Ea era doamna de lume care îl însoţea în societate, era stăpîna casei şi a întregii averi şi numai ea purta titlul de doamnă şi soţie. Celelalte se numeau, mai simplu, neveste, şi erau considerate slujitoare nu numai ale domnului Zhou, ci şi ale „soţiei", de care trebuia să asculte orbeşte. Dacă se întîmpla să aibă aceeaşi reşedinţă cu soţia, era vai şi-amar de bietele neveste.

De vreme ce nu se luaseră din dragoste, şi aşa cum se întîmpla de cele mai multe ori, domnul Zhou şi soţia sa nu erau legaţi prin nici un fel de sentimente. Înţelegerea lor era mai mult de ochii lumii.

Într-o dimineaţă, după ce se pregăti, îşi puse haine de sărbătoare şi pălăria şi se opri o clipă în faţa oglinzii, admirîndu-se satisfăcut. Întoarse capul şi o întrebă pe soţia sa:

— Spune-mi, ce părere ai: dintre mine şi domnul Siu, cel din nordul oraşului, cine e mai frumos? M-aş putea oare măsura cu el?

Soţia îi răspunse:

— Fără îndoială că dumneavoastră sînteţi mult mai frumos. Domnul Siu nici măcar nu s-ar putea măsura cu dumneavoastră.

Trebuie să spunem că acest domn Siu, care avea reşedinţa în partea de nord a oraşului, era vestit în tot ţinutul ca cel mai chipeş şi mai arătos bărbat.

Dar domnului Zhou nu-i venea să dea crezare spuselor soţiei. Se duse s-o întrebe şi pe nevasta sa favorită.

— Vai de mine, îi răspunse aceasta, ce-ţi trece prin cap? Cum s-ar putea compara oare domnul Siu cu un bărbat atît de frumos ca dumneata?

Într-o dimineaţă, domnul Zhou primi un musafir care avea de rezolvat afaceri cu el. Din vorbă în vorbă gazda îi adresă şi musafirului întrebarea pe care o pusese soţiei şi nevestei favorite.

Musafirul îi răspunse:

— Dumneavoastră îl întreceţi, desigur, cu mult pe domnul Siu.

A doua zi se întîmplă ca însăşi domnul Siu să vină să-l vadă pe domnul Zhou. Acesta îl măsură cu atenţie pe musafir, compară fiecare amănunt şi îşi dădu seama că, dimpotrivă, domnul Siu e cu mult mai frumos. Nici nu se putea compara cu el. Se mai privi încă o dată în oglindă şi îşi întări şi mai mult această părere: era foarte departe de frumuseţea domnului Siu.

Domnul Zhou fu atît de necăjit, încît nici nu mai putu dormi în noaptea aceea. Se gîndi mult şi, spre dimineaţă, înţelese. „Soţia îmi spune că eu sînt cel mai frumos doar ca să se laude pe sine, să se fălească. Nevasta îmi spune acelaşi lucru ca să mă măgulească şi să-mi păstreze dragostea. Iar musafirul îmi spune că sînt cel mai frumos, doar pentru că are nevoie de mine.”

Gluma proastă

ERAU ODATĂ doi voinici, buni prieteni, dar care se vedeau rar. Pentru că unul locuia în vestul oraşului, iar celălalt în est.

Într-o zi se întîlniră din întîmplare pe stradă. Nu se mai văzuseră tare de mult. Bucuroşi, s-au invitat reciproc la un pahar, să cinstească întîlnirea.

Intrară într-un birt şi după două-trei pahare, unul dintre ei zise:

— Ia să cerem o listă, să vedem ce au de mîncare. Aş mînca ceva carne.

— Păi, tu eşti din carne, eu sînt din carne, glumi celălalt. De ce să mai dăm banii. Hai să mîncăm din noi. Eu din tine şi tu din mine.

Acuma, trebuie să vă spunem că voinicii sînt oameni cu totul deosebiţi. Vorba şi fapta sînt la ei totuna şi nu se tem de nimic. Nici de duşman, nici de suferinţă.

Primul înţelese că tovarăşul său a glumit. Dar, el trebuia să ia vorba în serios. Altfel, celălalt ar fi putut crede că se teme de durere.

Aşa că scoaseră amîndoi săbiile, fiecare tăie din celălalt o bucată şi începură să mănînce. Se veseleau în continuare, beau pahar după pahar, vorbeau tare şi mai tăiau o bucată, înfulecînd-o. Pe feţele lor, nici urmă de durere, de suferinţă. Comandau mereu băutură, în timp ce sîngele din ei se scurgea, şiroaie, sub masă.

Curioşii se adunară şi priveau cu gura căscată la acest spectacol îngrozitor: doi oameni veselindu-se cu băutura şi mîncînd carne din propriile lor trupuri.

Dar cei doi voinici n-apucară să mai bea prea mult. Căzură amîndoi sub masă şi-şi dădură sufletul, nu ca doi voinici ce erau, ci ca doi proşti care nu ştiau să deosebească o glumă proastă de un lucru serios.

Prostul lacom

ERA ODATĂ un om atît de lacom şi apucător, încît nu putea vedea la cineva un lucru, fără a încerca să-l fure, să-l facă al lui.

Într-o zi, văzu că într-un templu nou se instalează un clopot mare şi frumos. Puse gînd să-l fure, să-l ducă la el acasă.

Dar clopotul era greu. Avea cîteva sute de kilograme. Cum să-l ia, cum să-l ducă?

Trebuie să spunem că pe vremea aceea arama era un metal foarte preţios, aproape ca şi argintul. Aşa că omul cel lacom, văzînd că nu poate lua clopotul întreg, se gîndi să-l spargă în bucăţi. „Şi-aşa o să mă pricopsesc” — îşi zise.

Luă cu el un ciocan mare şi porni, noaptea, spre templu.

Dar, pe drum, se gîndi: „clopotul sună foarte tare cînd îl loveşti. Cum să fac? Dacă mă aude cineva?”

Mergînd şi gîndindu-se, găsi soluţia. Îşi astupă urechile cu ceară, să nu audă sunetul.

Deci, lacomul era şi prost. Credea că, dacă nu aude el, nu aud nici alţii.

Leac pentru nemurire

SE SPUNE că un împărat de demult, care ca toţi împăraţii trăia în belşug şi fericire, era chinuit de gîndul morţii. Cum să pleci din viaţa asta atît de frumoasă, gîndea înălţimea sa, cînd nu ştii ce te-aşteaptă dincolo?

Oare nu s-ar putea găsi un leac, ceva care să mă facă nemuritor?

Hotărî să caute un asemenea leac. Toata împărăţia primi poruncă straşnică să cerceteze, iar pentru cel ce va găsi se făgăduia răsplată împărătească.

Într-o bună zi veni la palat un om şi spuse că el a găsit leacul căutat. Avea, într-o cutiuţă de argint, un cocoloş de elixir. Susţinea că e un leac sfinţit, preparat cu sute de ani în urmă. Cine îl înghite, rămîne veşnic tînăr şi, bineînţeles, nu mai moare niciodată, nici de moarte bună şi nici de sabie sau de altceva. El venise din depărtare, mersese ani întregi, dorind să-i dăruiască împăratului acest elixir. Ceru să se înfăţişeze înălţimii sale.

Împăratul porunci să-i fie adus străinul.

La ultima poartă a palatului, acesta fu oprit de un ofiţer din garda imperială.

— E adevărat că elixirul adus de tine se poate mînca şi că te face nemuritor? întrebă ofiţerul.

— Acesta e adevărul, răspunse omul. Altfel, cum crezi că aş avea curajul să mă înfăţişez împăratului?

Atunci, ofiţerul se repezi la străin, îi smulse cutia din mînă şi înghiţi elixirul.

Dus înaintea împăratului, ofiţerul susţinea că el nu are nici o vină.

— Înălţimea ta, eu l-am întrebat pe acest om dacă leacul adus de el se poate mînca şi el mi-a răspuns că da. Aşa că el e vinovat, şi nu eu. Dealtfel,

dacă el n-a minţit şi leacul te face într-adevăr nemuritor, nu mă poţi omorî. Am devenit nemuritor, şi cum numai zeii trăiesc veşnic, eu sînt acum un zeu. Iar dacă medicamentul adus de acest om nu-i decît o înşelătorie, cum vei putea, în bunătatea şi înţelepciunea măriei tale, să iei viaţa unui ofiţer de-al tău pentru un lucru de nimic?

Împăratul fu nevoit să recunoască: ofiţerul avea dreptate. Aşa că, porunci ca omul să plece în treaba lui iar ofiţerul să-şi vadă mai departe de slujbă.

Acuma, dacă omul acela a fi spus adevărul, probabil că ofiţerul mai trăieşte şi azi. Dacă-l întîlniţi cumva, o să vă convingeţi că povestea aceasta e adevărată.

Cine mi-a spus-o mie a auzit-o chiar din gura ofiţerului cu pricina.

Feciorul şi fantoma

DE UNDE ŞI CUM, nu se ştie, în oraşul Li-ten începu să umble o fantomă. Oamenii şi-au dat seama de apariţia ei după isprăvile ce le făcea. Avea obiceiul năstruşnic de a lua chipul şi asemănarea unui om plecat sau care lipsea pentru o vreme. Bineînţeles, toate năzdrăvăniile pe care le făcea cădeau în seama omului respectiv, care, bietul, nu ştia nici cu spatele.

Un om bătrîn şi respectabil, cunoscut de toată lumea, se cam întrecu într-o zi cu băutura. Mergea spre casă ameţit, pe două cărări. Fantoma luă înfăţişarea feciorului său şi îl întîmpină pe moşneag în drum. Se înţelege — nu ca să-l ajute. Dimpotrivă, să-l chinuiască, să-i pună tot timpul piedici şi să-l tăvălească pe jos. Unchiaşul ajunse acasă cu chiu cu vai, numai cucuie şi vînătăi.

A doua zi dimineaţă îl chemă pe fiu şi-l mustră cu asprime.

— Nu m-aş fi aşteptat niciodată la asemenea purtare din partea feciorului meu, pe care l-am crescut, l-am îngrijit şi l-am învăţat meserie. Chiar dacă eu am greşit, luînd un pahar în plus, n-aveai dreptul să-mi faci una ca asta. Eu te-am făcut om. Iar tu te-ai purtat ca un duşman. De azi înainte nu te mai consider copilul meu.

Sărmanul flăcău nu fusese niciodată ocărit în felul asta. Plîngînd, încercă să-i explice tatălui.

— Bine, dar chiar tu m-ai trimis, ieri, dis-de-dimineaţă, în satul vecin cu treburi. Ştii că am rămas peste noapte acolo şi m-am întors abia adineaori. Am dormit la rudele noastre. De unde socoţi acum că te-aş fi chinuit şi te-aş fi bătut pe drum, cînd eu nici n-am fost acasă? Şi cum crezi că aş fi putut face eu una ca asta? Mai bine bate-mă, omoară-mă, dacă te-am supărat cu

ceva. Dar nu-mi spune vorbe atît de urîte şi nu mă năpăstui.

Unchiaşul se gîndi că fiul are dreptate. Fusese plecat din sat. Nu cumva o fi fost fantoma despre care tot vorbeşte lumea?

Trecură cîteva zile de la această întîmplare.

Moşul se duse din nou la han să se cinstească în tovărăşia unor prieteni. De data asta însă îşi luă sabia cu el.

Feciorul, văzînd că tatăl său pleacă spre han se gîndi: „Dacă-i iese iar în cale blestemata de fantomă?" O luă după bătrîn şi stătu în preajma hanului, aşteptîndu-l. Înăuntru nu putea intra pentru că obiceiul, buna-cuviinţă tradiţională, nu îngăduie ca două generaţii diferite — tată şi fiu — să bea la aceeaşi masă.

Moşul bău mai puţin ca data trecută, tocmai ca să poată înfrunta fantoma. Abia porni spre casă că-l şi văzu pe fiu venindu-i în întîmpinare.

— Ei, las' că-ţi vin eu de hac, fantomă spurcată, zise el printre dinţi.

Îl lăsă pe băiat să se apropie şi cînd îi fu la îndemînă, fără să scoată o vorbă, îl despică dintr-o singură lovitură.

Şi uite-aşa îşi omorî bietul om feciorul său adevărat, de frica celui prefăcut.

Umbra fricosului

ERA ODATĂ un om cam slab de minte şi tare fricos. Din zori pînă-n seară tremura ca varga şi se speria de tot ce vedea, de tot ce-i ieşea în cale.

Într-o seară, trebuia să se întoarcă acasă, venind din satul vecin. De fapt, lui îi era teamă să meargă pe drum după apusul soarelui. Dar, cum era o seară senină, cu luna plină, ce lumina ca ziua, şi cum tot n-avea de ales, îşi luă inima-n dinţi şi porni.

Pe măsură ce se apropia de marginea satului, pe măsură ce casele se răreau şi trecătorii se împuţinau, groaza i se strecura tot mai mult în suflet. Cînd se văzu singur pe drum, fără picior de om împrejur, inima i se făcu cît un purice.

Lumina lunii îi cădea din spate, luminîndu-i calea ca-n palmă. Se vedeau ca ziua copacii, fîntînile de pe marginea drumului. Dar fricosul se temea şi mai tare. Inima i se strîngea şi bătea să-i spargă pieptul, ochii i se holbau să-i iasă din orbite. Cu fiecare pas picioarele i se făceau tot mai grele, parcă avea încălţări de plumb.

Hotărî să nu se mai uite înainte, pe drum, ci să meargă cu privirea în jos, la picioare. Dar, îşi văzu propria lui umbră: un cap cu părul măciucă.

„Aoleu! Ce stafie cu capul mare!” exclamă cu glas stins şi picioarele i se înmuiară. Trupul i se chirci, apropiindu-se de pămînt. Umbra se îngheboşă odată cu el, ceea ce-l sperie şi mai tare.

— Vai, mamă, a apărut acum şi o stafie pitică! Drumul e plin de stafii. Ce să mă fac? Cum să ajung acasă?

Se gîndi el cum să facă să nu mai vadă în ochi stafiile cele fioroase şi în cele din urmă găsi o soluţie. Se întoarse cu faţa spre lună şi porni de-a-ndăratelea. Într-adevăr, acum nu mai vedea nici o stafie.

Dar, înaintînd cu spatele, mergea mult mai încet şi cum frica nu-l părăsise cu totul, se grăbea să ajungă cît mai curînd acasă. Forţă picioarele. Obosi curînd şi pe spinare începură să-i curgă şiroaie de sudoare rece ca gheaţa. Pe măsură ce se grăbea şi era tot mai obosit şi mai agitat, i se părea că stafiile îl înconjoară din toate părţile. Erau gata-gata să se ciocnească de el. Nici nu mai ştia cum să mai meargă, cum să se mai ferească.

Cu chiu cu vai ajunse bietul om pînă acasă. Dar, abia puse mîna pe poartă, că nu mai avu putere s-o deschidă. Zdrobit de oboseală şi de frică, se prăbuşi lîngă poartă, cu capul înainte.

Dormi acolo, în neştire, pînă dimineaţa. Iar cînd se trezi şi-şi dădu seama unde se află, înlemni de frică: cum de-a putut el să doarmă afară? Dacă dădeau de el nişte stafii?

Metamorfoza

TRĂIAU CÎNDVA, demult, doi fraţi care se înţelegeau minunat. Ţineau unul la altul ca umbra la omul ei. Ce mai încolo-încoace, se pare că de-atunci a rămas vorba că „se au ca fraţii”.

Dar, nenorocirea vine cînd ţi-e lumea mai dragă. Aşa păţiră şi fraţii despre care vă povestim.

Într-o bună zi, adică, de fapt, într-o zi rea, pentru că lucrurile rele nu se petrec în zile bune, frăţiorul cel mic se îmbolnăvi de o boală ciudată. Parcă îl apucase strechea. Se închise în casă, încuie uşile şi ferestrele, trase perdelele şi nu mai voi să dea ochii cu nimeni.

Degeaba veni fratele mai mare să-i aducă mîncare. Nu deschidea uşa. Încercă să-l ademenească, aducîndu-i ceai fierbinte, dar uşa tot ferecată rămase.

Îngrijorat, fratele mai mare se duse după medic. Acesta veni, dar nu fu chip să vadă bolnavul.

Şi aşa, fratele bolnav stătu închis în casă timp de şapte zile şi şapte nopţi, fără să mănînce sau să bea ceva. Nimeni nu ştia ce se petrece cu el, ce-l doare şi de ce suferă.

Dar, la sfîrşitul celor şapte zile, bolnavul se transformase în tigru.

A opta zi, fratele cel mare auzi mişcare în cameră. I se păru foarte ciudat. Parcă ar fi fost înăuntru un tigru.

Cu teamă, dar şi din curiozitate, îngrijorat de soarta iubitului său frate mai mic ce stătea închis acolo de-atîtea zile, fratele cel mare se apropie tiptil de uşă şi desfăcu zăvorul încet, cu meşteşug. Băgă capul, să vadă ce se petrece.

Dar celălalt, transformat acum într-un tigru fioros, se repezi cu gura căscată şi-l mîncă pe dată, cît ai zice peşte.

Aşa e cînd se transformă omul. Nu i se schimbă numai pielea. Nu capătă numai colţi şi gheare de animal. Dar i se transformă şi inima.

Şi, după cum, cînd era om ca toţi oamenii, nu ştia ce înseamnă să fii tigru, tot aşa acum, cînd devenise tigru, uitase cu totul că la început fusese om.

Şi îşi mîncă propriul său frate.

Prima impresie

PESEMNE CĂ ZICALA „peştele cel mare înghite pe cel mic” nu se potriveşte şi la şerpi, de vreme ce într-o baltă trăiau în bună înţelegere doi şerpi de apă, unul uriaş şi unul mic, mic de-o şchioapă.

Acum, cică era o vară foarte secetoasă. Apa din baltă scădea în fiecare zi şi cei doi şerpi începură să facă planuri de mutare. Ştiau ei că nu departe de balta lor curge un rîu. Acolo voiau să se mute.

Ei, dar uşor de zis şi greu de făcut. Mai ales că între baltă şi rîu trece drumul mare. Toată ziua e circulaţie: oameni, care, turme. Ba unii umblă chiar şi noaptea. Şi, se ştie, oamenii cînd văd un şarpe, tăbărăsc pe el cu măciucile.

Cum să facă ei, cum să facă, apa scădea mereu de la o zi la alta şi mutarea se amîna mereu „pentru mîine”, căci drumul era mereu aglomerat.

Pămîntul începuse să crape de secetă şi şarpele cel mare nu mai putea rămîne în baltă. Spuse celuilalt:

— Dacă mai stăm aici o să murim de sete. Aşa, dacă încercăm să trecem drumul, tot avem o şansă de scăpare. Poate nu ne vede nimeni.

Şarpele cel mic rămase pe gînduri.

— Da, trebuie să ne mutăm neapărat, zise el. Dar vreau să ajungem la rîu, nu să ne lăsăm pielea în mijlocul drumului. Uite cum vom face: fiecare ia în gură coada celuilalt, şi ne facem ca o roată. Ne îndreptăm spre drum rostogolindu-ne, pe unde-i mulţimea mai mare. Oamenii se vor speria, căci aşa ceva n-au mai văzut niciodată. Vor crede că sîntem cine ştie ce spirite sau zei. Cred că aşa vom reuşi să trecem nevătămaţi.

Făcură întocmai.

Trecătorii, nu numai că nu i-au atacat cu ciomegele, dar s-au oprit şi s-au închinat, şoptind unul altuia că roata aceea care se rostogoleşte pe drum e un duh bun şi că aduce ploaie.

Mai tîrziu, pe locul prin care au trecut cei doi şerpi, Oamenii au înălţat chiar altare de rugăciune, în care trecătorii aprind şi azi tămîie.

Ca să vedeţi ce mult contează prima impresie. Doar nimeni nu văzuse acei „duh bun” decît vreme de cîteva clipe, în timp ce se rostogolea cu repeziciune de-a curmezişul drumului.

Dacă l-ar fi observat cineva mai cu atenţie şi ar fi văzut că sînt doi şerpi, desigur că nu s-ar mai fi păcălit nimeni.

Vedeţi? Tocmai pe asta mizase şi şarpele cel mic: pe spaimă, pe surpriză, adică pe prima impresie. Şi reuşise cum nu se poate mai bine.

Banditul şi Cotonogeală

ERA ODATĂ un bătrîn care avea doi fii. Omul nostru avea însă o fire tare ciudată. Voia să se deosebească de ceilalţi în tot ce făcea. Toate obiceiurile erau la el pe dos, toate lucrurile din casă erau cu picioarele în sus şi cu faţa la perete. Ce mai, toate din jur erau precum îi era firea.

Pînă şi numele copiilor erau la fel de ciudate. Cel mare se numea Banditul, iar pe cel mic îl chema Cotonogeală.

Într-o zi, fiul mai mare trebui să plece undeva departe pentru o treabă deosebită. Bătrînul îl conduse pînă la poartă, îi dădu toate sfaturile de cuviinţă şi-şi luară rămas bun. Se uită tatăl după fiu pînă cînd acesta se pierdu în zare. Atunci îşi aminti că a uitat să-i spună un lucru important. Porni după el. Dar, după ce merse o bucată de drum, îşi dădu seama că nu-l mai poate ajunge. Începu să-l strige cît îl ţinea gura:

— Banditule! Banditule !

Trecătorii, văzînd un om bătrîn că strigă aşa în urma unuia mai tînăr, alergară după fiu, îl prinseră şi-l legară fedeleş.

Bătrînul înţelese că a făcut o greşeală şi alergă să explice oamenilor încurcătura. Dar cum el avea mersul aşa încet, îl strigă pe fiul mai mic în ajutor:

— Cotonogeală! Cotonogeală ! Scapă Banditul!

Trecătorii începură să-l lovească, din toate părţile, care cu ce apuca, pe feciorul mai mare. Şi erau cît pe-aci să-l omoare în bătaie, dacă nu ajungea la timp Cotonogeală, să-l scape.

Trei-Tăişuri

LACOMI SI ZGÎRCIŢI sînt toţi bogătaşii din lumea asta, dar unul hrăpăreţ şi nesăturat ca cel despre care vă povestim acum, nimeni nu mai pomenise. Zi şi noapte era chinuit doar de un singur gînd, ce-l ardea ca para focului: cum să-şi sporească averea, cum să mai apuce, prin înşelăciune, ceva de la alţii. Dacă s-ar fi putut să adune el toată averea de pe lume, să nu mai lase nimic pentru restul oamenilor.

Lumea îl ocolea şi de multă vreme nimeni nu-i mai căuta vorba. Îl porecliseră „Trei-Tăişuri”.

Pe ogoarele sale nu mai voia să lucreze nici un localnic. Ca să-şi mai găsească din cînd în cînd un lucrător, Trei-Tăişuri trebuia să se ducă departe, la oraş.

Mergînd odată la tîrg, întîlni un om nevoiaş şi-l ademeni să vină să-l slujească, să-i lucreze pămîntul.

Trei-Tăişuri avea obicei ca în fiecare an, după strîngerea recoltei să-şi plătească lucrătorii nu din grînele noi, adunate de aceştia cu sudoare, ci din cele vechi, rămase prin hambare şi magazii din anul trecut, sau cine ştie de cînd. În schimb, recolta nouă era dusă la tîrg şi vîndută, preschimbată în argint. Cumpăra Trei-Tăişuri argintul cu ocaua şi adunase de-a lungul anilor o mulţime de calupuri pe care le ascunsese peste tot, prin locurile tainice.

De la o vreme începu să-l chinuiască gîndul că va fi prădat. Visă chiar că l-au călcat hoţii şi i-au luat tot argintul adunat. Groaza i se cuibări în suflet. Nu mai putea dormi nopţile, se perpelea ca pe jar şi-l treceau toate sudorile.

Ca să se liniştească, hotărî să poarte calupurile de argint la el.

Îşi făcu buzunare adînci, trainice, bine cusute, şi le burduşi cu bucăţile de metal strălucitor, de care nu se mai despărţea niciodată.

Iată că în acea vară se porniră nişte ploi mari ce nu se mai terminau, de credeai că s-a spart bolta cerului.

Şuvoaie învolburate se rostogoleau din munţi şi apele tulburi ale rîului din apropiere se revărsară, inundînd tot satul. Puhoiul năvăli atît de repede, că lumea nici n-apucă să fugă. În casa lui Trei-Tăişuri, argatul Djan se uită ce să salveze, la repezeală, de furia apelor. Îmbrăcă o haină groasă, luă cîteva turte şi le băgă în sîn, apoi se repezi afară. Văzînd că apele cresc şi nu mai are unde fugi, se căţără într-un copac mare şi rămuros din curte.

Bogătaşul însă tot cotrobăia prin casă. Nu se putea hotărî ce să ia cu el şi ce să lase. Dacă ar fi putut ar fi luat totul în spinare.

Apa îi ajunsese pînă la genunchi şi el tot nu ieşea.

Umbla apoi în apă pînă la brîu şi tot nu se îndura să fugă: îi mai rămăseseră cîteva bucăţi de argint. În cele din urmă, înotînd prin apa pînă la gît şi tras de şuvoi ieşi din casă şi-l văzu pe Djan în copac.

— Ajutor! Hei, Djan, salvează-mă! Nu mă lăsa! strigă el la argat.

Om săritor, argatul i-a întins mîna şi l-a luat şi pe el în copac.

Erau salvaţi, amîndoi.

Dar ploaia nu se mai opri toată ziua. Turnă cu găleata şi toată noaptea. Casele mai mici fură înghiţite de ape. După încă o zi, nu se mai vedeau nici casele mai mari.

Cei doi se urcau mereu mai sus, în copac. Mai trecu o zi. Djan scoase din sîn o bucată de turtă, rupse o bucată şi începu să molfăie. Bogatul scoase şi el o

bucată de argint. Se uită la ea cu lăcomie: „Vai ce frumos şi strălucitor e” îşi zise.

Şi tot aşa, cînd le era foame, ţăranul scotea cîte o bucată de turtă şi mînca, iar bogătaşul scotea argintul şi se uita la el, apoi îl punea din nou în buzunar.

Mai trecu o zi, apoi încă una.

Dacă văzu că apele nu se retrag, Djan micşoră porţia de turtă pe care-şi îngăduia s-o mănînce în fiecare zi. Bogatul flămînzea şi strîngea în fiecare zi cureaua cu încă o gaură, uitîndu-se la argintul său.

După şapte zile, apele începură în sfîrşit să mai scadă. Trei-Tăişuri ajunsese numai pielea şi ciolanele, iar Djan mai avea doar o bucată de turtă. Bogatul nu mai putu răbda şi-i spuse:

— Uite, îţi plătesc în argint bucata de turtă care ţi-a mai rămas.

Ţăranul se gîndi. Toată viaţa muncise din greu, dar nu reuşise să adune atîta avere cît făcea această bucată de metal preţios. Dar, nici să moară de foame nu-i convenea.

— Dacă ţi-o dau ţie nu mai am eu ce mînca. Doar argintul nu ţi-a ţinut nici ţie de foame. Aşa că nu mă învoiesc. Milă mi-e de tine, dar de mine mi se frînge inima.

Apele vin repede şi se retrag încet. Mai trecură cîteva zile. Djan mînca doar cîteva fărîmituri pe zi. Bogătaşul însă nu mai rezistă. Slăbi în cele din urmă într-atîta, încît nu se mai putu ţine în copac.

Căzu în apă înecîndu-se cu buzunarele pline cu argint.

„Aşa este”

TRĂIA ODATĂ un bogătaş poreclit „Ardei-iute”. Era un om tare zgîrcit şi hain. Ce mai, lumea spunea despre îl că are suflet de cîine.

Ardei-iute avea un argat, pe nume Ciau-ta, care nu era de prin partea locului. Venise din alt ţinut şi argăţea la boier de vreo şase-şapte ani.

Într-o zi, Ciau-ta se îmbolnăvi şi căzu la pat.

Ciocoiul începu să-şi facă fel de fel de socoteli:

— Va să zică, după ce că zace şi nu munceşte, mai trebuie să-l şi hrănesc.

Pînă la urmă se hotărî să-l gonească din bătătură.

Ciau-ta era un om dintr-o bucată. Cinstit şi drept, muncise din răsputeri atîţia ani, dîndu-şi tot cîştigul pe hrană şi pe straie. Iar acum, la greu, rămăsese fără sfanţ.

Porni la drum, tîrîndu-se ca vai de el, trăind din mila trecătorilor, şi ajunse cu greu în satul lui. Acolo, povesti păţania rudelor. De la rude o aflară sătenii.

Ticăloşia lui Ardei-iute umplu de revoltă sufletele oamenilor.

— Cerule, cîtă nedreptate şi lăcomie, se mirau toţi. Cu ce-a greşit sărmanul Ciau-ta să fie aruncat aşa pe drumuri?

Oamenii hotărîră că argatul trebuie să se răzbune pe boier.

Dar cum? Uşor de zis, greu de făcut.

Chibzuiră ei îndelung şi pînă la urmă găsiră o cale.

— Punem mînă de la mînă, vindem care ce poate şi adunăm bani mulţi. Mai întîi trebuie să-l vindecăm pe Ciau-ta. Pe urmă...

Zis şi făcut.

După ce argatul se înzdrăveni de-a binelea, cîţiva săteni merseră cu el la oraş şi-i cumpărară haine frumoase, bogate, şi o colivie cu un papagal. În scurt timp, învăţară papagalul să spună numai aceste două vorbe: „aşa este”.

— Las' că-i venim noi de hac lui Ardei-iute, se bucurau sătenii.

Lăsară să treacă vreun an.

Apoi, Ciau-ta îşi îmbrăcă straiele cele noi, se ferchezui, luă cu el şi colivia cu papagalul şi se arătă la curtea bogătaşului.

— Mă ardea dorul de dumneata, stăpîne, îi spuse el. Nu te supăra, rogu-te, că am venit să te văd şi să te întreb de sănătate.

— O, dar ce înţolit eşti! Se vede că nu-ţi merg prost treburile. Pe unde ai umblat mai bine de-un an? Ce-i cutia aia pe care-o duci în mînă?

Boierul era uluit de schimbarea petrecuta cu argatul său. Îl credea mort de mult, şi cînd colo, uită-te la el. Nici nu mai ştia cum să-l primească mai bine.

— Vai de capul meu şi de treburile mele, i-o întoarse Ciau-ta. Abia-mi cîştig şi eu cîte ceva de-ale gurii. Dar, ce să-i fac, zîmbi el cu subînţeles, ridicînd colivia şi arătîndu-i boierului papagalul, aşa mi-a fost mie dat pe lume.

Ardei-iute nu înţelegea deocamdată nimic: care soartă, adică? De ce îi arată papagalul?

Dar argatul se făcea că nu pricepe curiozitatea stăpînului. Cum îl întreba de papagal, cum aducea altă vorbă, aţîţîndu-i şi mai mult nerăbdarea. În cele din urmă se lăsă înduplecat şi-i povesti lui Ardei-iute, ca pe o mare taină, pe care nu trebuie s-o mai afle nimeni.

În timp ce mergea spre casă, bolnav şi flămînd ca vai de lume, mînat numai de dorinţa de a-şi da sufletul acolo unde se născuse, adormi într-o noapte la marginea drumului. În vis, îi apăru un moşneag cu

barbă albă-albă şi lungă. Acesta îi spuse că undeva, într-o pădure, trăieşte un papagal care poate descoperi comorile îngropate, poate găsi aurul şi argintul ascuns în pământ.

A doua zi, povesti mai departe argatul, m-am dus la locul cu pricina şi am cumpărat papagalul aproape pe nimica. De-atunci, viaţa mea s-a schimbat. Am cu ce trăi, nu mai muncesc atîta, şi nu că mă laud, dar am mai şi pus cîte ceva de-o parte. De-atunci, nu ne-am mai despărţit niciodată, eu şi papagalul meu, şi sîntem cei mai buni prieteni. Ţin foarte mult la el.

Bogătaşul asculta cu gura căscată. Dar, parcă nu-i venea a crede.

— Nu înghit eu poveşti d-astea. Dacă aş vedea cu ochii mei, aş mai crede. Dar aşa, numai după vorbe...

Argatul, că a spus adevărul, că lucrurile stau întocmai cum a povestit, boierul, că nu crede în ruptul capului, şi tot aşa pînă cînd se hotărîră să facă o încercare.

Merseră amîndoi pe drum, argatul ducînd cu luare-aminte cuşca, pînă ajunseră la o fîntînă. Ciau-ta dădu tîrcoale puţului, apoi se opri şi ridică în dreptul obrazului colivia, întrebînd:

— Coco, frăţioare, nu cumva e-ascuns pe-aici ceva argint?

— Aşa este, răspunse pasărea vorbitoare.

Ciau-ta luă lopata, săpă puţin şi ce să vezi? Dădu la iveală o oală cu arginti. Îi luară şi porniră mai departe. Ajunseră la malul unei bălţi.

— Nu cumva s-o fi aflînd îngropat pe-aici ceva aur, Coco, frăţioare? întrebă din nou Ciau-ta.

— Aşa este!

Săpînd, argatul dădu la iveală, sub privirile lacome ale boierului, o grămadă de monede de aur. Boierul nu se mai putu stăpîni:

— Ascultă, Ciau-ta, îi zise, îţi dau oricît, numai vinde-mi mie papagalul.

Argatul îi răspunse că i l-ar vinde cu dragă inimă, dar nu se poate despărţi de el nici în ruptul capului.

„Las' că mi-l vinzi tu pînă la urmă”, îşi zise boierul în gînd, în timp ce se întorceau acasă.

A doua zi, la conac se încinse o petrecere în toată legea. Masă bogată, băutură, lăutari, invitaţi tot unul şi unul — bogătaşii din sat şi rudele de la oraş ale lui Ardei-iute.

În toiul mesei, boierul povesti musafirilor că e pe cale să facă o afacere grozavă: şi le spuse în aşa fel, de parcă vînzarea ar fi fost deja hotărîtă.

— N-o să aibă ce face Ciau-ta. O să se ruşineze faţă cu atîta lume şi o să accepte.

Bineînţeles, toţi oaspeţii săriră care mai de care să-i felicite pe Ardei-iute. Acesta ciocni cu toţi, mai bău două-trei pahare, apoi se adresă lui Ciau-ta în gura mare, dinadins ca să-l audă toţi:

— Îţi dau pe el oricît îmi ceri. Nici nu mă uit la preţ.

Ciau-ta se prefăcu oarecum încurcat şi-i răspunse: Cum aş putea să-l refuz pe omul care mi-a fost stăpîn vreme de aproape şapte ani? Mai ales în faţa atîtor cinstite feţe? Dar acest papagal e cea mai mare comoară a mea. Nu m-am despărţit de el nici zi, nici noapte, de cînd îl am. Dacă domnia voastră ţine cu tot dinadinsul, eu vi-l vînd. Numai să-mi daţi pe el preţul cuvenit.

Oaspeţii şi rudele boierului săriră în ajutor, să-l convingă pe argat.

— Pentru noi, şi tu, şi stăpînul tău sînteţi totuna, îl linguşiră ei pe Ciau-ta. Nu ţinem mai mult nici la unul, nici la celălalt. Fii sigur că ţi se va da un preţ mulţumitor.

Ardei-iute îşi freca mîinile şi rînjea cu gura pînă la urechi. Nevasta veni lîngă el şi-i şopti la ureche:

— Comoară ca acest papagal nu mai găseşti alta pe lume. Fă aşa fel să se învoiască. Dă-i de la bun

început toată averea: pământ, casă, livadă, tot. Numai de s-ar învoi.

Bogătaşul nu avea alta în cap decît să pună mîna pe papagalul năzdrăvan. Chemă notari şi martori, întocmiră actele de vînzare şi le semnară cu toţii, punînd degetul.

Averea lui Ardei-iute aparţinea de-acum lui Ciauta, iar papagalul intră în stăpînirea boierului. Acesta fu felicitat de toţi oaspeţii, care nu ştiau cum să-l mai linguşească, cum să se mai dea bine pe lîngă el. Doar avea să devină, de-acum înainte, şi mai bogat.

Fericit la culme, Ardei-iute luă colivia cu papagalul şi porni, urmat de oamenii lui, de rude şi de prieteni. Sărea şi alerga, bucuros că de-acum se va umple de aur şi argint.

Ajunseră la malul unei ape. Ardei-iute întrebă papagalul:

— Fraţi oare, e pe-aici ceva argint îngropat?

— Aşa este.

Săpară tot malul. Săpară şi în apă. Căutară zile şi nopţi. Nu găsiră nici urmă de arginţi.

Plecară mai departe. Ajunseră, istoviţi şi supăraţi, la poalele unui deal.

— Se află ascuns pe-aici ceva aur?

— Aşa este.

Săpară ei ce săpară, dar nu găsiră nimic. Era şi de înţeles: dacă nu pusese nimeni, de unde să fie?

Ardei iute îşi dădu abia acum seama că mîncase o păcăleală grozavă.

— Papagalule, nu cumva m-ai păcălit?

— Aşa este.

În culmea desperării, cu ochii injectaţi şi cu obrazul verde-vînăt de furie, Ardei-iute trînti colivia de pămînt, cu toată puterea.

— Ai să mă bagi în pămînt de supărare, pasăre spurcată!

Papagalul reuşi să iasă nevătămat dintre sfărîmăturile coliviei şi se cocoţase pe creanga unui copac.

— Aşa este, îi răspunse el cu glas strident, în timp ce-şi scutura penele ciufulite.

Spintecătorul de dragoni

CICĂ ERA ODATĂ un om care voia cu tot dinadinsul să fie ca nimeni altul.

Într-o zi îi veni ideea să înveţe o meserie nemaiîntîlnită. Atunci, într-adevăr, nimeni nu va mai fi ca mine, îşi zicea el în sinea lui.

Vîndu toată averea, luă pe ea o sumă foarte mare, vreo mie de leani şi plecă în lume să găsească un meşter.

Se întoarse în sat abia după trei ani.

Bineînţeles, toată lumea se adună, curioasă, să-l vadă şi să-l întrebe ce meserie grozavă a învăţat, ce meşteşug deosebit a deprins în acest răstimp.

— Ei, bine, poate n-o să vă vină a crede, se lăudă el în gura mare, dar am învăţat de la un meşter iscusit cum să fac să omor dragoni.

Sătenii au rămas cu gura căscată. Se uitau unii la alţii şi nu ştiau ce să zică. Apoi începură să se întrebe între ei:

— Aţi mai auzit aşa ceva?

— Aţi mai pomenit una ca asta?

Nimeni nu putea spune că a mai văzut, că a mai auzit undeva despre o asemenea meserie: omorîtor de dragon.

— Şi cum faci ca să-i omori? întrebă unul cu neîncredere.

Omul nostru nu se lăsă prea mult rugat. Începu să le arate, să le demonstreze, cu gesturi largi, cum se spintecă un dragon. Făcea mişcări şi salturi ciudate, însoţite de explicaţii amănunţite: ce fel de cuţite şi arme se folosesc, cum se înjunghie dragonul, cu ce trebuie să-i spinteci burta, şi alte asemenea năzdrăvănii.

Sătenii l-au ascultat o vreme cu multă luare-aminte, apoi au început să rîdă. Pînă la urmă s-au

pornit toţi pe rîs, în hohote, de se ţineau cu mîinile de burtă şi nu l-au mai lăsat pe spintecătorul de dragoni să-şi termine demonstraţia.

— Ai învăţat, într-adevăr, o meserie nepreţuită. Dar poate ne spui şi unde ai de gînd s-o practici. Noi sîntem uluiţi de iscusinţa ta, dar nu ştim unde ţi-am putea găsi un dragon pe care să-l omori şi să-ţi arăţi meşteşugul. Doar ştii şi tu că dragoni nu există decît în basme.

Maimuţele şi castanele

ERA ODATĂ un om căruia îi plăceau foarte mult maimuţele. Avea pe lîngă casă o ceată întreagă. Ştia să le dreseze, le vorbea ca şi unor oameni şi maimuţele îl înţelegeau. Cele mai bătrîne înţelegeau aproape tot ce le spunea.

Se ştie că mîncarea preferată a maimuţelor sînt castanele.

Într-o zi, veni omul nostru, se aşează între maimuţele sale şi le povesti că de-acum înainte vor avea castane multe-multe.

— Aşa că fiecare maimuţă va primi dimineaţa cîte trei castane, iar seara cîte patru.

Maimuţele înţeleseră, dar li se păru că vor avea parte de prea puţine castane. Numai cîte trei în fiecare dimineaţă?

Începură toate să ţipe şi să facă o zarvă de nu se mai auzea nici în cer, nici pe pămînt.

Ca să le potolească, dresorul se gîndi să le inverseze porţiile: cea de dimineaţă să le-o dea seara, iar cea de seară, dimineaţa.

— Liniţte! Faceţi liniţte! strigă el. Dacă vi se pare puţin, vă dau dimineaţa patru castane la fiecare, iar seara, trei. Acum, cred că sînteţi mulţumite, nu-i aşa?

De data aceasta maimuţelor li se păru că au într-adevăr mai multe.

Doar erau patru în fiecare dimineaţă.

Între cincizeci şi o sută de paşi

ÎNTR-O BĂTĂLIE, soldaţii unui detaşament atacau cu multă vitejie pe duşman.

Dar, între aceşti ostaşi curajoşi şi viteji erau şi doi fricoşi. Unul îşi pierdu boneta şi centironul, celălalt îşi rătăci sabia şi puşca. Alergau amîndoi înapoi, cît îi ţineau picioarele. Primul alergase deja vreo sută de paşi, iar al doilea cam jumătate pe-atîta, adică cincizeci de paşi, cînd se opriră.

Cel care alergase doar cincizeci de paşi strigă către celălalt:

— Ruşine să-ţi fie, laşule! Fugi din faţa duşmanului!

Se şi găsise cine să-i facă celuilalt asemenea mustrare. Tocmai el, care fugise la fel de ruşinos. Doar că rămăsese cu cincizeci de paşi mai în urmă.

Parcă fuga nu-i tot fugă.

Şiretenia cîinelui

ERA ODATĂ un cîine atît de inteligent, încît înţelegea pînă şi vorbele omului. Pentru stăpînul lui cîinele acesta era — lesne de înţeles — cea mai nepreţuită comoară.

Dar cîinele nu înţelegea numai vorbele oamenilor, ci le ghicea chiar şi intenţiile.

Dar, ca orice fiinţă, cîinele avea şi un cusur. Era tare pretenţios cînd era vorba de găsirea unui loc potrivit pentru ceea ce cîinii obişnuiesc să facă la un gard sau la un pom.

Pînă la urmă, cel mai mult îi plăcu lui chiar fîntîna din faţa reşedinţei stăpînului. Era atît de încîntat, încît ori de cîte ori trecea pe lîngă fîntînă, nu lăsa să-i scape ocazia. Bineînţeles, avea grijă să nu-l vadă nimeni.

Într-o zi însă îl văzu un vecin. Acesta chibzui şi hotărî că trebuie neapărat să-i spună stăpînului nelegiuirea pe care o săvîrşise cîinele.

Dar cîinele i-a înţeles numaidecît intenţia şi nu l-a lăsat să intre în curte. Cum se apropia vecinul de poartă, cum îl muşca.

Iar vecinul, trebuie să spunem, era, din firea lui, foarte fricos. Şi cel mai tare se temea de cîini.

Aşa că, după vreo trei-patru încercări, văzînd că nu poate intra, renunţă şi se întoarse acasă.

Iar stăpînul, necunoscînd niciodată această batjocură, a continuat să-l iubească din toată inima pe înţeleptul său cîine, cîte zile a avut acesta.

Mamă de vînzare

ERA O VREME cînd, în China, oamenii se puteau vinde. Bărbaţii se vindeau ca slugi, fetele se vindeau ca soţii sau ca doici, mă rog, fiecare om de vînzare era dat după priceperea şi meseria lui.

La începutul acestui fel de negoţ ruşinos, se vindeau doar fete ca slujnice, ca neveste sau ca ţiitoare. Apoi începură să se vîndă şi femeile mai în vîrstă. Şi dacă la început oamenii cumpărau oameni doar cînd aveau nevoie, după un timp au apărut şi negustorii de oameni: cei care cumpărau ca să vîndă din nou, mai scump. Unii au cîştigat din asemenea negoţ averi mari.

Într-un orăşel, trăia un om tare sărac. Ce n-avea el mai nimic pe lîngă casă, dar de la un timp îi mergea aşa de rău, că vîndu tot ce văzu cu ochii. Rămăsese, în casa goală-goluţă, doar bătrîna lui mamă, care-şi tîra bătrîneţile de azi pe mîine.

Omului nostru îi veni ideea s-o vîndă. Dădu ştire şi căută cumpărător.

Nu după mult timp, veni un amator, o văzu pe bătrîna femeie şi se înţelese cu fiul ei s-o cumpere ca slujitoare. Fiul era foarte satisfăcut. Pe o slujitoare se căpătau bani mai mulţi.

Lumea însă era foarte mirată de asemenea vînzare, pentru că nu se mai pomenise pînă atunci ca cineva să-şi vîndă un părinte. La poarta vînzătorului se adună o mare mulţime. Mama, care urma să fie vîndută, plîngea şi-şi blestema fiul nerecunoscător. Dar în cele din urmă biata femeie n-avu ce face. Trebui să plece cu stăpînul ei.

Ieşiseră deja pe poartă şi se îndepărtau, cînd fiul alergă şi-i ajunse din urmă. Căzu în genunchi în faţa cumpărătorului, implorîndu-l cu lacrimi în ochi:

— Te rog să ai grijă de mama! E foarte bătrînă şi nu poate face cine ştie ce treabă. Să fii bun cu ea şi să-i dai mîncare mai consistentă. Şi să o fereşti de oboseală...

Nenorocitul. După ce-o vînduse, acum îi ducea grija!

Pasărea-Fënix

UN VÎNĂTOR colindă o zi întreagă şi nu reuşi să vîneze decît un fazan. Se întoarse în oraş cu fazanul în tolbă.

— Ce ai, omule, în tolbă? întrebă un trecător. Ce pasăre e aia?

Văzînd că trecătorul nu recunoaşte un fazan, vînătorul îl păcăli.

— Cum, nu cunoşti? E o pasăre-Fënix.

— Ei, nu mai spune, se miră trecătorul. De mult auzisem eu de existenţa acestei păsări miraculoase. Dar, de văzut, nu văzusem niciodată. Ia să văd şi eu cum arată! Aş îndrăzni să vă întreb dacă nu cumva o vindeţi.

— Dacă ai buzunarele pline, poate să stăm de vorbă, răspunse vînzătorul.

Trecătorul scoase zece leani de argint şi-i întinse vînătorului, rugîndu-l să-i dea în schimb pasărea.

Văzînd atîta bănet, vînătorul începu să se codească. Nu-i venea să creadă, gîndindu-se că celălalt glumeşte: cum să dea zece leani pe-o pasăre rănită?

— Parcă nu prea aş vinde-o, zise el.

Dar trecătorul insistă. Mai adăugă încă zece leani şi-i luă pasărea, lăsîndu-l pe negustor cu gura căscată şi cu banii în mînă.

E locul să spunem că omul nostru, cumpărătorul, avea de mulţi ani un gînd tainic, un vis al său. Ştiind că pasărea-Fënix aduce fericirea deplină, voia să-i dea în dar împăratului o asemenea pasăre.

Chiar în aceeaşi zi, începu să se pregătească pentru a merge la împărat. Pusese fazanul într-o cuşcă şi nu se mai uită la el.

A doua zi de dimineaţă, găsi pasărea moartă. Îl cuprinse o mare jale. Nu-i părea rău după banii

aruncaţi. Nici nu se gîndea la asta. Dar regreta foarte mult că n-a apucat să-i ducă pasărea-Fënix împăratului. De supărare, se îmbolnăvi şi căzu la pat.

Vestea se împrăştie ca vîntul. În scurt timp, toată ţara află că acel om avusese o pasăre-Fënix, că voise s-o dăruiască împăratului.

Află şi împăratul şi fu foarte impresionat.

Voinicul şi tigrii

DOI TIGRI uriaşi se luptau într-o zi pe culmea unui munte, umplînd împrejurimile cu răcnetele lor fioroase.

Un luptător voinic şi neînfricat, aflat prin apropiere, scoase sabia din teacă şi se repezi spre vîrf, cu gînd să ajungă la ei şi să-i răpună pe amîndoi.

Un înţelept ieşit din întîmplare în calea voinicului, îl întrebă pe acesta încotro se grăbeşte, cu cine vrea să se lupte.

— Nu vezi? răspunse voinicul. Vreau să folosesc prilejul de a omorî doi tigri dintr-o singură lovitură. Nu pot lăsa să-mi scape ocazia de a-mi face cunoscută în toată lumea vitejia mea fără seamăn.

— Bine, bine, răspunse înţeleptul zîmbind cu înţelegere. Numai nu ştiu dacă ai băgat de seamă că tu eşti unul singur, iar pe munte sînt doi tigri. Sau poate ai de gînd să le serveşti o masă? Nici pe-o măsa n-ar avea ce pune din tine.

Şi, ia spune, cum le vei nimeri capetele, în învălmăşeala luptei? Dacă ai avea şi mintea ageră pe cît ţi-e braţul de tare, nu te-ai grăbi aşa. Ai aştepta pînă ce tigrul mai slab va fi sfîşiat de cel mai puternic, care va rămîne şi el cu răni grave. Atunci vei răpune fiara rămasă fără prea mare trudă şi fără să-ţi pui în joc viaţa. Cît despre mîndrie, va fi la fel de mare, căci vei avea doi tigri morţi, iar tu vei fi cu totul nevătămat.

Îl invită pe omul nostru la palat, îi mulţumi şi-l dărui însutit.

Scoica şi barza

O SCOICĂ uriaşă se lăfăia pe malul rîului, într-o amiază senină de vară.

O mîngîiau razele calde ale soarelui şi o desmierda unda răcoroasă ce spăla din cînd în cînd ţărmul nisipos.

Păşind din întîmplare pe-acolo cu picioarele sale lungi, un cocostîrc n-avu ce face şi-şi băgă în scoică ciocul său cît toate zilele.

Valvele se închiseră brusc, imobilizînd ca într-o menghină pliscul cocostîrcului.

— Pînă la urmă tot scap, zise barza către scoică. Vezi că azi n-are de gînd să plouă. Mîine de asemenea va fi cald şi secetă. Aşa că poimîine te vei usca şi vei muri, ca o netrebnică, ce eşti.

— Pînă să mă usuc eu, nu ştiu dacă n-ai să te înăbuşi tu, cu limba ta ascuţită şi cu picioroangele tale cele lungi cu tot. Am să te ţin aşa toată ziua şi n-am să-ţi dau drumul nici mîine...

Disputa ţinu aşa o bună bucată de vreme. Nici unul dintre cei doi nu se lăsa.

Norocul unui bătrîn pescar, care tocmai trecea pe-acolo. Le-a prins pe-amîndouă de vii şi fără nici un efort.

Un tratament eficace

TRĂIA DEMULT-DEMULT un medic foarte renumit. Vindeca orice boală. Însuşi împăratul, care suferea de o boală gravă, fusese tămăduit de bătrînul doctor. Fiul împăratului fusese şi el tratat, şi tot de o boală socotită aproape de nevindecat.

Bineînţeles, faima doctorului crescu şi mai mult.

Un om bogat, pe nume Zhan, se îmbolnăvi într-o bună zi şi căzu la pat. Avea toată spinarea numai buboaie.

Trimise după medicul cel vestit şi acesta veni de îndată.

Trebuie să spunem că în vechea Chină, a-ţi arăta altuia trupul era considerat o necuviinţă atît de mare, încît nici bolnavul nu-si lepăda vreodată veşmintele în faţa doctorului. Mai ales cînd avea de tratat o femeie, medicul nu-i putea vedea decît mîna, sau chiar numai locul unde se ia pulsul. Restul era îmbrăcat, învelit şi acoperit cu grijă.

Lesne de înţeles că tratamentul se făcea mai mult pe ghicite, medicul trebuia să aibă calităţi extraordinare, să înţeleagă după puls, temperatură şi după ritmul respiraţiei, ce are de făcut.

— M-ai chemat să te vindec, îi spuse doctorul cel vestit domnului Zhan. Nu te temi de durere?

— Doctore, mă dau cu totul pe mîinile dumitale. Fă tot ce crezi. Consideră că nu mă tratezi pe mine, ci că-ţi oblojeşti propria-ţi spinare. Să faci cu spinarea mea exact ceea ce-ai face cu-a dumitale.

Avînd o asemenea învoială, doctorul îl consultă şi îl tratâ cu multă atenţie şi grijă, după ştiinţa sa, şi în scurt timp domnul Zhan se vindecă deplin.

Altfel, dacă ar fi procedat ca toată lumea pe vremea aceea, cine ştie cît ar fi suferit, sau dacă ar fi scăpat vreodată.

În orchestra imperială

ÎNTRE VECHILE instrumente de cîntat chinezeşti se află unul, asemănător flautului, numit liu.

Un împărat iubea foarte mult acest instrument. Îi plăcea nespus de mult sunetul lui cristalin. Dar nu voia să-l audă solo, ci numai într-o orchestră formată din sute de asemenea instrumente, care să facă să răsune tot palatul. Atunci era el foarte mulţumit.

Mulţi oameni care habar n-aveau să cînte din liu se strecuraseră, prin relaţii şi intervenţii, în orchestra împăratului. Ţineau instrumentul în mînă şi mişcau din degete, făcîndu-se doar a cînta, dar nescoţînd nici un sunet.

Un nobil, pe nume Kuo, care habar n-avea nici el să cînte din liu, se duse la palat, se prezentă împăratului şi fu primit în orchestră.

Bineînţeles, pentru această muncă primea mulţi arginţi pe lună.

După moartea împăratului, se urcă pe tron fiul acestuia. Şi lui îi plăceau instrumentele, şi el iubea muzica. Dar îi plăceau mai mult instrumentele solo, nu cele în grup.

Aşa că domnul Kuo, la fel cu toţi cei ce făceau parte din orchestă, dar nu ştiau să cînte, dispăru fără ca măcar să-şi ia ziua bună.

Fetele lui moş Huan

SĂRMANUL moş Huan! Toată lumea îl compătimea. Şi pe bună dreptate; în viaţa lui a avut parte de prea puţine bucurii. Grijile şi necazurile s-au ţinut scai de el încă din tinereţe.

De fiecare dată cînd îşi aducea aminte cum şi-a pierdut nevasta şi a rămas cu cele două fele, îl podideau lacrimile; mezina nici nu mergea în picioare cînd a rămas fără mamă.

Moş Huan n-a mai adus în casă altă femeie şi a devenit pentru cele două copile şi mamă şi tată. Şi cît e de greu să creşti doi copii! Mai ales pentru un tată. Dar moş Huan nu s-a plîns niciodată nimănui.

Cînd se întorcea de la cîmp, îl mai oprea cîte un cunoscut să-l întrebe:

— Ce-ţi mai fac copilele?

— Ce să facă, răspundea el, cresc, săracele, dar nu ştiu ce-o să mă fac cu ele, că-s cam urîţele!

Cam aşa răspundea Huan celor ce-l întrebau de fiicele lui. Şi se ştie cum e în sat: gurile rele ale babelor fac imediat din ţîntar, armăsar.

— Cele două fete sînt aşa de urîte, că lui moş Huan îi e ruşine să le lase să se uite peste gard, spuseră ele o vreme, şi apoi îl lăsară în pace.

Moş Huan îşi văzuse de-acum cele două fete mărişoare, şi le iubea ca pe lumina ochilor din cap. Mai degrabă şi-ar fi dat viaţa, decît să se despartă de vreuna din ele.

Tocmai dragostea aceasta nemărginită îl făcu pe moş Huan să ţină fetele închise în casă şi să le ferească straşnic de ochii lumii. Veni şi vremea măritişului. Dar la poarta lui moş Huan nu bătu nici un peţitor. Şi cum ar fi putut să bată cineva, cînd cei cu fete de măritat scorneau tot felul de vorbe?

— Muma pădurii e mai frumoasă decît fetele lui Huan, spuneau unii.

Iar o hîrcă de babă se jură c-a văzut cu ochii ei pe cele două fete ale lui Huan.

— Una n-are dinţi în gură; a doua e cocoşată şi c-un ochi se uită la făină, iar cu celălalt la slănină. Mă rog, ducă le vezi îţi piere somnul, spunea ea, deşi habar n-avea de înfăţişarea celor două fete.

Despre urîţenia fetelor lui moş Huan se duse vestea pînă în satele cele mai îndepărtate.

Într-o bună zi, cineva bătu la poartă. Întîi încet, apoi tot mail tare. Cete două fete se tot iţeau pe după perdele, să vadă cine bate, dar moş Huan nu le lăsa.

— Să nu ieşiţi decît după ce pleacă străinul, se răsti moşul, şi plecă spre poartă.

— Dună ziua, moşule, zise străinul.

— Bună să fie, precum ţi-e inima, şi, deschizînd poarta, moşul îl întrebă pe necunoscut:

— Ce treburi te aduc, tinere, pe la casa mea? N-ai putea veni altădată, dacă nu-i zor?

— Ba-i zor, dar aici în drum nu-i loc nimerit pentru vorbă, i se răspunse.

Moş Huan nu avu încotro şi-l invită pe necunoscut în casă, cu gînd să termine cît mai repede discuţia cu el şi să-i arate poarta pe unde venise.

De cum intră în casă, necunoscutul, care auzise şi el atîtea despre fetele gazdei, nu-şi putu stăpîni uimirea cînd văzu toate strălucind de curăţenie, flori la ferestre şi pe masă. Mă rog, toată casa arăta de-ţi era mai mare dragul, dar fetele nu se vedeau nicăieri.

Moşul îşi dădu imediat seama cam ce căutau privirile tînărului, şi se bucura în sinea lui că-şi alungase fiicele în cămăruţa din spate, fără să-şi dea seama că ele auzeau totul şi vedeau printr-o ferestruică ascunsă de-o perdea, ca şi cum ar fi fost şi ele în cameră.

— Nu prea am vreme de pierdut, mai ales că mîine mă duc la pădure, îl luă repede moşul pe tînăr, iscodindu-l totodată cu privirile lui reci.

Tînărul îşi dădu seama că moşul nu prea are chef să-l asculte, aşa că se hotărî să vorbească cît mai puţin şi să spună totul deschis, de la bun început.

— Ştiu că ai două fete. Eu am venit să ţi-o cer în căsătorie pe cea mare. N-am văzut-o, dar o iau de nevastă oricum ar arăta.

— Mai întîi, am să-ţi spun că fata mea e urîtă şi n-o să-ţi placă. Apoi, trebuie să ştii că nici avere n-are şi, după aceea, cum mi-aş da fata după unul pe care îl văd pentru prima oară în viaţa mea?

Vorbele moşneagului nu-l descumpăniră pe tînăr, care răspunse pe loc:

— Nu umblu nici după frumuseţe, nici după avere. Şi acum îţi voi depăna firul vieţii mele.

Aşa începu tînărul să povestească cum rămînînd orfan de mic copil, s-a hrănit cu pîinea amară a străinilor. Neamurile apropiate i-au luat toată averea şi, pînă de curînd, se ştia cel mai sărac om din lume. De asta nici nu se însurase. Nici un gospodar nu voia să-şi dea fata după un om sărac, deşi era frumos şi chipeş la trup.

„Dacă bogătanii nu vor să-şi lase fetele să se mărite cu un sărac, o fată de-a lui moş Huan, pe care nu-l prea încurcă averile, ca şi pe mine, îşi spusese tînărul, tot o să iau eu, fie ea oricît de urîtă”.

— Şi uite, pentru asta am venit la matale, moş Huan, încheie el.

Neastîmpăratele ele fete au văzut şi au auzit toată discuţia. Cea mai mare se roşi puţin, căci îl îndrăgise pe flăcău de cum îl văzuse intrînd în casă.

La drept vorbind, nici lui moş Huan nu-i displăcu tînărul, dar în mintea lui mai iscodea unele piedici, poate-poate să-l facă pe tînăr să plece şi să-i lase fata în pace.

— Fata mea nu vrea cu nici un chip să plece de la casa părintească şi, vezi bine, căsuţa ni-i cam mică, spuse moş Huan.

— O să facem una nouă alături, răspunse tînărul.

— N-avem pămînt şi nici cu ce l-am putea munci, nu se lăsă moşul.

— Nu vor fi oameni mai fericiţi ca noi, îi întorcea răspunsul tînărul peţitor. Fără să ştie careva, continuă el, înainte de a muri, mama a lăsat în păstrare, la cel mai bătrîn om din sat, un diamant de mare valoare, cu condiţia să mi-l dea în ziua nunţii. Vezi, aşadar, că vom fi şi bogaţi.

Moşul îşi dădea seama că nu-l mai poate alunga pe tînăr şi făcu ultima încercare:

— Să zicem că ţi-aş da fata, zise el, trecîndu-şi palmele peste barba lungă şi privind şiret chipul tînărului, dar vezi matale că nu-i acasă şi n-ai s-o poţi vedea decît în ziua nunţii.

— Tare îndărătnic mai eşti, moşule, dar fie cum zici. Fata tot ai să mi-o dai însă de nevastă.

Şi uite aşa, nu avu încotro moş Huan şi trebui să-şi pregătească fata cea mare de nuntă.

Veni şi ziua sorocită. Pas să mai încapi în ograda lui moş Huan, sau măcar în uliţă. Tot satul se adunase acolo, vorbindu-se că acum moş Huan n-o să mai aibă încotro şi o să scoată la vedere pe cele două fete.

Cînd sosi mirele, apăru pe prispa casei şi moş Huan cu fetele lui. Cea mare era în găteli de mireasă, iar cea mică era îmbrăcată cu o rochie înfloratã.

Toţi cei de faţă rămaseră muţi de admiraţie. Frumuseţea celor două fete întrecea orice închipuire.

Tînărul mire se zăpăci cu totul cînd îşi văzu aleasa şi ar fi rămas împietrit locului dacă mulţimea nu l-ar fi împins spre prispă cu urări de fericire şi chiote de veselie. Şi avu loc o nuntă ca-n poveşti.

Moş Huan n-a avut parte de timp nici cît ar bea un pahar cu vin. Unul termina şi altul începea să-i

ceară pe mezină în căsătorie, aşa că moşul se resemnă şi la o săptămînă avu iar nuntă mare în bătătură. Asta-i povestea despre cele două fete ale lui moş Huan.

Şi cam de pe atunci a rămas printre flăcăi vorba: „Mă duc în peţit, poate găsesc şi eu vreo „urîtă” de-a lui moş Huan”.

Un ajutor dat la timp

ÎNTR-O PRIMĂVARĂ, domnul Tuan avu asemenea ghinioane în negoţ, merse din rău în mai rău, încît îşi risipi toată averea. Se văzu peste noapte sărac de n-avea ce pune-n oală.

Gîndindu-se în fel şi chip cum să facă, pe unde să scoată cămaşa, i se păru că întrezăreşte undeva o rază de speranţă.

Căută un om de încredere şi-l trimise la un prieten vechi, mic dregător, să împrumute nişte orez.

Prietenul, care aflase între timp tot ce i se întîmplase domnului Tuan, răspunse trimisului:

— Îl ajut cu mare plăcere, desigur. Să nu-şi facă nici un fel de griji. Spune-i doar să aştepte puţin, pînă mai spre toamnă. După ce-mi strîng recolta, după ce-mi încasez arenda de la toţi ţăranii, am să-i trimit negreşit trei sute de arginţi.

Întorcîndu-se de la dregător cu mîinile goale, trimisul povesti domnului Tuan spusele vechiului său prieten.

Din întîmplare, cei doi se întîlniră chiar a doua zi.

Cu mînie abia reţinută, domnul Tuan îi povesti prietenului.

— Cum veneam adineaori pe drum, cineva mă striga din spate. Mă uitam înapoi şi nu vedeam pe nimeni. Pînă la urmă, observai un crap, zbătîndu-se între viaţă şi moarte, în şanţul săpat pe mijlocul drumului de roţile căruţelor.

— Ce-i cu tine aici? l-am întrebat.

— M-au adus apele tocmai din marea de est şi am ajuns pînă aici. Dar apele s-au retras şi uite că am rămas pe uscat. Fii bun şi salvează-mă. Adu-mi un ulcior sau o găleată de apă şi varsă peste mine. Poate o mai duc cîteva zile, pînă vin nişte ploi mai mari.

— Vai, se poate să te las aşa, zise domnul Tuan crapului. Te ajut numaidecît. Ai puţină răbdare, pînă mă duc la stăpînul ţinutului de est, să vorbesc să-mi dea voie să trec prin ţinutul lui, pînă la marea de est. Dacă-mi dă voie, îţi aduc neapărat apă şi te salvez.

Ei bine, povesti domnul Tuan, mai departe, ce crezi? În loc să-mi mulţumească, crapul s-a supărat foc şi mi-a strigat:

— Eu te-am rugat să-mi aduci puţină apă să-mi astîmperi setea. Dacă-i vorba să aştept atîta, poate oasele să mi le stropeşti, cu apa adusă tocmai din marea de est.

POVESTE CHINEZĂ
(Traducere din limba chineză,
de EUFROSINA DOROBANŢU)

Nurorile din oglinzi

ERA ODATĂ o cîmpie aşa de întinsă, încît un cal bun nu putea să-i dea ocol nici în zece zile. Acolo, pămîntul era nesfîrşit, iar cerul de necuprins. Şi dacă te uitai în cele patru zări, nu vedeai decît linia cenuşie a orizontului. Numai în partea de sud-vest abia se zăreau contururile străvezii ale unor munţi. În această cîmpie se găseau numeroase sate mari şi mici. Într-un sătuleţ de aici, trăia o bătrînă bună şi inimoasă, care avea doi feciori frumoşi şi deştepţi. Bătrîna dorea din tot sufletul să-şi vadă feciorii la casele lor şi să-şi crească nepoţii. Feciorii însă nu înţelegeau dorinţa mamei. Şi a trimis bătrîna peţitori în cele patru zări, care au umblat pînă şi-au făcut praf încălţările, dar nu au găsit nurori potrivite pentru feciori. De aceea, bătrîna mamă era tot mai mîhnită. Într-o noapte, neputînd să doarmă, a coborît din kang[1] şi a ieşit în curte. Era miezul nopţii. Bătrîna şi-a îndreptat faţa spre cerul plin de stele şi oftînd adînc a zis: „Cine ştie la ce fel de nurori se gîndesc feciorii mei?”

Deşi bătrîna a rostit aceste cuvinte cu voce slabă, noaptea fiind nespus de liniştită, ea a crezut că a fost auzită pînă şi de stele. Deodată, a văzut cu teamă cum se ridică plutind dinspre sud-vest o lumină albă puternică, care, pe măsură ce se apropia, devenea din ce în ce mai rotundă, mai mare, ajungînd cam cît luna de pe cer, care a coborît în curtea ei. Bătrîna a fost orbită o clipă, dar imediat şi-a deschis ochii şi a văzut

1 Kang — pat chinezesc construit din cărămidă şi lut, care se încălzeşte pe dedesubt.

cum în cercul alb şi luminos stătea un bătrîn cu barba albă, cu un sceptru cu capăt de dragon în mînă. Bătrînul avea trupul mai luminos chiar decît cercul şi faţa strălucitoare şi blîndă. Barba lungă şi albă s-a mişcat şi o voce a spus:

— Ţi-am adus nurori la feciori!

Bătrîna, întristată, a spus:

— Bătrîne, mă tem că te-ai obosit în zadar. Nici un fel de nurori nu pot mişca inimile feciorilor mei! Dar unde-s nurorile? Unde sînt peţitorii?

Bătrînul a izbucnit în rîs şi jucîndu-şi barba a zis:

— Nu-i nevoie de peţitor care să lege firul roşu[2] şi nici de caretă împodobită. Iată am aici două oglinzi rotunde, colorate, şi să nu-ţi închipui că-i o păcăleală; nurorile tale se află cu adevărat în aceste oglinzi. În fiecare an, la trei ale lunii martie, la miezul nopţii, dacă vei îndrepta oglinzile spre sud-vest, oglinzile îţi vor arăta drumul care duce la nurori.

Zicînd acestea, bătrînul scoase de la piept două oglinzi mici, rotunde. Apoi, ca un soare care răsare, cercul luminos s-a înălţat în văzduh şi a început să plutească spre sud-vest, asemănîndu-se cu o cometă care piere încet de pe boltă.

Bătrîna s-a întors în casă, şi-a sculat feciorii şi le-a dat cîte o oglindă. Băiatul cel mare, uitîndu-se în oglindă, a văzut o fecioară îmbrăcată în roşu, care i-a zîmbit şi apoi şi-a plecat privirea spre o floare de bujor roşu, pe care o ţinea în mînă. Feciorul cel mare, uitînd pentru o clipă că fata ce-o vedea nu era decît în oglindă, a spus:

— Mamă, înainte de a pleca capul, mi-a zîmbit, nu pot să nu răspund sentimentelor ei. Mamă! Dă-mi voie să mă însor cu ea!

La vorbele băiatului, bătrîna înlemni.

---

2 Credinţă populară după care mirii erau legaţi de firul roşu al soartei.

La rîndul său, cel de al doilea fiu, uitîndu-se în oglinda lui, a văzut o fecioară îmbrăcată în haine verzi, care l-a privit cu blîndeţe şi apoi şi-a plecat privirea spre o floare de bujor verde, pe care o ţinea în mînă. Şi el a uitat pentru o clipă că fata pe care o vede nu este decît în oglindă şi a spus:

— Mamă, fata aceasta avea în privire ceva numai pentru mine, încît m-a mişcat. Mamă, dă-mi voie să mă însor cu ea!

Plîngînd şi rîzînd de bucurie, bătrîna le-a spus:

— Fiii mei, nu vă prostiţi, ceea ce aţi văzut nu erau decît nişte umbre în oglinzi. Cum o să vă însuraţi cu ele?

Auzind cuvintele maică-si, feciorul cel mare şi-a plecat capul cu tristeţe, iar feciorul cel mic şi-a încruntat sprîncenele cu mîhnire.

Au trecut cîteva zile şi feciorii continuau să fie trişti şi îngînduraţi, încît biata mamă a fost nevoită să le destăinuiască spusele bătrînului.

La trei ale lunii martie, bătrîna le-a spus:

— Fiii mei, orice ar fi, nu pot să vă las să plecaţi amîndoi. Cine ştie ce primejdie vă paşte.

Feciorul cel mare a spus:

— Frăţioare, lasă-mă pe mine să plec primul!

Iar bătrîna a adăugat:

— Fratele tău e mai mare decît tine, trebuie să-l laşi să plece primul!

La miezul nopţii, feciorul cel mare a ieşit în curte şi îndreptînd oglinda spre sud-vest s-a uitat în ea. Deodată, în oglindă i s-a arătat o rază albă, care ducea pînă la munţii din sud-vest, ce nu mai apăreau ca nişte contururi, ci ca nişte stînci ciudate, acoperite cu păduri dese, cu vîrfuri de fier. Şi văzînd cu ochii această rază albă s-a transformat într-un drum luminos. Băiatul cel mare şi-a luat rămas bun de la bătrîna şi de la frăţior şi a pornit pe drumul ce i s-a arătat în oglindă.

Pe înserate, feciorul cel mare a ajuns la capătul drumului, la poalele munţilor. Ocolind poalele munţilor, a văzut o peşteră luminoasă în care şedea bătrînul înconjurat de lumină. Amintindu-şi de vorbele mamei, a recunoscut în acesta pe bătrînul care-i dăruise oglinzile. Înaintînd, a întrebat cu respect:

— Bunicule, am ajuns la capătul drumului. Încotro trebuie să mă îndrept spre a găsi fata din oglindă?

— Bătrînul l-a lăudat, zicîndu-i:

— Bravo, flăcăule, în sfîrşit, ai venit! Fata pe care ai văzut-o locuieşte pe marele munte din partea de apus a acestor munţi şi pentru a ajunge la casa ei trebuie să treci mai întîi muntele tigrilor şi prăpastia monştrilor apei. Fecioara din oglindă este în stăpînirea zgripţuroaicei, care a transformat-o într-un bujor roşu şi a sădit-o în grădina din spatele muntelui. Pentru ca ea să se transforme în om, trebuie să pătrunzi în grădină şi să îndrepţi oglinda asupra ei. Şi acum, după ce ştii toate astea, rămîne la voia ta dacă te duci sau nu.

După ce s-a gîndit, feciorul a spus:

— Bătrîne, dacă am ajuns pînă aici, nu mai pot să dau înapoi.

— Dacă ai curaj să te duci, eu te voi ajuta. Îţi voi da un bici şi un franjure de mătase şi te voi învăţa cum să foloseşti aceste obiecte, dar să nu care cumva să uiţi ca atunci cînd le foloseşti să şovăi vreun pic, l-a sfătuit bătrînul.

Apoi a luat biciul şi franjurele şi le-a pus în mînă băiatului, dîndu-i poveţe cum să le folosească şi numai după aceea i-a arătat drumul.

Pornind pe drumul arătat, după multe zile, băiatul a ajuns în apropierea vîrfului muntelui, de unde, privind drept înainte, a văzut cum din faţa muntelui alăturat, format din stînci ciudate şi acoperit cu păduri dese, se înalţă o ceaţă neagră. După un

scurt popas, s-a îndreptat către acest munte. Şi de ce mergea, de aceea era mai greu de mers; obstacolele deveneau din ce în ce mai mari. Cînd era mai obosit şi cu trupul lac de sudoare, din vîrful muntelui s-au repezit doi tigri vărgaţi. Şi cît ai clipi din ochi, tigrii au ajuns în faţa lui, deschizîndu-şi gurile să-l înghită. Atunci băiatul a scos în mare grabă biciul dăruit de bătrîn şi mişcîndu-l deasupra tigrilor, a spus:

— Tigrilor care păziţi muntele, ascultaţi! Am venit aici să caut pe cineva care-mi este drag. Lăsaţi-mi calea liberă!

După ce a spus aceasta, tigrii şi-au închis fălcile, şi-au plecat capul şi au rupt-o la fugă.

Ajungînd şi mai sus pe creasta muntelui, băiatul a văzut prăpastia monştrilor apei. Nici o piatră, nici un copac, ci numai o apă cît un ocean. Coborînd pe coasta muntelui, a ajuns la marginea apei. A scos franjurele de mătase şi apucînd capătul l-a aruncat în apă, zicînd:

— Monştri ai apelor, faceţi-mi o punte să trec să găsesc pe fata pe care am îndrăgit-o!

Cum a terminat de spus, din mijlocul apei s-au ridicat nişte monştri, cu coada de peşte şi corp de om, cu cap de om şi corp de broască ţestoasă, care apucînd capătul firului l-au fixat pe celălalt mal al apei. Firul subţire s-a transformat într-o punte îngustă şi rezistentă. Mişcîndu-şi biciul, băiatul a pornit să treacă puntea, dac cînd era aproape de jumătate s-a uitat în jos şi a văzut cum din apa verde îl priveau cu ochii roşii, holbaţi, monştrii. Ar fi fost mai bine dacă nu se uita, căci văzînd aceasta şi-a pierdut cumpătul şi a început să se teamă dacă nu e în pericol să cadă în apă de pe o punte atît de îngustă. Şi a şovăit! ! Şi în această clipă picioarele au început să-i tremure, capul să se învîrtească. Iar puntea — a devenit subţire, cît un fir de aţă, şi băiatul a căzut în apă afundîndu-se în adîncuri împreună, cu monştrii.

A trecut un an. Văzînd bătrîna că nu i se mai întoarce feciorul cel mare, era îngrijorată. A venit din nou trei ale lunii martie şi cel de al doilea fecior i-a spus:

— Mamă, anul trecut, în această zi, a plecat fratele meu. Acum mi-a venit şi mie rîndul să plec în căutarea fetei din oglindă.

Bătrîna, speriată, a răspuns:

— Fiule, fiule, a trecut un an şi fratele, tău nu s-a mai întors, cum de mai îndrăzneşti să spui că pleci?

Băiatul a adăugat:

— Mamă, fii fără grijă, eu mă voi întoarce neapărat.

Bătrîna ar fi vrut să ştie ce s-a întîmplat cu feciorul cel mare şi-i spuse feciorului cel mic:

— Du-te, dar ai grijă de tine şi să te întorci acasă chiar dacă nu găseşti fata. Să afli şi ce s-a întîmplat cu fratele tău.

La miezul nopţii băiatul a ieşit în curte şi îndreptînd oglinda spre sud-vest s-a uitat în ea. Deodată, în oglindă i s-a arătat o rază albă, care s-a transformat într-un drum luminos, ce ducea la munţii din sud-vest. Feciorul cel mic şi-a luat rămas bun de la mamă şi a plecat pe drumul arătat în oglindă.

Cînd s-a crăpat de ziuă, băiatul a ajuns la poalele muntelui, unde l-a întîlnit pe bătrînul înconjurat de lumină. Acesta i-a dat şi lui un bici şi un franjure de mătase, l-a povăţuit şi pe el cum îl povăţuise pe frate-său, apoi a adăugat:

— Anul trecut, pe timpul acesta, a venit fratele tău, dar a căzut în prăpastia monştrilor apei. Hotărăşte-te tu singur dacă vrei să-ţi continui calea!

Auzind că fratele lui a căzut în prăpastie, cel de al doilea fecior a început să plîngă şi a spus:

— Orice s-ar întîmpla, îmi voi continua drumul.

Bătrînul i-a arătat şi lui drumul care ducea la fata din oglindă.

Mişcîndu-şi biciul, băiatul a trecut muntele tigrilor şi a ajuns la prăpastia monştrilor apei. A scos franjurele, a tras capătul firului şi l-a aruncat în apă, spunînd:

— Monştri ai apelor, am venit să caut fata din oglindă, faceţi-mi degrabă o punte!

Nu apucă bine să termine şi din apa agitată apărură monştri cu corp de om şi coadă de peşte, cu cap de om şi corp de broască ţestoasă, cu care prinseră firul de capăt şi-l fixară de celălalt mal, transformîndu-l într-o punte îngustă şi rezistentă. Băiatul porni pe punte pocnind din bici. Deşi din apă se auzeau tot felul de zgomote ciudate, el nu a privit în jos şi a mers mai departe pe punte, sigur de sine. Şi aşa a trecut munte după munte, pînă ce a văzut o casă înconjurată de copaci bătrîni. Înainte de a ajunge acolo, a simţit un miros, plăcut. Băiatul, urmînd sfatul bătrînului, se îndreptă direct spre grădina din spate. Peste zidurile gradinei îşi întindeau ramurile tot felul da crengi înflorite, dar el nu le-a luat în seamă. A plesnit din bici şi acesta s-a transformat într-o scară de frînghie, pe care a urcat pătrunzînd în grădină, apoi frînghia a devenit din nou bici.

În mijlocul grădinii a găsit bujorul roşu şi bujorul verde, aşa cum îi spusese bătrînul, înfloriţi şi plini de parfum. Băiatul a îndreptat oglinda spre bujorul cel verde şi a spus:

— Fata-n verde!

Şi deodată bujorul verde s-a transformat în fata pe care o văzuse în oglindă. Bucuros, băiatul i-a spus:

— Fată-n verde, pentru tine am venit pînă aici, vrei să mă urmezi?

Fata l-a măsurat din cap pîn-la picioare, chipul i s-a luminat de bucurie, dar, întorcîndu-se spre bujorul roşu, faţa i s-a întunecat, lacrimile au început să şiroiască ca nişte perle şi ea a zis:

— Cum m-aş îndura s-o părăsesc pe sora mea în roşu! Chiar dacă noi vom scăpa din mîinile zgripţuroaicei, eu voi rămîne pentru totdeauna mîhnită.

La auzul acestor cuvinte, bujorul roşu a început să-şi scuture petalele una cîte una, ca nişte lacrimi care cad.

Băiatul, întristat, a înţeles că bujorul cel roşu e fata după care plecase fratele său. Dar cum s-o transforme în om, dacă nu avea oglinda fratelui său? Fata-n verde a spus deodată:

— Să mergem în casă, deoarece e timpul să se întoarcă zgripţuroaica!

Cum au intrat în casă, zgripţuroaica a şi ajuns în curtea din faţă. Uitîndu-se printr-o crăpătură, băiatul a văzut că zgripţuroaica era îmbrăcată şi împodobită, dar avea faţa şi mîinile acoperite de păr. Aceasta s-a oprit în curte şi a început să ocărască:

— Nemernico! Cine te-a transformat din nou în om? Cine ţi-a îngăduit să ascunzi străini în casă?

Şi lovind cu picioarele în uşă şi-a prins poalele şi a început să le agite stîrnind un vînt puternic, care a cuprins toată încăperea. Dar oricît se înteţea vîntul, fata fiind sub puterea oglinzii n-a mai putut fi transformată în floare. Văzînd aceasta, zgripţuroaica s-a prefăcut că e bucuroasă şi a spus:

— Tu eşti un copil bun, Fată-n verde, şi băiatul acesta îmi place. Îţi dau binecuvîntarea să te măriţi cu el.

Băiatul şi Fata-n verde nu au răspuns. Atunci zgripţuroaica, clipind, a adăugat:

— Ştii că avem cirezi de cămile şi cai, vaci şi oi şi mi-e teamă că în noaptea asta vom fi prădaţi. Să meargă flăcăul cu mine să mă ajute, iar mîine veţi pleca împreună.

Zicînd aceasta, zgripţuroaica a plecat.

Amărîtă, Fata-n verde a spus:

— Zgripţuroaica vrea să te piardă. Nu are niciun fel de cirezi. S-a dus să cheme animalele sălbatice.

Băiatul a liniştit-o, spunîndu-i:

— Nu te teme, am biciul şi nimeni nu va putea să se apropie de mine.

Zgripţuroaica a dus băiatul pe un munte golaş şi s-a făcut nevăzută. Se lăsase noaptea. Tot muntele era acoperit cu ciulini şi nu se vedea nici urmă de cămile sau cai, vaci sau oi. După puţin timp, în întunericul care-l înconjura, au început să licărească nenumăraţi ochi de fosfor. Veniseră fiarele, dar niciuna nu cuteza să se apropie de băiat. Băiatul a căutat un loc mai neted şi s-a culcat, dormind pînă a doua zi dimineaţa.

Zgripţuroaica văzînd că băiatul e teafăr, s-a prefăcut că plînge, zicînd:

— Eu nu mai pot de dragul fetei acesteia şi după ce va pleca am să mor de dorul ei. Nu mă pot despărţi de ea, merg şi eu cu voi.

Auzind-o, Fata-n verde a ghicit că pe drum zgripţuroaica va căuta să-i piardă şi, cu multă înţelepciune, a spus:

— Bine, bine, dar la vîrsta ta ai să te oboseşti de moarte mergînd alături de noi, tinerii. Tu ai puterea să te măreşti sau să te micşorezi. De data asta, prefă-te mai mică şi te vom vîrî în vaza aceasta de aramă, pe care vom purta-o în spate şi astfel, nu te vei obosi, ba, dimpotrivă, în vază vei putea chiar să şi dormi, dacă vrei.

Zgripţuroaica, care nu se gîndea decît cum să le vină de hac celor doi, se prefăcu mică cît un şoarece şi intră în vază, fără să stea prea mult pe gînduri. Atunci tinerii astupară în grabă gura vazei şi o porniră la drum.

Ajungînd la prăpastia monştrilor apei, aruncară vaza în apele verzui. Apoi, Fata-n verde se aşeză pe malul apei şi începu să plîngă.

— Zgripţuroaică afurisită! Ne-ai chinuit în fel şi chip pe mine şi pe sora mea şi ne-ai transformat apoi în flori. Surioară, cum să te părăsesc? Cînd ne vom revedea oare?

Şi plînse Fata-n verde, plînse, iar lacrimile-i şiroiau ca nişte şuvoaie, iar din copaci cădeau picuri ca de rouă.

Băiatul începu să se gîndească la fratele său şi-l apucă plînsul şi pe el. Şi deodată, apa începu să strălucească şi ceaţa cea neagră deveni albă, împrăştiindu-se încet, încet în cele patru zări. Atunci bătrînul înţelept coborî din văzduh în cercul său luminos. Şi apucînd sceptrul cu cap de dragon arătă spre apă, zicînd:

— Monştri ai apelor, scoateţi-mi degrabă la mal pe feciorul cel mare!

Nici nu apucă să termine de spus, că monştrii cu coadă de peşte şi corp de om, cu cap de om şi cu corp de broască ţestoasă îl ridicară deasupra pe primul fecior. Bătrînul făcu un semn asupra lui şi acesta clipi din ochi şi zise:

— Am visat oare?

Băiatul cel mic, văzîndu-şi fratele, îl îmbrăţişă cu căldură.

Bătrînul se ridică în văzduh şi se făcu nevăzut.

Plecară cu toţii în grădină şi feciorul cel mare îndreptă oglinda asupra bujorului roşu şi acesta se prefăcu într-o fecioară îmbrăcată în roşu, aşa cum o văzuse în oglindă. Fata-n roşu îl privi pe primul fecior şi-i zîmbi.

După multe peripeţii, amîndoi feciorii ajunseră acasă, cu nurorile şi împreună cu mama lor petrecură zile multe şi fericite.

POVEŞTI JAPONEZE
(Repovestite de SANDA MENDEL şi GEORGE NICOLESCU)

Prinţesa lunii

A FOST ODATĂ un bătrîn tăietor de bambus.

Într-o bună zi, în timp ce îşi vedea de treabă, găsi o tulpină de bambus care strălucea ca soarele aproape de rădăcină. Minunîndu-se foarte, omul nostru se trase mai aproape de tulpină şi dădu cu ochii de o fetiţă cum nu se poate mai drăguţă, înaltă numai de-o şchioapă şi aşezată în scobitura tulpinei de bambus de unde ţîşnea lumina.

Întrucît moşneagul şi baba lui n-aveau copii, se gîndi de îndată să ducă fetiţa acasă. Zis şi făcut. În căminul lor o crescură ca pe o adevărată fiică. După aceea, adeseori i se întîmplă bătrînului să găsească galbeni de aur în tulpinile unora dintre bambuşii pe care-i reteza, aşa că nu trecu multă vreme şi ajunse destul de înstărit.

Se scurseră vreo trei luni, în timpul cărora fetiţa creştea văzînd cu ochii. Ajunse nu numai o femeie în toată firea, dar şi de o frumuseţe neasemuită. Era o asemenea încîntare pentru cei doi bătrîni, încît numai uitîndu-se la ea şi uitau de toate necazurile şi suferinţele de care avuseseră parte în viaţă. Aşadar, o numiră pe fiica lor Prinţesa Kaguya, adică Prinţesa Lunii.

Frumuseţea aproape nefirească, nemaivăzută pe pămînt, a Prinţesei Kaguya făcu să i se ducă foarte curînd vestea pe tot cuprinsul ţării. Drept care, o sumedenie de flăcăi chipeşi şi voinici veniră rînd pe rînd s-o peţească. Numai că ea nu vru să dea ochii cu nici unul dintre ei şi-i trimetea pe toţi de unde veniseră. Totuşi, neînfricaţi şi hotărîţi să nu-şi piardă

nădejdea din pricina purtării ei, cinci peţitori se întoarseră mereu la ea, zi de zi, măcar că ea nu le îngăduia niciodată s-o vadă. Erau cu toţii bărbaţi de neam mare, printre ei aflîndu-se şi un prinţ, băiatul împăratului.

Bătrînul ţinea foarte mult să aleagă un mire dintre cei cinci, aşa că-i vorbi despre aceasta Prinţesei Kaguya. Departe însă de a fi încîntată, ea dădu fiecăruia dintre cei cinci peţitori o treabă cum nu se poate mai grea, zicînd că-l va lua de bărbat doar pe cel ce va fi în stare să îndeplinească aşa cum se cuvine porunca încredinţată.

Ceea ce li se cerea peţitorilor era să-i aducă fiecare cîte un dar preţios şi rar, adică un castronaş de piatră, o pînză care nu ia foc niciodată, ţesută din blana Şobolanului de foc despre care se spunea că trăieşte în China, nestematele care strălucesc în cinci culori pe capul balaurului Ryu şi un ghioc făcut de rîndunică.

Mistuiţi de dorinţa fierbinte de a obţine mîna Prinţesei Kaguya, unii dintre cei cinci bărbaţi de neam îşi jertfiră rangul sau averea pentru a ajunge să capete darurile cerute, iar unul dintre ei îşi pierdu chiar viaţa. Dar nici unul dintre cei cinci peţitori nu izbîndi în căutările lui, lucru care nici nu trebuie să ne mire, întrucît toate darurile dorite de Prinţesa Kaguya nu se puteau afla pe lumea asta.

Într-un tîrziu, ajunseră şi la urechile împăratului vorbe despre frumuseţea fără seamăn a Prinţesei Kaguya, care nu voia să se mărite cu nimeni. Şi împăratul se hotărî s-o ia de soţie, aşa că-i spuse bătrînului s-o facă să se supună. Fireşte că moşneagul se bucură tare mult, dar Prinţesa Kaguya nu consimţi nici de data asta. Ba chiar zise că-şi va pune capăt zilelor, dacă va fi silită să se mărite. Numai că împotrivirea ei straşnică avu darul de a aprinde şi mai tare călcîiele împăratului.

Într-o bună zi, cînd plecă la vînătoare, împăratul trecu pe la casa moşneagului şi încercă s-o ducă în palatul lui pe Prinţesa Kaguya. Dintr-odată ea se făcu nevăzută. Dîndu-şi seama că nu are de-a face cu o femeie obişnuită, împăratul îşi mută gîndul de la ea şi se întoarse în palatul lui.

Trecură trei ani de la această întîmplare şi Prinţesa Kaguya se făcu tot mai frumoasă şi mai atrăgătoare. Dar în primăvara următoare, începu deodată să cadă tot mai des pe gînduri, din pricini necunoscute, în nopţile cu lună, iar pe chipul ei frumos se aşternu o umbră de tristeţe. Uneori, în timp ce privea la Lună, obrajii i se brăzdau de lacrimi. Pe măsură ce trecea timpul, tristeţea şi mîhnirea o copleşeau tot mai mult.

Într-o bună zi, nemaiputînd îndura s-o vadă în starea aceasta, moşneagul îi spuse Prinţesei Kaguya:

— Ce te necăjeşte, fetiţa mea, cînd vezi Luna?

— Ei, bine, răspunse fata cu lacrimi în ochi, demult am vrut să-ţi spun, dar pînă acum am tot şovăit.

Şi începu să-i spună următoarea poveste:

— Ca să-ţi destăinui adevărul adevărat, eu mă trag din Lună. Am săvîrşit un păcat şi drept pedeapsă am fost trimisă să petrec o vreme aici pe Pămînt. Acum, că păcatul mi-a fost iertat, o să vină o solie din Lună, în noaptea luminoasă de la mijlocul lui Gustar, ca să mă ducă înapoi acolo.

Aşadar, va trebui să-mi iau rămas bun de la voi şi de la toţi ceilalţi, care au fost atît de buni cu mine în toţi anii aceştia. Iată de ce mă întristez şi-mi dau lacrimile.

Uimit la auzul unei asemenea poveşti, moşneagul zise:

— Cum pot să te las tocmai pe tine, pe care te-am scos dintr-un bambus şi te-am crescut pînă astăzi,

să fii smulsă din preajma noastră şi dusă pe tărîmul Lunii?!

Trist şi mîniat, el se grăbi să-i spună şi împăratului.

Hotărît să împiedice ducerea Prinţesei Kaguya pe tărîmul Lunii, împăratul porunci comandantului gărzii imperiale să apere casa moşneagului în noaptea de 15 august cu două mii de ostaşi puşi sub ordinele sale.

Peste tot, în curte, în grădină, pe acoperişuri, erau o sumedenie de ostaşi cu arcuri şi săgeţi, gata să doboare orice fiinţă care s-ar vedea mişcîndu-se pe cerul nopţii. Ba, mai mult, în ungherul cel mai neumblat al casei clădiră o încăpere tainică, anume făcută pentru a o putea păzi cu străşnicie pe prinţesa Kaguya,

În toiul nopţii, împrejurimile casei fură deodată scăldate de o lumină puternică, de parcă ar fi fost ziua în amiaza mare. Apoi, dintr-un colţ al cerului, coborî pe nori o ceată de fiinţe îmbrăcate în straie ciudate, cum nu se mai văzuseră niciodată pe lumea asta. Ostaşii încercară să tragă cu arcurile, dar, nu se ştie din ce pricină, îşi pierduseră cu toţii puterea de luptă.

În timp ce trupele rămaseră încremenite, nici unul dintre arcaşi nemaiputînd să sloboade vreo săgeată, solia de pe Lună trecu senină prin grădină, de parcă ar fi fost ţara nimănui. Intră în casă, o scoase pe Prinţesa Kaguya din tainiţă şi o urcă într-o caleaşca zburătoare.

Odată aflată acolo, ea îşi dezbrăcă rochia pe care o purta şi-şi puse un veşmînt adus de solia cerească. Prinţesa Kaguya, care plîngea îndurerată la despărţirea de cei dragi, se prefăcu îndată într-o doamnă împietrită, din împărăţia Lunii, — frumoasă dar fără pic de simţire. Iar caleaşca păzită de ceata cerească se înălţă încet către Lună, lăsînd în urmă pe cei două mii de ostaşi, nemişcaţi ca nişte stane de

piatră, şi pe moşneag, şi pe babă vărsînd lacrimi fierbinţi.

Lupta dintre maimuţă şi rac

A FOST ODATĂ ca niciodată un rac şi o maimuţă. Cînd s-au întîlnit pe un drum de ţară, racul ducea în spinare un bob de orez, iar maimuţa un sîmbure de curmal. Maimuţa era lihnită de foame şi tare ar mai fi vrut să mănînce bobul de orez al racului.

— Dragă racule, zise maimuţa, ce-ar fi dacă ai schimba bobul tău de orez pe sîmburele meu de curmal?

Fireşte, racul nici nu vru să audă de o propunere atît de neroadă şi-şi văzu de drum. Dar maimuţa cea şmecheră şi linguşitoare se ţinea scai de el:

— Nu-ţi dai seamă că după ce mănînci bobul de orez rămîi sărac lipit pămîntului? Pe cînd dacă vei sădi sîmburele de curmal, el va încolţi curînd şi va deveni un copac mare şi roditor. Iar din fructele lui te vei putea hrăni timp îndelungat, după gustul inimii. Hai să facem schimbul!

În cele din urmă, maimuţa cea guralivă reuşi să-l convingă pe rac să schimbe bobul de orez cu sîmburele de curmal. Maimuţa mîncă imediat bobul de orez, în timp ce racul duse sîmburele de curmal acasă şi îl sădi într-un colţ al grădinii sale.

De atunci, se ducea în fiecare zi în grădină şi săpa şi uda cu grijă locul unde sădise sîmburele. Odată zise:

— Dacă nu încolţeşti să ştii c-am să te tai cu sapa!

De teamă, sîmburele de curmal încolţi numaidecît. Atunci racul veni la el cu o foarfecă şi-i spuse:

— Dacă nu creşti repede, am să te tai cu foarfecă!

Fiindu-i din nou teamă, sîmburele de curmal crescu repede, pînă ajunse un copac înalt şi frumos. De data aceasta, racul veni cu o secure şi-i spuse:

— Dacă nu rodeşti, te dobor la pămînt cît ai clipi din ochi!

Speriat de-a binelea, curmalul rodi peste noapte şi iată-l în sfîrşit un curmal plin de fructe.

În curînd a venit toamna. Curmalele s-au copt şi au devenit de un roşu îmbietor. Maimuţa a intrat în ograda racului ca la ea acasă, s-a urcat în pom, s-a aşezat pe cea mai încărcată ramură şi a început să se înfrupte din delicioasele curmale. Observînd-o, racul s-a apropiat şi i-a spus:

— Eu nu mă pot urca în pom. Rogu-te, rupe o curmală coaptă şi arunc-o jos.

— Bine, răspunse maimuţa.

Rupse o curmală verde şi o azvîrli racului. Acesta muşcă din curmală, dar era îngrozitor de acră.

— Dă-mi una mai dulce, o imploră el pe maimuţă.

Dar maimuţa rupse din nou o curmală verde şi aruncă cu ea drept în spinarea racului. Rănit, sărmanul rac a trebuit să zacă mult timp la pat.

Racul avea mai mulţi copii, mici şi drăgălaşi. Dar din cauză că tatăl lor era ţintuit la pat, ei plîngeau amarnic în fiecare zi. Impresionată de suferinţa răcuşorilor, o viespe le promise că-i ajută să-şi răzbune tatăl. Zbură imediat prin împrejurimi şi răspîndi vestea. O castană, un ac de cusut şi o piuliţă se oferiră imediat să-i ajute.

Într-o bună zi, răcuşorii şi prietenii lor porniră spre casa maimuţei. Din fericire, n-o găsiră acasă. Aşa că porniră imediat să pună în aplicare planul răzbunării. Castana se ascunse în vatră, răcuşorii în căldarea cu apă din bucătărie, viespea în oala cu fasole bătută, acul în aşternut, iar piuliţa se urcă pe acoperiş, chiar deasupra intrării, aşteptînd întoarcerea maimuţei.

Pe seară, maimuţa veni acasă zgribulită de frig.

— Valeu, ce frig e, se plînse ea, înghesuindu-se cît mai aproape de focul din vatră.

Castana, bine încinsă, ţîşni atunci din foc, izbind-o pe maimuţă drept în spinare. De usturime, maimuţa alergă la căldarea cu apă din bucătărie. Dar cînd vru să-şi răcorească arsura cu apă rece, răcuşorii îşi înfipseră cleştişorii în mîna maimuţei. Înnebunită de durere, maimuţa îşi aminti că pasta de fasole alină durerile provocate de arsuri. Fugi la oala cu fasole, ridică capacul şi viespea bîzzz, bîzzz. Se năpusti asupra ei, înţepînd-o de mama focului. Ca să scape de acul neîndurător al viespii, se gîndi să se ascundă în aşternut. Aici altă surpriză — acul de cusut care abia o aştepta!

— Vai de mine! se văicări maimuţa. În propria-mi casă şi nu pot găsi un locşor unde să-mi oblojesc durerile!

Plîngînd, o zbughi spre ieşire. Piuliţa, care pînă atunci stătuse liniştită, bucurîndu-se de isprăvile prietenilor ei, făcu un salt şi poooc! în capul maimuţei.

Maimuţa se ridică cu greu de jos şi, abia vorbind de durere, spuse:

— Iertaţi-mă, iertaţi-mă! N-am să mai fiu rea niciodată.

Şi astfel, spre marea bucurie a răcuşorilor şi a prietenilor lor, maimuţa îşi ceru scuze, promiţînd să fie bună şi să se poarte frumos.

Issun-boshi

CU FOARTE MULŢI ani în urmă, undeva în Japonia, trăiau fericiţi doi bătrîni. Atîta doar că nu aveau copii, într-o zi s-au dus la un altar şi s-au rugat cu lacrimi în ochi:

— O, doamne, îndură-te de noi şi ne binecuvîntează cu un copil, chiar de-ar fi cît un degeţel!

Curînd după aceea, femeia aduse pe lume un prunc de toată frumuseţea. Atîta doar că băieţelul era tare mic, mai mic chiar decît degetul unui om. Dar şi aşa, cei doi soţi l-au crescut cu drag şi ţineau la el ca la ochii din cap. Cu fiecare zi copilul devenea tot mai înţelept şi mai bun. Numai că rămînea tot mic de stat. Toţi oamenii din împrejurimi l-au îndrăgit şi-i spuneau Issun-boshi, învăţăcelul. Într-o bună zi, Issun-boshi se hotărî să plece la Kyoto, capitala imperială, cu speranţa să obţină acolo o slujbă înaltă. Drept care spuse părinţilor lui:

— Tată şi mamă, mă bate gîndul să plec în cetatea de scaun, să văd şi să învăţ cît mai mult, pentru a putea ajunge şi eu cineva. Aş putea să vă părăsesc pentru o vreme?

Deşi îngrijoraţi de soarta copilului, părinţii îi dădură cu dragă inimă încuviinţarea, întrucît aveau mare încredere în înţelepciunea fiului lor. Dintr-un ac de cusut îi făcură o sabie micuţă-micuţă şi i-o puseră într-o teacă meşterită dintr-un pai, prinsă de cingătoare. Îi mai dădură un castronaş şi un beţişor pentru mîncat orez.

Issun-boshi porni de îndată la drum. Prin apropiere curgea un rîu ce ducea chiar în cetatea de scaun. Trans-formînd castronaşul în barcă şi beţişorul în vîslă, el călători zile întregi pe apă pînă ajunse la oraşul cel mare. Începu să se plimbe de colo pînă colo,

pînă se pomeni în faţa unui palat mare şi frumos, în care locuia unul din cei mai puternici dregători. Issun-boshi se opri în faţa porţii şi strigă:

— Oameni buni! Hei, oameni buni!

Un slujitor veni în grabă, privi jur-imprejur şi, cum nu văzu pe nimeni, se pregătea să se întoarcă, cînd vocea răsună din nou:

— Oameni buni! Hei, oameni buni!

Glasul părea să vină dintr-o pereche de saboţi înalţi, aflaţi chiar în faţa porţii. Servitorul îl ridică cu grijă şi mare-i fu mirarea cînd îl zări pe Issun-boshi.

— Mă numesc Issun-boshi şi am venit în cetatea de scaun să învăţ. Îngăduiţi-mi să intru în alaiul marelui dregător, se rugă el.

Întrucît acest pitic atît de mic şi de ciudat îi stîrni mirarea, slujitorul îl luă frumuşel cu două degete şi-l duse în faţa dregătorului. Cînd fu aşezat în palma acestuia, Issun-boshi făcu o plecăciune tare frumoasă. Acest lucru plăcu atît de mult dregătorului şi oamenilor lui, încît se hotărî să-l ia pe pitic în slujba sa şi-i încuviinţă să locuiască la palat.

Cu toate că era atît de mic, Issun-boshi era foarte înţelept şi reuşea să îndeplinească cu mare iscusinţă poruncile primite. Devenea, cu fiecare zi, tot mai atrăgător. În ourînd cîştigă inimile tuturor celor din palatul dregătorului. Dar, mai ales, inima fetei acestuia, care îl îndrăgise atît de mult, încît nu se mai despărţea de el în ruptul capului.

Într-o zi, fiica dregătorului se duse la Kiyomizu, însoţită de Issun-boshi, spre a se ruga la templul zeiţei îndurării. Cînd se întorceau acasă, doi zmei ieşiţi la drumul mare săriră înaintea lor, cu gîndul s-o răpească pe fată. Issun-boshi, pînă atunci ascuns într-una din mînecile fetei, sări jos ca fulgerul, îşi scoase sabia făcută dintr-un ac şi strigă la zmei:

— Hei! Ştiţi voi cu cine aveţi de-a face? Cu Issun-boshi, paznicul fiicei dregătorului!

Asta nu-l împiedică pe unul dintre zmei să-l înghită cît ai clipi din ochi. Dar Issun-boshi era atît de mic, încît se mişca în voie în pîntecul zmeului. Îşi scoase acul ce-i slujea drept sabie şi începu să împungă în dreapta şi-n stînga în burta zmeului. Înnebunit de durere, zmeul îşi eliberă numaidecît prizonierul. Cum îl văzu din nou afară, celălalt zmeu se năpusti asupra lui, hotărît să-l strivească dintr-o singură lovitură. Numai că Issun-boshi sări cu îndemînare pe sprînceana zmeului şi-i înfipse sabia în ochi. Orbit, înnebunit de durere, cu lacrimi şiroindu-i pe obraji, zmeul o luă la sănătoasa, urmat de tovarăşul său.

Cînd se pregătea s-o ducă acasă pe fata dregătorului, care rămăsese plîngînd la marginea drumului, Issun-boshi găsi un ciocănel de lemn, uitat de zmei. Era comoara cea mai de preţ a acestora, numită „Uchide-nokozuchi", adică ciocanul norocului. Dacă vroiai să obţii ceva de la el, orice, n-aveai decît să-l învîrţi. Aşa de mare fusese spaima zmeilor cînd au luat-o la sănătoasa, încît îşi uitaseră pînă şi comoara lor fermecată. Issun-boshi luă ciocanul şi-l arătă fetei.

— Dragă Issun-boshi, zise ea, acesta este ciocanul norocului şi cu ajutorul lui poţi obţine tot ce doreşti: bani, orez sau orice altceva!

— N-am nevoie nici de bani, nici de orez. Tot ce vreau e să cresc mare!

Fata învîrti atunci ciocanul prin aer şi porunci:

— Ciocan fermecat, ajută-l pe Issun-boshi să crească mare!

Ca prin farmec, Issun-boshi începu să se înalţe şi să se înalţe, pînă deveni un tînăr samurai fără seamăn de chipeş. Nu mult timp după aceea, Issun-boshi, acum un viteaz în toată puterea cuvîntului, o luă pe fata dregătorului de soţie. Tinerii însurăţei plecară la casa părintească şi trăiră fericiţi împreună cu părinţii băiatului.

POVEŞTI JAVANEZE
(Repovestite de NICULINA SCORŢARU)

Vulpea cu cioc

A FOST ODATĂ un om sărac pe nume Băgio, adică Norocos. Într-o zi Băgio s-a gîndit:

„Pe mine mă cheamă Băgio, dar văd bine că de noroc sînt ocolit. Poate în alte părţi ale lumii voi putea să mă întîlnesc cu norocul meu”.

Pe urmă şi-a strîns lucrurile şi a plecat în pribegie.

Au trecut cîţiva ani. Într-o bună zi Băgio s-a întors în ţara lui, bogat şi cu o nevastă nemaipomenit de frumoasă şi foc de deşteaptă pe deasupra. Dar vezi, nu este bine întotdeauna să ai o nevastă prea frumoasă. Oamenii de vază ai ţării, răi ca de obicei, au început să-l pizmuiască. Cu toţii aveau de gînd s-o ia pe nevasta lui Băgio pentru ei. Chiar şi regele, un rege văduv şi bătrîn, avea şi el acelaşi gînd.

Într-o zi regele s-a prefăcut că era bolnav rău, nici din pat nu se mai scula, de ziceai că i-a venit ceasul morţii. Pe urmă a trimis după Băgio, să vină la el.

— Am visat azi-noapte, zise regele lui Băgio, că a venit la mine un bătrîn, cred că era un zeu. Mi-a spus că eu mă pot înzdrăveni dacă beau sîngele unei vulpi cu cioc. Tu, care ai umblat prin lume, trebuie să ştii unde se poate găsi această vulpe. De nu, unde îţi stau picioarele, acolo va sta şi capul tău.

Ce ar putea să facă Băgio? A plecat şi el acasă şi a povestit toată nenorocirea nevestei lui.

— De acum te poţi considera văduvă, căci de paloşul călăului nu voi scăpa, încheie el.

— Nu te necăji, îi răspunse nevastă-sa. Uite ce trebuie să faci. Aşa, aşa şi aşa.

Băgio, care ştia că nevasta lui era tare isteaţă, i-a urmat sfatul întocmai. S-a prefăcut că plecase după vulpea cu cioc, de dimineaţă, dar pe ascuns s-a întors acasă pe la căderea nopţii. Între timp, nevasta lui a pregătit o masă bogată, ca pentru o mare serbare, şi i-a invitat pe toţi miniştrii şi pe rege la masă. Numai că i-a invitat în aşa fel, încît să vină unul cîte unul, nu cu toţii deodată. Primul care a venit era chiar sfetnicul regelui, un bătrîn care avea un cioc de toată frumuseţea. Au stat la masă, glumeau, acesta nemaiputînd de bucurie, crezînd că a devenit alesul femeii. Dar nici n-a apucat să mănînce pe săturate, că s-a şi auzit o bătaie în uşă.

— Cine vine oare? întrebă sfetnicul.

— Bărbatul meu s-a întors acasă, îl cunosc după felul cum bate la uşă, răspunse femeia.

— Repede, ascunde-mă, să nu mă omoare!

Femeia l-a băgat pe bătrînul sfetnic într-o ladă şi a încuiat-o pe dinafară. Dar n-a venit Băgio, ci un ministru al regelui. Iar se pun la masă, glumesc, rîd, pînă deodată bătăi în uşă. Un alt ministru, şi aşa mai departe. Ultimul ministru care a venit era ministrul de război cel negru cu barbă sură. Cînd bătu la uşă regele, nu se mai găsi loc de ascuns. Atunci femeia îl puse într-un ungher ca o statuie, cu mîna stîngă ţinînd un sfeşnic, iar cu mîna dreaptă, o tavă plină cu fructe. Se puse şi regele la masă, glumea, rîdea. Pînă la urmă regele a spus:

— Poţi să fii sigură că Băgio îşi va pierde viaţa. Vino la palat să devii nevasta mea.

— Dacă îmi vei îndeplini o dorinţă, răspunse femeia, îţi voi deveni soţie cu plăcere.

— Orice dorinţă ai, numaidecît ţi-o voi îndeplini-o.

— Dacă e aşa, lasă-mă să te călăresc de-a buşilea în jurul mesei.

Şi l-a călărit nevasta lui Băgio pe bătrînul rege, care mergea în patru labe în jurul mesei o dată, de două ori, de trei ori, pînă îi sîngerară genunchii. Deodată bate cineva la uşă.

— Cine bate la uşă în miezul nopţii? întrebă femeia.

— Eu sînt, Băgio, bărbatul tău iubit.

— Dar cu vulpea cu cioc ce s-a întîmplat?

— Am prins-o, mîine o duc la palat.

Regele era înnebunit. Unde să fugă? S-a repezit dînsul şi s-a băgat sub pat. S-a trezit într-o înghesuială mare, căci subpatul era deja plin cu miniştrii lui. Căldura era înăbuşitoare, iar regelui, mort de oboseală, îi era nemaipomenit de sete. Băgio cu soţia lui, ca să rîdă de ei, se puseră la masă, stăteau de vorbă şi nu se mai duceau la culcare. Deodată regele, care n-a mai putut de sete, a zărit statuia care nu era altceva decît ministrul său de război, cu tava plină cu fructe. A făcut ce a făcut, pînă a pus mîna pe o suliţă. Cu ea a vrut să înţepe un fruct de pe tavă, dar obosit şi bătrîn cum era, mîna i-a tremurat şi, în loc să înţepe fructul, a înţepat ochiul drept al ministrului. Ministrul de război s-a speriat, a aruncat tava, a aruncat şi sfeşnicul din mînă. Dintr-odată în cameră s-a făcut beznă, şi toţi miniştrii împreună cu regele au putut să fugă afară prin întuneric. A rămas doar bătrînul sfetnic, el cu cioc. Vezi bine, el nu putea să iasă din lada cea încuiată. A tăcut chitic, neîndrăznind să scoată o vorbuliţă sau să mişte.

A doua zi s-a adunat norodul în faţa palatului, vrînd să vadă şi el vulpea cu cioc adusă de Băgio. Chiar regele care s-a prefăcut că era bolnav, cu toată durerea lui de genunchi, a fost nevoit să iasă afară, căci aşa cerea datina. A venit Băgio cu alai mare, opt slugi duceau pe umeri lada în care era sfetnicul. Ajuns în faţa regelui, au pus lada jos.

— Rog întîi pe toţi miniştrii să vadă dacă vulpea cu cioc este în această ladă, a spus Băgio.

Au deschis miniştrii lada, în frunte cu ministrul de război, care avea ochiul drept bandajat, grăbiţi să vadă aievea o vulpe cu cioc. Dar înăuntru n-a văzut decît pe batrînul sfetnic, care ducea un deget la buze şi şuiera:

— Pssst, nu mă daţi de gol cumva! Şi eu ştiu ce aţi făcut voi aseară.

Miniştrii au pus capacul la loc şi au dat de ştire:

— Am văzut minunea, vulpea cu cioc este în ladă.

Regele a rămas uimit. Nu putea să creadă că ar fi putut exista o vulpe cu cioc, o născocire de a lui.

— Rog pe maiestatea sa regele, să vadă în ladă ce este, zise iar Băgio.

Regele, cu chiu cu vai, din cauza durerilor de genunchi, a coborît de pe tron şi a deschis lada.

— Pssst! şuieră iar sfetnicul. Dacă mă scoţi din ladă, te spun şi eu norodului cum ai fost călărit toată seara.

Ca să nu se dea de gol, regele a declarat:

— Vulpea cu cioc nu poate fi arătată poporului, ca să nu-şi piardă puterea lecuirii.

De atunci, oamenii de vază cei răi nu au mai îndrăznit să se atingă de Băgio, şi a trăit Băgio în linişte pînă la adînci bătrîneţi împreună cu nevasta lui cea frumoasă şi deşteaptă.

Femeia cea isteaţă

AU FOST ODATĂ doi fraţi de cruce, care nu se mai văzuseră de mulţi ani. Unul, Cromo, s-a însurat cu o femeie din satul lui, iar celălalt, Dipo, umbla prin lume. Într-o zi, Dipo trecu prin satul lui Cromo şi cei doi fraţi se întîlniră. Bucuria lor era de nedescris. Dipo povestea despre călătoria lui şi ce-a mai văzut în lume, iar Cromo, despre căsnicia lui fericită, despre bivoli şi despre orezăria lui. În sfîrşit, Cromo l-a invitat pe fratele său să stea pentru cîteva zile la el acasă. Ajunşi acasă la Cromo, acesta l-a înfăţişat nevestei sale şi i-a spus că ei erau fraţi de cruce şi că fratele lui va sta pentru cîteva zile cu ei. Nevasta l-a primit frumos pe Dipo, ca o gazdă îndatorată ce era, dar în sinea ei a început să se gîndească. „Ca să ţii un musafir la tine în casă, trebuie să tai păsări în fiecare zi, să cumperi şi alte şi alte bunătăţi scumpe. Dar toate astea n-ar fi nimic. Ca să primeşti un frate de cruce cu care nu te-ai mai întîlnit de mult timp, va trebui să faci şi un slamatan, adică praznic. Dacă bărbatul său va tăia singurul bivol pentru slamatan? Cu ce o să lucreze mai tîrziu?” Se frămînta dînsa cum să scape de această pacoste care i-a căzut pe cap. În sfîrşit, cînd bărbatul ei s-a dus în curte ca să prindă vreo pasăre, femeia a vorbit fratelui său:

— Frate Dipo, poate că încă nu ştii că bărbatul meu, de cînd a căzut din palmier, a prins o boală ciudată?

— Ce boală ciudată are?

— Uite ce, ţie pot să-ţi spun, doar sînteţi fraţi. A căzut odată dînsul din palmier şi de atunci s-a cam scrîntit puţin la cap. Cîte odată, cînd îl apucă nebunia, îi vine pofta să taie un om. Şi atunci, fugăreşte pe oricine îl vede, ca să-l omoare.

— Cum poţi să ştii cînd îl apucă nebunia?

— Atunci caută el secera, cum este acuma.

— Auleo, înseamnă că şi acum îl apucă nebunia şi poate vrea să mă taie pe mine, a spus Dipo speriat.

— Ce să-ţi spun, cam aşa este. De altfel, nici nu ţi-aş fi spus de boala lui.

— Atunci te rog să mă ierţi, dar cred că ar fi bine să plec, a spus Dipo iar.

Abia a ieşit Dipo din casă, că s-a şi întors Cromo cu o pasăre în mînă. A întrebat-o pe nevasta sa unde a plecat fratele său.

— Nu ştiu, răspunse femeia. Zicea că are o treabă grabnică în sat. Dar înainte de a pleca mi-a lăsat o vorbă pentru tine. Dacă vii repede, să-l ajungi din urmă şi să-i aduci o seceră. I-am spus să te aştepte, dar zicea că n-are timp.

— Dar de ce nu i-ai dat-o? Doar mi-e frate de cruce. Poate omul are neapărat nevoie de seceră. Hai să mă duc eu, poate îl mai pot ajunge.

După ce a trecut un timp, s-a întors Cromo ud leoarcă de sudoare şi suflînd din greu.

— Nu ştiu ce are fratele meu, zise. Era gata să-l ajung, cînd a întors capul şi, în loc să mă aştepte, a început să alerge. Am alergat şi eu, nici vorbă. I-am arătat şi secera. Dar, cînd a văzut-o, a început să fugă ca un nebun. A strigat chiar după ajutor. Zău dacă înţeleg ceva.

— Poate chiar că e nebun, a răspuns nevasta.

Cihung Vanara

ÎN VREMEA DE DEMULT a stăpînit odată în ţinutul Pasundan un rege foarte rău. Singura plăcere a regelui era lupta de cocoşi. Dar de rău şi crud ce era, poruncea cîteodată, ca celui care pierdea cocoşul în luptă să i se taie capul, ori să fie spînzurat, aşa cum îi era plăcerea mai mare.

Într-o zi i-a trecut prin minte regelui să pună la încercare pe cel mai mare învăţat, chiahiul din împărăţia sa. A rugat pe regină să-şi aşeze un vas de aur pe pîntec, sub veşmînt, încît să arate ca o femeie îngreunată. A chemat învăţatul şi l-a întrebat:

— Uită-te bine la soţia mea, înainte de a răspunde. E însărcinată ori ba? De vei ghici bine, te voi face bogat, iar de nu, te voi trimite în iad.

La grea încercare îl punea regele, dar învăţatul, fără măcar să se uite la ea, a răspuns sigur de sine:

— E îngreunată, oh, rege. Iar cînd va veni sorocul, va naşte un băieţel frumos ca soarele.

— Ai greşit, mincinos ce eşti, spuse regele.

Fără multă vorbă, a scos pumnalul din cingătoare şi l-a înjunghiat drept în inimă. Învăţatul s-a prăbuşit, dar în acelaşi timp s-a făcut nevăzut, lăsînd doar o băltoacă de sînge pe lespede. Regele a rămas înmărmurit, apoi s-a îngrozit cînd a auzit vocea chiahiului ca o ameninţare:

— Ai omorît un om nevinovat, rege rău ce eşti. Ştiu că soţia ta are un vas de aur pe pîntec. Dar să ştii şi tu că din acest vas se va naşte un băiat care îmi va răzbuna moartea. Ia aminte, oh, rege, de mîna băiatului care se va naşte din vasul de aur îţi vei găsi pieirea!

Nu mică i-a fost mirarea regelui cînd a constatat că regina nu mai avea vasul de aur pe pîntec, ci a rămas îngreunată.

Cîteva luni au trecut, a venit timpul ca regina să nască. Într-o dimineaţă ploioasă, a născut un băiat frumos, precum a prezis chiahiul. Era un băieţel dolofan cu păr negru şi ochii ca stelele. Regele cînd a auzit că nevasta lui a născut un băiat, l-a luat pe noul-născut, l-a dat pe mîna unui călău cu porunca să-l omoare în pădure şi să-i aducă îndărăt inima ca dovadă. S-a dus călăul cu pruncul în braţe în pădure. Dar se vede că acesta era un om de omenie. Cu toate că era călău, nu l-a lăsat inima să omoare un prunc nevinovat. A pus pruncul pe o plută şi i-a dat drumul în fluviul Citarum. A prins apoi o căprioară, i-a scos inima şi i-a adus-o regelui. A plutit pruncul pe fluviu pînă a ajuns într-o junglă. Tocmai în jungla aceea trăia un vînător singuratic, care trăia departe de lume. Cînd vînătorul se ducea să spele vînatul în Citarum, a auzit un plîns de copil, care venea dintr-o tufă, unde pluta se agăţase. Mare i-a fost mirarea şi bucuria cînd a văzut că plînsul venea de la un băieţaş frumos. L-a luat în braţe, l-a dus acasă, l-a hrănit cu lapte de capră şi l-a îngrijit cum s-a priceput mai bine.

Au trecut cîţiva ani şi pruncul născut din vasul de aur s-a făcut un băiat foarte frumos şi iscusit. Ştia să tragă cu arcul sau să arunce cu suliţa şi a început să-l însoţească pe tatăl său, adică pe vînătorul care îl crescuse la vînătoare. Într-o zi, cînd băiatul însoţea pe vînător la vînătoare, a auzit un cîntec de pasăre cum nu mai auzise niciodată. A întrebat pe vînător:

— Ce cîntă aşa de frumos, tată?

— Este un cihung, a răspuns vînătorul.

— Ce este un cihung?

— E o pasăre.

În altă zi, tot la vînătoare, a văzut o maimuţă care se arunca de la o cracă la alta, de parcă ar fi zburat, nu altceva. A întrebat iar pe taică-său:

— Ce este aceea care zboară printre copaci?

— Aceea este vanara, maimuţa, şi ea nu zboară, fiindcă n-are aripi ca păsările.

— Dar ce este vanara?

— E un animal.

— De ce păsările şi animalele au cîte un nume? a întrebat băiatul.

— Păi, ca să se poată deosebi una de alta, a răspuns vînătorul rîzînd.

— Dar de ce oamenii n-au nume?

— Cum să nu, şi oamenii au fiecare cîte un nume, răspunse vînătorul amuzat.

— Atunci, de ce eu n-am nume?

Abia acum şi-a dat seama vînătorul că el nu i-a pus nici un nume băiatului. Fiind departe de lume şi trăind numai ei doi în mijlocul junglei, nu i-a trecut prin minte că şi băiatului îi trebuie un nume.

— Păi, vei avea şi tu dacă vrei, a răspuns vînătorul cam încurcat. Şi ce nume ai vrea să ai?

— M-aş bucura de m-ar chema Cihung Vanara, căci tare mi-s dragi păsările cihung şi animalele vanara.

A crescut Cihung Vanara în junglă, pînă a ajuns un flăcău voinic. Prindea cîte un tigru vărgat sau un porc mistreţ cu mîinile goale. Cînd avea nevoie să doboare un copac, nu îi mai trebuia toporul sau altceva, ci îl scotea din rădăcini cu mîinile lui. Cînd se lupta cu un taur turbat, îl plesnea o dată între coarne, cu pumnul lui de fier, de lăsa taurul mort cu ţeasta spartă. Cînd vînătorul a văzut cît de voinic s-a făcut Cihung Vanara, l-a chemat la el, i-a pus în palmă un ou de găină şi i-a zis:

— Fiul meu, a venit vremea să părăseşti casa părintească. Du-te la muntele Tancuban Perahu, pune acest ou în cuibul balaurului, ca să-l clocească. Din acest ou va ieşi un cocoş care va omorî orice alt cocoş în luptă. Nu lua cocoşul din cuibul balaurului decît

după un an de zile, şi cu acel cocoş du-te în capitală să-ţi încerci norocul.

Fără multă vorbă, Cihung Vanara s-a gătit de drum, a băgat oul în sîn şi a plecat spre muntele Tancuban Perahu. Drumul pînă la balaur nu era chiar aşa de uşor, trebuia să străbată jungla plină numai de sălbătăciuni. De mai multe ori a trebuit să se lupte cu şerpi boa, care îi căzeau pe cap din copaci şi se trezea încolăcit de ei. În sfîrşit, după multe greutăţi, a ajuns la cuibul balaurului sakti. Cuibul se afla într-o peşteră, iar balaurului i se vedea doar capul afară. Capul balaurului era de trei ori mai mare decît capul unui taur, cu un corn de oţel pe frunte, doi ochi roşii, ca de rubin, nestemate strălucitoare în loc de solzi, iar din nările şi gura lui ieşeau limbi de foc. Cînd Cihung Vanara se apropie, balaurul şuieră o dată de îl învălui numai cu flăcări, îl stropi cu venin, deschise gura lui mare cît o şură şi vru să-l înghită. A început o luptă de nedescris. Copacii au fost arşi, pămîntul a fost răscolit, văzduhul se cutremura, toate vietăţile din junglă au fugit de groază. Nu se ştie cîte zile a ţinut lupta, poate patru, poate cinci, poate o săptămînă. Dar se ştie că pînă la urmă Cihung Vanara l-a biruit, a reuşit să-l îmblînzească pe balaur şi a pus oul de găină în cuibul lui.

După un an de zile, în capitala Pasundanului a fost o zarvă mare. A venit un flăcău, nu ştia nimeni de unde, care avea un cocoş nebiruit în luptă. Îl punea la luptă de zece ori pe zi şi niciodată nu obosea şi aproape niciodată nu se zgîria. Cînd lovea, deloc nu lovea alături. Cu cuţitul de la picior lovea drept în piept sau în cap[3].

Auzind regele vestea, a dat poruncă să fie adus îndată flăcăul, ca să-l provoace la lupta de cocoşi. A venit Cihung Vanara, căci el era flăcăul, cu cocoşul

3 Pe vremuri, la lupta de cocoşi, se punea cocoşului cite un cuţit legat de pinten, încît lovitura putea fi mortală.

într-o cuşcă. Dar ce cuşcă! Era o cuşcă mare de fier cu gratiile cît mîinile unui copil. Zicea că acest cocoş al lui era neobişnuit de puternic şi ar dărîma cu uşurinţă o cuşcă obişnuită. Regele rîdea cu neîncredere, cînd a auzit această năzdrăvănie a şi întrebat:

— Dacă cocoşul tău este într-adevăr aşa de puternic, precum susţii, şi este într-adevăr de nebiruit în luptă, precum am auzit, te prinzi oare să-l pui la luptă cu cocoşii mei?

— Mă prind, cum să nu, dar numai dacă îmi convine prinsoarea, a răspuns Cihung Vanara.

— Dacă cocoşul tău îi omoară pe toţi cocoşii mei, îţi dau regatul meu cu tot ce este al său. Dar dacă pierde cocoşul tău într-o luptă cu unul din cocoşii mei, îţi pierzi capul. Te încumeţi?

— Să începem îndată lupta, a răspuns Cihung Vanara scurt.

Regele avea mai mult decît o sută de cocoşi. Cu toţii erau cei mai buni şi cei mai încercaţi cocoşi din ţară. De aceea, regele era sigur de izbîndă. Nu există un cocoş, cît de bun ar fi, care poate să lupte cu o sută de cocoşi pe rînd. Parcă îl vedea deja cum cade capul lui Cihung Vanara sub paloşul călăului. Dar hainul rege şi-a greşit socoteala. Cocoşul lui Cihung Vanara a răpus pe rînd o sută şi mai bine de cocoşi împărăteşti. Cuţitele din pintenii lui nimereau mereu în plin, ba în piept, ba în gît, ba în cap. Cînd, în sfîrşit, ultimul cocoş al regelui a fost răpus, Cihung Vanara zise:

— Acum eu sînt regele şi pot să fac ce vreau cu tine.

L-a înşfăcat îndată pe rege, l-a băgat în cuşca de fier şi l-a aruncat într-un lac adînc. Blestemul chiahiului s-a împlinit, moartea lui a fost răzbunată.

Vestea despre moartea regelui a ajuns şi la urechea prinţului care s-a născut după Cihung

Vanara. Dornic să-şi răzbune tatăl, l-a chemat pe Cihung Vanara la luptă. A început lupta între cei doi fraţi, care nu se cunoşteau. Prinţul era frumos, dar nici Cihung Vanara nu era de lepădat. Cihung Vanara era năzdrăvan, dar nici prinţul nu era mai prejos. Amîndoi parcă erau doi zei care se luptau pe pămînt. Au luptat ei zile întregi fără să se poată dovedi. Pînă la urmă, cînd au ajuns pe malul fluviului Citarum, prinţul l-a înşfăcat pe Cihung Vanara şi l-a azvîrlit pînă pe malul celălalt. După atîta timp de luptă, abia acum puteau să mai respire puţin.

— Vii tu la mine sau vin eu la tine, ca să ne mai luptăm? întreba Cihung Vanara pe prinţ.

— Văd că degeaba ne luptăm, a răspuns prinţul. Noi doi sîntem deopotrivă, eu n-am să te pot doborî, dar nici tu pe mine. Zic mai bine să împărţim ţara pe din două. Dincoace de Citarum voi stăpîni eu, iar de dincolo s-o stăpîneşti tu sănătos.

De atunci ţara Pasundan a fost împărţită în două părţi de fluviul Citarum la mijloc, iar Cihung Vanara a domnit jumătate din ţară pînă la adînci bătrîneţe.

Prinţesa şi maimuţoiul

A FOST ODATĂ, într-o ţară îndepărtată, dincolo de şapte mări şi şaptezeci de munţi, un mare împărat. Avea acest împărat o preafrumoasă fată. Aşa de frumoasă era fata împăratului, încît nimeni nu-i mai spunea pe nume, ci îi spuneau Putri Aju, adică Prinţesa Frumoasă. O iubea împăratul pe Putri Aju mai mult ca ochii din cap şi îi făcea toate poftele, încît cu cît creştea mai mare, cu atît devenea mai îngîmfată şi răzgîiată. Veni şi vremea măritişului. Atunci împăratul îi grăi:

— Uite, fata mea. A venit vremea să-ţi faci un rost pe lume şi să-ţi alegi un soţ. Poate îmi vei da bucuria să văd şi eu un nepoţel înainte de a închide ochii pentru totdeauna. Aşa că eu voi da de ştire ca să vină prinţii dimprejur în peţit. Pe urmă îi punem la întrecere, care e cel mai viteaz acela te va lua de soţie.

— Ba nu, tată, răspunse Putri Aju. Dacă vrei să mă mărit, eu îmi voi alege singură soţul. Să vină peţitorii la mine şi de care îmi va plăcea, pe acela îl voi lua de bărbat.

Ce să zică împăratul? N-avea nimic de făcut decît a da de ştire în tot cuprinsul ţării şi la toţi împăraţii vecini că fetei lui i-a venit vremea măritişului, iar pe viitorul bărbat îl va alege chiar prinţesa. Atîţia peţitori pentru o fată nu s-a mai pomenit de cînd e lumea, chiar dacă fata era o prinţesă. Dar care prinţ nu rîvnea s-o aibă pe Putri Aju în palatul lui? Era de ajuns să te uiţi o dată la ea, ca să n-o mai uiţi în tot restul vieţii. Zeci de prinţi, sute de cavaleri, de zece ori pe atîţia fii de boieri au venit buluc să-şi încerce norocui, doar, doar pe el îl va alege Putri Aju de bărbat. Care de care mai viteaz, care de care mai bogat, unul mai chipeş decît altul. Dar Putri Aju era prea îngîmfată,

fiecăruia găsea cîte un cusur şi cu toţii s-au întors la casele lor cu cîte o ocară în spate. Unui războinic vestit i-a spus:

— Eşti brăzdat de cicatricele rănilor, mi se face groază să mă uit la dumneata. Cum aş putea să te iau de bărbat?

Unui prinţ cu părul ca pana corbului, pielea ca laptele şi chipul ca o statuie cioplită în marmură, de găseai numai laudă pentru frumuseţea lui, i-a zis:

— Eşti palid la faţă, de parcă acum ai ieşit din mormînt. De voi sta lîngă tine, mă voi simţi că stau lîngă un cadavru. Nu, nu pot să te iau de bărbat.

Unui negustor cu sute de corăbii i-a grăit:

— Ai fi cum ai fi, dar uitătura ta aduce a unui hoţ. De voi sta într-o casă cu tine, voi sta cu frica în sîn că mi se va fura cîte ceva.

Ce să mai lungim vorba? Unii erau prea întunecaţi, unii erau prea albi. Unii prea înalţi, unii prea scunzi. Unii că au părul creţ, iar alţii că au părul lins. De ce unii au nas cîrn, iar ceilalţi au nas prea lung? Ba prea slabi, ba prea graşi. Ba prea drepţi ca băţul, ba prea aduşi de spate.

Aşa au trecut ani de-a rîndul, încît pînă la urmă nu mai era nimeni ca s-o peţească pe prinţesă. Începînd de la prinţii cei mai vestiţi pînă la simpli flăcăi, din cele mai umile sate au venit la prinţesă şi cu toţii au fost refuzaţi. De disperare, şi de inimă rea a murit şi împăratul.

Se povesteşte că într-o pădure trăia un maimuţoi. Într-o zi maimuţoiul şi-a zis: „Dacă nimeni nu mai vine s-o peţească pe Putri Aju, hai să-mi încerc eu norocul. Doar se spune că încercarea moarte n-are, iar cine trăieşte trebuie să spere. Şi pe urmă, cine nu este dăruit cu frumuseţe sau bogăţie, de vrea să-i fie pe plac unei femei, trebuie să se bizuie pe darul vorbirii.” Şi-a băgat maimuţoiul coada în nădragi, s-a dichisit cît se poate mai bine şi s-a dus de s-a înfăţişat prinţesei.

— Cum de îndrăzneşti să vii în petit? Nu vezi, eşti plin de păr din cap pînă în picioare? Ar trebui să-ţi fie ruşine să te arăţi în lume cu atîta păr pe tine, i-a spus prinţesa de îndată ce l-a văzut.

— De ce să-mi fie ruşine de părul meu bogat? răspunse maimuţoiul. Oare nu ştii, prinţesă, că părul este simbolul bărbăţiei? De n-ar avea o coamă bogată, leul n-ar putea fi regele animalelor. De aceea, cu cît este mai păros un bărbat, cu atît este mai viteaz.

— Dar nu vezi că ai o uitătură aşa de hoţească? Parcă ai vrea să şterpeleşti toate lucrurile ce le întîlneşti în cale, zise prinţesa iar.

— Un războinic trebuie să fie mereu cu ochii în patru, căci nu se ştie niciodată de unde vin duşmanii.

— Bine, bine, dar ai un nas aşa de mic...

— Vai, prinţesă, un nas mic e un semn de nobleţe.

— Ia uită-te ce dinţi ai! Mici şi ascuţiţi ca de fiară.

— Oare nu ştii că dinţii frumoşi sînt cei ca sîmburele unui castravete şi strălucitori ca perlele?

— Dar ce mîini lungi ai, aproape pînă la genunchi.

— Cu mîini lungi întinzi mai bine arcul.

— Văd că ai şi gheare. Un viteaz cu gheare, la ce trebuinţă?

— Înadins mi-am lăsat unghiile, ca să cînt mai bine la ghitară şi să-ţi fac o serenadă.

— Totuşi, picioarele tale sînt prea crăcănate, de îi vine omului să rîdă numai cînd se uită cum mergi.

— Ba greşeşti, prinţesă. Un cavaler care în viaţa lui merge numai călare în şa, n-are cum să aibă picioarele drepte ca slugile.

După toate răspunsurile astea, prinţesa nu mai avea ce să spună şi l-a luat pe maimuţoi de bărbat.

Copilul nerecunoscător

TRĂIA ODATĂ într-un port o femeie sărmană. De cînd îi murise bărbatul, care a fost pescar, înghiţit de mare, trăia de la o zi la alta adunînd vreascuri din pădure şi le vindea celor ce aveau nevoie de ele. Ca să se apuce de vreo treabă mai ca lumea sau să se angajeze la vreo casă mai bogată nu putea, fiindcă sănătatea ei lăsa de dorit şi nu se putea lăuda cu ea. De dimineaţă pînă seara tuşea încontinuu, iar cînd scuipa, scuipa cu sînge. Lumea zicea că plămînii îi erau roşi. Avea femeia un copil, Malin Kundang îl chema. De aceea femeia era foarte necăjită, nu pentru ea, ci pentru copilul ei, căci nu putea să-l crească cum trebuia. Cu toate că era bolnavă, se străduia întotdeauna să pună de o parte un pumn de orez din farfuria ei pentru Malin, cel puţin copilul să nu rămînă flămînd. Nu e de mirare că de la o zi la alta boala ei se agrava, iar cu cît boala ei înainta, cu atît mai mult cădea pe gînduri. Ce va face Malin cînd va rămîne singur? Cine îl va îndruma în viaţă? Ce se va întîmpla cu el în lumea asta plină de răutăţi? Nu cumva va apuca pe un drum greşit? Atîtea întrebări pe care şi le punea o chinuiau zi şi noapte, încît de multe ori îi curgeau lacrimi din ochi. Malin Kundang era un băiat foarte inimos. Nu ca ceilalţi copii de vîrsta lui, care se jucau în mare cît era ziua de lungă, fără griji. El o ajuta întotdeauna pe mama sa cu micile lui puteri. Îl durea foarte mult cînd o vedea cum se chinuie pentru ca să-l poată creşte. Ştia că de multe ori îndura foamea numai ca el să nu rămînă flămînd, dîndu-i bruma de orez ce a mai rămas. De o întreba: „De ce nu mănînci şi tu puţin, mamă?” răspundea: „Am îmbucat ceva mai devreme”. Toate suferinţele astea îl făceau să gîndească asemeni unui om matur. Cînd trecea prin port, se uita la corăbiile care duceau mărfuri

şi la proprietarul lor îmbrăcat numai în mătase, cu cămaşă brodată şi cu lănţişor de aur. Se gîndea întotdeauna ce bine ar fi să aibă şi el o corabie de marfă. Atunci mama sa nu va mai trebui să adune vreascuri din pădure, ea îşi va putea îngriji sănătatea, iar el va fi fericit.

Cînd a împlinit vîrsta de doisprezece ani, Malin Kundang zise către mama sa:

— Mamă, numai tu ştii cît te-ai chinuit, ca să mă creşti pe mine. Acum nu mai sînt un copil neputincios, ca să nu-mi pot purta de grijă. Lasă-mă să plec, căci vreau să-mi încerc norocul în lume. Cine ştie, poate într-o zi te voi putea face fericită şi vei putea fi mîndră de mine. Ca să rămîn mai departe lîngă tine, ar însemna să-ţi lungesc chinul şi aceasta nu foloseşte nimănui.

— Dar eşti încă un copil, îi răspunse mama. Nici nu ştii cum să deosebeşti binele de rău. Mai rămîi cîţiva ani acasă şi pe urmă te poţi duce la pescuit, aşa cum a făcut şi răposatul tău tată.

— Ca să te duci la pescuit îţi trebuie o barcă şi scule, iar noi nu avem nici de una, nici de alta. Nu, mamă, mai bine să plec acum. Iar tu te vei descurca mai bine fără mine în spinare. Uite, ieri a intrat în port corabia bogătaşului Sutan Alam. Mîine mă voi duce la corabie să mă angajez.

Sutan Alam era un negustor foarte bogat. Făcea negoţul pînă în India şi China. De acolo aducea mătăsuri fine şi alte mărfuri alese, iar cînd pleca ducea mirodenii şi alte mărfuri căutate acolo. În afară de corabia pe care se afla, mai avea încă trei corăbii. Fiecare corabie era condusă de un nahkoda, adică căpitan, care îl asculta. Cu toată bogăţia lui, Sutan Alam nu era deloc fericit, căci de cînd i-a murit nevasta a rămas singur pe lume. Copii n-avea, iar ca să se însoare din nou nu îl trăgea inima, aşa de mult iubise pe răposata lui nevastă.

Din prima zi cînd s-a angajat Malin Kundang, Sutan Alam a şi început să-l îndrăgească. E adevărat că Malin era cam pirpiriu şi neştiutor, dar încolo era băiat ascultător şi muncea cu rîvnă. Dar cel mai de seamă lucru era că faţa lui aducea mult cu chipul răposatei sale neveste. La început îl punea să facă treburile unui mus. Dar puţin cîte puţin îi mai lăsa timpul liber şi îl îndruma în arta marinărească. După numai doi ani Sutan Alam îl îndrăgea în aşa măsură, încît nu se mai putea lipsi de Malin, de acum încolo îl şi socoti ca propriul său copil. Îl învăţă cum să conducă o corabie, îl învăţă să socotească, îi arătă care mărfuri sînt bune şi care sînt proaste, care mărfuri erau de căutat aici şi care erau de căutat dincolo. Pe scurt, îl învăţă ce trebuie să ştie un nahkoda şi un negustor desăvîrşit. Malin Kundang nu era deloc băiat prost. Dacă la început era cam neştiutor, aceasta se datora că în toată viaţa lui nu făcuse altceva decît să adune vreascuri. Acum, cînd putea să cunoască lumea cum trebuie, cu un dascăl aşa de bun cum era Sutan Alam, într-un scurt timp nu mai avea ce să înveţe de la acesta. Abia împlinise şaptesprezece ani, că Malin a şi început să comande una din corăbiile lui Sutan Alam. După cinci ani de la plecarea de acasă, visul lui Malin, să ajungă un nahkoda, s-a împlinit. Ceea ce nu s-a împlinit din visul lui de acasă era să-şi fericească mama. Căci Malin Kundang îşi uitase de ea. La început, cînd se angajase ca mus pe corabia lui Sutan Alam, se gîndea tot timpul numai la mama sa. Ce făcea ea? Pînă cînd o va putea duce cu sănătatea ei aşa de şubredă? Cînd o va mai putea revedea? Se întîmpla des ca noaptea înainte de a se culca să-i dea lacrimile. Parcă vedea înaintea ochilor cum tuşea mama sa, cu mîinile pe piept şi scuipînd sînge.

Gîndul asupra mamei sale a început să se rărească de cînd Sutan Alam l-a luat pe lîngă el. Ba,

mai mult, a început să se ruşineze de starea lui de dinainte. Se uita la haina sa de mătase şi la cămaşa cu danteluţe şi se gîndea cum era îmbrăcat înainte numai cu zdrenţe, locuind într-o cocioabă de bambus, şi o mare ruşine îi năpădea inima. Malin Kundang a uitat cu ce preţ l-a crescut mama sa, cu ce inimă întristată l-a lăsat să plece şi cu ce dor îl aştepta să se reîntoarcă.

Opt ani au trecut de cînd plecase de acasă Malin. În oraşul lui natal mama sa zăcea pe o scîndură învelită cu o zdreanţă în cocioaba ei de bambus. E de mirare cum această femeie mai era în viaţă, cînd numai pentru a tuşi se simţea sfîrşită. Ca să mai adune vreascuri, nici vorbă nu mai era. La început s-a apucat de cerşit. Dar nici de cerşit, după un timp, n-a mai avut putere. Toată ziua zăcea pe scîndura ei. Numai din mila unei vecine care îi aducea din cînd în cînd puţin orez a mai putut să trăiască. Tot timpul se ruga Morţii: „Nu mă lua cu tine, Moarte, pînă nu-mi revăd copilul. Numai o dată să-l mai văd şi atunci voi putea închide ochii cu inima împăcată”.

Într-o zi, intră valvîrtej o vecină în cocioaba ei, strigînd:

— Mama Iui Malin, mama lui Malin! Fericire, mama lui Malin, fericire! Nu degeaba l-ai aşteptat. S-a întors fiul tău. Acum e putred de bogat şi îmbrăcat numai cu aur din cap pînă în picioare. Fiul tău este nahkoda unei corăbii care a venit din China acum cîteva zile.

— Unde e? Unde e? Vine încoace? întreba mama lui Malin Kundang cu lacrimi de fericire în ochi.

— Nu, l-am văzut în port. Sigur că el este, căci toată lumea îi zicea Malin Kundang. Pe urmă, cum să nu-l recunosc eu pe Malin? Tot i-a mai rămas urma aceea pe frunte. Dar se vede că mai are treburi în port, de nu vine degrabă aici. Fii liniştită, soseşte el dintr-o clipă în alta.

În ziua aceea, mama lui Malin Kundang nu mai putea de fericire. Pînă seara tîrziu stătu de vorbă cu vecina. De sute de ori vecina trebui să repete povestea, cum arăta Malin, cum era îmbrăcat şi aşa mai departe. Toată noaptea n-a dormit şi tresărea la fiecare zgomot, crezînd că vine fiul său, Malin Kundang. Dar nici a doua zi Malin n-a venit. A treia zi la fel, la fel şi următoarele zile. După ce a trecut o săptămînă de zile, mama lui Malin nu mai putu răbda. Tremurînd din tot corpul de slăbiciune, a luat un toiag şi şontîc, şontîc s-a dus în port. A întrebat în stînga, a întrebat în dreapta unde este corabia lui Malin Kundang. În sfîrşit, găsi corabia lui, o corabie mare şi plină de mărfuri cu oameni ce forfoteau pe ea. Îl văzu chiar şi pe fiul ei pe punte, mîndru aidoma cum era descris de vecină, parcă mult mai frumos. Cu lacrimi în ochi, se urcă pe punte. Deodată un marinar se răsti la ea:

— Ce cauţi aici, cerşetoareo? Ai de gînd să şterpeleşti ceva de pe corabie? Cară-te repede, că ridicăm ancora!

— Cum? Plecaţi acuma? întreba ea necrezînd auzului. Pleacă el fără să mă vadă? Nu, nu se poate.

— Da, plecăm. N-ai ce căuta aici. De mai rămîi, ai să ajungi hrana peştilor.

— Eu îl caut pe fiul meu. Îl caut pe fiul meu Malin, Malin Kundang, nahkoda corăbiei.

— Oare nu eşti în toate minţile? Malin Kundang e fiul lui Sutan Alam, bogătaşul. Cum poate Malin Kundang să fie fiul unei cerşetoare ca tine? Ori te crezi nevasta bogătaşului Sutan Alam? răspunse marinarul.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Malin Kundang, care se apropie auzind gălăgie.

— Malin, fiul meu, zise mama lui şi se repezi să-l îmbrăţişeze.

Dar Malin Kundang se dădu îndărăt. O recunoscu pe mama lui, dar îi fu ruşine de ea. Numai gîndul că oamenii lui îl vor privi ca pe copilul unei cerşetoare îl îngrozi. Cum ar putea el, cunoscutul nahkoda, fiul lui Sutan Alam, să fie fiul unei cerşetoare? Ce ruşine! Aşa ceva nu se poate.

— Nu te cunosc, femeie, zise el. Dacă vii ca să ceri nişte bani, poftim, şi îi dădu un pumn de argint.

— Dar mie nu-mi trebuiesc banii tăi, Malin, căci mîine poimîine mor. Tot ce vreau eu e să te îmbrăţişez, fiule. Oare tu nu mă mai recunoşti? Sînt maică-ta, Malin!

— Se vede că femeia aceasta e nebună. Daţi-o jos pe chei!

Dînd aceste porunci îi şi întoarse spatele.

Pe nisip, mama lui Malin Kundang stătea plîngînd înăbuşită în tuse. Va să zică, Malin, fiul ei, pe care îl aşteptase opt ani de zile, s-a întors şi n-a vrut s-o recunoască, iar acum a plecat iar fără s-o îmbrăţişeze. Fiul ei, care a fost aşa de bun, inima lui s-a schimbat de cînd a devenit bogat ca şi inimile tuturor bogătaşilor. De ce n-a murit ea mai devreme? De ce s-a rugat Morţii să n-o ia pînă nu-l vedea pe fiul ei? Să-l vadă cum s-a lepădat de ea?

Pe apa mării se zărea corabia lui Malin cum se îndepărta de ţărm. Se vedea din ce în ce mai mică şi încet, încet, intra în apă. Cînd nici vîrful catargului nu s-a mai văzut, mama lui Malin şi-a şters ochii de lacrimi, şi-a îndreptat spatele şi, cu faţa înspre cer, strigă:

— Nu, cel care a fost aici n-a fost fiul meu Malin Kundang. Fiul meu n-ar fi putut să-şi uite mama, iar pe el l-am pierdut de cînd a trecut dincolo de pragul casei noastre. Totuşi, dacă omul pe care l-am întîlnit adineauri a fost într-adevăr fiul meu, coboară tu, cerule, asupri corăbiei sale, şi tu, mare, să-l înghiţi,

căci eu, mama lui, care i-a dat viaţă, nu-i mai îngădui să pîngărească acest pămînt sfînt!

Nici n-a terminat bine blestemul, că vîntul a şi încetat să mai bată. Numai pe cer norii se adunau cu repeziciune, acoperind soarele care cu o clipă mai înainte strălucea în toată splendoarea lui. Dar deodată cerul parcă se despică în două şi un fulger năpraznic bubui asurzitor. Un uragan cumplit a început să se dezlănţuie. Marea parcă era pusă la fiert. Talazuri mari cît un munte aruncau peşti din fundul mării la suprafaţă şi de la suprafaţă la fundul mării. Nici un palmier de pe ţărm n-a rămas întreg, rupţi ca nişte beţe. De cînd e lumea nu s-a mai pomenit aşa uragan, de parcă era sfîrşitul lumii. După o zi şi o noapte, uraganul a încetat cu desăvîrşire. Nici urmă de nor n-a mai rămas pe cer şi Surya, soarele, ieşi din nou ca şi cum nimic nu s-a întîmplat.

De atunci nimeni nu l-a mai văzut pe Malin Kundang.

Povestea cu cei trei hoţi

AU FOST ODATĂ trei hoţi, fraţi în furturi şi hoţii. Pe unul îl chema Gălap, adică Întunecatul, fiind mai închis la piele, pe al doilea îl chema Pece, adică Chiorul, fiindcă avea doar un singur ochi teafăr, iar pe ultimul îl chema Bagus, adică Frumosul, fiind mai frumuşel la chip decît ceilalţi doi.

Într-o seară s-au dus cei trei hoţi să fure din casa hagiului din sat, cunoscut ca cel mai bogat om din ţinut. Au aflat ei, pesemne, că în seara aceea hagiul a rămas singur în casă, iar casa era mare ca orice casă a unui om bogat. Ajuns în casa hagiului, Gălap a intrat în casă prin acoperiş, urmînd ca ceilalţi doi să intre în casă pe uşă, după ce le-o va deschide Gălap pe dinăuntru. Odată ajuns înăuntru, s-a uitat în dreapta, s-a uitat în stînga, şi deodată văzu îmbrăcămintea hagiului atîrnată în cuier, iar hagiul se auzea sforăind dintr-o cameră alăturată. Atunci, ce i-a trecut prin gînd lui Gălap? „Hai să mă îmbrac în straiele hagiului, parcă văd cum se vor prăpădi de rîs băieţii”. Zis şi făcut. Şi-a pus turbanul cel mare al hagiului pe cap, s-a învelit cu pelerina, a luat mătăniile şi s-a dus să deschidă uşa. Dar abia deschise uşa, că a şi văzut pe Pece şi pe Bagus cum se uitau îngrozit înspre el şi strigau: „Hagiul!”, rupînd-o la fugă. Cînd a văzut Gălap că fraţii lui au luat-o la fugă după ce s-au uitat înspre el, a crezut că hagiul s-a sculat şi era în spatele lui. A rupt-o şi el la fugă după ceilalţi doi.

— Auleo, ne urmăreşte hagiul! strigară cei doi înnebuniţi de groază şi fugeau şi mai tare.

— Aşteptaţi-mă, aşteptaţi-mă! ţipa Gălap după ei.

Fugeau cei trei hoţi ca nişte nebuni, pînă au ieşit din sat. Fugeau, tot fugeau, pînă au căzut toţi trei grămadă.

— Vine hagiul să ne omoare! zicea Pece tremurînd.

— Iertare, iertare! gemu Bagus.

Iar Gălap, care a căzut peste ei doi, zise:

— Dar unde e hagiul?

Aşa a scăpat hagiul de cei trei hoţi, datorită hainei lui, iar hoţii nu s-au mai întors niciodată. Căci, se zice, după credinţa hoţilor, nu este bine să încerci să furi de unde ai dat greş odată.

Hoţul la mine!

TRĂIAU ODATĂ într-un sat doi tineri căsătoriţi. Faţă în faţă cu casa lor era casa primarului, iar puţin mai încolo, a notarului. Într-o seară, cînd să intre în pat, au simţit-că un hoţ se ascundea sub patul lor. Un hoţ este întotdeauna înarmat. El, un singur bărbat cu o femeie slabă să se împotrivească unui înarmat? Era prea primejdios. S-au sfătuit ei doi pe şoptite, şi femeia a început să-l întrebe pe soţul ei cu voce tare:

— Bărbate, dacă o să avem un băiat ce nume îi vei da?

— Ce nume să-i dau? Primar şi gata. Să ajungă şi el primar cînd o fi mare, răspunse bărbatul.

— Şi cum ai să-l strigi dacă îl va chema Primar?

— Cum să-l strig? Primarule, la mine! şi gata.

Hoţul de sub pat a priceput îndată că cei doi erau noi căsătoriţi şi a început să zîmbească.

— Dar dacă mai avem un copil şi iar o să fie băiat, ce nume ai să-i dai? întrebă iar femeia.

— Dar de ce, mă rog, încă un băiat şi nu o fetiţă? întrebă la rîndul său bărbatul.

— Aşa sînt eu, îmi plac băieţii, răspunse femeia.

— Păi dacă vom avea încă un băiat, am să-l numesc Notar şi gata. Să ajungă şi el notar cînd o fi mare.

— Şi cum ai să-i chemi pe amîndoi ca să vină la tine? Spune-mi, te rog, că mi-ar face plăcere.

— Cum să-i chem? Primarule, Notarule, la mine! Şi gata.

Hoţul de sub pat a început să rîdă pe înfundate. „Nebunii”, se gîndea el. Deodată femeia întrebă iar:

— Dar dacă vom mai avea încă un băiat, ce nume ai vrea să-i dai?

— M-am plictisit să avem trei băieţi. Vreau şi eu o fetiţă, măcar una şi gata. Trei băieţi la rînd e prea de tot.

— Ba o să avem încă un băiat, că aşa vreau, zise femeia supărată. Dacă totuşi, cu toate că nu-ţi face plăcere, dacă totuşi o să avem încă un băiat, ce nume ai să-i dai?

— Dacă totuşi, cum zici tu, dacă totuşi o să avem încă un băiat, zise bărbatul supărat şi el, am să-i dau nume Hoţu şi gata. Să ajungă şi el hoţ cînd o fi mare.

— Vai, bărbate, se poate să spui una ca asta? Chiar dacă îl va chema Hoţu, ştiu eu ce fac ca să nu ajungă hoţ cînd o fi mare. Dar cum ai să-i chemi pe toţi trei ca să vină la tine?

— Cum să-i chem? Uite aşa: Primarule, Notarule, Hoţu, la mine! Şi gata. Nu e mare lucru.

— Într-adevăr, nu e mare lucru cînd spui aşa încet. Dar cînd copiii vor fi departe, va trebui să-i strigi mai tare. Nu-ţi va fi cumva ruşine să strigi aşa în gura mare numele copilului nostru Hoţu?

— Mie? Mie să-mi fie ruşine de numele copilului meu? Uite că acuşi am să-l strig în gura mare.

Şi omul a început să strige cu toată puterea:

— Primarule, Notarule, Hoţu la mine!... Primarule, Notarule, Hoţu la mine!... Primarule, Notarule, Hoţu la mine!...

S-a trezit primarul, s-a trezit notarul şi au alergat amîndoi spre casa noilor căsătoriţi. Cînd au ajuns în casa lor, l-au găsit pe hoţul de sub pat, tăvălindu-se de rîs.

Întoarce-te, hoţule!

SE SPUNE de obicei că femeile sînt bune numai de gură, dar cînd e vorba de minte n-au nici cît o gămălie de ac. Adevărul nu este tocmai aşa, căci se pot spune multe despre femei cu mintea isteaţă, care de multe ori întrec pe bărbaţi.

S-a întîmplat odată, într-o casă singuratică de lîngă un sătuc, ca o femeie să rămînă singură acasă. Bărbatul ei împreună cu fratele lui mai mic erau plecaţi în sat, la o nuntă, urmînd să se întoarcă abia în zori. Pe femeie o durea capul, de aceea a preferat să rămînă acasă. În toiul nopţii, femeia a simţit că un hoţ a pătruns în casă găurind zidul. Ce ar fi putut să facă ea, o femeie neajutorată împotriva unui hoţ? Dar femeia nu şi-a pierdut cumpătul. Se purta de parcă nu s-a întîmplat nimic deosebit şi întrebă:

— Cine e acolo, hoţ oale sau o pisică doal? se prefăcea femeia ca una tare proastă la minte.

— Miau, miau, răspunse hoţul.

— Of, ial o pisică, ce păcat! De al veni un hoţ ce bine mi-al pălea. De două zile stau singură acasă spelînd să vină vleun hoţ, dal de fiecale dată vine numai cîte o pisică. Ce păcat, male păcat, bombănea femeia.

Hoţul, cînd a auzit ce a bombănit femeia, a ieşit din ascunzătoarea lui şi zise:

— Dar ce ţi s-a întîmplat, frumoaso, de aştepţi să vină un hoţ la tine? Unde ţi-e bărbatul de ai stat două zile singură acasă? Eu sînt un hoţ şi iată că am venit.

— Bălbatul, meu? Mînca-l-al ciuma, să nu mai aud niciodată de el. Zicea meleu să sînt tale ploastă şi mă bătea în fiecale zi de îmi amăla zilele. Acum e plecat în olaş şi se întoalce abia peste cîteva zile.

— Dar de ce doreşti să vină un hoţ?

— Să vină un hoţ, da, să vină. Să ia toate luclulile din casă, ca să moală bălbatul meu de ciudă cînd se va întoalce acasă. E şi tale zgîlcit. De cînd ne-am căsătolit am mîncat numai cu sale şi aldei.

Rîdea hoţul de fericire, aşa noroc nu întîlneşti în fiecare zi, şi a început să adune lucrurile din casă. Dar a văzut cu uimire că femeia împrăştia mereu lucrurile adunate şi le încurca de nu putea termina cu strînsul.

— Ce faci tu, femeie? Mai bine dă-te la o parte şi nu mă mai încurca, s-a răstit hoţul.

— Cum să te înculc? Eu te ajut. Mă uit la luclulile de aici ca să văd dacă le-ai luat pe toate sau nu.

Aşa zise ea, tot împrăştiind lucrurile. Hoţul nu se mai supăra, ci rîdea de prostia ei. Dar cînd hoţul nu era atent, femeia ascundea cîte ceva de preţ sub pat.

Pînă la urmă hoţul a reuşit să termine cu strînsul lucrurilor şi plecă îndoit de şale din cauza greutăţii prădate. Dar nici nu s-a îndepărtat bine şi auzi cum îl strigă femeia înapoi:

— Întoalce-te, hoţule, vino înapoi! Ai uitat ceva, păcat să nu-l iei!

S-a întors hoţul gîfîind şi femeia i-a dat un lanţ de aur. Hoţul i-a mulţumit, iar în sinea lui rîdea. „Are dreptate bărbatul ei cînd spune că femeia aceasta e tare proastă”. Dar abia se îndepărtă puţin, femeia îl strigă înapoi iar:

— Întoalce-te, hoţule, vino înapoi! Ial ai uitat ceva, păcat să nu-l iei!

Se întorcea hoţul, femeia îi da un rînd de îmbrăcăminte scumpă. Hoţul i-a mulţumit şi întrebă:

— Mai este ceva pe care le-am uitat?

Iar femeia îi răspundea:

— Nu, nu mai este.

Dar abia se îndepărtă şi femeia îl strigă iar:

— Întoalce-te, hoţule, vino înapoi! Ai mai uitat ceva, păcat să nu-l iei!

— Întoalce-te, vino înapoi, întoalce-te, vino înapoi, mai bine dă-mi-le pe toate şi nu mă mai obosi, zise hoţul gîfîind din ce în ce mai tare.

Femeia i-a dat iar ceva din lucrurile de preţ pe care le-a putut ascunde. Dar pînă la urmă nu mai avea nimic, toate lucrurile le-a dat hoţului. Ce să facă acum? Mai era pînă dimineaţă cînd bărbatul ei împreună cu fratele lui trebuiau să vină. Oricum trebuia să reţină pe hoţ. L-a chemat pe hoţ înapoi, iar cînd hoţul s-a întors, femeia i-a spus:

— De ce te glăbeşti să pleci? Mai bine întinde-te să te odihneşti oleacă. Întle timp am să fac ceva de-ale gulii, că de cînd sînt mălitată n-am mai mîncat ca lumea.

Se gîndea hoţul că femeia avea dreptate. De ce să se grăbească? Doar femeia era singură în casă, casa era singuratică, iar el era obosit de atîta du-te vino cu căratul în spate. S-a lungit hoţul în pat, iar femeia a început să fiarbă orez şi a gătit mîncare în toată legea. Ba a tăiat chiar şi o pasăre. Cînd mîncarea era gata, s-au ivit zorile.

— Hai, hoţule, să stăm la masă, l-a invitat femeia.

Şi a stat la masă hoţul, înfulecînd cu poftă bunătăţile. Dar nici nu s-a săturat bine, că s-a şi trezit înhăţat de doi bărbaţi. Erau bărbatul femeii cu fratele lui.

Aşa au fost salvate bunurile lor de la hoţ, datorită femeii care s-a dovedit isteaţă şi curajoasă.

O femeie, trei tîlhari şi un hoţ

A FOST ODATĂ o femeie care stătea singură într-o casă departe de sat. Într-o noapte, femeia s-a trezit cu trei tîlhari, care au intrat în casă forţînd uşa. Înainte de a jefui casa, tîlharii au pus-o pe femeie să le facă demîncare, iar între timp ei beau arak ca la ei acasă. Dar femeia, curajoasă cum era, a pus otravă în mîncare, aşa că puţin timp după ce au mîncat, tîlharii au căzut grămadă jos sub masă fără suflare.

S-a uitat femeia la tîlharii morţi şi s-a gîndit să-i arunce în rîul din apropiere, înainte de a se face dimineaţă. L-a apucat pe unul de o mînă şi l-a tras spre uşă, cînd deodată a simţit că în casă s-a strecurat un hoţ.

— Hoţule, mai bine să ieşi din ascunzătoare şi aruncă-mi acest musafir nedorit, care a murit aici, în rîu. La întoarcere te voi răsplăti cu o sută de rupiahi. Dacă vrei să-mi furi, n-ai să găseşti lucruri deosebite, iar de banii mei nu poţi să ştii unde i-am ascuns, zise femeia.

S-a gîndit hoţul că femeia avea dreptate, aşa că a ieşit din ascunzătoare, a luat mortul de lîngă uşă în spinare şi s-a dus să-l arunce în rîu. După puţin timp s-a întors hoţul cerînd răsplata: cei o sută de rupiahi.

— Cred că glumeşti. Văd că mortul a rămas la locul lui de lîngă uşă. Doar nu vrei să spui că l-ai aruncat în rîu, iar acum mortul s-a întors singur, a spus femeia care între timp, cînd hoţul arunca mortul de lîngă uşă, a pus pe celălalt mort în locul celui dîntîi.

Cînd s-a uitat hoţul la locul de unde a luat mortul, a rămas înmărmurit, căci a văzut că femeia n-a minţit, mortul a rămas la locul lui.

„Dacă îi spun că mortul s-a întors singur, o să mă creadă chiar nebun. Cine poate să creadă o întîmplare ca asta?! îşi zise hoţul.

Aşa că fără să zică nimic a luat al doilea cadavru şi l-a dus la rîu. I-a legat de picior un bolovan mare, a ales un loc cu apa adîncă şi l-a aruncat.

— Să nu te mai prind iar lîngă uşă, că va fi vai de tine, zise hoţul.

S-a întors hoţul, dar nu mai căuta pe femeie, ci înainte de a intra în casă se uită la locul cadavrului. Acum, mirarea lui se amestecă cu groaza cînd văzu cadavrul rămas locului. Adevărul este că între timp femeia a pus acolo pe al treilea tîlhar. Hoţul l-a luat şi pe ăsta, l-a dus la rîu, i-a legat un bolovan şi mai mare de un picior, l-a bătut măr, şi abia după aceea l-a aruncat în rîu.

— Na, să-ţi fie de învăţătură că ţi-ai bătut joc de mine! zise hoţul.

S-a întors hoţul la casa femeii gîfîind de atîta trudă, dar în faţa casei îl aştepta femeia care, cînd l-a văzut, i-a strigat de departe:

— Unde ai fost? de ce n-ai aruncat nici pînă acum cadavrul?

Auzind întrebarea, pe hoţ l-a cuprins o groază de nedescris. Fără să se mai gîndească a luat-o la fugă cît îl ţineau picioarele.

„Ori cadavrul e însuşi dracul, ori femeia e o vrăjitoare”, îşi zise hoţul.

Ţapul fermecat

UN ŢĂRAN a murit şi a lăsat ca moştenire celor doi fii ai săi, Parman şi Rogo, un petic de pămînt, o casă şi o sută de arginţi.

— Tu eşti fiul cel mare, zise Rogo lui Parman, şi socotesc că e dreptul tău să rămîi în casa părintească, să munceşti pamîntul. Mie să-mi dai cei o sută de arginţi, ca să-mi încerc norocul în negoţ.

Din banii moşteniţi, Rogo şi-a cumpărat din sat cîteva vaci, cu gîndul să le vîndă cu preţ bun la oraş. După socoteala lui, într-un timp nu prea lung va putea să-şi întocmească o gospodărie proprie. Dar ghinionul a fost că, ducînd vacile spre oraş, s-a întîlnit cu nişte tîlhari care, după ce l-au bătut măr, i-au luat nu numai vacile, ci şi cămaşa de pe el. Ce să facă acum? Ar fi putut, să se întoarcă acasă la frate-său, care îl va fi primit cu braţele deschise. Dar cum să te întorci aşa, pe jumătate dezbrăcat, cînd cu o zi înainte ai plecat cu o sută de arginţi în pungă? S-a gîndit Rogo cît s-a gîndit, pînă la urmă s-a hotărît să intre argat la un boier dintr-un sat apropiat.

Cinci ani de zile a stat Rogo ca argat în casa unui hagiu, muncind de dimineaţă pînă noaptea tîrziu fără odihnă, cu mîncare puţină, numai atît cît să nu moară de foame. Într-o seară, şi-a făcut el socoteala:

— Cinci ani de zile am muncit ca un bivol. Dar ce vorbesc, ba şi mai rău decît un bivol. E drept că un bivol munceşte greu în orezărie, dar, de bine de rău, e hrănit pe săturate, pe cînd eu sînt întotdeauna flămînd. După muncă, bivolul e întotdeauna dus la scaldă, iar eu n-am timp nici să mă spăl ca lumea. Unui bivol nu i se dă îmbrăcăminte, dar nici mie. Însă bivolului nu i se dă îmbrăcăminte că n-are trebuinţă, pe cînd mie îmi trebuie. Dar dacă mă gîndesc mai bine, un bivol n-are simbrie şi nici nu poate pleca de

la stăpîn, iar eu am simbrie şi pot pleca oricînd doresc. Va să zică, pînă la urmă tot stau mai bine decît un bivol.

Cu gîndul la simbria lui, Rogo s-a împăcat cu soarta. Simbria pentru cei cinci ani de muncă trebuia să fie o sumă destul de frumoasă. Nu ştia nici el cît de mare, dar ca să încerce iar în negoţ ar fi poate de ajuns. Aşa că dis-de dimineaţă Rogo s-a înfăţişat hagiului, i-a spus că voia să se întoarcă acasă şi i-a cerut simbria lui pentru cei cinci ani de zile de cînd s-a băgat argat.

— Hai să facem socoteala, zise hagiul. Simbria pentru cei cinci ani este atît. Dar trebuie să scădem ce îmi datorezi tu mie. Cînd ţi-am dat în pază caii, a murit unul din ei. Preţul unui cal este atît. Cînd ai fost odată bolnav, mulţumită leacului meu te-ai făcut bine; preţul este atît. Cînd ai rămas singur într-o zi să păzeşti casa, a venit un hoţ şi a furat nişte lucruri din casă. Fiindcă tu erai răspunzător de ce se întîmplă în casă trebuie să plăteşti paguba. Va să zică, dacă scădem simbria din ce îmi datori zi, în loc să primeşti tu ceva de la mine, trebuie să-mi dai zece arginţi. Totuşi, fiindcă m-ai slujit cinci ani de zile, te las să pleci fără să-mi dai nimic.

„Va să zică, pînă la urmă eu stau mai rău decît un bivol, îşi zise Rogo. Dar nu mă las pînă nu-l învăţ minte pe acest hagiu hapsîn.”

A plecat Rogo la fratele său, Parman, şi i-a povestit toate păţaniile sale.

— Şi acum împrumută-mi cincizeci de arginţi, ca să-mi mai încerc norocul, sfîrşi Rogo.

Din aceşti cincizeci de arginţi, Rogo şi-a cumpărat haine pentru a se îmbrăca ca lumea, a mai cumpărat şi un ţap bătrîn, iar restul de bani i-a băgat sub coada ţapului. Cu ţapul după el s-a întors Rogo la fostul său stăpîn.

— Am venit ca să-mi plătesc datoria, zise Rogo hagiului.

— Dar ce este cu acest ţap? întrebă hagiul mirat văzîndu-l bine îmbrăcat şi tîrînd un ţap bătrîn.

— Acest ţap nu este un ţap obişnuit, ci un ţap fermecat, pe care îl am de la un drac, răspunse Rogo. I-am promis să-l slujesc după moarte şi în schimb mi-a dat acest ţap, care poate să-mi dea arginţi oricînd am nevoie.

Cu această vorbă, Rogo a început să apese burta ţapului, şi, imediat se rostogoliră cîteva monezi de argint. A numărat Rogo zece monezi şi i-a înmînat hagiului. Cînd a văzut această minune, hagiul, fiind foarte lacom, nu mai putea să-şi ia ochii de la ţap.

— N-ai vrea să mi-l vinzi mie? întrebă el.

— De ce să-l vînd cînd el îmi dă în fiecare zi atîta bănet de nu-l pot număra?! răspunse Rogo.

— Îţi dau un sac de arginţi pentru el, a spus hagiul.

— Un sac de arginţi îmi dă ţapul în cîteva zile.

— Îţi dau un sac de aur, insistă hagiul.

— Dacă ţii atît de mult să mi-l cumperi, bine, fie aşa cum spui.

A luat Rogo sacul cu aurul şi a lăsat ţapul în casa hagiului. Dar înainte de a pleca, zise:

— Să nu uit să-ţi spun. Cîteodată, ţapul îşi face de cap şi nu mai aruncă monezi de argint. Dacă se întîmplă acest lucru, ia un topor şi loveşte-l în cap. Ţapul nu va muri, căci e ţapul necuratului, în schimb va face el monezi de argint, chiar mai multe decît înainte.

Cu sacul lui plin de aur, Rogo şi-a întemeiat o gospodărie frumoasă şi s-a căsătorit cu o mîndreţe de fată. De acum încolo el lucra numai pe pămîntul lui, şi aşa a trăit fericit pînă la adînci bătrîneţe.

Dar cu ţapul şi hagiul ce s-a mai întîmplat? Ţapul a murit chiar a doua zi după ce a plecat Rogo, sub

toporul hagiului, căci în loc să facă monezi de argint, a făcut numai balegă, iar hagiul a înnebunit de ciudă.

Crocodilul alb

A FOST ODATĂ în Djava Dvipa — adică în Insula Java — un rege renumit, cu numele de Devata Ciăncar, adică Zeul pe Pămînt. Regele Devata Ciăncar n-avea altă plăcere decît să mănînce mîncăruri alese. Nu-i plăcea nici vînătoarea, nici luptele de cocoşi, nici cele între taur şi tigru, nici întrecerea călăreţilor. În schimb, avea sute de bucătari. Un bucătar-şef avea sub comanda lui cîţiva ajutori de bucătar-şef, iar fiecare ajutor de ajutor de bucătar-şef avea sub comanda lui cîţiva bucătari. Dar şi aceşti bucătari simpli la rîndul lor aveau cîţiva ajutori de bucătar, şi aşa mai departe. Fiecare bucătar-şef răspundea doar pentru un singur fel de mîncare, niciodată mai mult. Unul era meşter la supa de pasăre, altul era meşter la ciorba de burtă şi aşa mai departe, de la mîncărurile obişnuite pînă la mîncărurile neobişnuite, ca limbi de papagal, creier de maimuţă, labă de tigru şi altele. Pe urmă, regelui nu-i plăcea să mănînce singur, căci singur îşi pierdea pofta de mîncare. În fiecare zi stăteau la masa lui toţi prinţii şi boierii ca la o sărbătoare, iar de treburile ţării nimeni nu se ocupa. Bineînţeles, poporul trebuia să aducă cele de trebuinţă gătitului: zeci de păsări, zeci de animale rare şi sălbatice, mirodenii şi rădăcini care nu se găseau decît în junglă. Trăia poporul cum trăia, dar de asemenea trai mai bine lipsă.

Într-o zi s-a întîmplat, pe cînd regele mînca o ciorbă de fazan, să găsească o bucăţică de carne cu un gust deosebit de bun. N-avea gustul cărnii de fazan, dar nici alt gust de carne pe care a mai mîncat-o vreodată în viaţa lui. Ce fel de carne era oare? se mira regele. Doar mîncase atîtea feluri de carne şi ştia gustul fiecăruia. A întrebat pe ceilalţi meseni dacă a nimerit vreunul vreo bucăţică de carne cu un gust

deosebit în ciorba de fazan, însă toată lumea a răspuns nu. Ciorba de fazan avea carne de fazan, ziceau ei. Dar regele era sigur că în ciorba de fazan mai era şi altă carne. Era numai o bucăţică, totuşi avea gust mult mai bun decît orice carne cunoscută lui. Regele a hotărît să afle ce carne era şi să mai mănînce din această bunătate deosebită. A chemat pe şeful bucătar al ciorbii de fazan şi i-a povestit cele întîmplate. Dar şi şeful bucătar al ciorbii de fazan o ţinea una şi bună, că ciorba de fazan era gătită în faţa ochilor lui şi avea numai şi numai carne de fazan.

— Dacă nu-mi afli ce carne era, zise regele ameninţător, voi porunci să vă scurteze de cap şi pe tine şi pe toţi ajutorii tăi.

Ce putea să facă şeful bucătar al ciorbii de fazan? A chemat şi el pe toţi ajutorii lui, adică ajutorii de bucătar-şef al ciorbii de fazan, şi i-a înfăţişat regelui. La rîndul lor, aceştia din urmă au chemat pe ajutorii de ajutor de bucătar-şef al ciorbii de fazan, şi aşa mai departe, pînă s-au înfăţişat în faţa regelui chiar ucenicii. În sfîrşit, un ucenic, cu tot corpul tremurînd de frică, zise:

— Vai, stăpîne, mă rog de iertare. Toată această întîmplare s-a datorat numai şi numai unei greşeli de-ale mele. Cînd am tăiat carnea de fazan, mi-am luat şi vîrful degetului mic. Poate bucăţica degetului meu mic era aceea cu un gust deosebit.

Regele părea nedumerit, dar în acelaşi timp şi fericit de această întîmplare. Cum de nu i-a trecut prin minte pînă atunci să guste carne de om? De n-ar fi fost această întîmplare, poate pînă la moarte nu ar fi gustat niciodată asemenea bunătate.

Începînd din ziua aceea, carnea de om a devenit mîncarea lui preferată. Carnea de om era întotdeauna prezentă la masa lui, gătită în diferite feluri. Îi plăcea mai ales carne de copii, căci carnea de copii este mai fragedă. Toată lumea îşi ascundea copiii, căci peste

tot oamenii regelui îi căutau. După cîţiva ani, nici un copil nu se mai găsi în Djava Dvipa, cu toţii pînă la unul au fost mîncaţi de regele Devata Ciăncar. Dacă nu se mai puteau găsi copii, atunci au început să fie vînaţi şi tinerii. Fugeau tinerii, unii în munţi, alţii în junglă, de au rămas satele numai cu bătrînii gîrboviţi de ani, care nu mai erau buni pentru nici un fel de muncă. Djava Dvipa cea bogată a devenit o ţară pustie. Nici orezăriile nu se mai lucrau.

În timpul acela a venit în Djava Dvipa un tînăr voinic pe nume Agisaka. Trecu Agisaka prin mai multe sate şi nicăieri n-a văzut ţipenie de om. În sfîrşit, cînd trecea prin satul Dadapan a văzut o femeie bătrînă. A întrebat-o Agisaka ce s-a întîmplat cu această ţară de nu se mai vedea viaţa de toate zilele. Bătrîna din Dadapan i-a povestit despre regele Devata Ciăncar şi de obiceiul său de a mînca carne de om şi de tinerii fugiţi în munţi şi în junglă.

— Mai bine grăbeşte-te să te întorci de unde ai venit sau du-te de te ascunde, pînă nu vin oamenii regelui în căutarea tinerilor rătăciţi.

Dar Agisaka, în loc să asculte povaţa bătrînei, zise că lui nu îi era frică, ba ar vrea chiar să se ducă să-l întîlnească pe acest rege mîncător de oameni.

Într-adevăr, puţin timp după aceea au venit oamenii regelui căutînd tinerii rătăciţi. Cînd l-au văzut pe Agisaka, au vrut să-l lege ca pe un vînat. Dar Agisaka era un sakti, adică un năzdrăvan. În loc să-l lege pe el, ei se legau şi se luptau între ei, se băteau şi se omorau, iar Agisaka stătea cu braţele încrucişate, fără să-şi mişte nici un singur deget. După ce a văzut că oamenii regelui s-au bătut îndeajuns, a făcut ce a făcut, încît ei s-au oprit de a se bate. Le-a spus pe urmă să-l ducă în faţa regelui.

N-a fost puţină bucuria regelui văzînd cum slujbaşii lui s-au întors cu un tînăr. De mai multe luni nu mai gustase carne de om. Însă Agisaka i-a grăit:

— Eu am venit de bună voie la tine, căci de vrei să mă omori n-ai să izbuteşti niciodată. Am auzit că ai obiceiul să mănînci carne de om şi eu am venit ca să mă mănînci.

— Cum, vrei să te mănînc de bună voie? întreba regele mirat.

— Da, însă numai de vei izbuti a-mi umple şapca mea cu pămînt. Iar de nu, te voi omorî.

— Numai atîta? rîdea Devata Ciăncar în hohote. Îţi voi umple nu o şapcă, ci o mie de şepci dacă doreşti.

A coborît regele de pe tron să se ducă afară să umple şapca lui Agisaka, grăbit ca să mai guste carne de om. Apucă îndată şapca şi o trase ca s-o poată umple cu pămînt. Dar cînd a tras-o, şapca s-a lărgit. Cu cît trăgea mai mult, cu atît se lărgea mai tare. Regele Devata Ciăncar trăgea întruna de şapcă, urmărit de Agisaka, pînă l-a cuprins frica şi a început să fugă. Dar fugind, tot trăgea de şapca ce se lărgea mereu. Fugea, fugea regele trăgînd şapca după el, care se lărgea mereu, pînă ce a ajuns la ţărmul Mării de Sud. Acolo nu mai avea unde să fugă, iar Agisaka îl şi ajunsese din urmă.

— Ajutor! ţipă regele, dar nimeni nu veni să-l ajute.

A căzut regele cu capul la pămînt şi gemu:

— Iertare, iertare.

— Eu te iert, a spus Agisaka, căci mie nu mi-ai făcut nimic. Dar oamenii şi copiii pe care i-ai mîncat, cum te vor ierta?

— Nu mă omorî, fă orice cu mine, dar nu mă omorî. Îndurare, gemu regele.

— Bine, nu te voi omorî, a spus Agisaka. Deoarece ţie îţi place să mănînci carne de om, mîncător de oameni să rămîi. De moarte ţi-e frică, de aceea nu vei muri niciodată.

Şi cu aceste cuvinte l-a îmbrîncit pe Devata Ciăncar în mare. Cînd a căzut în apă, regele s-a făcut nevăzut, iar în locul lui înota un crocodil alb, căci într-adevăr regele Devata Ciăncar s-a preschimbat în crocodil alb. Şi nu ca oricare alt crocodil, acest crocodil nu trăieşte în fluviu, ci în mare, în Marea de Sud. De aceea nu e bine să faci baie în Marea de Sud, căci acest crocodil alb se contopeşte la culoare cu spuma mării şi te poate înhăţa fără să-l vadă nimeni.

POVESTE PERSANĂ
(Repovestită de CRINA DECUSARĂ)

O sută de dinari

ÎN VREMURILE DE DEMULT trăia într-un oraş îndepărtat un curelar pe nume Sarai. El avea un singur fiu, pe care-l chema Mamed.

Într-o bună zi curelarul spuse:

— Eu am îmbătrînit deja, fiule, şi nu mai am putere să lucrez ca înainte. În toată viaţa mea am reuşit să agonisesc vreo trei sute de dinari, însă, cum nu mi-a rămas mult de trăit, trebuie să mă îngrijesc de soarta ta. Ia spune-mi, ce ai vrea să devii: negustor, muzicant sau hoge[4]?

Mamed îi răspunse:

— Nu vreau să fiu hoge, că-i prea greu să învăţ; nici muzicant nu vreau să mă fac, fiindcă mi-e lene să tot ciupesc strunele şi să zbier cît mă ţine gura. Aş încerca să devin negustor, pentru că negustorii stau la ei în prăvălie şi nu fac nimic. Toţi beau ceai pe săturate şi adună grămezi de bani.

— Fie, se învoi curelarul. Uite, ţine o sută de dinari şi du-te în cetatea vecină. Dacă o să cumperi piper îl vei aduce aici şi astfel îl poţi vinde cu cîştig.

Mamed luă banii de la părintele său, îi puse în traistă şi porni la drum. Merse el cît merse, şi în cele din urmă ajunse în oraşul de scaun al împărăţiei.

Aici, în piaţă, văzu o băcănie unde se vindea piper negru. Mamed ceru băcanului să-i dea piper de o sută de dinari, iar în timp ce acesta îi cîntărea marfa, tînărul se uita în toate părţile şi văzu mulţime de oameni mergînd într-o singură direcţie.

De îndată uită de piper şi se luă după mulţime.

---

4 Hogea — preot şi învăţător.

Oamenii au intrat într-o grădină, iar acolo s-au oprit lîngă doi bărbaţi, îmbrăcaţi în costume frumoase, care cîntau la dutară[5]. Erau nişte muzicanţi vestiţi şi lumea îi asculta încîntată, aproape cu evlavie.

„Iată ce mi-aş dori să devin” gîndi Mamed şi păşind spre vestiţii cîntăreţi îi întrebă:

— Oameni buni, cărora vă place veselia, cît aţi lua voi ca să mă învăţaţi să cînt la dutară în şapte zile?

— Dacă vrei să înveţi numai în şapte zile, răspunse unul dintre ei, atunci nu ne apucăm de treabă pentru mai puţin de o sută de dinari.

Mamed se învoi să plătească o sută de dinari.

Muzicanţii îl duseră la ei acasă şi în şapte zile îl învăţară să cînte la dutară. Mamed le dădu dinarii şi porni înapoi pe drumul pe care venise la oraş.

Merse el ce merse cale lungă şi în sfîrşit ajunse la casa părintească.

Văzîndu-şi băiatul, curelarul se bucură:

— Ei, fiule, ai adus piper?

Mamed nici nu a încercat măcar să ascundă că cei o sută de dinari îi dăduse ca să înveţe să cînte la dutară.

Atunci, tatăl îi dădu încă o sută de dinari şi îi porunci să aducă neapărat piper. Mamed s-a dus din nou în oraşul de scaun al ţării, unde muzicanţii îl învăţaseră să cînte la dutară.

Văzîndu-l vînzătorul de piper îi strigă înciudat:

— Hei, negustorule, pe unde ai umblat şi te-ai rătăcit, pe cînd eu îţi cîntărisem deja marfa?

— Dar tu de ce ţipi şi-mi porunceşti? răspunse supărat Mamed. Eu tîrguiesc într-o sută de locuri şi nimenea nu mă zoreşte. Nu mai pierde vremea cu vorbe de clacă, mai bine cîntăreşte-mi repede piper de o sută de dinari.

---

5 Dutară — instrument muzical cu coarde.

Şi băcanul se apucă să cîntărească sprinten piperul! Mamed însă nu se ocupa cîtuşi de puţin de marfă, şi tot timpul privea cu nesaţ în jurul lui.

Deodată văzu cum treceau în fugă pe lîngă el nişte tineri cu cărţi şi cu caiete în mîini. Tare ar fi vrut Mamed să afle încotro se grăbesc aşa, şi uitînd de piper, a alergat în urma lor.

Tinerii au ajuns în faţa unor porţi mari şi au intrat în curte. Aici îi aştepta un dascăl cu barba albă. Ei s-au aşezat în grabă şi bătrînul începu să le explice ceva.

Mamed s-a îndreptat către dascăl şi l-a întrebat ce face cu tinerii, cu ce se îndeletnicesc ore în şir.

— Îi învăţ carte, pentru ca în viitor să se poată ocupa cu treburile statului.

— Şi cît vrei să iei ca să-mi arăţi şi mie toată învăţătura în şapte zile?

— Dacă vrei să înveţi toate astea numai în şapte zile, i-a răspuns dascălul, atunci nu mă încumet să fac învoiala pe mai puţin de o sută de dinari.

— Bine, a primit Mamed. Poftim cei o sută de dinari.

Peste şapte zile, Mamed deja învăţase carte şi s-a îndreptat spre casă.

Merse el ce merse, într-un tîrziu sosi în oraşul natal şi îi povesti tatălui său pe ce cheltuise banii. Bătrînul nu l-a ocărît pe Mamed, însă îi dădu ultimii o sută de dinari şi îl trimise a treia oară după piper.

Băiatul s-a dus din nou în oraşul în care lăsase cei două sute de dinari şi s-a îndreptat spre aceeaşi băcănie, dar era închisă. Mamed s-a uitat de jur-împrejur...

Deodată a auzit voci din prăvălia vecină:

— Ia calul! Mişcă nebunul! Mergi cu pionul!

S-a uitat şi a văzut cîţiva oameni care jucau şah; printre ei era un jucător deosebit de bun. Mamed l-a urmărit cu atenţie un timp şi apoi îl întrebă:

— Cît îmi iei ca să mă înveţi şi pe mine acest joc în şapte zile?

— Dacă e vorba de numai şapte zile, nu mă învoiesc decît pentru cel puţin o sută de dinari.

— Ia banii şi să nu mai lungim vorba de prisos.

Peste şapte zile Mamed ştia să joace bine şah; i-a scris tatălui său cum a cheltuit ultimii o sută de dinari şi l-a chemat să vină în cetate, pentru ca să nu se ruşineze în faţa celor din oraşul natal, care îl cunoşteau de multă vreme.

Iar cînd bătrînul tată veni la fiul său risipitor, Mamed i-a spus:

— Du-mă în tîrg şi vinde-mă negustorilor ce caută conducători de caravane, iar din banii aceia o să trăieşti pînă ce voi fi din nou bogat.

Tatăl a început să plîngă la gîndul că fiul lui va fi în robie, însă Mamed era hotărît să facă aşa, şi în cele din urmă tatăl se învoi; îşi luă fiul de mînă şi îl duse la tîrg.

Cam tot în vremea aceea negustorii din cetate tocmai strînseseră o caravană la care aveau nevoie de un îngrijitor la cămile.

Unul din negustori, Iomud-Bek, îl cumpără pe Mamed pe cîţiva dinari şi astfel tînărul porni la drum lung şi greu cu caravana.

Merse caravana ce merse şi în cele din urmă a ajuns la o fîntînă adîncă şi aproape secată. Iomud-Bek dădu poruncă să-l lege cu o frînghie de mijloc pe sclavul Mamed şi să-i dea drumul în fîntînă, ca să ia apă măcar într-un burduf.

Odată ajuns în fundul fîntînii, Mamed a văzut în jur grămezi de argint, aur şi pietre preţioase. De îndată le strigă negustorilor, vestindu-le comoara găsită; iar negustorii i-au azvîrlit în fîntînă nişte saci să-i umple cu averile de acolo.

După ce toate bogăţiile au fost scoase la lumina zilei, caravana a pornit la drum, iar pe Mamed l-au lăsat în fîntîna părăsită.

Rămas singur acolo, tînărul se uită cu atenţie de jur-împrejur şi observă o uşă joasă. O deschise şi se pomeni într-o cameră unde dormea un dev[6], iar pe perete, deasupra lui, atîrna o dutară.

Mamed a luat dutara din cui şi prinse a cînta cu măiestrie, aşa cum îl învăţaseră pentru o sută de dinari, cîndva, muzicanţii cei vestiţi.

Devul s-a trezit deîndată şi zărind în faţa lui un om a început să strige înfricoşător:

— Ei, tinere, cum de-ai nimerit aici? Cum de-ai îndrăznit să vii încoace?

Mamed îi povesti ce s-a întîmplat şi cum s-au purtat negustorii cu el.

— Eu te-aş fi mîncat, i-a spus Devul, dar ai cîntat cu multă măiestrie şi mai ales pentru că ai cîntat melodia ce-i plăcea fiului meu, nu-ţi voi face nici un rău.

La aceste cuvinte Devul începu să plîngă.

— De ce plîngi? întrebă Mamed.

— Mi-am amintit de fiul meu. Era de-o seamă cu tine cînd odată, jucîndu-mă cu el, am spart din neatenţie chiupul[7] în care păstram sufletul lui şi el a murit. Fiului meu îi plăcea grozav să cînte la dutara asta. Cum să te răsplătesc, băiete, pentru cîntecul tău? Ai vrea să duc înapoi caravana şi să mă răfuiesc cu negustorii?

Mamed răspunse:

— Nu, cinstite Dev, de ce să întorci din cale caravana, mai bine du-mă pe mine la ei.

---

6 Dev — fiinţă mitică, animal cu puteri miraculoase.

7 Chiupul — vas mare de lut.

Devul i-a îndeplinit rugămintea şi-l duse atît de repede la caravană, cît un om n-ar fi apucat să soarbă o înghiţitură de apă.

— Pace vouă, se adresă Mamed negustorilor uimiţi. Vă rog plecat să mă iertaţi că eu am adormit în fîntînă şi nu m-am ţinut de voi.

— Ce să le fac? întrebă Devul. Spune-mi dacă vrei şi o să-i tai pe toţi.

— Nu, preacinstite Dev, răspunse Mamed, nu este nevoie să faci asta. Eu voi primi de la ei partea mea de comoară şi o să mă răscumpăr din robie; iar apoi o să mă întorc cu banii la tatăl meu. Ţie, îţi mulţumesc, cinstite Dev.

Devul dispăru, iar negustorii s-au speriat rău de tot.

Au prins a se sfătui în şoaptă cum să scape de robul cel cu putere asupra Devului.

Iomud-Bek se gîndi să-l trimită pe Mamed cu scrisoare către fiii săi, pentru ca ei să-l ucidă; aşa că îl chemă şi deîndată ce termină de scris, îi porunci tînărului:

— Ia calul meu şi du-te înainte de spune acasă că ne-a mers bine tot timpul călătoriei şi că venim cu caravana întreagă. Iar scrisoarea dă-o fiului meu mai mare.

Mamed luă scrisoarea, încălecă şi porni în galop.

A mers el cît a mers, pînă cînd ajunse la un rîuleţ şi acolo a hotărît să se odihnească puţin. A aprins focul şi a pus să fiarbă apa pentru ceai.

Cît a aşteptat să fiarbă apa, se tot uita la scrisoare şi tare ar fi vrut s-o citească.

„Hai să vedem, gîndi el, dacă n-oi fi uitat învăţătura care mi-a dat-o dascălul.”

Zis şi făcut. Mamed deschise scrisoarea şi citi.

Începea astfel:

„Fiii mei, vă salut pe fiecare în parte...” şi se termina aşa:

„Aducătorul acestei scrisori este robul meu. El urzeşte ceva rău împotriva noastră, aşa că omorîţi-l neîntîrziat”.

Mamed a rupt scrisoarea şi a pus altă hîrtie în loc, pe care scrise:

„Aducătorul scrisorii a găsit în fundul unei fîntîni mult aur şi pietre preţioase. Jumătate din comoară mi-a dăruit-o mie; aşa că primiţi-l ca pe un oaspete de seamă”.

În timpul ăsta, ceaiul clocotea; Mamed îl bău şi porni din nou la drum.

Ajungînd în oraşul unde locuia Iomud-Bek, Mamed întrebă din om în om care e casa lui şi îi înmînă scrisoarea fiului mai vîrstnic.

Băieţii s-au bucurat cînd au aflat de îmbogăţirea neaşteptată şi l-au primit cu multă cinste pe Mamed. Seara au făcut un chef la care au chemat şi alţi oaspeţi.

Veselia a ţinut toată noaptea. Spre dimineaţă, Mamed îl întrebă pe fiul cel mai mare al lui Iomud-Bek:

— Cum dă voie împăratul să fie asemenea petreceri în timpul săptămînii?

— Noi nu avem împărat.

— Dar cine conduce ţara voastră?

— Împărătiţa. S-a anunţat, nu de mult, că se va căsători cu cel care va cîştiga partida de şah jucată cu ea.

— Şi cum se ajunge la palatul ei? întrebă Mamed.

— Nu te duce acolo, prietene, spuse fiul cel mai mare al neguţătorului. Deja mulţi au încercat să o învingă la jocul de şah şi au plătit cu viaţa, fiindcă împărătiţa a poruncit să fie pedepsiţi pentru îndrăzneala lor toţi cei care pierd. Cît despre jocul de şah, frumoasa asta joacă mai bine decît oricare din împărăţie.

Mamed nu le ascultă sfatul, bău ceaiul şi se îndreptă grăbit spre palat.

La intrare îl opri straja:

— Ce cauţi aci?

— Am venit să mă însor cu împărătiţa voastră, răspunse Mamed.

Vizirul îi anunţă deîndată împărătiţei vestea şi venind înapoi zise:

— Împărătiţa noastră întreabă dacă joci bine şah?

— Spune-i că da.

— Cine te-a învăţat?

— Un jucător bun, căruia i-am plătit o sută de dinari pentru învăţătură.

— Tu trebuie să joci de patru ori cu împărătiţa noastră; ai dreptul să pierzi numai o singură dată. Restul, de trei ori, trebuie neapărat să cîştigi.

— Ne-am înţeles, răspunse Mamed. Aşa să fie.

— Ştii însă ce te aşteaptă dacă nu respecţi învoiala?

— Ştiu, răspunse Mamed.

— Dar nu-ţi va părea rău să te desparţi de viaţă?

— Mi-ar părea rău, de bună seamă, pentru că, desigur, eu mă voi căsători cu împărătita voastră, iar după aceea n-o să mai vreau să mor, răspunse din nou Mamed.

Atunci vizirul îl conduse în iatacul fecioarei-împărătiţe. Văzîndu-l fata de împărat se întristă:

— Tinere, o să-mi pară rău cînd călăul îţi va reteza capul. Mai bine renunţă la planurile tale.

— N-am venit încoace să fac vorbe de clacă, rămase neînduplecat Mamed.

Împărătiţa porunci să fie adus jocul de şah şi începură şă joace. Vizirul şi curtenii, care urmăreau fiecare mutare de pe tabla de şah, nu-şi găseau locul de neastîmpăr.

Prima oară Mamed pierdu.

Fetei i se făcu milă de tinereţea lui şi zise:

— Mai bine renunţă la întrecere, fiindcă n-o să cîştigi nici o singură dată.

— Să nu pierdem timpul cu discuţii fără rost, se împotrivi Mamed. Prima oară eu m-am lăsat bătut din respect faţă de tine. Aşa e obiceiul în ţara mea; musafirul dacă joacă şah cu gazda, trebuie să-i cedeze prima partidă.

Continuară jocul şi Mamed cîştigă de trei ori la rînd. Aflînd vestea, toţi s-au bucurat foarte tare, pentru multe mame plînseseră moartea fiilor lor îndrăzneţi. Împărătiţa se lăsa greu înduplecată şi îi spuse lui Mamed:

— Tu nu m-ai învins pe deplin. Hai să jucăm pentru ultima oară. Dacă vei pierde n-am să te pedepsesc, ci o să te las să pleci acasă. Dacă totuşi vei cîştiga, o să facem nunta.

Mamed cîştigă şi de data aceasta.

Împărătiţei nu i-a mai rămas altceva de făcut decît să poruncească să se facă masa de nuntă şi să-i invite pe toţi maimarii cetăţii la ospăţ.

A doua zi dimineaţă îl aşează pe tînăr pe tronul de aur şi astfel Mamed a devenit padişah.

De cum îşi începu domnia, înainte de toate, el trimise călăreţi în calea neguţătorilor să-i aducă direct la palatul său.

Cînd sosi caravana, în frunte cu Iomud-Bek la palat, Mamed porunci să li se ia comoara găsită de el în fîntînă şi să fie împărţită sărmanilor din cetate. Iar lui Iomud-Bek i-a dat ciţiva dinari, spuindu-i:

— Uite banii pe care i-ai plătit tatălui meu. De astăzi eu mi-am răscumpărat libertatea. Acum să ştii că eu sînt padişahul tău şi dacă te mai porţi aşa cum ai făcut pînă acum o să plăteşti scump totul.

Cu aceste cuvinte el i-a dat drumul lui Iomud-Bek şi i-a lăsat liberi pe neguţători.

Pe urmă, Mamed trimise tatălui său o scrisoare şi dădu poruncă să fie adus bătrînul la el la palat. Tatăl a venit cît a putut de repede şi a trăit fericit restul zilelor lîngă fiul său. Se spune că ei mai trăiesc şi acum, şi se bucură de viaţă tihnită.

POVEŞTI PERSANE
(Repovestite de VIOREL BAGEACU)

Corbul cel îndărătnic

A FOST ODATĂ ca niciodată. Cîndva, trăia un abiar[8] care avea multă bogăţie şi bani. Şi mai avea şi un fecior pe care îl chema Mehrak. Cum era singurul, se înţelege că era şi nespus de îndrăgit. Cînd Mehrak ajunse flăcău şi îi crescu barbă şi mustăţi, tatăl său îi găsi o nevastă pricepută şi sprintenă.

Abiarul trăia în îndestulare şi în fiecare seară, la cină, în jurul său se adunau şi nevasta, şi feciorul, şi nora. Dar el nu era numai abiar, mai era şi maimare peste sat, din care pricină era ascultat de toţi oamenii. Zilele treceau, vremea zbura, lunile se duceau, iar anii rămîneau în urmă. Abiarul îmbătrîni şi slăbi. Odată, într-o seară, îşi chemă feciorul şi-i grăi:

— Ceea ce am avut de făcut pe această lume am terminat şi, nu peste multă vreme, am să închid ochii pentru totdeauna. Mehrak, fiul meu, ţie-ţi grăiesc! Nu lăsa ca după moartea mea lampa să se stingă şi casa să rămînă fără lumină, iar banii nu-i cheltui fără rost. Ţine calea de mijloc, calea cea de aur şi, cîndva, de te va părăsi norocul, ia în mînă sapa, apucă-te să ari şi să semeni, şi vei găsi îndestulare aşa cum numai pămîntul îţi dă.

Trecură cîteva zile şi abiarul muri. Mehrak îi luă locul, dar nu înţelese ce trebuie să facă; cheltui banii fără nici o noimă şi asta pînă află că în afară de o vacă şi de laptele pe care îl dădea, cu care de altfel era nevoit să-şi ducă zilele, nimic nu-i mai rămăsese. Cei

8 Abiar — cel care se îngrijeşte de întreţinerea canalelor de irigaţie.

ce mîncau găini şi miei trăiau acum numai cu pîine uscată...

Odată, Mehrak ieşi la cîmp şi văzu o arie de treierat. Îşi aminti că tată-sau îi poruncise: „Cîndva, de te va părăsi norocul, ia în mînă sapa". Şi se gîndi: Trebuie cît se poate de repede să vînd vaca, să fac rost de pămînt, să strîng sămînţă şi să mă apuc să-mi gătesc un ogor cu grîu. Întocmai şi făcu. Cu banii primiţi pe vacă cumpără puţin pămînt şi grîu de sămînţă. Apucă în mînă sapa şi se puse pe treabă...

Dar iată că veni şi vremea culesului. Într-o dimineaţă, Mehrak văzu cum un corb negru, care era aşezat pe ogorul lui, îi strica semănătura. Atunci luă de jos o piatră şi o aruncă în corb. Pasărea se înălţă în văzduh, apoi se aşeză pe un bolovan negru, la marginea aceluiaşi ogor. Stătu acolo ce stătu şi cînd Mehrak începu să lucreze, iarăşi se întoarse la stricăciunile lui. O a doua piatră porni din mîna omului, ca să-l lovească, dar, ca şi mai înainte, corbul se ridică în văzduh şi se aşeză pe bolovan. Şi cum pînă la sfinţit şezu cu încăpăţînare pe ogor, pasărea reuşi pînă la urmă să-l scoată pe Mehrak din minţi. În dimineaţa ce urmă, corbul făcu acelaşi lucru ca şi în ajun, pînă ce Mehrak îi zise:

— Ascultă, corbule! De ce eşti îndărătnic şi-mi strici semănătura?

— Vreau să-mi bat joc de tine, răspunse corbul.

Mehrak nu izbuti în nici un fel să se descotorosească de corb, aşa că seara el îi povesti nevestei totul, tot ce i se întîmplase peste zi. Şi nevasta îi zise:

— Mîine dimineaţă, înainte ca spre tine să zboare corbul, ia nişte smoală, topeşte-o şi toarn-o pe bolovanul cel negru. Cînd corbul se aşează, se lipeşte, tu îl prinzi şi-i răsuceşti gîtul.

— Nevastă, ce înţeleaptă eşti! se minună Mehrak. M-ai învăţat un lucru bun. Întocmai am să fac!

În ziua următoare, dis-de-dimineaţă, aduse smoală, o topi şi o turnă pe bolovanul cel negru. Se lumină bine, apoi răsări şi soarele. După un ceas se ivi şi corbul din ajun, care se repezi la semănătură. Mehrak îi dădu pace pînă ce soarele topi şi mai bine smoala. După aceea, luă o piatră şi o azvîrli în corb. Speriată, pasărea se grăbi spre bolovan, iar cînd se aşeză, pe dată, ghearele i se lipiră. Iar Mehrak se apropie şi nu peste mult îi simţi gîtul în palmă.

— De ce faci asta? întrebă corbul văzîndu-şi clipele vieţii numărate.

— Vreau să-mi bat joc de tine! răspunse Mehrak.

Şi corbul zise mai departe:

— Dă-mi drumul, mai mult n-am să mai fac nici un rău semănăturii tale. Dacă ai să mă omori, puii mei vor rămîne fără ocrotire, te vor blestema şi ţie însuţi îţi va fi rău.

Vorbele corbului îl înduioşară pe Mehrak şi el îi dădu drumul.

— Hei, Mehrak! mai zise corbul după ce se aşeză pe bolovan. Tu ai avut milă de mine, aşa că am să te răsplătesc. Îţi dau o pană. Păstreaz-o şi dacă vei avea vreo nenorocire, dă-i drumul s-o ducă vîntul. Încotro o va porni, să te duci în urma ei şi asta pînă ai să ajungi la mine. Cînd ai să mă vezi, n-am să te las neajutorat.

— Prea bine, încuviinţă Mehrak.

Aşa că luă pana, o duse acasă, i-o dădu nevestei şi zise:

— Ia un cufăr de fier şi ascunde pana pe fundul lui. Poate, la zile negre, ne va fi de vreun folos.

Nevasta luă pana şi o puse în cufăr. Trecură cîţiva ani şi iată că veni seceta. Nu tu ploaie, pămîntul nu rodi nimic şi Mehrak ajunse la sapă de lemn. Aducîndu-şi aminte, nevasta îi zise:

— Mehrak, ce-ar fi să iei pana şi să te duci să cauţi corbul?

— Bine zici, du-te şi adu pana, răspunse el.

Femeia aduse pana, Mehrak ieşi din casă şi îi dădu drumul. Pana zbură de parcă ar fi purtat-o vîntul, iar Mehrak în urma ei merse pînă ajunse pe culmea unui munte, la un palat le fier. Se uită şi ce văzu? Acolo dormea o matahală de demon care, simţindu-l, se trezi şi urlă:

— Hei, fiu de om cu dinţii albi şi ochii negri! Ce nevoi te-au adus pe-aici?

— Merg în urma penei, răspunse Mehrak.

— Bine, du-te mai departe!

Pana zbură ce zbură şi intră într-o peşteră. Mehrak, tot după ea, ajunse şi el înăuntru şi acolo, fără să se aştepte, dădu cu ochii de corb.

— A, Mehrak! Bine ai venit! Ţi-ai amintit de mine? întrebă corbul.

Şi Mehrak îi povesti de secetă şi de grijile pe care le avea. Corbul îi dădu degrabă patru-cinci saci cu grîu şi-i zise:

— Uite de-ale gurii pentru voi toţi în acest an secetos.

Îi mai dărui o găină şi-i zise:

— Găina asta nici o dată nu se dă jos din cuibar şi în fiecare zi vă dă cîte un ou de aur. Găina ţi-o dăruiesc ca să ai şi bani.

Mehrak se întoarse acasă vesel şi fericit şi-i povesti nevestei tot ce făcuse.

— Toate sînt bune, zise nevasta, dar tu să nu spui nimănui că noi avem o astfel de găină.

Iar Mehrak n-o ascultă, se duse pretutindeni şi arătă găina. Aşa află şi maimarele satului, care trimise un om la Mehrak să-l întrebe: „Am auzit că ai o găină nemaipomenită. Dă-mi-o s-o văd, apoi ţi-o înapoiez”. Neavînd ce face, Mehrak trimise găina, iar maimarele satului îi înapoie alta, care semăna cu cea care dădea

în fiecare zi oul de aur. Pricepînd că nu-i aceeaşi găină, Mehrak, se duse la maimarele satului, care îl ciomăgi şi-l goni.

Trecu un an şi iarăşi ajunse la sapă de lemn.

— Mehrak, du-te şi caută corbul, îl sfătui nevasta.

Ca şi prima dată, Mehrak ajunse la corb şi-i povesti acestuia totul. Acum corbul îi dădu un cazan şi o strecurătoare, după care îi grăi:

— Cum ţi se va face foame, bate cu strecurătoarea în cazan, cere bucatele poftite şi cazanul ţi le va da.

Mehrak se bucură, aduse cazanul acasă şi în fiecare seară luau din cazan tot ce pofteau. Odată, Mehrak îi zise nevestei:

— Maimarele satului m-a supărat nespus. Hai să ne răzbunăm. Îl chemăm în ospeţie şi punem înaintea lui o sută de bucate felurite ca el să vadă că noi nu sîntem mai răi decît alţii, cu toate că ne-a luat găina.

— De ce eşti neghiob?! se mînie nevasta. Îţi va lua cazanul cum ţi-a luat şi găina.

— Nu, n-am să i-l dau, făgădui Mehrak.

Plecă şi îl pofti pe maimarele satului cu toţi ai lui. La amiază, cînd se aşezară să prînzească, maimarele satului cum una după alta, în faţa lor, apăreau felurite bucate. De uimire, îşi muşcă un deget. Îi zise slugii sale:

— Du-te şi vezi ce anume fac ei dincolo.

— Cazanul e acolo, şopti sluga cînd se întoarse. Bat o strecurătoare în el, poruncesc bucatele şi cazanul le dă una după alta.

Maimarele satului nu zise nimic, prînzi pe îndestulate şi, a doua zi, trimise un om la Mehrak.

— Dă-mi, rogu-te frumos, cazanul vostru pentru două zile.

Mehrak nu se învoi, dar îi luară cazanul cu sila. Peste două zile îi înapoiară alt cazan. Mehrak băgă de

seamă că e vorba de alt cazan şi porni întins la maimarele satului, care iarăşi îl bătu şi-l izgoni.

Cînd intră în cel de-al treilea an, starea lui Mehrak era tot jalnică. Atunci, dădu drumul penei, ca şi prima şi a doua oară, şi porni să caute corbul. Cînd îl găsi, îi povesti totul. Ascultîndu-l, corbului i se făcu milă şi-i zise:

— De data asta am să-ţi dau un aşa lucru, că ai să primeşti înapoi şi găina, şi cazanul.

Îi dărui un dovleac şi-i mai zise:

— Dacă te va necăji careva, loveşte cu mîna în dovleac şi grăieşte: „O sută de ciomege în mîini, frica o alungă”. Din dovleac se ivesc o sută de robi cu pielea neagră, fiecare cu puterea a o sută de tineri, care îţi vor rupe duşmanul în bucăţi. Iar cînd termină treaba, grăieşte-le: „Robi, ascundeţi-vă în dovleac şi luaţi şi ciomegele cu voi”. Atunci se vor ascunde în dovleac.

Mehrak luă darul, nu se duse acasă, ci porni drept la maimarele satului.

— Ce vînt te aduce? întrebă maimarele satului.

— Nici un vînt, răspunse Mehrak, doar am venit să-mi iau înapoi găina şi cazanul.

— Loviţi-l, alungaţi-l!

Numai ce auzi porunca maimarelui satului şi Mehrak lovi dovleacul cu mîna şi grăi: „O sută de ciomege în mîini, frica o alungă”. Din dovleac se iviră harapii şi se porniră să rupă oasele maimarelui satului şi slugilor sale. Cînd văzu că-l omoară, maimarele satului strigă:

— Îţi dau şi găina, şi cazanul!

— Hai, mai repede, îi dădu Mehrak ghes.

Şi mai zise:

— Robi, ascundeţi-vă în dovleac şi luaţi şi ciomegele cu voi.

Harapii îndepliniră întru totul porunca. Chiar atunci se adunară şi locuitorii satului care-l aleseră pe

Mehrak mai mare peste ei. Iar nevastă-sa, care era acasă, ce văzu? : Mehrak se întorcea cu găina, cazanul şi dovleacul şi, pe deasupra, mai avea bastonul şi turbanul maimarelui satului. Ajuns acasă, îi povesti totul nevestei, de-a fir-a-păr. Ea se bucură, se ridică în picioare şi începu să joace!

Cum dorinţele lor s-au îndeplinit, aşa să se îndeplinească dorinţele tuturor.

Povestea fetei de croitor şi a feciorului de împărat

TRĂIA ODATÂ un croitor, care avea trei fete. Într-o zi, feciorul împăratului veni la el şi-i zise:

— Coase-mi o mantie din flori.

Croitorul se duse la fata cea mare şi-o întrebă:

— A venit azi la mine feciorul împăratului şi-a cerut să-i cos o mantie din flori. Ce să fac?

Dar fata nu înţelese nimic şi nu fu în stare să răspundă.

Trecu noaptea, veni şi ziua a doua. Croitorul se duse la atelier şi căzu pe gînduri. Stătu şi chibzuî pînă seara, dar zadarnic, nimic nu hotărî. În aceeaşi seară, se duse la cea de a doua fată, mijlocia, şi-i povesti şi ei de cerinţa făcută de feciorul împăratului. La fel şi ea, nu înţelese nimic şi nu găsi nici o scăpare.

Mai trecu o noapte. Dimineaţa, croitorul iarăşi se duse la atelier, se gîndi tot pînă la apusul soarelui şi nici de data asta nu ghici despre ce-i vorba. Iar seara, plecă şi la cea de a treia fată, mezina, căreia îi povesti totul.

Ea îi răspunse:

— Apoi despre asta nici nu merită să te frămînţi. Cum se va ivi mîine feciorul împăratului la tine, spune-i: „Ca să-ţi cos mantia din flori, trebuie foarfeci, aţă şi degetar tot din flori. Dacă-mi vei da toate astea, atunci am să-ţi fac”.

Feciorul împăratului veni în a patra zi. După răspunsul primit, înţelese că croitorul trebuie să aibă trei fete şi că în prima noapte se sfătuise cu cea mai mare, în a doua cu cea mijlocie, dar nimic nu reuşise să afle. Iar în a treia noapte, el vorbise cu mezina şi tocmai ea născocise răspunsul.

Şi feciorul împăratului se îndrăgosti de mezină fără s-o fi văzut şi trimise după ea peţitori.

Ascultaţi mai departe. Feciorul împăratului era logodit cu o prinţesă bogată. Şi iată că zvonurile îi ajunseră la urechi, cum că feciorul împăratului trimite peţitori la fata croitorului. De aceea ea hotărî să zădărnicească acest lucru prin toate chipurile cîte-ar exista şi căută să afle cine trebuie să ducă darurile de la palat la logodnică. Astfel află că feciorul împăratului trimite fetei o tavă cu fel de fel de bucate. Prinţesa se mînie peste poate din gelozie, se duse la un slujnic, îi dărui mulţi bani şi-i ceru:

— Mănîncă tu însuţi de acolo un pumn de orez, o aripă de pui şi ia puţin şerbet!

Sluga îi îndeplini rugămintea, după aceea duse tava fetei croitorului. Şi ea văzu: cineva umblase la farfurii. Hotărî fata că feciorul împăratului îi trimisese resturile cinei, nu mîncă nimic şi-i răspunse în versuri:

Pilaful pe jumătate ciugulit;
Un pumn de-orez abia-am primit.
Şi păsările fără de-o aripă,
Orez puţin tu mi-ai trimis în pripă.

Cît îşi bătu feciorul împăratului capul, îi fu peste puteri să înţeleagă ce înseamnă asta.

În ziua următoare, el cumpără o pereche de papuci frumoşi şi porunci să-i ducă fetei. Prinţesa află şi acest lucru, se duse la slujnicul care trebuia să plece, îi dădu bani mulţi şi-l rugă:

— Mai întîi încalţă tu papucii, mergi cu ei mult, să se strice. Şi numai după aceea du-i!

Sluga aşa şi făcu. Duse fetei croitorului papucii rupţi, iar fata nici nu-i încălţă şi-i trimise înapoi.

După ce se află de logodnă, prinţesa începu să trimită oameni la feciorul împăratului şi aceştia îi spuneau că fata, vai, nu-i bună de nimic. Aşa o ţinu pînă la nuntă.

Şi iată că pe feciorul împăratului şi pe fată îi duseră în camera însurăţeilor. Dar el nici n-o privi şi adormi. Dimineaţa, mireasa spuse despre asta soacrei. Şi ea ce ştia : în această zi, fiul ei se va duce în grădina cu flori galbene. Căci avea trei grădini: cu flori galbene, cu flori roşii şi cu flori albe. Feciorul împăratului se plimba în fiecare zi printr-una din ele, şi acum era rîndul grădinii cu flori galbene. Soacra îi zise fetei:

— Urcă-te pe un cal şi du-te la grădina cu flori galbene. Cum ajungi, bate în porţi. Îţi va deschide prinţul, tu cere-i un buchet de flori galbene şi el îţi va da. Cum primeşti buchetul, întoarce-te şi nu mai scoate nici o vorbă.

Fata întocmai şi făcu. Încălecă un cal, plecă la grădina cu flori galbene şi bătu. Prinţul deschise porţile şi ea îi zise:

— Vreau flori, vreau un buchet, repede, grăbeşte-te!

Prinţul se duse, rupse un buchet de flori galbene, le dădu fetei şi dori să-i vorbească, dar ea încălecă în grabă şi plecă iute ca vîntul.

A doua zi soacra îi zise:

— Astăzi, fiul meu va fi în grădina cu flori albe. Încalecă un cal alb, du-te la grădină, bate în porţi, prinţul îţi va deschide, iar tu cere-i un buchet de flori albe. El va rupe florile şi ţi le va da; fii cu băgare de seamă, nu vorbi nimic şi întoarce-te repede.

Fata călări un cal alb, bătu în porţi, prinţul deschise şi-i ieşi în întîmpinare. Şi de data asta fata îi ceru:

— Vreau flori, vreau un buchet, repede, grăbeşte-te!

Prinţul rupse flori albe, le legă în buchet şi buchetul îl dădu fetei. Voi să-i vorbească, dar ea sări pe cal şi se depărtă ca gîndul.

În a treia zi, soacra îi zise fetei:

— Încalecă azi un cal murg, îndreaptă-te la grădina cu flori roşii şi bate în porţi. Cum iese fiul meu, ca şi mai înainte, cere-i un buchet de flori roşii. El îţi va da florile, iar tu zi-i: „Cordonul mi-e prea strîns şi nu-l pot desface — taie-l!” Cum va aduce cuţitul, pune mîna sub el ca să-ţi taie un deget. Şi cum te tai, ţipă: „Vai, degetul meu! Vai, degetul meu!” Apoi, ia buchetul, încalecă şi pleacă de-acolo.

Fata făcu întocmai. Înşeuă un cal murg, se duse la grădină, bătu şi prinţul îi deschise. Ea grăi:

— Vreau flori, vreau un buchet, repede, grăbeşte-te!

Prinţul rupse un buchet de flori, le dădu fetei şi aceasta zise:

— Cordonul mi s-a strîns prea tare şi nu pot desface nodul. Ia un cuţit şi taie-l!

Prinţul aduse un cuţit şi voi să taie nodul, dar fata puse mîna sub tăiş şi îşi răni degetul mare. Atunci ţipă:

— Vai, degetul meu! Vai, degetul meu!

Apoi se urcă pe cal şi-i dădu pinteni.

Cînd prinţul se întoarse acasă, fata începu iar să strige:

— Vai, degetul meu! Vai, degetul meu!

Prinţul rămase uimit; înţelese că strigătul e al acelei fete, care fusese în grădină. Iar toate aceste nopţi, prinţul nu dormise din pricina dragostei pentru fata pe care o văzuse în grădină! El se apropie şi o privi cu luare-aminte şi ce văzu: da, era aceaşi fată care venise în grădina cu flori galbene, şi în grădina cu flori albe, şi în grădina cu flori roşii. Plînse prinţul de bucurie şi-o întrebă:

— Fată dragă, ce să se fi întîmplat?

Iar ea îi povesti despre toate, iar prinţul o îmbrăţişă. Şi iată că pentru şapte zile şi şapte nopţi înfrumuseţară oraşul şi nuntiră.

Întocmai cum această fată şi feciorul împăratului şi-au îndeplinit dorinţele, aşa să se îndeplinească şi dorinţele voastre, ale tuturora.

Vulpea şi cocoşul

DEMULT, trăia un cocoş, care căzuse de multe ori în laba vulpii, dar de fiecare dată izbutise, cumnecum, s-o înşele şi să scape cu viaţă. Şi iată că, odată, undeva de parte de sat, cînd ciugulea nişte boabe, văzu pe neaşteptate că vulpea se furişa spre el.

Pînă la sat era departe, pînă acolo nu era chip de ajuns. Şi cocoşul de-abia reuşi să zboare într-un ulm bătrîn de-alături. Vulpea se apropie de ulm şi-i zise:

— Hei, cocoşule! De ce-ai zburat în copac pe dată ce-ai dat cu ochii de mine?

Iar cocoşul îi răspunse:

— Apoi, ai fi poftit să fug la tine să te îmbrăţişez?

— Desigur! Oare tu n-ai aflat? Padişahul a trimis pe toate uliţele şi prin toate bazarurile crainici şi le-a poruncit să strige: „În întreaga mea împărăţie, nici un suflet viu, nici o jivină nu va avea dreptul să-l necăjească pe cel slab. Fie ca de-aici înainte lupii şi oile să bea apă din acelaşi izvor, iar ulii şi porumbeii să trăiască într-un singur cuib!” Iar acum, tu trebuie să cobori şi să plecăm împreună să ne plimbăm.

— Bine e să te plimbi cu mai mulţi, nu doar noi, răspunse cocoşul. Aşteaptă puţin, să vină în fugă, ca furtuna, acele jivine ce trăiesc pe-aici. Atunci o să ne plimbăm cu toţii.

Dar vulpea întrebă îndată:

— Dar ce jivine? Care jivine?

— Seamănă cu lupii, numai că au urechile şi cozile lungi.

— S-ar putea să fie dulăi ciobăneşti?

— După cum se crede sînt!

Socotind că sînt dulăi, vulpea îşi puse coada pe spinare şi pe-aici ţi-e drumul. Iar cocoşul îi strigă în urmă:

— De ce o iei la sănătoasa?

— Fiindcă nu-mi place s-am treabă cu dulăii.

— Apoi n-ai spus chiar tu că padişahul a poruncit tuturor jivinelor să nu-i necăjească pe cei slabi?

— Da, însă dulăii erau în cîmp şi n-au auzit porunca padişahului.

POVEŞTI POLONEZE
Repovestire de JANINA RADU
după IOZEF IGNACY KRASZEWSKI

Floarea de ferigă

ÎNTR-UN SAT îndepărtat trăia odată un băiat pe care îl chema Jacek, dar toţi îi spuneau Curiosul — aşa de băgăreţ era. Mereu căuta cîte ceva şi ce era mai greu de obţinut aceea dorea. Tot ce avea la îndemînă nu-i plăcea, iar pentru ce trebuia să lupte, să se zbată — la asta ţinea cel mai mult.

Se întîmplă într-o seară, cînd oamenii stăteau roată în jurul focului, iar el cioplea un cap de cîine, pe măciulia bastonului, ca o babă uitată de vreme şi deşteaptă foc să înceapă a povesti povestea floarei de ferigă.

Curiosul Jacek era ochi şi urechi la spusele babei, fiind cît pe-aci să se taie cu briceagul.

Baba povestea despre floare ca şi cum ar fi văzut-o cu ochii ei, dar zdrenţele de pe ea nu despre asemenea fericire vorbeau. Cînd a terminat, Jacek şi-a spus: „Fie ce-o fi, trebuie să am floarea. Şi o vei avea, pentru că omul cînd doreşte mult un lucru şi are voinţă, reuşeşte să-l dobîndească”. Jacek adesea îşi repeta cuvintele acestea, crezînd cu sfinţenie în ele.

Chiar lîngă satul unde-şi aveau părinţii lui casa, creştea o pădure în care oamenii petreceau o dată pe an o noapte de sărbătoare, aprinzînd focuri.

Jacek hotărî: „Cînd ei vor sări peste foc, arzîndu-şi tălpile, eu mă voi duce în pădure şi voi găsi floarea. Dacă anul ăsta nu voi reuşi, mă voi duce la anul, dacă nici la anul n-am să reuşesc, peste un an voi încerca iar, şi atîta timp am s-o caut pînă o voi afla”.

Şi astfel Jacek, doar cu gîndul la floare, veghea cu nerăbdare sosirea nopţii. Timpul i se părea că se opreşte în loc.

În sfîrşit, sosi clipa aceea. Adunaţi la marginea pădurii, aprinzînd focuri, cîntînd, jucînd, tinerii petreceau. Jacek se îmbăie bine, îşi puse cămaşă albă, se încinse brîul roşu nou-nouţ, se încălţă cu opincile, capul şi-l acoperi cu pălărie cu pană şi apucă drumul codrului, pe înserat.

Codrul era negru şi nemişcat, iar deasupra noaptea nepătrunsă de stelele sclipitoare, care doar pentru ele înseşi luminau, pentru că pămîntului nu erau de nici un folos.

Jacek cunoştea bine calea în codru, ziua, dar acum, după ce ajunsese în adîncul codrului, nu mai recunoştea nici drum, nici copaci. Totul era altfel decît de obicei. Buştenii copacilor căzuţi la pămînt păreau a fi foarte groşi şi atît de mari, că nu era chip nici să-i ocoleşti, nici să treci peste ei.

Mereu îi tăiau calea tufele dese şi ghimpoase, care niciodată nu creşteau prin locurile acelea, şi urzicele care frigeau nemilos. Întuneric beznă şi doar din cînd în cînd, pe ici-colo, se aprindeau ochi galbeni, verzi sau roşii, strălucind ca şi cum voiau să-l ardă. Ochii aceştia izbucneau ba sus, ba jos, ba la dreapta, ba la stînga, dar nu reuşeau să-l sperie pe Jacek, care continua să meargă înainte.

Ce greu era drumul! La fiecare pas îi ieşea cîte o buturugă în drum. Jacek se căţăra pe ea, dar cum ajungea sus şi dădea să coboare, vedea că buturuga era atît de mică, încît ar fi putut să o păşească uşor. Mai mergea ce mai mergea şi dădea peste un brad înalt, înalt de parcă nu avea sfîrşit. Jos trunchiul părea cît un turn de gros. Da să-l ocolească şi, cînd reuşea, băga de seamă că bradul acesta avea un trunchi subţire cît braţul. Şi înţelese atunci că duhurile rele îi stau împotrivă, înşelîndu-l.

Dete apoi peste un asemenea desiş, încît nici măcar un deget nu strecurai prin el, dar Jacek se aruncă disperat să-l treacă... Abia scăpat din încîlceală, dădu peste o mlaştină întinsă. De ocolit nu era chip. Încercă cu piciorul — se scufundă. Noroc că din loc în loc se zăreau smocuri de iarbă. Sărind de la o insuliţă la alta, cu greu a ajuns Jacek la malul celălalt al mlaştinii. Întoarse faţa şi se îngrozi: smocurile păreau a fi nişte capete rînjitoare. Dacă cineva l-ar fi întrebat în ce parte a satului se află, n-ar mai fi ştiut să răspundă.

Deodată în faţa lui se ivi o tufă de ferigă cît un stejar de mare şi văzu lipită de o frunză floarea de briliant... Cinci petale strălucinde şi în mijloc un ochi zîmbitor ce se învîrtea ca roata morii. Inima i se strînse, întinse mîna şi cît pe ce era să prindă floarea, cînd, pe neaşteptate, cocoşul cîntă. Floarea îl privi mai înfocat, apoi se stinse. Rîsete izbucneau împrejur, dar Jacek n-ar fi putut spune: frunzele rîdeau sau broaştele orăcăiau. Totul i se învîrteja în cap şi căzu jos.

Nu mai ştiu nimic din ceea ce i se întîmplase, pînă cînd îşi reveni în fire la el acasă. Mama sa, plîngînd, îi spunea că l-a găsit spre dimineaţă, în codru, mai mult mort decît viu.

Jacek nu scoase o vorbă despre cele întîmplate în codru; îi era ruşine. Se jură doar că va mai veni încă o dată.

Anul întreg doar la noaptea aceea se gîndi, dar nu pomeni de floare nimănui. Cînd se lăsă seara mult aşteptată, Jacek, proaspăt spălat, curat îmbrăcat, cu cămaşă albă, brîu roşu şi opincile nepurtate, o luă spre codru.

Credea că şi de data aceasta va fi nevoit să răzbată prin desiş, dar, spre marea lui mirare, acelaşi codru, acelaşi drum erau cu totul altfel. Brazii zvelţi şi stejarii stăteau unul departe de celălalt, pe o cîmpie

presărată cu pietre. De la un copac la altul drumul era lung ca şi cum ei s-ar fi îndepărtat mereu unul de celălalt. Pietrele imense, acoperite cu muşchi, deşi erau nemişcate, ziceai că răsar din pămînt. Printre pietre creştea ferigă: mică şi mare, multă, multă, dar nici una nu avea floare. La început feriga îi venea lui Jacek pînă la glezne, apoi pînă la genunchi, pînă la brîu şi, în sfîrşit, devenise mult mai înaltă decît el... Un vuiet ciudat se auzea în ferigă, amestecat parcă cu rîsete şi plîns. Şi cum punea piciorul pe vreuna — şuiera, cum o atingea cu mîna — sîngera...

I se păru că mersese un an întreg, atît de lung era drumul prin ferigă. Dar nu se întoarse şi nici cumpătul nu şi-l pierdu. Merse mereu mai departe.

Deodată, aceeaşi floare din depărtare străluci, cinci petale nestemate, şi-n mijloc, ochiul învîrtindu-se ca roata...

Se apropie Jacek, întinse mîna, dar iată cocoşii cîntară şi floarea dispăru din nou.

N-a mai leşinat de data aceasta. Se aşeză pe o piatră şi cu lacrimi în ochi, treptat, îl cuprinse mînia. Strigă: „Voi încerca şi a treia oară!" Şi, cum era foarte obosit, se lăsă printre pietre şi adormi.

Abia închise ochii, cînd un vis ciudat îi apăru. Se făcea că are în faţă floarea cea cu cinci petale, cu ochiul în mijloc, care-l întreba printre hohote de rîs:

— Ei, te-ai săturat? Ori ai să mă mai urmăreşti?

— Ce am hotărît voi îndeplini, răspunse Jacek. Te voi culege!

O petală se lungi ca o limbă de lumină, apoi totul dispăru şi băiatul dormi buştean pînă dimineaţa. Cînd se trezi, se pomeni la marginea codrului, într-un loc cunoscut şi nu mai fu sigur dacă toate cele de ieri aievea s-au întîmplat sau în vis. Se întoarse acasă sleit de puteri şi se culcă în pat. Şi iarăşi un an încheiat tot se gîndi cum să dobîndească floarea cea neobişnuită. Nimic însă nu-i venea în minte, aşa că în seara cu

pricina îmbrăcă iarăşi cămaşa albă, brîuleţul roşu, opincile nepurtate şi cum se întunecă alergă în codru să-şi încerce norocul.

Şi codrul iarăşi era altfel. Drumul, cel cunoscut, şi copacii, dar feriga nicăieri. Jacek pătrunse adînc în codru, unde ştia el feriga, dar floarea n-o găsi. Pe unele tufe umblau gîze, pe altele omizi, iar pe alocuri ferigele erau scate. Dezamăgit, Jacek voia să se întoarcă, cînd la picioare văzu o floare cu cinci petale strălucitoare şi ochiul în mijloc. Întinse mîna, apucă floarea. Ca focul îl arse, dar nu-i dete drumul. Floarea crescu atît de strălucitoare, încît Jacek trebui să închidă ochii pentru că-l orbea. Apoi floarea i se aşează pe inimă, iar o voce astfel îi vorbi:

— M-ai luat, al tău să fie norocul, pentru că să ştii: a cui sînt, acela poate să înfăptuiască orice, dar niciodată, cu nimeni, nu are voie să împartă fericirea sa...

De atîta bucurie lui Jacek i se învîrtea capul şi nu prea luă în seamă ce spunea vocea. „Ei, ce-mi pasă.” zise în sinea lui. „Să fiu fericit, atîta vreau.”

Imediat simţi cum floarea se lipeşte de pieptul lui, în inimă, prinzînd rădăcini... L-a bucurat asta. Floarea n-avea să-i mai fie luată niciodată.

Cu sufletul uşor şi cîntînd se întorcea acasă. Drumul se întindea în faţă-i ca o fîşie argintată, copacii se dădeau la o parte, iar florile se aplecau pînă la pămînt. Jacek mergea cu capul sus şi se gîndea ce să ceară florii. Întîi îi trecu prin cap că ar fi bine să aibă un palat, un sat mare şi mulţi servitori — şi iată că dintr-o dată s-a pomenit la marginea codrului, dar într-un loc necunoscut.

Văzu că nici el nu mai e acelaşi. Hainele ce le purta erau din stofe scumpe, pantofii cu tălpi de aur, iar cămaşa din mătase. Alături stătea o caleaşcă cu şase cai albi înhămaţi şi servitori în livrea; un surugiu îi deschise uşa caleştii. Jacek nu se mai îndoia că este

dus spre palat. Aşa s-a şi întîmplat. Într-o clipită caleaşca ajunsese la un palat, în faţa căruia aşteptau servitorii. În mulţimea oamenilor adunaţi acolo, Jacek căuta zadarnic o figură cunoscută; chipurile oamenilor erau străine, ciudate şi speriate.

Dar, cînd a intrat în palat, uită asta. Înăuntru era atît de măreţ, încît nu ştia la ce să se uite întîi şi întîi.

„Ah, ce viaţă voi avea acum!" îşi spunea Jacek cercetînd toate colţurile palatului. Apoi se culcă, căci după o asemenea noapte tare era istovit. Patul era atît de moale, că Jacek nici nu ştia cît timp a dormit. Se trezi, înfometat, probabil, şi văzu că masa este deja pusă şi încă nu o masă obişnuită, ci una deosebită, pe care apărea imediat tot ce-şi dorea. Şi cum înainte dormise foarte mult, tot astfel acum mîncă şi bău pînă nu mai putu. Apoi coborî în grădină.

Pomi neobişnuiţi creşteau în ea: cu flori şi fructe încărcaţi, într-o parte grădina dădea la mare, în cealaltă, spre o pădure minunată; iar prin mijloc curgea un rîu. Jacek umbla prin grădină, se minuna şi nu putea înţelege cum de nu se văd nicăieri meleagurile lui — nici pădurea din care ieşise, nici satul natal. Nu-l cuprinse dorul după ele. Lumea ce-l înconjura era cu totul alta, frumoasă, minunată, dar, din păcate, prea străină. Începu să nu se mai simtă în apele lui, dar era îndeajuns să vadă cum toţi oamenii îl ascultă, cum tot ce-şi doreşte numaidecît se îndeplineşte, ca să uite şi satul, şi casa, şi părinţii.

A doua zi, lui Jacek parcă începu să-i fie urît. Dar cînd îi chemă pe curteni şi văzu cît de adînc se plecau în faţa lui, gata să-i îndeplinească orice dorinţă, şi cînd auzi vorbele dulci pe care i le adresau toţi, uită şi de satul natal, şi de părinţi. Ceru să fie condus la tezaur, unde aurul, argintul şi pietrele scumpe săteau în grămezi uriaşe.

„Of, doamne, dacă aş putea să trimit alor mei măcar un pumn din bogăţiile astea, să-şi mai cumpere

puţin pămînt!” gîndi Jacek, dar numaidecît îşi aduse aminte că norocul lui nu-l poate împărţi cu nimeni. Se şi linişti în sine: „De ce să mă omor pentru asta; ce, ei n-au minte? Să-şi caute şi dînşii floarea, dacă vor să aibă noroc. Să-mi văd de treburile mele”. Şi aşa trăia Jacek distrîndu-se cît putea. Îşi construia mereu alte palate, îşi aranja în toate felurile minunata sa grădină, îşi schimba caii albi cu unii murgi, iar murgii cu unii negri, născocea tot alte şi alte feluri de mîncare, pînă cînd, într-o bună zi, se plictisi de toate. Îl cuprinse un asemenea dor după satul şi casa părintească, încît nu-şi mai găsea locul. Măcar să-i vadă, să afle cum o mai duc şi ei, săracii... Îşi aminti de maică-sa, pe care o iubise atît de mult şi inima i se strînse de un dor, cumplit.

Hotărî deci într-o zi să le facă o vizită. Se urcă în caleaşcă şi porni la casa părinţilor. Caii o luară într-o goană nemaipomenită şi într-o clipită se pomeni în faţa binecunoscutei case. Ochii lui Jacek se umplură de lacrimi cînd văzu totul la fel ca odinioară, dar parcă mai prăfuit şi mai sărăcăcios. După minunăţiile de la care venea, orice lucru îi păru şi mai jalnic. Lîngă fîntînă zăcea albia veche, butucul crăpat şi putred, pe care spărgea lemne mai ieri. Dar oamenii?

Din cocioabă ieşi o bătrînică îmbrăcată ca vai de lume, zgribulită şi speriată. Jacek coborî; primul care îl întîmpină fu Burek, cîinele lui credincios de odinioară. Era mai slab ca atunci, părul zbîrlit şi lătra cît îl ţineau puterile. Nici nu se gîndea să-l recunoască. Jacek se apropie de casă. În prag, sprijinindu-se de perete, stătea maica lui holbîndu-şi ochii, dar nerecunoscîndu-l.

Inima i se topi lui Jacek şi, mişcat cum fu, strigă:

— Măicuţă dragă! Eu sînt, Jacek al vostru!

La vorbele acestea bătrînica tresări, ochii înroşiţi de plîns şi fum se îndreptară către el şi stătu ca împietrită. Apoi dădu din cap şi spuse:

— Jacek! Vă bateţi joc de mine, boierule. Jacek nu mai e pe lumea asta. Dacă trăia, nu şi-ar fi lăsat el părinţii săi fără nici o veste atîta amar de ani, iar dacă ar fi avut de toate, aşa cum domnia voastră are, nu i-ar fi lăsat să moară de foame.

Mai dădu din cap şi zîmbi amar.

— Jacek al meu avea suflet bun şi nici n-ar vrea să audă de un noroc pe care să nu-l poată împărţi cu alor săi.

Lui Jacek inima i se făcu grea şi coborî pleoapele... Buzunarele îi erau pline de aur, dar cînd băgă mîna în ele ca să dea maică-si un pumn de galbeni, îl cuprinse teama să nu piardă totul. Şi stătu aşa ruşinat, iar bătrîna nu-l slăbea din ochi.

Ieşiră din casă fraţii, apăru taică-său. Inima lui Jacek se înmuia, dar privi spre caleaşcă, servitori şi caii minunaţi şi inima se întări la loc, iar floarea de ferigă îl apăra ca o platoşă... Jacek se răsuci pe călcîi şi plecă fără nici o vorbă. Urcă în caleaşca şi ordonă întoarcerea la palat. Dar ce se petrecea în el nici o limbă nu-i în stare să descrie. Vorbele mamei bătrîne, că nu-i fericire aceea ce n-o poţi împărţi cu alţii, îi sunau în urechi ca un blestem.

Ajuns la palat, Jacek puse orchestra să cînte, iar pe curteni să danseze. Se îmbată, îşi bătu joc de cîţiva slujitori, dar, totul, degeaba: urîtul nu-i trecea.

Anul întreg, deşi avea de toate, fu trist şi mereu simţi în gură un gust amar, iar în inimă — o piatră grea. Nu mai putu să suporte şi hotărî să mai facă o vizită.

Dar ajungînd la casa cea veche, părintească, văzu că totul e şi mai sărăcăcios ca ultima dată, iar în prag apăru fratele cel mic, Maciek.

— Unde-i măicuţa? întrebă Jacek.

— Bolnavă, zace în pat, şopti copilul oftînd.

— Dar tata?

— În groapă...

Cîinele îl lătra cît putea, dar el intră în casă. Bătrînica zăcea în pat. Jacek se apropie, dar mama sa tot cu ochi străini îl privi. Nu mai putea vorbi, iar el nu îndrăznea s-o întrebe nimic.

Cît pe aici era să le dea un pumn de aur, dar în ultima clipită mîna i se opri, îl cuprinse frica nespusă că va pierde fericirea.

Ca un nesimţitor, începu să gîndească: „Bătrîna nu mai are mult de trăit, iar eu îs tînăr. Ea se va prăpădi în curînd, iar pe mine mă aşteaptă atîtea... lumea, bogăţiile, domnia”.

Şi o zbughi din casă, urcă în caleaşcă şi se întoarse la palat. Dar aici se încuie şi plînse amar. Sub platoşa de fier, cu care floarea de ferigă îi cuprinsese inima, începuse să se încălzească sufletul lui de om. Ca să scape, ordonă tarafului să cînte, curtenilor să danseze, iar el însuşi se apucă de băut, ca să uite. A doua zi şi zilele care urmară, Jacek nu stătu locului, se tot plimba, trăgea cu puşca, mînca şi bea. Dar tot degeaba...

În urechi îi suna mereu:

„Nu-i fericire aceea ce n-o poţi împărţi cu alţii!”

Nici anul nu s-a scurs şi Jacek a slăbit atît, încît deveni străveziu, se îngălbeni ca ceara şi suporta chinuri groaznice cu toată bogăţia în care se lăfăia.

În sfîrşit, după o noapte albă îşi umplu buzunarele cu aur şi porunci să fie dus acasă. Pentru că hotărîse: chiar de ar fi să piardă totul, trebuie să-şi ajute mama şi fraţii.

— Fie ce o fi, zise, şi să pier... Nu mai pot îndura viaţa asta.

Caii opriră în faţa casei. Totul părea a fi ca înainte: albia de lîngă fîntînă, butucul, scara... dar nici o ţipenie de om nu apăru în prag...

Jacek alergă spre uşă — o găsi priponită. Se uită prin fereastră — nu era nimeni înăuntru.

Un cerşetor ce tocmai trecea pe lîngă poartă strigă:

— Ce căutaţi acolo, boierule... Nu-i nimeni, toţi au murit de sărăcie, foame şi boli.

Jacek înlemni. Stătea şi privea...

„Din vina mea au murit, să pier deci şi eu!” Abia rosti aceste cuvinte şi pămîntul se deschise, înghiţindu-l.

Şi cu el a pierit acea floare de ferigă pe care azi degeaba ar mai căuta-o cineva.

Povestea inului

Repovestire de JANINA RADU
după MARIA KONOPNICKA

TRĂIA ODATĂ un rege care domnea peste o ţară foarte mare şi foarte bogată. În ţara aceea cîmpiile erau întinse, livezile bogate şi pline de pomi de tot felul, pădurile nesfîrşite şi în ele mulţime de vietăţi. Dar cîte păsări erau în aer! Ce mult peşte în ape! Cîte flori pretutindeni! De toate se găseau în ţara aceea; şi oraşe mari, şi sate nenumărate. Şi totuşi regele umbla trist şi nemulţumit — pentru că în ţara lui nu se găsea aur.

— La ce bun grînele acestea, pădurile nepătrunse şi cirezile bogate, dacă n-am aur? Toate roadele pamîntului trebuie să le duc, să le preschimb în aur. Dacă în ţara mea ar fi aur, întregul popor s-ar îmbogăţi.

E adevărat că în ţara aceea oamenii nu aveau cu ce să se îmbrace. Îşi făceau haine din piei şi doar cei bogaţi, din oraşe, trimiteau după stofe şi mătăsuri pe alte meleaguri.

— Dacă aş avea aur — ofta regele — nimic nu mi-ar lipsi nici mie şi nici poporului meu.

Într-o zi, cînd regele cufundat în gînduri triste se plimba pe drumul cel mare, se întîmplă să treacă pe acolo nişte negustori. Văzîndu-l pe rege, au descălecat, l-au salutat respectuos şi întrebînd dacă nu are nevoie de ceva au început să despacheteze mărfuri. Regele zise:

— Degeaba veniţi aici cu mărfurile acestea, de un singur lucru doar am nevoie.

Negustorii, curioşi să afle care este lucrul acela, îl întrebară.

— Îmi trebuie aur — răspunse regele, vreau să-l găsesc în pămîntul meu, să-l pot extrage şi să mă îmbogăţesc eu şi poporul meu.

S-au întristat negustorii văzînd că nu sînt în stare să îndeplinească dorinţa regelui. Dar printre ei era unul bătrîn, cu părul alb ca neaua şi barba lungă pînă-n brîu. Acest bătrîn înţelept i-a privit pe tovarăşii săi necăjiţi şi pe regele care dorea aur pentru poporul ce umbla dezbrăcat, s-a gîndit ce s-a gîndit, şi apoi, făcînd un pas înainte, zise:

— Luminăţia ta, am în traista mea seminţe pe care, dacă le semeni primăvara, aur va răsări.

Zicînd aceasta, coborî de pe cămilă o traistă, o dezlegă în faţa regelui arătîndu-i seminţe. Tare s-a mai minunat regele auzind că există pe lume asemenea seminţe din care creşte aurul.

Deşi traista era grea, împăratul singur o duse în palat.

A doua zi, prin întreaga ţară zbura vestea că regele însuşi va semăna seminţe din care va creşte aur. Vestea aceasta i-a uimit pe toţi. Întregul popor voia să vadă minunăţia. Mamele îşi aduceau copiii, taţii pe fiii lor şi astfel cîmpul era înţesat cu o mulţime de oameni.

Iar regele a apărut pe un cal bălan, frumos împodobit, înconjurat de curteni, demnitari şi muzicanţi. După rege urma vistierul, care sub un baldachin strălucitor ducea sacul cu seminţe. Cînd alaiul acesta ajunse la marginea cîmpului dinainte ales anume, regele îşi scoase coroana şi, ca un simplu semănător, cu sacul în mînă, o porni de-a lungul brazdei proaspăt făcute, semănînd seminţele acelea minunate. După rege, domnii cei mai mîndri au mers cu grapa, acoperind sămînţa întocmai cum se acoperă grîul şi orzul şi orice, alte seminţe. Cînd cîmpul a fost semănat şi boronit, regele îşi puse coroana pe cap şi

cu mare alai se întoarse la palat bucuros peste poate că are un cîmp — atît de mare semănat cu aur.

Trecu o zi, trecu a doua, regele tot privea prin geam dornic să vadă cum aurul va răsări. Dar pe cîmp nu s-a văzut nimic. Pînă cînd, într-o zi, căzu o ploaie caldă, iar apoi soarele încălzi pămîntul. Se uită regele şi văzu cît ţine cîmpul ce avea să răsară. S-a bucurat spunîndu-şi:

„N-o să mai ştie oamenii ce-i aia sărăcie, dacă o să culegem aurul acesta. Şi la primăvară voi semăna cu el un cîmp de zece ori mai mare."

Se plimba regele prin palat cu inima uşoară, zîmbea de mulţumire şi iată că hotărăşte să nu se uite o săptămînă pe cîmp, pentru ca bucuria să-i fie şi mai mare.

Trecu o săptămînă. Regele, nerăbdător să vadă aurul, se duse la cîmp, dar în loc de galbenul aşteptat a văzut o verdeaţă proaspătă ce creştea deasă ca un covor. S-a mirat în sine, zicîndu-şi:

„Am crezut că aurul va apare galben de la început, pe cînd e numai verdeaţă".

Dar se linişti şi aşteptă mai departe. Aşteptă o săptămînă, două. Pe cîmp crescură tulpini înalte, subţirele, apărură mugurii, încă puţin şi înfloreau. Curtenii începură să şuşotească neîncrezători, văzînd cum seamănă aurul acela cu o buruiană. Regele însă nu-şi pierdu cumpătul, încredinţînd pe toţi că aurul va apare sub învelişul de floare.

Nu trecu mult şi mugurii înfloriră. Numai că floarea nu era aurie, ci albastră ca cerul senin. De la un capăt la altul al cîmpului, pe tulpini au apărut flori atît de albastre, încît privind cîmpul credeai că cerul a coborît asupra pămîntului. Iarăşi s-a mirat regele cum de a înflorit aurul atît de albastru. Îngîndurat, se plimba prin odăile sale nemaiştiind ce să creadă. Abia a doua zi dimineaţa s-a luminat la gîndul că poate

fructul va fi de aur. Şi iarăşi speranţei noi îi urmă aşteptarea.

Trecu vara. Din floricelele albastre se făcură nişte măciulii mici şi rotunde. Regele se gîndi că în ele trebuie să fie aur. Luă o măciulie în palmă, o strivi şi cînd ieşiră la iveală seminţe aidoma cu cele semănate, se înfurie ca niciodată. Îi chemă pe slujitori, le ordonă să smulgă plantele acelea care l-au făcut de rîs, să le snopească în bătăi şi apoi să le azvîrle în apă. Slujitorii au îndeplinit întocmai porunca regelui, au smuls toate tulpinele, le-au bătut din toată puterea, le-au legat şi le-au aruncat în apă. Ba, supăraţi pentru treaba care le-au pricinuit-o ierburile acelea — au mai aruncat pe deasupra şi pietre.

Între timp, regele, supărat foc, a ordonat să fie căutat prin lumea întreagă acel negustor bătrîn care a îndrăznit să-şi bată joc de el. Dar oricît l-au căutat trimişii regelui, nu l-au găsit. Regele devenea tot mai trist decît înainte. Umbla abătut şi îngrijorat de poporul său sărman pentru care voia să facă ceva, dar nu ştia ce. Şi cînd trecea o dată de-a lungul rîului, dădu cu ochii de o grămadă de pietre, sub care părea a fi ceva. Regele trimise o slugă să vadă ce este. Aflînd că acolo zace iarba aceea, care trebuia să rodească aur, regele se supără foc şi le porunci s-o scoată şi s-o ducă departe, în pădure, ca să n-o mai vadă şi să nu-şi mai amintească de ruşinea păcălelii.

Au făcut slujitorii întocmai, au scos planta aceea din apă şi au dus-o departe în pădure.

Curtenii, vrînd să-l distreze pe rege, au organizat într-o zi o mare vînătoare, cu mulţi invitaţi. Regelui i-a plăcut ideea, au început pregătirile şi se părea că ocupat fiind cu ele, nu se mai gîndeşte la necazul său. Într-adevăr, regele îşi pregăti armele, caii, îşi alese cîinii cei mai de soi şi, cînd totul fu gata, încălecă şi înconjurat de domnii şi prinţii invitaţi, o porni spre pădure.

Dar întîmplarea făcu aşa fel, că abia ajunşi în pădure, dădu peste ierburile acela aduse aici de servitori. Uscate, înnegrite, zăceau în drumul regelui, aducîndu-i aminte de toate speranţele spulberate şi de amărăciunea înfrîngerii. Mînia nestăpînită i-a aprins faţa şi n-a mai vrut să audă de vînătoare. S-a întors acasă, dar nu înainte de a ordona ca slujitorii să snopească în bătăi iarba blestemată, apoi s-o arunce atît de departe, încît să dispară şi amintirea ei.

Dar timpul trece, şi regele îşi uită de necazul cu seminţele. O dată hotărî să plece într-o plimbare mai lungă.

Curtenii, bucuroşi, au pregătit totul de minune şi alaiul a pornit la drum. În frunte, regele, pe un cal alb, în urmă, cavalerii. Vremea era frumoasă, caldă şi priveliştile încîntau ochii. Mergea alaiul înaintînd vesel, pînă cînd deodată calul alb al regelui tresări speriat.

Regele încercă să-l strunească, dar în zadar, picioarele calului se împleticiră şi căzu. În ultima clipă regele reuşi să sară de pe cal speriat tare. Se uită în ce s-a încurcat calul şi cu uimire recunoscu lujerii bătuţi şi azvîrliţi în apă şi iarăşi şi iarăşi snopiţi în bătăi şi care mereu îi ieşeau în cale. Se gîndi să-i ardă, dar tocmai în clipa ceea sosiră soldaţii care îl căutau pe bătrînul negustor. Regele, văzînd pe cel care atît de amarnic l-a păcălit, s-a mîniat straşnic şi a strigat:

— În temniţă te voi arunca, nemernicule care ai înşelat credinţa stăpînului tău. Mi-ai dat seminţe din care trebuia să scot aur — aşa mi-ai promis — şi iată ce aur a crescut — zise regele luînd în mînă cîteva tulpini, bătute şi răzbătute, încît doar firicele albe argintii mai rămăseseră din ele.

Bătrînul se uită şi răspunse:

— Luminăţia ta, dacă aceasta este voinţa ta, voi fi întemniţat, dar te rog dă-mi cu mine lujerii ăştia.

Şi peste două luni vei avea ştire despre ei.

Regele se învoi, iar bătrînul şi lujerii fură îndată aruncaţi în temniţă.

Şi s-ar fi prăpădit acolo bătrînul de foame, dacă n-ar fi fost fiica temnicerului, o fată tînără, frumoasă şi harnică, pe nume Rozia. Rozia îi aducea bătrînului în fiecare zi demîncare şi venea în temniţă totdeauna cu furca torcînd borangic cît timp mînca bătrînul. Într-o zi, bătrînul a rugat-o să toarcă nişte caiere scoase din lujerii aruncaţi în temniţă o dată cu el. Rozia, deşi credea că nu va ieşi nimic din aceasta, începu să toarcă, numai să nu-l amărască pe bătrîn. Dar, spre marea ei mirare, din furcă ieşea un fir subţire şi frumos.

După cîteva zile de tors, bătrînul a rugat-o pe Rozia să meargă acasă şi să ţească din firele acelea întocmai cum ţesea ea de obicei cu cele de borangic. Rozia a făcut ce i se spuse şi a ţesut o pînză frumoasă cum nu mai văzuse. Se întîmplă că în zilele acelea să sosească în temniţă slujbaşul regelui, să vadă dacă mai trăieşte bătrînul. Fu uimit găsindu-l vioi şi îi zise:

— Vrei să ceri ceva regelui?

Fata lui se mărită azi.

La care bătrînul răspunse:

— Aş dori să-i fac prinţesei un dar de nuntă şi de aceea du-mă la palat.

Slujbaşul i-a îndeplinit dorinţa, l-a adus în faţa regelui. O dată ajunşi, bătrînul văzu nunta în toi, mireasa ca un crin, mirele strălucitor ca soarele şi, deşi regele s-a încruntat la vederea bătrînului, acesta îi întinse un sul de pînză pe care Rozia, învăţată de el, a albit-o cu apă şi soare.

— Ce ai acolo? a întrebat regele curios.

— Luminăţia ta, asta este aurul care trebuia să-l obţii din seminţele pe care ţi le-am dat. Acesta este inul, bogăţia săracilor, aurul pe care vroiam să-l scot din pămîntul acesta. Ai poruncit să fie azvîrlit în apă?

Bine ai făcut, căci tulpinele lui în apă trebuie să se înmoaie. Ai ordonat să fie scos din apă? Bine ai făcut căci trebuia să se usuce. Ai ordonat să fie snopit în bătăi? Şi asta bine ai făcut, deoarece inul trebuie bătut ca să ajungi la fibra dinăuntrul tulpinei. M-ai aruncat în temniţă? Şi asta bine ai făcut, căci acolo o fată cu inimă bună m-a hrănit, iar eu am învăţat-o cum se toarce şi cum se ţese inul. Dar rău ai făcut că toate cele ce le făceai le făceai cu mînie. Azi însă, fiind o zi atît de fericită, îţi iert nedreptatea ce m-ai pricinuit-o şi îi aduc prinţesei acest dar. Prinţesa să spună prin sate cum să fie semănat inul şi cum luminăţia ta l-ai îngrijit, dar nu cu mînie, ci cu dragoste, iar din pînză să fie cusute cămăşi pentru toţi cei nevoiaşi.

Regele, ruşinat de nedreptatea pe care o făcuse bătrînului, s-a sculat în picioare, l-a îmbărţisat, i-a cerut iertare şi aşezîndu-l la masă la locul de cinste, zise:

— Îţi mulţumesc, bătrîne, pentru cele ce ai făcut în binele poporului meu. Eu doream aurul, iar tu mi-ai dat un lucru şi mai de preţ.

Pentru că aurul l-ar folosi cei bogaţi, iar inul va rămîne celor nevoiaşi.

POVESTE UZBECĂ
(Repovestite de VIORICA DINESCU)

Dacă-ţi trimit o gîscă, o jumuleşti?

A FOST ODATĂ ca niciodată. A fost odată o ţară îndepărtată cîrmuită de un padişah căruia îi plăceau tare mult însuşirile alese ale minţii omeneşti. Şi nu ştiu cum se făcu, tocmai pe el îl milostivi Allah cu un vizir sărac cu duhul.

Într-una din zile, padişahul, însoţit de vizir, ieşi din serai în straie de om de rînd, cu gîndul să vadă cu ochii lui cum trăieşte şi ce mai gîndeşte norodul. Şi tot colindînd ei prin cetate, în sus şi-n jos, iată într-o uliţă o colibă în faţa căreia o fată lucra la gherghef. După ce îi dădu bineţe fetei, padişahul intră cu ea în vorbă:

— Unde ţi-e tatăl, fată dragă?

— S-a dus să facă din mult puţin.

— Dar maică-ta unde-i?

— S-a dus să facă dintr-unul doi.

Şi, spre mirarea vizirului care sta deoparte şi asculta, fără să înţeleagă o iotă, padişahul mai zise:

— Aveţi casă frumoasă, dar coşul e cam aplecat pe o rînă.

— Ne-o fi el coşul aplecat, dar fumul iese drept.

Înveselit de răspunsurile agere ale fetei, padişahul o mai întrebă:

— Ia zi, fată isteaţă, dacă-ţi trimit o gîscă, o jumuleşti?

— Pînă la tuleiele cele mai fine.

— Te las cu bine, fată dragă, a mai spus padişahul şi, urmat de vizir, a plecat mai departe.

Cînd, în sfîrşit, s-au întors la serai, padişahul grăi care vizir:

— Dacă izbuteşti să dezlegi vorbele pe care le-am schimbat cu fata din colibă, e bine de tine, dacă nu, ai să plăteşti cu viaţa puţinătatea minţii tale.

— Oh, slăvite padişah, lasă-mi măcar trei zile de gîndire, se rugă vizirul.

Şi padişahul se învoi. Se gîndi vizirul o zi, se gîndi două zile, dar cum să-l taie pe el capul cel cu minte puţină la astfel de cuvinte încîlcite? Groaza puse stăpînire pe vizir, căci se apropia sorocul dat de padişah şi ştia că nu-i de glumit cu hotărîrea stăpînului, o dată luată. În cea de a treia zi, văzînd că n-o să poată ieşi singur din impas, alergă la coliba cu pricina.

— Uite ce-i, fato, zise el, dacă n-am să dau de tîlcul vorbelor pe care le-ai schimbat cu tovarăşul meu de drum, acum două zile, are să fie vai şi amar de mine. Vrei să mă ajuţi?

— Te-ajut cu dragă inimă, rosti fata, numai că pentru fiecare întrebare în parte va trebui să-mi dai cîte o sută de galbeni.

Să se mai tocmească vizirul, cînd era în joc viaţa lui?!

— Bine, fie după vrerea ta, dar zi mai repede, fato, ca să mi se ia, în sfîrşit, piatra de pe suflet.

— Taica e plugar. „S-a dus să facă din puţin mult” înseamnă că a ieşit la semănat, pe ogor, căci dintr-un bob de grîu va strînge, la vară, zece-douăzeci de boabe. Maică-mea e moaşă. Tocmai fusese chemată la o naştere. Se dusese, aşadar, să facă dintr-unul, doi. „Aveţi casă frumoasă, dar coşul vă e cam aplecat pe o rînă”, a mai zis însoţitorul tău, adică „de arătoasă eşti arătoasă, dar te uiţi cam saşiu”. La care eu am răspuns: „Dar fumul iese drept”, adică: „Cu toate astea, văd bine, fără greş”.

— Dar tovarăşul meu de drum ţi-a mai zis ceva la urmă, o zori vizirul pe fată, nerăbdător. „Dacă-ţi trimit o gîscă, o jumuleşti?”

Fata izbucni în hohot de rîs:

— Păi chiar asta am făcut eu acuma. Nu mi te-a trimis el pe tine, iar eu nu te-am uşurat chiar acum de cîteva sute de galbeni?!

Frumosul pescar

SE SPUNE CĂ, odinioară, trăia un pescar care avea un fecior frumos ca o fată dintre cele mai mîndre. Tare şi-ar fi dorit pescarul ca fiul său să înveţe carte şi să se salte din traiul greu pe care îl moşteneau din tată în fiu. De aceea îl şi dădu la învăţătură, dar băiatul nu se împăca cu şcoala pentru nimica în lume. „Ei, o să fie şi el un pescar trudnic şi bicisnic ca mine", îşi făcu părintele curaj. Îi rostui un rînd de veşminte împodobite cu fir auriu şi argintiu şi îi luă o tipsie frumoasă, pe care să-şi pună peştele de vînzare. Să tot fi avut vreo cincisprezece-şai-sprezece ani băiatul; glasul îi suna tot atît de frumos precum frumoase îi erau şi chipul, şi boiul. Zi de zi îşi lua tipsia cu peşte, şi-o punea pe creştet, şi ieşea pe străzi. Cînd se pornea el să strige: „Peşte, peşte proaspăt!" părea o dezmierdare şi nu era om care să-l audă şi să nu dorească să-l şi vadă iar după aceea să nu cumpere, de hatîrul lui, cît mai mult peşte.

Aşa trecu o bună bucată de vreme pînă într-o zi, cînd trecu prin faţa seraiului padişahului, încercînd, ca de obicei, să vîndă peştele de pe tipsie. Sultana cea mică, fiica padişahului, alergă la fereastră, atrasă de glasul dezmierdător al flăcăului.

— Mergeţi de tîrguiţi-i tot peştele de pe tipsie, strigă ea roabelor, după ce îl văzu, şi daţi-i pescarului, în schimb, un pumn de galbeni!

Roabele dau fuga şi fac aşa cum le poruncise sultana. Nespus de bucuros, flăcăul vine glonţ acasă şi pune toţi galbenii cît căpătase în mîna părintelui său, spunîndu-i şi de unde îi dobîndise. Dar, spre marea sa nedumerire, faţa bătrînului se brăzdă a îngrijorare:

— Ăsta nu-i semn bun, fiule. Dar, în faţa soartei, n-ai cum să te împotriveşti.

Se scurseră aşa o zi, două. Ori de cîte ori se nimerea ca tînărul pescar să treacă prin faţa seraiului, sultana cea mică poruncea să i se cumpere tot peştele şi, în schimb, să i se lase pe tipsia goală un pumn de galbeni.

În cele din urmă, tot prin roabe, îl chemă înăuntru. Şi cum nu mai voia să se despartă de flăcău, îl îmbrăcă în straie de fată, îi acoperi capul cu turban de mătase, amăgind pe părinţi şi pe curteni că şi-a luat o roabă nouă, mai frumoasă şi mai plăcută decît toate celelalte de pînă acum. Mai mult, dorind ca să şi-l facă egal cu ea însăşi, îl învăţă pe flăcău să scrie şi să citească şi să cînte cu toată măiestria la alăută.

Într-un ceas de taină, cînd se aflau în grădina seraiului numai ei doi, sultana îi grăieşte:

— Eu voi face din tine soţul meu legiuit.

— Ştiu şi eu dacă ţi-ai chibzuit bine hotărîrea, prea frumoasă sultană! îndrăzneşte să-i zică pescarul. Teamă mi-e că într-o bună zi, la vreme de necaz ori supărare, ai *să-ţi* aduci şi *să-mi* aduci aminte c-am fast un biet fiu de pescar pe care, prin voinţa ta, l-ai ridicat pînă la tine. Şi, vezi tu, sultană, eu nu-s în stare să îndur o umilire ca asta. Dat mi-e ca atunci să mă ferec în tăcere şi să rămîn aşa pînă mă voi săvîrşi din viaţă.

— Niciodată n-am să-ţi pot face una ca asta, căci te iubesc din toată inima, făgădui sultana.

— De-i adevărat ce spui, mă învoiesc bucuros să ne unim vieţile, că şi tu, de mult mi-eşti dragă, dar prea erau multe stavile între noi ca să mă încumet să ţi-o mărturisesc.

Flăcăul pleacă acasă, la coliba lui pescărească şi tocmeşte peţitori care s-o ceară pe sultană de soaţă. Padişahul-tată încearcă să se împotrivească, căci, vezi bine, nu-i venea deloc uşor să-şi dea singura odraslă

după un flăcău făr' de sînge de soi şi fără avere, dar atîta stărui sultana, atîta stărui, încît, pînă la urmă, încuviinţează nunta.

Trec zilele, trec anii în zborul zorit pe care numai fericirea îl cunoaşte. Căci atît frumosul pescar, cît şi tînăra sultană se iubeau nespus, din adîncul sufletului şi ceasurile petrecute mereu împreună se goneau unele după altele fără nici un nor. Odată, pe cînd se hîrjoneau, senini, pe aleile cu crini şi iasomie din grădina seraiului, nu ştiu cum se făcu şi flăcăul o apucă prea strins de mînă pe sultană. Chipul acesteia se strîmbă, străfulgerat de durere şi, într-o clipă de mînie îşi uită de toate făgăduielile şi izbucni:

— Ah! Cît de grosolan te porţi! Crezi, cumva, că mîna mea e o tipsie de pescar de o răsuceşti cum îţi vine?

Abia a rostit sultana aceste vorbe şi flăcăul îşi şi pierdu graiul. Tare s-a căit sultana pentru cuvintele-i nesăbuite, dar, cum zice şi proverbul, „Săgeata odată slobozită din arc nu se mai întoarce înapoi”. Ce-a fost spus, rămîne spus. Zadarnic cade în genunchi în faţa soţului ei, rugîndu-se cu lacrimi fierbinţi de iertare; acesta o priveşte numai lung, cu o mîhnire copleşitoare, dar o frîntură de cuvînt nu-i scapă de pe buze.

A doua zi, la mijirea zorilor, pescarul se scoală binişor, îşi lasă pe pat veşmintele cele bogate, şi numai cu o cămaşă şi pantaloni din ţesătură grosolană, pescărească, se strecoară pe poarta seraiului, luînd drumul mării. Şi cum în depărtare, în larg, tocmai trecea o corabie, el face semn cu mîna chemînd-o la ţărm. Şi atît de rugător se uita flăcăul cu ochii săi mari şi trişti, şi atît de grăitor arăta prin semne că doreşte cu disperare să fie primit printre ceilalţi marinari, numai în schimbul mîncării, atît de strălucitor de frumos şi atît de nenorocit părea în mu-

ţenia sa, încît maimarii corăbiei, cu inimile îmblînzite, se hotărîră să-l primească.

În clipele de răgaz, cînd corabia aluneca liniştită peste ape, pescarul cînta din alăută cu atîta dor şi jale, încît fermeca nu numai toată suflarea de pe punte, ci şi pescăruşii şi alte zburătoare care dădeau tîrcoale corăbiei, ca şi vietăţile care mişunau în adîncurile tăinuite ale mării şi se apropiau să-l asculte. Şi astfel, într-o înţelegere deplină cu toţi oamenii de pe corabie, el colindă ţară după ţară, cunoscînd îndeaproape lumea, cît e ea de necuprinsă şi de felurită.

În vremea aceasta, la serai, sultana, care-şi iubea soţul cu toată puterea inimii şi se caia amarnic de greşeala ei, căzu la pat de durere. În suferinţa ei îşi chemă părintele aproape şi îi grăi astfel:

— Tată dragă, eu mi-am supărat adînc bărbatu-mi preaiubit, călcînd făgăduiala pe care i-am făcut-o cînd ne-am luat. N-am să-mi pot afla liniştea pînă nu-l găsesc în rătăcirea lui prin lume. Îngăduie-mi, părinte scump, să plec la drum lung şi anevoios, căci altfel mă voi prăpădi de amărăciune.

Padişahul-tată porunceşte de se durează grabnic o corabie cum nu se mai văzuse: pînzele îi erau din atlasul cel mai strălucitor, şi catargele, din aur. Iar fata îşi ia patruzeci de roabe, le îmbracă, ca pe ea însăşi, în straie bărbăteşti şi părăseşte ţărmul. Şi corabia cu catarge de aur colindă pretutindeni, cercetînd ţărmurile, iar cele patruzeci şi una de femei se dovediră agere şi dîrze în treburile mării, mai abitir ca cei mai destoinici marinari. Şi nu era loc de popas, şi nu era om întîlnit în cale, ca şeful corăbiei — însăşi sultana — să nu întrebe cu sufletul din ce în ce mai apăsat de dor şi de căinţă:

— Nu cumva a trecut pe-aici un tînăr chipeş, înalt şi zvelt precum chiparosul, mlădiu ca trestia,

meşter neîntrecut în mînuirea alăutei, dar fără de glas?

După multe zile de căutări, într-o zi i se răspunse, în sfîrşit:

— Da, într-o corabie se afla un marinar mut, cu chipul scris şi trupul zvelt şi mlădiu cum spui. Cînta neasemuit din alăută. Corabia pe care se afla s-a îndreptat de aici hăt, departe, tocmai spre Eghipet.

Însufleţită de nădejde, sultana nu mai zăbovi o clipă. Ridică ancora şi după nu ştiu cîte şi cîte zile de navigat fără oprire, atinse în sfîrşit coastele ţării în care nădăjduia să i se împlinească mult aşteptata sa întîlnire cu cel care-i fusese soţ preaiubit. Uluit de minunăţia corăbiei migălită din material preţios ca un giuvaer, norodul se îmbulzeşte ca s-o privească îndeaproape. Vestea despre corabia nemaivăzută, care-i împodobeşte ca nici o alta ţărmurile împărăţiei, răzbate pînă la padişahul Eghipetului însuşi, care, fără preget, se ridică de pe tronul său şi vine, înconjurat de curteni, să vadă cu proprii-i ochi minunea de care se vorbeşte atîta. Şi, copleşit de cinstea pe care i-au arătat-o corăbierii cei străini, la plecare, îi pofteşte şi el la un ospăţ în serai, fără să-i treacă prin cap că are în faţa sa femei şi nu bărbaţi.

În toiul petrecerii, pentru desfătarea deplină a mesenilor, la un semn al padişahului gazdă, apare în sala cea mare pardosită numai şi numai cu marmură, un tacîm de cîntăreţi vestiţi în meleagurile acelea prin măiestria lor. Sultana se uită cu luare-aminte la fiecare în parte şi, deodată, inima îi sare din loc recunoscîndu-şi, în cîntăreţul la alăută, soţul. Se stăpîneşte însă cît poate de bine şi zice padişahului:

— Frumos mai cîntă tînărul acesta!

— Aşa este, întări padişahul, cînd îl ascult îmi pare că aud pasărea rotindu-se slobodă în înaltul cerului, ori că aud vîntul care face fiecare frunză să

sune cu alt glas...Ce păcat însă că e fără de grai... mai suspină el.

— Eu nu cred că un om atît de frumos şi de înzestrat ca el să fie mut. Ar fi prea nedrept...

— De şase luni de cînd se află în seraiul meu, n-a scos o vorbă cu nimenea. Nu încape îndoială, flăcăul e, din păcate, fără de glas.

— Padişahul meu, se rugă fata, lasă-l pe cîntăreţ să rămînă noaptea asta pe corabia mea şi mă prind în schimbul celor patruzeci de corăbieri ai mei că mîine, cînd soarele va lumina omenirea cu razele-i binefăcătoare, flăcăul va vorbi.

Padişahul se învoieşte, sigur că va cîştiga prinsoarea. Şi astfel sultana se află, după atîtea zile de rătăciri, din nou faţă în faţă cu frumosul pescar. Îi înconjură picioarele cu braţele şi cerîndu-i iertare pentru cuvintele nesocotite scăpate fără voie de pe buze, îl roagă să-i vorbească. Aşa trecu noaptea hărăzită prinsorii. Şi soarele răsări, smulgînd întinderii nesfîrşite de ape curcubee mişcătoare.

— Ai cîştigat prinsoarea, preabunule padişah, şi, odată ea, şi pe cei patruzeci de corăbieri ai mei, se dădu bătută sultana. Mai am însă o rugăminte la tine: lasă-mi încă o noapte pe cîntăreţ şi dacă în zori n-o vorbi, îţi dăruiesc şi corabia mea cu pînze din atlaz şi catarge de aur.

Şi iarăşi, rămînînd singură cu soţul ei, îi aminteşte de zilele fericite petrecute împreună, îi povesteşte încercările prin care a trecut ca să-l reîntîlnească şi îl roagă cu lacrimi fierbinţi să rostească o vorbă. Zadarnic însă. Cînd soarele răsări, smulgînd întinderii nesfîrşite de ape curcubee mişcătoare, sultana se înfăţişă padişahului, grăind:

— Am pierdut şi de astă dată, slăvite padişah. Corabia cu tot ce se află pe ea este de-acum a ta, ţi se cuvine după înţelegere. Dar mai am o rugăminte: mai lasă-l pe cîntăreţ şi în noaptea aceasta pe corabie, cu

mine. Ca zălog al prinsorii pun chiar viaţa mea, căci altceva nu mi-a mai rămas. Dacă nici de data asta flăcăul nu va vorbi, la revărsat de zori să vie gîdele să-mi curme zilele.

Fu rîndul padişahului s-o roage pe sultană să nu-şi pună chezaş viaţa cînd sfîrşitul prinsorii este dinainte cunoscut. Dar oricîte îi spuse el, încercînd să-i arate nebunia prinsorii, sultana nu se întoarse din hotărîrea ei:

— Dacă stăruinţa mea se dovedeşte a fi întemeiată, atunci, padişahul meu, să-mi dai înapoi, rogu-te, atît corabia cît şi corăbierii mei. Dacă, dimpotrivă, totul se dovedeşte a fi o închipuire de-a mea, capul meu este al călăului.

În ceasurile tîrzii ale nopţii, cînd toată suflarea de pe ape, cer şi uscat se odihnea în tihnă, sultana, prăbuşită la picioarele frumosului pescar, îl ruga fierbinte:

— Mîine, în zori, am să-mi dau viaţa dacă tu nu mă ierţi şi nu-mi vorbeşti. Te va răbda inima să fii ucigaşul meu?

Dar toate vorbele şi toate lacrimile ei sînt de prisos. Dimineaţa bate voios în geamuri, cu degetele-i de lumină. Cu temerile adeverite, padişahul Eghipetului porunceşte să se înalţe spînzurătoarea, în piaţa cea mare. Este adusă sultana, mîndră ca cel mai mîndru flăcău în straiele ei bărbăteşti. Neînfricată, urcă singură treptele de lemn care o duceau spre braţul ameninţător de care atîrna şireangul. Dar, chiar în clipa cînd funia îi cuprinse gîtul, cîntăreţul, amestecat prin mulţimea de gură-caseă, strigă cu toată puterea:

— Opriiiţi! Nu aveţi în faţă o tipsie de pescar, ci un cap de sultană!

Cînd, la un semn al padisahului, gealatul îndepărtează funia din jurul fragedului grumaz al sultanei şi părul ei se revărsă peste umeri, lucind ca

cel mai curat aur în bătaia razelor de soare, toţi rămîn înmărmuriţi. Iar cîntăreţul îngenunchează înaintea padişahului, mărturisind:

— Sînt soţul ei. Mă juruisem să nu-i vorbesc pînă la moarte...

Şi aşa se făcu că sultana, care nu precupeţise nimic, nici chiar viaţa, pentru ca să-şi recapete soţul pierdut prin vina ei, căpătă înapoi de la padişahul Eghipetului, uşurat că nu-şi încărcase sufletul cu un omor fără rost, roabele, corabia şi soţul. Şi ei se întorc împreună în ţara lor, unde au trăit în fericirea cea mai deplină pînă la moarte. Iar sultana, o dată măcar nu a mai greşit cu vreo vorbă ori vreun gînd faţă de soţul ei, frumosul pescar de altădată...

Ei şi-au împlinit visul lor cel mare, fie să-l împlinim şi noi pe-al nostru...

Crăticioara

A FOST ODATĂ ca niciodată. Demult, demult, în vremi apuse, trăiau laolaltă, într-o colibă, două femei sărace — mamă şi fiică. Cît erau ziua şi noaptea de lungi, mama torcea, iar fata, în fiecare dimineaţă, pleca cu firele la tîrg, să le vîndă, şi aşa, tîrîş-grăpiş, îşi înnodau traiul de la o zi la alta.

Odată, ca de obicei, după o zi şi o noapte de tors fără odihnă, femeia îi încredinţă iar fetei truda mîinilor ei. Ajunsă la tîrg, fata vîndu firele, dar cînd să tîrguiască de-ale gurii, privirea îi fu atrasă de o crăticioară care strălucea de-ţi lua ochii, îmbiind cumpărătorii. Dorinţa de a avea ea crăticioara fu atît de puternică, încît fata nu se putu abţine şi, uitîndu-şi de toate, cumpără crăticioara, dînd în schimb puţinii gologani primiţi pentru firele toarse.

Cînd ajunse acasă, maică-sa mai-mai să-şi iasă din minţi: în mînă fata ţinea o crăţicioară, ce-i drept, frumoasă foc, dar de-ale gurii, nimic... Zvîrli femeia crăţicioara cît mai departe, în uliţă, iar pe fiica sa o bătu, o bătu cît putu de zdravăn, ca să-i piară pofta de a mai fi şi altădată la fel de nechibzuită. Iar în ziua aceea au ţinut post negru, căci nu se afla în casă nici o îmbucătură.

A doua zi, pe uliţă, trecea o moaşă, care tocmai se întorcea spre casă de la treburile ei. Văzînd ceva lucitor pe jos, se aplecă: era crăticioara. O luă şi o duse acasă, unde după ce o spălă bine, găti în ea sărmăluţe în foi de viţă. Cînd să se aşeze la masă, cineva bătu la poartă, chemînd-o de grabă la o naştere. „Am să mănînc cînd mă întorc”, îşi zise moaşa, şi plecă. Abia închise uşa în urma ei şi crăticioara „ţuşt!” s-a ridicat de la loc şi hopa, hopa, ţopa, ţopa, glonţ, acasă la fată. „Cioc, cioc” s-a auzit o bătaie în uşa colibei.

— Cine-i? întrebă fata care alergase în grabă.

— Crăticioara.

— Ce-ai înăuntru?

— Sărmăluţe.

Iute fata deschide uşa, deşartă sarmalele într-o strachină şi, de frica maică-si, ca nu cumva, văzînd crăticioara, să-şi aducă iarăşi aminte de necazul de ieri şi iarăşi s-o ia la bătaie, aruncă, împotriva inimii, vasul cît mai departe, pe uliţă. În ziua aceea mama şi fiica mîncară cu poftă bucate gustoase cum de mult nu mai avuseseră parte.

Mai trecu o zi, cînd sultana, soaţa padişahuluî, se îndrepta spre hamam, de departe, pe uliţă, văzu ceva care strălucea, strălucea de te orbea: era craticioara cea frumoasă.

— Ia craticioara, dădacă dragă, porunceşte ea însoţitoarei sale, ar fi o dovadă de nesocotinţă să-ţi laşi norocul în drum, oricît de neînsemnat ţi s-ar părea!

Slujitoarea ascultă, ia craticioara şi merg mai departe. La hamam, sultana, cînd se dezbracă, îşi pune toate nestematele în craticioară, o dă însoţitoarei ei s-o ţină şi ea intră în baie. Dar, abia îşi aşează în poală craticioara, şi un somn viclean şi pune stăpînire pe dădacă. Cînd aceasta începe să moţăie, craticioara ţuşt! sare din poală şi hopa, hopa, ţopa, ţopa, numai la coliba fetei se mai opreşte.

„Cioc, cioc” se auzi o bătaie în uşă.

— Cine-i acolo? întrebă fata.

— Craticioara.

— Ce-ai înăuntru?

— Mărgăritare, puzderie, şi alte zorzoane femeieşti care vă încîntă pe voi atîta.

Fata deschide, ia toate cîte se aflau în craticioară — şiraguri de mărgăritare şi nestemate multe, precum şi lanţuri grele de aur — se împodobeşte cu ele şi, de

frica maică-si, iarăşi aruncă cratícioara cît colo, pe uliţă.

Ziua următoare se îndrepta spre hamam însuşi şehzade — prinţul, fiul padişahului. Cum zăreşte pe uliţă crătícioara scînteind atît de vesel, îi spune însoţitorului său:

— Ia te mită, *lala* dragă, ce crătícioară drăguţă! Hai s-o luăm, e norocul nostru!

Iar *lala*, dascălul nedespărţit de şehzade, îl ascultă şi ia crătícioară. Ajungînd la baie, şehzade se spală, se bărbiereşte şi cînd tocmai termină cu îmbrăcatul şi dă să se încingă cu şalul cel subţire, de India, crătícioară ţuşt! Sare din mîinile lalei, îngrămădeşte şalul cel de preţ în ea şi hopa, hopa, ţopa, ţopa, o porneşte pe uliţă, drept spre coliba fetei. Prinţul, după ea.

„Cioc, cioc” se aud bătăi zorite în uşă.

— Cine-i acolo?

— Crătícioara.

— Ce-mi aduci?

— Un soţior.

Fata deschide uşa, crătícioara, tuşt, intră în colibă, cu prinţul care da s-o prindă. Şi şehzade era atît de frumos, atît de frumos, cum nici nu se poate povesti. Dar nici fata nu era mai prejos: pînă şi şiragurile de mărgăritare şi nestemate, şi lanţurile grele de aur care-o împodobeau păleau faţă de neasemuita-i frumuseţe. Cum se privesc, cei doi tineri sînt străfulgeraţi în inimă de dragoste. Şi prinţul, uitînd cu totul de şalul după care venise, şopteşte, ca vrăjit:

— Mi-eşti dragă, fată frumoasă, atît de dragă că n-aş mai vrea să stau departe de tine nici măcar o clipă. Te învoieşti să-mi fii soaţă dreaptă, nedespărţită la bine şî la rău?

— Mă învoiesc, răspunde fata cu un zîmbet.

Şi aşa au făcut ei nuntă mare, împărătească, care a ţinut patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi. Tot timpul nunţii crăticioara nu s-a despărţit de lîngă miri. Iar după nuntă, aceştia au ţinut-o la serai, în loc de cinste, păstrînd-o ca pe ochii din cap, întrucît prin ea îşi aflaseră fericirea de-o viaţă.

Aşa au avut ei parte de ceea ce şi-au dorit. Fie ca să avem şi noi, de asemenea, parte de împlinirea dorinţelor noastre!

POVEŞTI VIETNAMEZE
(Repovestite de RODICA SIMIONICĂ)

Viteazul Thek-Seng

ÎN VREMURILE DE DEMULT, într-un sat din nordul Vietnamului trăia un băiat care se numea Thek-Seng. El era fiul unor oameni foarte săraci şi rămase şi orfan de amîndoi părinţii încă de cînd era copil. De aceea ducea o viaţă nespus de grea. Nu avea casă, aşa că şi-a făcut un adăpost în scorbura unui copac mare din pădure, iar pentru a avea din ce trăi aduna vreascuri şi le ducea în sat, unde primea în schimb cîte ceva demîncare sau alte lucruri de care avea nevoie. Cu toată marea lui sărăcie, el era cinstit şi cuminte, vorbea frumos cu toată lumea, lucru pentru care toţi îl lăudau şi îl iubeau.

Mai mult decît orice însă, Thek-Seng era foarte blînd cu animalele din pădure. Niciodată nu a vînat vreo păsărică pentru a o mînca sau vreun animal ca să-i ia blana. Cînd găsea vreun animal rănit, îl îngrijea şi-l punea la adăpost de fiare mai mari, iar cînd vedea pui de păsărele căzuţi din cuib, îi lua cu băgare de seamă şi-i punea la loc, spre marea bucurie a părinţilor, care ciripeau parcă ar fi vrut să-i mulţumească. Ba chiar şi cînd vedea vreun copăcel doborît de vînt sau năpădit de buruieni, îl ridica, îi punea proptele sau curăţa locul din jur, ca să poată creşte în voie.

Lucrul acesta a plăcut foarte mult zeului pădurii, care vedea de asemenea că băiatul nu era mulţumit de viaţa pe care o ducea şi că adeseori era cuprins de gînduri triste. De aceeea zeul s-a apropiat într-o zi de scorbura băiatului şi i-a spus:

— Dragă Thek-Seng, nu mai fi trist. Văd că eşti băiat deştept, minunat şi bun la inimă. Meriţi o soartă

mult mai bună. De aceea, am să te ajut ca să scapi de viaţa grea pe care o duci acum. Aceasta va fi răsplata mea pentru grija pe care ai avut-o mereu faţă de vietăţile pădurii, de plante şi de animale.

Din ziua aceea, zeul a venit în fiecare zi la băiat şi l-a învăţat meşteşugul luptei. Cînd a văzut că Thek-Seng ajunsese atît de iscusit în luptă încît nimeni să nu-l poată birui, zeul i-a dăruit un arc şi un topor, după care s-a făcut nevăzut.

Rămas singur, Thek-Seng îşi continuă cîtva timp vechea ocupaţie, adică adunatul vreascurilor, dar în acelaşi timp făcea zilnic fel de fel de exerciţii de întărire a corpului, pentru a deprinde cît mai bine învăţăturile primite. Numai cînd s-a simţit deplin stăpîn pe puterile lui s-a hotărît să plece în lume, ca să-şi caute norocul.

Însă nu mult timp după ce a ieşit din pădure şi mergea pe o potecă spre sat, s-a întîlnit cu un om viclean, numit Ly Thong, care trăia numai din ce înşela pe cei din jurul său. De aceea, în orice împrejurare el căuta să afle cît mai multe lucruri pentru a vedea ce folos poate să tragă din orice. Văzîndu-l pe Thek-Seng, a intrat în vorbă cu el şi, punîndu-i cîteva întrebări meşteşugite, şi-a dat seama cu ce fel de om avea de-a face şi că ar avea multe de cîştigat Aflînd că Thek-Seng era singur pe lume, el l-a chemat să trăiască împreună ca nişte fraţi, ceea ce bietul băiat a primit foarte bucuros, căci se săturase să stea tot singur, fără nici un prieten apropiat. Ly Thong l-a poftit să locuiască în casa lui şi îi dădea tot ce îi trebuia.

În vremea aceea, trăia prin apropiere un balaur groaznic. El se hrănea cu fel şi chip de animale, dar mai mult decît orice îi plăcea carnea de om. În fiecare lună, satele dimprejur îi dădeau rînd pe rînd cîte un om, ca să nu aibă de suferit din partea lui pagube şi mai mari. S-a întîmplat ca la puţin timp după ce Thek-

Seng s-a împrietenit cu Ly Thong, acesta urma să fie dat balaurului. De aceea Ly Thong era cuprins de o frică de nedescris şi se tot gîndea cum să facă pentru a trimite pe altcineva la moarte în locul lui. În seara cînd urma să se ducă la balaur, el i-a spus lui Thek-Seng:

— Iubitul meu frate, în noaptea aceasta e rîndul meu să fac de strajă la templul de lîngă pădure. În fiecare noapte templul este păzit de cineva. Însă chiar azi am început să fac vin şi nu pot să întrerup lucrul, căci mi se strică vinul. De aceea te rog să te duci să faci de pază în locul meu, iar cînd va veni rîndul tău mă voi duce şi eu la templu pentru tine.

Thek-Seng nu auzise de balaur şi, cinstit cum era, nici nu-şi închipuia că oamenii ar putea fi şi altfel. Fără a bănui nimic, el s-a învoit să se ducă în noaptea aceea la templu. Îndată ce s-a înserat băiatul şi-a luat arcul şi toporul şi a plecat liniştit acolo unde îl trimisese Ly Thong.

În miezul nopţii a auzit un zgomot înfricoşător şi a văzut că din pădure ieşea uriaşa dihanie, cu o gură mare cît o prăpastie. Dar băiatul nu s-a speriat, ci, luîndu-şi arcul şi toporul, s-a prins la luptă. Cînd se depărtau puţin unul de altul, băiatul îl străpungea cu săgeţile, iar de aproape îl lovea cu toporul. Lupta a fost lungă şi grea, căci balaurul era atît de mare, încît săgeţile erau pentru el ca nişte ace, iar loviturile toporului, chiar dacă tăiau în el răni adînci ca brazdele de plug, aproape nu se cunoşteau în aşa matahală. Totuşi, după cîteva ceasuri de luptă aprigă, balaurul a fost răpus. Între timp, se luminase de ziuă, aşa că Thek-Seng a tăiat capul balaurului şi, luîndu-l în spinare, a pornit spre casa lui Ly Thong.

Cînd l-a văzut intrînd în casă, Ly Thong a rămas la început mut de uimire, căci fusese sigur că Thek-Seng nu va ieşi viu din aşa încleştare, dar cînd a văzut şi capul balaurului, s-a gîndit că scăpase de moarte şi

va găsi în aceasta un prilej de cîştig bun. El puse deci pe Thek-Seng să-i povestească tot ce se întîmplase, iar în timpul povestirii, deşi se minuna de atîta vitejie, îşi făcea planul cum să întoarcă lucrurile pentru a trage numai el tot folosul din aceasta. De aceea, pe măsură ce Thek-Seng îşi istorisea isprava, Ly Thong se prefăcea că este din ce în ce mai îngrijorat, iar la urmă spuse:

— Să ştii că ai făcut un mare rău. Balaurul acela era al împăratului, care ţinea la el ca la ochii din cap. Cînd va afla că l-ai omorît, te va pedepsi aspru. Pentru a scăpa de mînia împăratului, cred că e bine să fugi deocamdată din sat şi să te ascunzi din nou în scorbura ta. Eu voi căuta să-l îmbunez pe împărat şi, cînd primejdia va fi trecut, voi veni să te iau din nou la mine.

Bietul Thek-Seng, foarte mîhnit că trebuia să se întoarcă din nou la viaţa grea de altă dată, s-a grăbit să se ducă în pădure, iar Ly Thong s-a înfăţişat îndată împăratului şi a vorbit astfel:

— Mărite împărate, ţara a scăpat de marea primejdie a balaurului. Eu l-am omorît azi-noapte şi i-am tăiat capul, pe care l-am adus acasă la mine.

— Dacă este adevărat ceea ce spui, meriţi multe laude şi mare răsplată, a răspuns împăratul. Dar de ce nu ai adus aici capul balaurului?

— Pentru că este foarte mare şi greu, înălţate împărate. Ca să-l pot aduce de la marginea pădurii pînă acasă, pe mine m-au ajutat vreo cincizeci de oameni, care s-au adunat acolo după ce omorîsem singur fiara.

Auzind acestea, împăratul a poruncit unui ofiţer să ia o sută de soldaţi cu care să meargă şi să aducă la palat capul balaurului. Cînd porunca a fost adusă la îndeplinire şi împăratul a putut vedea cu ochii lui ce grozăvie fusese balaurul, şi-a dat şi el seama de ce pacoste scăpase ţara. Pentru a răsplăti pe cel ce

făcuse atîta bine omenirii, împăratul i-a dat lui Ly Thong o mare sumă de bani şi l-a înălţat la rangul de mandarin.

Zilele treceau şi în acest timp Thek-Seng îşi vedea de muncă, dar o ducea mai rău ca înainte, căci nu mai îndrăznea să se ducă în sat cu vreascurile, ci aştepta pînă se întîmpla să treacă cineva pe lîngă pădure şi să-i dea mai nimic pe tot ce adunase într-o zi întreagă. Numai rareori, pe înnoptate, se furişa pînă la casa prietenului său, care îi dădea cîte ceva demîncare.

Împăratul ţării acesteia avea o fată foarte frumoasă, căreia îi plăceau mult de tot florile, aşa că aproape toată ziua şi-o petrecea în grădină. Odată, cînd fata era singură, pe deasupra grădinii s-a ivit un vultur foarte mare, care s-a năpustit asupra ei, a luat-o în gheare, s-a ridicat în slava cerului şi s-a făcut nevăzut. Thek-Seng băgase de seamă că vulturul se rotea deasupra grădinii împărăteşti, iar cînd l-a văzut că se ridică cu fata în gheare, a luat arcul şi a tras o săgeată spre el. Însă vulturul era prea departe, aşa că săgeata l-a nimerit în aripă dar nu l-a omorît şi el a putut să-şi urmeze zborul. Thek-Seng s-a luat după picăturile de sînge care căzuseră din rană şi a aflat că vulturul îşi avea cuibul într-o prăpastie din munţi.

La vremea prînzului, împăratul a aşteptat ca fata să vină la masă, dar, văzînd că ea întîrzie prea mult, a trimis s-o caute în grădină. Slujitorii s-au întors după un timp, spunînd că domniţa nu era între flori, ca de obicei. Atunci au căutat-o peste tot, dar n-au găsit-o şi nimeni nu ştia ce se întîmplase, căci răpirea se făcuse în mare grabă, fără ca vreun om să observe. Împăratul a fost peste măsură de mîhnit de pieirea fiicei sale şi a făgăduit o mare răsplată celui ce o va găsi şi o va aduce acasă.

Ly Thong s-a gîndit îndată că şi de aici ar putea scoate ceva. S-a dus deci în grabă la Thek-Seng şi i-a spus:

— Fratele meu bun şi drag, hai să pornim să căutăm fata de împărat. Dacă vom izbuti s-o găsim, va fi foarte bine, căci împăratul ne va răsplăti, iar pe tine s-ar putea să te ierte că i-ai omorît balaurul. Atunci vei putea să te întorci la mine şi să trăieşti din nou printre oameni. Partea grea este că nu ştim încotro s-o pornim în căutare, căci nimeni nu ştie cine e răpitorul ei şi unde s-a dus.

Însă Thek-Seng i-a povestit tot ce văzuse, a adăugat că ştie şi unde este ascunzătoarea vulturului care răpise fata. Pentru a ajunge pînă la cuibul lui, ei au luat o frînghie foarte lungă şi groasă şi au pornit pe drumul cunoscut de Thek-Seng, pînă au ajuns la marginea prăpastiei. Acolo au făcut un fel de cuşcă din tulpini de bambus şi, după ce au legat-o bine de un capăt al frînghiei, Thek-Seng a spus:

— Acum unul din noi va trebui să intre în cuşcă, iar celălalt îl va lăsa în jos cu frînghia, pînă va ajunge în fundul prăpastiei. Acolo este cuibul vulturului şi, acolo a dus fata.

Lui Ly Thong îi era frică să coboare, dar îndată îi veni în minte cum să scape.

— Să tragem la sorţi, spuse el. Iată, am într-o mînă o pietricică albă, iar în cealaltă una neagră. Eu am să le amestec, iar tu să alegi: dacă găseşti pietricica albă, vei rămîne aici şi voi coborî eu, iar dacă o vei nimeri pe cea neagră, vei coborî tu.

Thek-Seng s-a învoit, iar Ly Thong a pus mîinile la spate, prefăcîndu-se că amestecă pietricelele, dar în acest timp el a aruncat-o pe cea albă şi a luat încă una neagră, pe care o pregătise din vreme. Aşa se face că Thek-Seng a fost cel ales la sorţi să coboare în căutarea vulturului. S-au hotărît deci ca Ly Thong să rămînă sus şi să păzească frînghia, iar cînd Thek-Seng

va voi să iasă, să-l anunţe scuturînd frînghia, iar Ly Thong va trage cuşca în sus.

Thek-Seng, care nu se temea de nimic a intrat în cuşcă, iar Ly Thong l-a coborît încet pînă în fundul prăpastiei. Aici era o peşteră lungă, la intrarea căreia se mai vedeau încă picături de sînge căzute din rana vulturului. Thek-Seng se luă după aceste urme şi după o bucată de vreme văzu că peştera se lărgeşte atît de mult, încît lăsa loc pentru un mare palat, în care locuia vulturul, însă acesta luase acum înfăţişarea unui balaur cu şapte capete şi, auzind zgomot de paşi în peştera sa, veni în grabă să pedepsească pe cel ce cutezase să-i încalce locaşul. Dar Thek-Seng nu se despărţise de arcul şi de toporul său, aşa că se prinse la luptă cu balaurul cel fioros.

Lupta a fost mai grea decît aceea cu balaurul de la templu, căci acum duşmanul avea şapte capete şi, cînd Thek-Seng izbutea să-i reteze unul, îndată creştea altul în locul lui. Văzînd că n-o scoate la capăt cu tăiatul capetelor, Thek-Seng s-a prefăcut că-i este frică şi a luat-o la fugă pînă s-a depărtat de balaur, apoi a început să-l străpungă cu săgeţile. În sfîrşit, o săgeată a pătruns în inima balaurului, care începu să verse sînge negru pe toate gurile şi, după cîteva zvîrcoliri groaznice, muri.

Cînd Thek-Seng a păşit în palat, fetei împăratului nu-i venea să creadă că vede un chip omenesc, căci aici trăia numai între lighioanele spurcate din slujba balaurului. Însă mirarea ei s-a schimbat în bucurie fără margini cînd a aflat că răpitorul ei pierise şi că acest tînăr venise s-o pună în libertate şi s-o ducă la părinţii ei.

Cum fata de împărat era nerăbdătoare să iasă mai repede la lumina zilei şi să ajungă acasă, a pornit îndată cu Thek-Seng spre locul unde îi aştepta cuşca de bambus. Thek-Seng îşi dădea bine seama că Ly Thong nu-i va putea ridica pe amîndoi deodată, aşa că

a spus fetei să intre în cuşcă, după care a scuturat frînghia. Ly Thong a ridicat-o pînă a scos-o din prăpastie, în timp ce Thek-Seng aştepta ca frînghia să coboare din nou pentru a-l scoate şi pe el.

Văzîndu-se cu fata de împărat, Ly Thong era sigur că va fi bine răsplătit, dar în răutatea şi lăcomia lui îşi făcu şi acum socoteala că ar fi mai bine dacă n-ar avea de împărţit cu Thek-Seng. De aceea, în loc să lase în jos frînghia cu cuşca, el aruncă în prăpastie mai mulţi bolovani mari de piatră, ca să-şi zdrobească tovarăşul. După aceea a pornit cu fata spre palatul împăratului.

Thek-Seng se adăpostise în peşteră şi văzu cum cădeau stîncile chiar pe locul unde stătuse cu cîteva clipe mai înainte. Adînc îndurerat de nerecunoştinţa celui pe care-l socotise că-i este ca un frate, Thek-Seng se întoarse la palatul balaurului, cu gîndul că va găsi acolo vreun mijloc de a ieşi din prăpastie. Tot căutînd prin palat, ajunse într-o cameră întunecoasă, în care văzu un tînăr frumos, legat în lanţuri şi cu un jug la gît. Lui Thek-Seng i se făcu milă de el şi, cu ajutorul toporului său, în cîteva clipe îl scoase din lanţuri şi din jug. Văzîndu-se liber, tînărul spuse:

— Îţi mulţumesc, om bun, că m-ai scăpat din robia balaurului. Sînt aici de mai multe luni, de cînd balaurul acesta, luînd chipul unui vultur uriaş, m-a răpit din palatul tatălui meu şi m-a adus aici, de unde nu credeam că voi mai scăpa. Tatăl meu este împăratul apelor. Să mergem la el şi îţi voi arăta recunoştinţa noastră pentru nepreţuitul ajutor pe care mi l-ai dat.

Cei doi tineri au ieşit din peşteră şi au mers pe fundul prăpastiei pînă au ajuns la un pîrîu. La îndemnul băiatului, amîndoi au intrat în albia pîrîului şi îndată apele s-au umflat şi i-au dus la vale, ca într-o trăsură, fără să-i ude. În felul acesta au ajuns foarte curînd la împăratul apelor, care nu mai ştia cum să-şi

arate bucuria de a-şi revedea fiul pe care-l pierduse de atîta vreme fără să ştie ce se întîmplase cu dînsul. Împăratul apelor îl primi foarte bine pe Thek-Seng şi, dîndu-şi seamă de meritele ăstuia, îl rugă să rămînă pentru totdeauna în împărăţia lui, care era cea mai bogată din lume; apoi adăugă că acolo va fi cel mai bun prieten al fiului său, nu-i va lipsi nimic şi va putea trăi fericit.

Însă Thek-Seng nu se îndura să se despartă pentru totdeauna de locurile unde trăise pînă atunci. În afară aceasta, de cînd o văzuse pe fata de împărat, gîndurile lui erau mereu la dînsa şi dorea din tot sufletul s-o vadă din nou. De aceea mulţumi împăratului apelor, pentru bunăvoinţa sa şi-l rugă să-l ajute să iasă din prăpastie şi să ajungă lîngă satul de unde venise.

Împăratul apelor nu mai stărui să-l oprească la dînsul şi, văzînd că băiatului îi era dor de ţara sa, se hotărî să-i îndeplinească dorinţa. Mai înainte însă îl duse în vistieria sa şi-l rugă să ia de acolo, drept răsplată pentru salvarea fiului său, tot ce-i plăcea. În sala aceea erau bogăţii nemaivăzute, iar împăratul îi spuse că le poate lua şi pe toate, căci el mai avea multe altele. Dar Thek-Seng îşi alese numai un instrument muzical, un fel de lăută cu singură coardă. După aceea, împăratul şi cu fiul său duseră pînă la un izvor limpede, ale cărui ape se umflară ca un val, îl luară pe sus şi în cîteva clipe îl lăsară chiar lîngă pădurea unde era arborele scorburos.

După ce stătu puţin pe iarbă, privind cu drag la locurile pe care era cît pe-aci să nu le mai vadă, Thek-Seng începu să cînte din lăuta sa. Aceasta scotea nişte sunete nemaipomenit de dulci, dar pătrunzătoare, înfiripînd o melodie ca de pe altă lume, care se răspîndea pînă departe în împrejurimi. Oricine o auzea se oprea uimit şi tulburat, simţind în melodie un dor adînc şi o mare durere.

De la sosirea lui Ly Thong, palatul împărătesc era cuprins de mare tristeţe. La început împăratul se bucurase revăzîndu-şi fiica, dar bucuria nu i-a fost de lungă durată, căci băgă de seamă că fata era acum mută. Cei mai pricepuţi vraci şi cei mai învăţaţi cărturari fuseseră chemaţi la palat, dar nici unul nu a putut găsi leacul care să redea graiul fetei de împărat. Pe lîngă aceasta, fata era atît de tristă, încît jalea cuprindea şi pe toţi cei din jur. Gîndurile ei erau mereu la frumosul viteaz care o scăpase de balaur şi pe care îl credea mort, strivit de stîncile aruncate de Ly Thong în prăpastie.

În ziua cînd Thek-Seng s-a întors în pădurea sa, fata de împărat stătea în grădină, cufundată în gîndurile ei negre. Împăratul, împărăteasa şi mulţi curteni erau alături de dînsa şi căutau zadarnic s-o înveselească. Deodată, pe undele văzduhului veniră sunetele fermecătoare ale unui instrument nemaiauzit. Fata tresări şi, de unde pînă atunci nu putuse scoate nici o vorbă, chipul ei se lumină şi spuse:

— Acesta este viteazul care m-a smuls din ghearele balaurului!

Apoi ea povesti cu de-amănuntul tot ce se întîmplase în clipa în care fusese răpită de vultur pînă la întoarcerea acasă.

Foarte tulburat de cele auzite, împăratul dădu poruncă mai multor mandarini să ia ostaşi cu ei şi să pornească îndată pentru a căuta unii pe cel ce cînta, alţii pe Ly Thong şi să-i aducă în faţa lui.

Cînd un grup de soldaţi a ajuns la casa lui Ly Thong, au rămas îngroziţi de ceea ce vedeau. Zeul pădurii, acela care îl ajutase la început pe Thek-Seng, ştia tot ce se întîmpla şi veghea asupra bunului băiat, dar îl lăsase în voie pe vicleanul Ly Thong, ca să vadă pînă unde merge ticăloşia lui şi totodată pentru a-l învăţa pe Thek-Seng să se descurce. Acum se hotărîse

să-l pedepsească pe Ly Thong, iar soldaţii au ajuns acolo chiar în momentul cînd zeul pădurii cobora din nori şi arunca fulgere asupra vinovatului, făcîndu-l scrum şi cenuşă.

Ceilalţi ostaşi l-au găsit pe Thek-Seng şi l-au rugat să vină la împărat. Fata l-a recunoscut îndată, iar părinţii ei i-au adus mulţumiri pentru că le-a scăpat fiica de balaur.

După aceea, cînd a aflat că tot el omorîse pe balaurul de la templu, împăratul şi-a dat seama ce mare viteaz era Thek-Seng şi de ce mare folos ar putea fi împărăţiei un asemenea om. El i-a dat pe fiica lui de soţie şi, cum nu mai avea alt copil, a spus de faţă cu toţi dregătorii şi curtenii că dorinţa lui este ca acest om să fie urmaşul său la tron.

În felul acesta, mulţumită vredniciei sale, Thek-Seng a scăpat de toate nevoile. Însă faptele sale de vitejie nu s-au terminat aici. După cîtva timp, împărăţia aceasta a fost atacată de o mare oaste de duşmani. Împăratul şi-a adunat armata, s-a întărit într-o cetate şi se pregătea de luptă. Dar Thek-Seng a spus că nu este nevoie de armată, căci el singur va opri pe duşmani. Cînd cotropitorii s-au apropiat de cetate, Thek-Seng şi-a luat lăuta şi a început să cînte o melodie veselă. Pe loc duşmanii şi-au aruncat armele şi au început să joace şi au tot jucat pînă au obosit atît de tare, încît au căzut la pămînt şi au adormit adînc. Soldaţii împăratului s-au apropiat de ei şi, fără să le facă vreun rău, le-au luat armele, ca să nu mai aibă cu ce lupta. După un timp duşmanii s-au trezit din somn, dar erau atît de slăbiţi, încît nu puteau nici să se ridice de la pămînt şi au început să ceară de mîncare. Thek-Seng a poruncit oamenilor săi să-i aducă o oală cu orez fiert. Cînd i s-a adus oala, el a dat-o duşmanilor şi le-a spus:

— Iată, mîncaţi de aici.

— Dar nu ne ajunge, căci oala este mică, iar noi sîntem mulţi! au răspuns soldaţii duşmani.

Însă cînd au început să mănînce, au observat că oala rămînea mereu plină, încît toţi au mîncat pînă s-au săturat şi oala părea tot neîncepută. După aceea au prins putere, s-au ridicat şi au plecat de unde veniseră, fără a face vreo pagubă împărăţiei.

Aşa au păţit şi alţi duşmani care veneau cu gînduri de cotropire, încît s-a dus vestea pretutindeni şi nimeni nu mai îndrăznea să încalce hotarele acestei ţări.

După cîţiva ani, împăratul simţi că era prea bătrîn pentru a cîrmi bine împărăţia, aşa că a lăsat tronul lui Thek-Seng, iar acesta a domnit mulţi ani în pace, spre binele poporului său.

Pepenaş

TRĂIA ODATĂ într-un sat un om sărac şi cu soţia lui. Singurul lor mijloc de trai era tăiatul şi căratul lemnelor din pădure sau munca pe pământul celor bogaţi. Ei aveau un singur copil, dar acesta nu era la fel cu toţi ceilalţi copii, ci era în forma unui pepene. De aceea părinţii l-au numit So-dua, adică „pepenele verde”, iar toată lumea care îl cunoştea îi spunea Pepenaş. Copilul nu făcea nimic toată ziua, căci, neavînd mîini, nu putea să se apuce de nici un lucru, iar cînd voia să meargă se rostogolea ca o minge.

În fiecare zi părinţii lui se duceau la muncă, iar acasă, rămînea numai Pepenaş. Îndată ce se vedea singur, copilul ieşea din coaja sa de pepene şi se făcea un copil ca toţi copiii, după care se apuca să facă toate treburile în casă: mătura, spăla şi strîngea totul, punea fiecare lucru la locul lui, făcea casa să strălucească de curăţenie. După ce termina tot lucrul, lua iarăşi forma de pepene şi se aşeza într-un colţ, aşteptîndu-şi liniştit părinţii. Aceştia se minunau de ceea ce vedeau prin casă, dar nu înţelegeau cine făcea toată treaba în lipsa lor.

În acelaşi sat trăia şi un boier foarte bogat, stăpînul a tot ce era prin împrejurimi. El avea trei fete, toate foarte frumoase, însă deosebite la fire: cele două mai mari erau îngîmfate, mîndre de frumuseţea şi de bogăţia lor, în timp ce sora lor mai mică nu-şi găsea pereche de modestă, de cuminte şi de harnică. Toată lumea ţinea la ea, iar pe celelalte toţi le ocoleau, căci le ştiau că sînt şi foarte răutăcioase.

Într-o zi Pepenaş a spus mamei sale:

— Mamă, eu nu mai vreau să stau tot timpul în casă fără să fac nimic, în timp ce toţi oamenii sînt la lucru. Aş vrea să muncesc şi eu la cîmp cu voi, dar nu

pot, aşa că vreau să intru la boier, ca să-i păzesc turma de oi.

Biata femeie nu prea credea că băiatul ei va putea face aceasta, dar mai mult ca să-i îndeplinească o dorinţă s-a dus la boier şi l-a rugat să-l ia pe copilul ei Pepenaş ca păzitor de oi. Boierul nu voia să-l primească la început, căci nici el nu avea încredere într-un astfel de păstor, dar pînă la urmă s-a învoit să-l trimită cu oile la cîmp mai mult de curiozitate, să vadă ce va face copilul. Însă era hotărît ca îndată ce se va pierde vreo oaie sau va avea orice altă nemulţumire, să-l dea afară din slujbă.

Din ziua aceea Pepenaş se ducea zilnic cu oile la pădure şi le îngrijea atît de bine, încît nu numai că nu s-a pierdut ori s-a îmbolnăvit vreuna, dar toate s-au făcut mai frumoase, s-au îngrăşat şi au fătat miei mai mulţi. În cîţiva ani turma boierului a sporit ca număr şi ca frumuseţe, Văzînd că se înşelase asupra vredniciei ciobanului său, boierul a spus într-o zi fetelor sale:

— Sînt foarte mulţumit de felul cum păstorul Pepenaş îşi face slujba. De cînd îmi păzeşte el turma, aproape că n-o mai cunosc: oile s-au înmulţit şi s-au împlinit şi în felul acesta averea mea a crescut. De aceea trebuie să ne purtăm cu dînsul în aşa fel ca să-l atragem de partea noastră, să nu se bage la stăpîn în altă parte. Pentru aceasta am hotărît ca începînd de mîine, să-i trimit demîncare la prînz în pădure, iar voi, fetelor, i-o veţi duce pe rînd, în fiecare zi cîte una.

Cînd a auzit aceasta, fata cea mai mare a spus:

— Cum poţi cere, tată, ca noi, fete de boier, să ducem demîncare unui argat? Nu se cade să facem aşa ceva, căci toată lumea ar rîde şi de noi, fetele, şi de tine.

Iar fata cea mijlocie a adăugat:

— Ar fi o nemaipomenită ruşine ca noi să ne ducem cu de-ale mîncării la un cioban, care nici

măcar nu este un om ca toţi oamenii, ci un pepene verde.

Boierul era acum sigur că şi fata cea mai mică va găsi o pricină să nu se ducă, însă ea a răspuns că este bucuroasă de a face pe voia tatălui ei şi a doua zi a plecat cu coşul de merinde spre locul unde ştia că este Pepenaş cu turma lor de oi.

Cînd a ajuns la marginea pădurii, s-a uitat în toate părţile să-l găsească pe ciobănaş, dar nu-l vedea nicăieri. În schimb, a auzit o muzică atît de dulce, încît a rămas fermecată şi a stat mult timp nemişcată ca să asculte. Aducîndu-şi însă aminte pentru ce a venit, a început să-l cheme cu glas tare pe băiat. Îndată muzica a încetat, iar Pepenaş s-a ivit rostogolindu-se prin iarbă pînă la picioarele fetei, a primit mîncarea, după care fata a plecat acasă.

La fel s-a întîmplat timp de mai multe zile la rînd: cînd fata se apropia de locul unde băiatul păzea oile, auzea aceeaşi muzică fermecătoare, care parcă venea din altă lume, dar îndată ce paşii ei făceau vreun zgomot pe frunzele sau crenguţele uscate, ori cînd ea îl chema pe nume pe cioban, cîntecul înceta într-o clipă, iar Pepenaş venea spre dînsa dîndu-se vesel de-a rostogolul prin iarbă.

Într-o zi, fata s-a gîndit să păşească uşor de tot, fără a face nici un zgomot. Aşa a şi făcut şi a izbutit să ajungă neobservată chiar lîngă locul de unde porneau sunetele. Strecurîndu-se uşor, din ce în ce mai mult, din tufiş în tufiş, şi privind pe ascuns, fata a văzut o poieniţă cu iarbă verde ca mătasea, unde un tînăr de o neasemuită frumuseţe stătea culcat într-un leagăn de liane şi flori şi cînta dintr-un fluier de aur, iar pe crengile copacilor din jurul lui erau adunate zeci de privighetori şi alte păsări frumos cîntătoare, ale căror triluri fermecătoare se îmbinau armonios cu sunetele cristaline ale fluierului.

O bună bucată de vreme fata a rămas ca încremenită, uimită de ceea ce vedea şi auzea, dar mai tîrziu, privind mai cu băgare de seamă împrejur, a văzut la oarecare distantă de leagănul de flori o coajă de pepene despărţită în două, aşa cum era aceea care acoperea de obicei pe băiat. Fata a întins binişor mîna printre rămurele şi printre frunze, a apucat coaja şi a tras-o mai întîi spre dînsa, apoi a dus-o mai departe şi a ascuns-o sub nişte frunze. După aceea s-a dus mai spre marginea păduri, tot aşa de uşor precum venise şi a început să strige:

— Pepenaş, unde eşti, Pepenaş? Vino, că ţi-am adus demîncare!

Ca de obicei, cîntecul a încetat dintr-o dată, iar tînărul a sărit din leagănul său şi s-a îndreptat spre locul unde lăsase coaja, vrînd să-şi ia forma de mai înainte şi negăsind-o a fost nevoit să meargă spre fată cu înfăţişarea pe care o avea şi a primit hrana adusă. Fata nu-şi mai lua ochii de la el şi nu se mai sătura privindu-l, atît era de frumos, Acum ea şi-a dat seama că Pepenaş era într-adevăr altfel de om decît ceilalţi, dar nu aşa cum toţi îl crezuseră, un copil prostuţ şi cu chip caraghios, ci un om înzestrat cu daruri pe care nu le mai avea nimeni pe lume. Încă mai de mult, de cînd auzise pentru prima dată cîntecul acela minunat, simţise în suflet o tulburare pe care nu ştia cum să şi-o explice, dar acum, privind la băiatul încîntător din faţa ei, înţelesese că tulburarea aceea era dragoste şi că de acum înainte nu va mai putea trăi fără cel ce se numea Pepenaş.

După ce a terminat de mîncat, Pepenaş s-a rugat de fată să-i înapoieze coaja de pepene şi să nu povestească nimănui, nici chiar surorilor şi părinţilor ei, ceea ce văzuse. Fata a jurat că va păstra taina, i-a dat coaja şi a plecat acasă. Băiatul şi-a luat din nou forma sub care îl cunoşteau toţi, a mai stat cu turma

la păscut, apoi a plecat spre sat, rostogolindu-se după oi prin praful drumului.

A doua zi şi în zilele următoare, fiica cea mai mică a boierului a venit mereu să aducă demîncare lui Pepenaş. Acesta nu se mai ferea de dînsa, rămînea cu înfăţişarea de om şi uneori chiar doinea din fluier în faţa ei, împreună cu măiestrele sale cîntăreţe înaripate. Auzindu-l şi privindu-l zilnic, dragostea ei devenea din ce în ce mai puternică, dar tot atît de mult se aprinsese şi inima băiatului pentru frumoasa fată de boier. De aceea s-au hotărît să fie mereu împreună, unindu-şi vieţile prin căsătorie.

Aşa se face că într-o bună zi Pepenaş a spus mamei sale:

— Mamă dragă, eu vreau să mă însor cu fata cea mică a boierului. Du-te, te rog, la dînsul şi cere-i să mi-o dea de soţie.

La început mama a stat pe gînduri, căci nu îndrăznea să facă asemenea cerere unui boier aşa de mare.

Apoi a cugetat că, deşi erau săraci, erau oameni cinstiţi, aşa că boierul nu avea de ce să se simtă jignit. Aşadar, împreună cu soţul său, s-a înfăţişat boierului şi amîndoi l-au rugat să-şi dea pe fata mai mică fiului lor, Pepenaş.

Boierului nu-i venea să-şi creadă urechilor cînd a auzit ce spuneau aceşti oameni: cum îndrăzneau nişte ţărani săraci să peţească fiica unui mare boier, şi încă pentru un fiu care avea un chip de neom? Nici vorbă nu putea fi de o asemenea căsătorie. Totuşi, ca să nu se spună că le-a respins cererea, s-a gîndit să le pună nişte condiţii atît de grele, încît să nu poată fi îndeplinite. După ce s-a gîndit puţin, a spus:

— Bine, primesc să dau pe fiica mea de soţie fiului dumneavoastră şi vom face nunta peste zece zile. Pînă atunci însă băiatul va trebui să-mi clădească trei palate mari şi frumoase, cum nu mai sînt altele în

ţara aceasta. Fiecare palat să fie în mijlocul unui parc întins, cu copaci şi flori, iar lîngă fiecare parc să fie cîte un cîmp de orez destul de mare, ca din recolta de pe el să aibă ce mînca toată curtea mea timp de un an de zile. Dar dacă pînă atunci nu va fi făcut aşa cum am spus, pe el îl voi tăia în două, ca pe un pepene, iar vouă, părinţilor lui, voi pune să vi se taie capul.

Bieţii oameni au plecat acasă foarte tulburaţi.

— Iată în ce încurcătură ne-a băgat Pepenaş al nostru! Însurătoare îi trebuia? Şi dacă ţinea neapărat să se însoare, nu putea găsi o fată de teapa lui? Cine va putea înfăptui vreodată ceea ce a cerut boierul?

Grija lor era cu atît mai mare cu cît vedeau că Pepenaş parcă nici nu se mai gîndea la aceasta. În fiecare zi se ducea cu turma de oi la păscut, ca de obicei, şi nici nu mai pomenea de nuntă. Aşa au trecut nouă zile.

În dimineaţa zilei a zecea, toţi au rămas uimiţi văzînd alături de casa boierului trei palate minunate, unul de marmură, altul de cristal, şi al treilea de fildeş încrustat cu aur. În parcurile din jurul acestor palate erau copaci mari şi umbroşi, precum şi flori de toate culorile, care îmbălsămau aerul pînă departe cu parfumul lor. Toate păsările cîntătoare din împrejurimi se adunaseră aici şi îşi împleteau ciripiturile într-o armonie cerească. Iar dincolo de marginile parcurilor se legănau uşor în vînt lanuri bogate de orez, întinse cît puteai cuprinde cu privirea.

Oamenii din sat aşteptau cu inima strînsă această zi. Însă cînd văzură nemaipomenita minune, îşi schimbară părerea şi începură să se gătească pentru nuntă. Pe la prînz, toţi sătenii îmbrăcaţi în haine de sărbătoare se adunară la palatul de fildeş şi aur, unde fuseseră poftiţi de părinţii lui Pepenaş.

Cînd mai era puţin timp pînă la ora cînd trebuia să înceapă nunta, a apărut şi Pepenaş, venind de-a rostogolul prin noroi şi băltoace, căci peste noapte

plouase. Văzîndu-l aşa de tăvălit şi de murdar, boierul n-a vrut să dea ochii cu el şi şi-a făcut de lucru prin mulţimea nuntaşilor. Dar mireasa şi-a întîmpinat mirele cu drag, l-a ajutat să urce înalta scară a palatului şi a intrat împreună cu el într-o cameră. Curînd după aceea, în timp nuntaşii vorbeau fel şi chip despre cele ce se întîmplau, din camera aceea s-a auzit un glas necunoscut, apoi uşa s-a deschis şi toţi au văzut că fata iese la braţul unui tînăr de o frumuseţe nepămînteană. Împreună s-au apropiat de locul unde se aflau laolaltă părinţii şi rudele băiatului şi ale fetei, iar el a vorbit astfel, cu glas tare, să fie auzit de toţi cei ce veniseră la nuntă:

— Eu sînt acela pe care pînă acum l-aţi cunoscut sub forma unui pepene verde. Vraja care apăsa putea să dispară numai în cazul cînd cea mai frumoasă fată din ţară m-ar fi luat de soţ de bună voie. Astăzi visul acesta mi se împlineşte, iar eu îmi voi păstra pentru toată viaţa înfăţişarea de acum. Totuşi, în amintirea chipului pe care l-am avut pînă acum, numele meu va rămîne şi de aci înainte tot Pepenaş.

Toată lumea a înţeles atunci că Pepenaş era un om deosebit, cu mult mai presus decît tot ceea ce se văzuse pînă atunci. De aceea, nunta a început cu mare veselie şi a ţinut trei zile şi trei nopţi fără întrerupere. Boierul fusese sigur că nunta nu va avea loc, Pepenaş neputînd aduce la îndeplinire porunca sa, aşa încît nu făcuse nici o pregătire. Însă în palatele ridicate peste noapte de Pepenaş se găseau din belşug toate cele necesare pentru petrecere, aşa că veselia nu mai cunoştea margini.

După nuntă, Pepenaş şi soţia lui s-au mutat în cel mai frumos din cele trei palate, unde duceau o viaţă fericită. Pe celelalte două palate le-au dăruit, cîte unul fiecăreia din celelalte două fiice ale boierului. Aşa au vrut Pepenaş şi soţia lui, pentru ca să se bucure şi ele de fericirea lor. Însă, cu toată această dărnicie fără

seamăn, cele două surori mai mari nu mai puteau de necaz, văzînd cum se înşelaseră în privinţa lui Pepenaş, şi erau pline de invidie faţă de sora lor.

După cîtva timp, Pepenaş a spus soţiei sale:

— Acum sîntem bogaţi, avem palat frumos, grădină mare şi orez mult, totuşi eu nu vreau să trăiesc fără să lucrez ceva. Cînd aveam forma de pepene, n-am putut să merg la şcoală ca toţi copiii şi nici să învăţ o meserie. Dar nici nu pot rămîne toată viaţa să păzesc oile sau să adun vreascuri din pădure. De aceea, va trebui să plec la învăţătură în capitala ţării, ca să devin doctor.

Soţia lui a fost de aceeaşi părere, aşa că îndată au început să facă pregătirile de drum, iar după cîteva zile Pepenaş a plecat din satul său. Însă, înainte de a se despărţi de soţia lui, i-a dat un cuţit şi două ouă, spunîndu-i:

— Oriunde te vei duce, să porţi cu tine aceste lucruri, căci îţi vor fi de mare folos la nevoie.

După plecarea lui Pepenaş, tînăra lui soţie se ducea mereu pe la surorile ei, pe care le iubea aşa cum orice om trebuie să-şi iubească fraţii şi surorile. Stînd împreună cu ele, îi mai trecea dorul de soţ şi nu se mai simţea atît de singură. Dar, cu toată bunătatea ei, cele două surori mai mari nu o puteau suferi, invidia lor creştea pe fiecare zi tot mai mult, aşa că, în sfîrşit, ele şi-au pus în gînd s-o omoare. De aceea, într-o zi i-au spus:

— Astăzi este vreme frumoasă, vîntul nu bate deloc, aşa că ne-am gîndit că ar fi bine să facem o plimbare cu barca pe mare. Vrei să vii şi tu cu noi?

Tînăra soţie a fost foarte bucuroasă auzind o asemenea propunere din partea surorilor ei şi s-a învoit să meargă cu ele în barcă, însă nu a uitat să ia cu dînsa cele trei lucruri date de soţul ei. Odată suite în barcă, cele trei fiice ale boierului vîsleau pe rînd, foarte bine dispuse, pînă cînd s-au depărtat mult de

mal. Atunci cele două fete răutăcioase, pîndind o clipă cînd sora lor nu era atentă, au îmbrîncit-o cu putere pînă au aruncat-o în mare. Biata femeie a încercat să înoate, dar era prea departe de mal, aşa încît a început a se duce la fund. Însă chiar atunci a apărut un peşte mare, care a înghiţit-o şi a pornit mai departe pe sub apă.

Peştele a înotat cît a înotat, apoi s-a apropiat de o insulă şi a ieşit lîngă mal, ca să se încălzească la soare. Atunci soţia lui Pepenaş i-a spintecat pîntecele cu cuţitul şi a ieşit pe uscat. Acolo şi-a făcut o colibă şi cînd a pus ouăle pe nisipul cald, din ele au ieşit doi pui, care au crescut pînă s-au făcut un cocoş şi o găină.

Pe insulă, tînăra femeie a trăit mai mulţi ani. În acest timp ea se hrănea cu rădăcini şi cu fructe ale plantelor de pe insulă, precum şi cu ouăle pe care le făcea zilnic găina. În tot acest timp, cocoşul umbla de colo pînă colo, privind în toate părţile, să vadă dacă nu vine vreo priejdie. Într-o zi, în largul mării a apărut o corabie foarte frumoasă. Cînd a văzut-o, cocoşul a început să cînte:

— Cucurigu, iată corabia doctorului, care vine să-şi ducă soţia acasă!

El cînta mereu şi aşa de tare, încît s-a auzit pînă şi pe corabie. Doctorul Pepenaş, care într-adevăr se întorcea cu corabia acasă, a rămas uimit auzind aceste cuvinte. El a tras corabia la mal şi, cînd a coborît, nu-i venea să creadă găsindu-şi soţia în aşa pustietate, cînd o ştia în palatul lor de fildeş şi aur. Dar şi mai mare i-a fost bucuria că, după cele întîmplate, a găsit-o în viaţă şi sănătoasă, chiar dacă trăia într-o colibă săracă pe un ţărm pustiu. A luat-o pe corabie şi, foarte fericiţi, au pornit împreună spre casă.

Cînd au ajuns în satul lor, Pepenaş a pornit înainte şi a intrat singur în curte. Aici cumnatele sale

l-au întîmpinat plîngînd şi spunînd că sora lor cea mică a murit. Dar tocmai cînd prefăcuta lor jale părea mai mare, s-a ivit şi aceea pe care credeau că au omorît-o. De ruşine şi de frică, nici n-au mai stat să dea ochii cu ea, ci au fugit într-o pădure, de unde nu s-au mai întors. Nimeni n-a ştiut vreodată ce s-a întîmplat cu ele.

Din ziua aceea, Pepenaş nu a mai plecat de lîngă soţia sa şi împreună au trăit fericiţi pînă la adînci bătrîneţe.

CUPRINS

POVESTI AROMÂNE
(Repovestite de Iulia Murnu)
Ţila.....5
Berbecul de aur.....8
Fiul săracului şi fiul bogatului.....12
Curcubeta.....16
Mintea şi Norocul.....21
Piatra fermecată.....23
Tana-Căpitana.....28

POVEŞTI BULGARE
(Traducere din limba bulgară de Mihail Magiari)
Fuga animalelor.....37
Fructul cel mai valoros.....42
Nora răsfăţată.....44

ANECDOTE
A învăţat destul.....46
Hoţul se dă singur în vileag.....47
Cine va munci şi cine va mînca.....48
LEGENDE

Despre meşteşugul olăritului.....49
De ce nu se întîlnesc soarele şi luna.....50

POVEŞTI DIN CEHOSLOVACIA
(Repovestite de Rodica Pandele)

Moş Matei şi Moş Gheorghe.....51
Fratele Degeţel vorbeşte cu peştii.....52
Fratele Degeţel şi hoţul.....53
Regele Vînt şi copiii împăratului.....54
Ianacek-Tontul.....58

POVEŞTI CHINEZE
(Repovestite de LI YU-GIU)

Cel mai frumos bărbat.....61
Gluma proastă.....63
Prostul lacom.....64
Leac pentru nemurire.....65
Feciorul şi fantoma.....67
Umbra fricosului.....69
Metamorfoza.....71
Prima impresie.....73

Banditul şi Cotonogeală.....75
Trei-Tăişuri.....76
„Aşa este”.....79
Spintecătorul de dragoni.....84
Maimuţele şi castanele.....86
Între cincizeci şi o sută de paşi.....87
Şiretenia cîinelui.....88
Mamă de vînzare.....89
Pasărea-Fënix.....90
Voinicul şi tigrii.....92
Scoica şi barza.....93
Un tratament eficace.....94
În orchestra imperială.....95
Fetele lui moş Huan.....96
Un ajutor dat la timp.....100

POVESTE CHINEZĂ
(Traducere de Eufrosina Dorobanţu)
Nurorile din oglinzi.....102

POVEŞTI JAPONEZE

(Repovestite de Sanda Mendel şi George Nicolescu)
Prinţesa lunii 111
Lupta dintre maimuţă şi rac.....115
Issun-Boshi.....118

POVEŞTI JAVANEZE
(Repovestite de Niculina Scorţaru)
Vulpea cu cioc.....121
Femeia cea isteaţă.....125
Cihung Vanara.....127
Prinţesa şi maimuţoiul.....132
Copilul nerecunoscător.....135
Povestea cu cei trei hoţi.....141
Hoţul la mine!.....142
Întoarce-te, hoţule!.....144
O femeie, trei tîlhari şi un hoţ.....147
Ţapul fermecat.....149
Crocodilul alb.....152

POVESTE PERSANĂ
(Repovestită de Crina Decusară)
O sută de dinari.....156

POVEŞTI PERSANE
(Repovestite de Viorel Bageacu)
Corbul cel îndărătnic.....165
Povestea fetei de croitor şi a feciorului de împărat.....171
Vulpea şi cocoşul.....175

POVEŞTI POLONEZE
(Repovestite de Ianina Radu)
Floarea de ferigă.....176
Povestea inului.....184

POVESTE UZBECĂ
(Repovestită de Viorica Dinescu)
Dacă-ţi trimit o gîscă, o jumuleşti?.....190

POVEŞTI TURCEŞTI
(Repovestite de Viorica Dinescu)
Frumosul pescar.....192
Crăticioara.....199

POVEŞTI VIETNAMEZE
(Repovestite de Rodica Simionică)
Viteazul Thek-Seng.....202
Pepenaş.....212